

UNIVERZA V NOVI GORICI
FAKULTETA ZA HUMANISTIKO

**SLOVENSKA FILMSKA TERMINOLOGIJA
V KORPUSU FILMSKIH KRITIK**

MAGISTRSKO DELO

Mateja Košir

Mentor: doc. dr. Tomaž Erjavec

Smlednik, 2010

Za nasvete, usmerjanje in tehnično pomoč se zahvaljujem mentorju, doc. dr. Tomažu Erjavcu. Prav tako se zahvaljujem svoji družini in prijateljem za potrpežljivost, spodbudo in dobre nasvete.

NASLOV

Slovenska filmska terminologija v korpusu filmskih kritik

IZVLEČEK

Filmske študije so veda, ki se hitro spreminja, saj so tesno povezane s kratkotrajno popularno kulturo. Prav zato terminografski priročniki težko sledijo spremembam in modifikacijam, ki nastajajo in se razvijajo z veliko hitrostjo. Definicije filmskih terminov v splošnih in specializiranih terminoloških slovarjih so pogosto zastarele, ali pa tovrstnih terminov v slovarjih sploh ni. V tej magistrski nalogi je predstavljena korpusna študija sodobne slovenske filmske terminologije. Korpus, ki je bil zbran za namene te naloge in nato uporabljen za analizo, obsega 953.874 besednih pojavnic. Gre za specializiran enojezični korpus, ki vsebuje sodobne filmske kritike in s filmom povezana medijska besedila. Korpus je bil oblikoskladenjsko označen in lematiziran z orodjem JOS ToTaLe text analyser. Terminološka analiza je bila narejena s programskima orodjema WordSmith Tools in Sketch Engine. Z orodjem WordSmith Tools je bil najprej pridobljen seznam vseh različnic v korpusu, nato pa še seznam ključnih besed. Ključne besede so bile nato ročno obdelane, izbran je bil nabor terminoloških kandidatov. Izrazi, ki so bili klasificirani med terminološke kandidate, so bili nadalje analizirani v kontekstu, nato pa je bila identificirana množica 143 filmskih terminov. Termini so bili vneseni v MultiTerm, orodje za upravljanje s terminologijo, kjer so strukturirani po pojmovnem načinu in med seboj navzkrižno povezani s sorodnimi izrazi, in sicer antonimi, hipernimi, hiponimi in homonimi. Manjši vzorec potencialnih sinonimov je bil še podrobneje analiziran in obdelan v orodju Sketch Engine s pomočjo funkcij Thesaurus in Sketch-Diff.

KLJUČNE BESEDE

korpusno jezikoslovje, filmska terminologija, filmska terminografija

TITLE

Slovenian Film Terminology in a Corpus of Film Reviews

ABSTRACT

Film studies is a fast-changing discipline closely related to the ephemeral popular culture; consequently, it is difficult for terminographic resources to keep up with the alterations and modifications which emerge at a very fast rate. It is therefore not uncommon for terms specific to film studies to lack an up-to-date definition in both general dictionaries as well as in specialised terminological dictionaries, or even to be absent from such reference works. This thesis presents a corpus-based study of contemporary Slovenian film terminology. The corpus used in the study was compiled for the purpose of this analysis. It is a 953,874-word specialised monolingual corpus comprising contemporary film reviews and film-related journalistic texts. The corpus was morphosyntactically annotated and lemmatised using ToTaLe text analyser. The terminological analysis was carried out using WordSmith Tools and Sketch Engine. WordSmith Tools was first used to create a wordlist of all the tokens in the corpus, and then a list of keywords was generated using the same software. The keywords were examined manually and a list of potential terms was created. After the items categorized as potential terms were further examined in context, a set of 143 film terms was identified. The terms were stored in MultiTerm, a terminology management tool; they were structured conceptually and cross-referenced with related words, i.e. antonyms, hypernyms, hyponyms and homonyms. A small sample of potentially synonymous terms was further analysed and processed using Sketch Engine Thesaurus and Sketch-Diff functions.

KEY WORDS

corpus linguistics, film terminology, film terminography

KAZALO

1 UVOD	1
2 TERMINOLOGIJA IN KRITERIJI ZA IZBOR TERMINOV	5
2.1 Status termina	6
2.2 Enoznačnost in variantnost terminov	8
3 TERMINOGRAFIJA IN KORPUSNI PRISTOP K TERMINOGRAFIJI	11
3.1 Terminografija	11
3.2 Korpusno jezikoslovje in korpusni pristop k terminografiji	12
4 KORPUS FILMSKIH BESEDIL	17
4.1 Osnovni podatki o korpusu	17
4.2 Sestava korpusa	17
4.3 Pravni vidiki	21
5 METODOLOGIJA IN ORODJA	22
5.1 Metodologija	22
5.2 Orodje WordSmith Tools	24
5.3 Orodje Sketch Engine	25
5.4 Orodje MultiTerm	26
6 IDENTIFIKACIJA KLJUČNIH BESED	27
6.1 Rezultati analize v podkorpusih Mladina, Premiera in Vikend	27
6.2 Rezultati analize v podkorpusu BootCaT	28
6.3 Skupna primerjava rezultatov podkorpusov in primerjava podkorpusov med seboj	30
7 IZDELAVA GLOSARJA	35
7.1 Klasifikacija kandidatov za termine	37
8 ANALIZA VZORČNIH KANDIDATOV ZA TERMINE	40
8.1 Enovrstičnica, replika	43
8.2 Grozljivka, horror, horor	48
8.3 Muzikal, mjuzikal, mjuzikel, mjuzikl, musical, muzikel	51
8.4 Nadaljevanje, sequel	54
8.5 Posebni učinki, specialni efekti, specialni učinki	57
8.6 Predzgodba, prequel, preddel	60
8.7 Preobrat, twist in zasuk	62
8.8 Remake, rimejk, ponasnetek, predelava	66
8.9 Road movie, road-movie, roadmovie	69

8.10 Znanstvenofantastični film (zf), science fiction (sci-fi).....	71
8.11 Srhljivka/triler	75
9 SKLEP.....	79
10 LITERATURA.....	83
Priloga 1.1: Ključne besede v podkorpusu Mladina	90
Priloga 1.2: Ključne besede v podkorpusu Premiera	93
Priloga 1.3: Ključne besede v podkorpusu Vikend	97
Priloga 1.4: Ključne besede v podkorpusu BootCaT	99
Priloga 1.5: Ključne besede podkorpusov Mladina, Vikend in Premiera	102
Priloga 2: Klasifikacija kandidatov za termine	105
Priloga 3: Glosar filmskih izrazov	110
Priloga 4: Slike sopojavnic (Sketch Engine).....	161
Priloga 5: Vzorec pogodbe z lastnikom avtorskih pravic	191
Priloga 6: Neformalno dovoljenje za uporabo besedil	192

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer vnosa koncepta v MultiTerm, ki vsebuje definicijo koncepta, navzkrižne reference, termine, primere sobesedila in oznako termina.....	35
Slika 2: Pogostost izrazov enovrstičnica, replika.....	44
Slika 3: Replika in podobne besede, kot jih identificira funkcija Sketch Engine Thesaurus...	46
Slika 4: Skupne sopojavnice izrazov enovrstičnica in replika, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff.....	47
Slika 5: Sopojavnice, ki se pojavljajo le pri izrazu enovrstičnica, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff.....	47
Slika 6: Sopojavnice, ki se pojavljajo le pri izrazu replika, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff.....	48
Slika 7: Pogostost rabe izrazov horror, horor, grozljivka	50
Slika 8: Pogostost rabe izrazov musical, mjuzikal, muzikel, mjuzikel, mjuzikl, muzikal.....	53
Slika 9: Pogostost rabe izrazov nadaljevanje, sequel.....	55
Slika 10: Pogostost rabe izrazov specialni učinki, posebni učinki in specialni efekti	58
Slika 11: Pogostost rabe izrazov preddel, predzgodba, prequel.....	61
Slika 12: Pogostost izrazov zasuk, twist, preobrat	64
Slika 13: Pogostost izrazov predelava, ponasnetek, rimejk, remake.....	67
Slika 14: Pogostost rabe izrazov roadmovie, road-movie, road movie.....	70
Slika 15: Pogostost rabe izrazov znanstveno-fantastičen, sci-fi, science fiction, zf, znanstvenofantastičen.....	73
Slika 16: Pogostost rabe izrazov triler, srhljivka.....	76
Slika 17: Srhljivka in podobne besede, kot jih identificira funkcija Thesaurus orodja Sketch Engine.....	78

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obseg korpusa filmskih besedil	19
Tabela 2: Sinonimi v korpusih Mladina, Premiera in Vikend.....	32

1 UVOD

Filmska umetnost in filmska popkultura sta področji, ki sta od začetkov dvajsetega stoletja do danes zelo priljubljeni in o katerih se zelo veliko govori in piše. Zaradi velike produkcije in široke dostopnosti filmskih izdelkov in vsega, kar se nanje navezuje (tudi besedil o filmu), se filmski svet zelo hitro razvija in spreminja. Posledično ni presenetljivo, da slovarski opisi filmske terminologije zaostajajo za njeno dejansko rabo, seveda pa je zaostanek močno odvisen od velikosti jezika: v jezikih, ki v filmski popkulturi močno prevladujejo, npr. v angleščini, razmeroma redno izhajajo strokovna in poljudnoznanstvena dela, ki se s to tematiko ukvarjajo, in posledično soustvarjajo filmsko terminologijo, v slovenščini pa je tega mnogo manj, v Sloveniji na leto izide le med pet in deset specializiranih filmskih knjig.

Filmska umetnost in filmska popkultura, h kateri se nagibamo v Sloveniji, sta izrazito vezani na ameriški prostor, zlasti na hollywoodsko produkcijo, prek te pa se filmska terminologija najprej in najpogosteje vzpostavlja v angleščini. Za primer: med 356 filmi, kolikor se jih je leta 2007 predvajalo v slovenskih kinematografih, je bilo 226 ameriških, 32 francoskih, 21 britanskih, 12 nemških in manj kot deset italijanskih, španskih, slovenskih ... Hkrati s filmi so distributerjem poslani tudi promocijski materiali (kot so predstavitvena besedila in tako imenovani generični intervjuji z ustvarjalci), ki potem do slovenskih medijev, novinarjev in drugih filmskih poznavalcev pridejo v izvorniku ali v prevedeni obliki. Slovenska filmska terminologija je tako vsaj delno v svojem izvoru vezana na angleške vzorce (tako etimološko kot strukturno). Toda ker sta si angleščina in slovenščina različni pri tvorjenju novih terminov, angleških vzorcev v slovenščini ni mogoče vedno preprosto prevzemati (v ZDA na primer v zadnjih letih intenzivno dodajajo nove filmske žanre, kot je npr. *gross-out comedy*), v okviru filmskega besedišča pa dodaten problem predstavljajo izrazi, ki so skovani ad hoc, včasih morda le za potrebe enega besedila oziroma avtorja (primer takšne rabe je *šoker*, izraz, ki v ga slovenščini uporablja predvsem kritik Marcel Štefančič), ali pa izrazi, ki so že več let uporabljani v citatni obliki (na primer *remake*).

Referenčni jezikovni viri za kateri koli jezik so vedno korak za hitro spreminjajočo se leksiko, slovenska leksikografija pa je na teh področjih še posebej počasna (prim. tudi

Gorjanc, Krek in Gantar, 2005). V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) iz leta 1991 so sicer obdelani nekateri osnovni izrazi, ki se navezujejo na film (kot so *režiser*, *scenarist*, *igralec*), večine specifične terminologije, na katero naletimo v sodobnih slovenskih besedilih s filmsko tematiko, pa SSKJ ne pokriva. To je sicer pričakovano, saj strokovna terminologija navadno ni vključena v splošne referenčne vire, a ker je filmska terminologija področje, ki je v nekaterih vidikih tudi del popkulture in se zaradi tega v primerjavi z mnogimi drugimi strokami pogosteje pojavlja v publicističnih besedilih, splošni referenčni viri vendarle že vključujejo vrsto filmskih terminov. Vendar pa pregled teh izrazov pokaže, da je marsikatero geslo v SSKJ nepopolno ali že zastarelo¹, primer: SSKJ ima samostojno geslo za *science fiction*, ne pa tudi samostojnega gesla za *znanstveno fantastiko*, prav tako SSKJ navaja geslo *musical*, ne pa gesla *muzikal*, čeprav je raba poslovenjenih različic že ustaljena in celo pogostejša od tujk (prim. tudi poglavje 8). Filmsko terminologijo delno pokrivajo Filmski leksikon (Kavčič in Vrdlovec, 1999), Knjiga o filmu (Cook, 2007) in Razumeti film (Giannetti, 2008). Medtem ko je prvi star že skoraj deset let, in kot priča analiza vzorčnih primerov, iz tega razloga zastarel, se drugi dve deli, kot prevedeni, s filmsko terminologijo ukvarjata le posredno, sodobnega filmskega slovarja za slovenski jezik pa še ni.

Namen raziskave, ki je predstavljena v pričujočem magistrskem delu, je preveriti hipotezo, da je mogoče s korpusno analizo specializiranega korpusa filmskih besedil, zbranega za potrebe te raziskave, avtomatsko izdelati seznam potencialnih filmskih terminov, nato pa z ročno analizo nadalje identificirati in analizirati filmsko leksiko v sodobni slovenščini, ter na osnovi dobljenih rezultatov izdelati poskusni snopič filmskega terminološkega glosarja. Korpusna analiza temelji na primerjavi korpusa filmskih besedil z referenčnim korpusom jos1M: primerjava je narejena avtomatsko s pomočjo programskega orodja WordSmith Tools.

Specializirani korpus filmskih besedil obsega sodobna besedila (vsa so bile napisana po letu 2000), katerih avtorji so slovenski strokovnjaki s področja filma, žanrsko pa obsega predvsem filmske kritike in predstavitevna besedila. Poskus žanrske razširitve predstavlja sklop BootCaT, za katerega podatki o avtorjih, času nastanka in žanru niso v

¹ Seveda je treba pri oceni ustreznosti upoštevati, da imajo nekateri termini v stroki natančno opredeljene definicije, v splošnem sporazumevanju med laiki pa se nekatere podrobnosti izgubljajo.

celoti na voljo in niso homogeni. Žanra kritike in predstavitevne besedila sta bila izbrana zato, ker se v njih novo besedišče najhitreje uveljavlja. Besedila so bila (spet z izjemo sklopa BootCaT) izbrana iz reprezentativnih virov, torej virov, ki dosledno objavljajo besedila s filmsko tematiko in so hkrati dovolj široko razširjeni, da dosežejo relevanten krog bralcev.

Za pripravo glosarja je bil izbran korpusni pristop, in sicer zato, ker je korpusna terminografija po besedah Vintarjeve (2008, str. 19) »usmerjena v opazovanje in opisovanje jezikovnih pojavov na podlagi kvantitativnih dokazov, zbranih iz velikih besedilnih zbirk, ki služijo kot vzorec jezika ali strokovnega jezika«. Čeprav korpusni pristop k raziskovanju jezika že od samih začetkov spremljajo tudi (bolj ali manj upravičeni) pomisleki (prim. npr. Borsley in Ingham, 2002), pa se raziskovalci, ki se ukvarjajo s terminologijo in leskikologijo, večinoma strinjajo, da je to danes edini smiselni pristop (prim. npr. Vintar, 2008, Meyer, 2002).

Magistrsko delo je razdeljeno na teoretični in praktični del. V teoretičnem delu, ta obsega 2. in 3. poglavje, sta podrobneje predstavljene problematika določanja statusa termina v okviru terminološke vede in korpusni pristop k terminografiji.

Praktični del obsega poglavja 4–8. V četrtem poglavju je predstavljen korpus filmskih besedil, ki je bil uporabljen v analizi: navedeni so osnovni podatki o korpusu, sestava korpusa in pravni vidiki pridobivanja besedil. V petem poglavju je opisana metodologija dela: po podrobni predstavitvi vseh analitičnih postopkov po posameznih fazah analize so posebej razčlenjena še tri najpomembnejša orodja, uporabljena pri analizi in izdelavi glosarja, to so orodja WordSmith Tools, Sketch Engine in MultiTerm.

Naslednja tri poglavja so posvečena rezultatom analize in njihovi nadaljnji obravnavi. Najprej je v šestem poglavju obravnavana identifikacija ključnih besed: ločeno so navedeni rezultati analize za posamezne podkorpuse, Mladina, Premiera in Vikend, posebna pozornost pa je namenjena rezultatom analize podkorpusa BootCaT. Nazadnje so primerjani še podkorpusi med seboj.

V sedmem poglavju so predstavljene terminološke osnove za klasifikacijo kandidatov za termine. V osmem poglavju je podrobneje obdelanih enajst izbranih skupin terminov:

predstavljena je njihova obravnava v SSKJ in v specializiranih referenčnih virih, vzporedno pa so s korpusno analizo pridobljeni tudi podatki o njihovi rabi (pogostost, sopojavnice, sorodne besede).

Glavni zaključki magistrske naloge so strnjeni v sklepnem, devetem poglavju. V prilogah so navedeni sezname ključnih besed posameznih podkorpusih (Priloge 1.1–1.5), klasifikacija kandidatov za termine (Priloga 2), glosar filmskih izrazov (Priloga 3), podatki o sopojavnicah, pridobljeni z orodjem Sketch Engine (Priloga 4), vzorec pogodbe z lastnikom avtorskih pravic za dovoljenje uporabe korpusa v študijske namene (Priloga 5) in neformalno dovoljenje za uporabo besedil (Priloga 6).

2 TERMINOLOGIJA IN KRITERIJI ZA IZBOR TERMINOV

Termini oziroma poimenovanja za specializirane pojme – pri čemer pojmi niso le predmetnosti, temveč tudi procesi, lastnosti, dejavnosti in načini – določenega strokovnega področja (Vintar, 2008, str. 18) so pomemben element strokovnega jezika in strokovne komunikacije. Za strokovni jezik namreč velja, da mora biti precizen, saj se sicer strokovnjaki med seboj ne bi razumeli (Bowker in Hawkins, 2006, str. 100). V nasprotju s termini so leksemi besedne enote jezika kot celote in se pojavljajo v splošni oziroma nespecializirani komunikaciji (Vintar, 2008, str. 19). V splošnem jeziku izrazi pogosto nastajajo arbitrarno, za strokovni jezik pa to ne velja: oblikovanje novih terminov je zavestna in preiščljena dejavnost, saj je glavni namen terminov v tem, da olajšujejo strokovno komunikacijo in prenos znanja (Sager, 1997, str. 25).

Ločevanje med besedo in terminom je nujno: de Bessé, Nkwenti-Azeh in Sager (1997, povzeto po Kageura, 2002, str. 9) so termin definirali kot leksikalno enoto, sestavljeno iz ene ali več besed, ki predstavlja koncept na nekem področju, terminologijo pa kot besedišče določenega področja. Kageura njihovo definicijo delno popravi, saj pravi, da ne bi smeli uporabiti izraza »beseda«, ampak »leksikalna enota«, saj je »celoten namen terminološkega slovarja ločiti termine od besed« (Kageura, 2002, str. 10). Prav tako ugovarja izrazu besedišče (v izvorniku *vocabulary*), saj meni, da bi lahko rekli »nabor izrazov določenega področja«. Hkrati pa Kageura poudari, da prav ta »definicija odraža osnovno ambivalentnost v odnosu med terminom in besedo«.

Bowker in Hawkins (2000, str. 83) sta strnila ugotovitve drugih terminologov in kot najpogostejše značilnost terminov navajata naslednje štiri značilnosti:

- enoznačnost: termin naj se nanaša na en sam koncept in za en koncept bi moral obstajati en sam termin;
- jezikovna ustreznost: termin bi moral morfološko, skladenjsko, v pisavi in v fonetičnih konvencijah ustrezati izbranemu jeziku;
- transparentnost: termin bi moral biti samoumeven in bi moral odražati glavne karakteristike koncepta, ki ga zaznamuje;
- zgoščenost: termin bi moral biti zgoščen in v skladu z načeli jezikovne ekonomičnosti.

Izraz termin se nanaša na individualno enoto, po drugi strani pa se poimenovanje terminologija nanaša na kolektivni objekt (Kageura, 2002). Terminologija je področje jezikoslovja, ki se ukvarja s »termini in terminotvorjem« (Vintar, 2008, str. 19), torej s poimenovanjem specializiranih konceptov nekega strokovnega področja. Vintar (2008, str. 18) opozarja na dejstvo, da je v slovenščini samo poimenovanje »terminologija« dvoumno, saj se lahko nanaša na terminološko vedo ali pa na inventar terminov neke stroke, v našem primeru npr. filmska terminologija. Bergenholtz in Kaufmann (1997, str. 92) pa povzemata Sagerjevo (1990) definicijo izraza terminologija, v kateri so zajeti trije osnovni pomeni. Po tej definiciji izraz terminologija v prvem od zgoraj omenjenih pomenov pravzaprav označuje dva koncepta, in sicer a) nabor praks in metod, ki so uporabljene za zbiranje, opis in predstavitev terminov; ter b) teorijo, ki pojasni zvezo med koncepti in termini.

Eden od ciljev terminologije je tudi normativnost; Vintar (2008, str. 18–19) predpisovanje in svetovanje pripisuje predvsem klasični terminologiji. Pričujoče delo sicer nima primarno normativnega namena, vendar pa se zdi smiselno rezultate vsaj delno ovrednotiti tudi z normativnega vidika, in sicer v dveh primerih: kjer se postavlja vprašanje, ali določeni izraz ustreza kriterijem za filmski termin, in v primerih, v katerih korpusna analiza pokaže, da se za isti koncept uporabljajo različni izrazi. V nadaljevanju sta oba problema podrobneje razčlenjena.

2.1 Status termina

Pri prepoznavanju, ali je terminološki kandidat, ki ga identificiramo s pomočjo korpusne analize (postopek, ki je bil uporabljen v tej raziskavi, je podrobno opisan v 5. poglavju, temelji pa na primerjavi specializiranega korpusa z referenčnim korpusom), v resnici termin, je nujno upoštevati osnovne terminološke kriterije. Za klasifikacijo potencialnih terminov je zelo uporaben Hoffmannov (1985) model (povzeto po Vintar, 2008, str. 38), na podlagi katerega je mogoče kandidate za termine razvrstiti v tri kategorije. V prvo se uvršča strokovno specifično izrazje, torej izrazi, značilni za neko stroko: terminologi namreč stojijo na stališču, da besede postanejo termini, torej pridobijo oziroma imajo poseben status, ko so rabljene na nekem specifičnem

strokovnem področju (Pearson, 1998, str. 7). V drugo Hoffmannovo kategorijo se uvršča splošno strokovno izrazje, torej izrazi, »ki jih sicer zaznavamo kot strokovne, a si jih delijo številne stroke« (Vintar, 2008, str. 38). V tretjo Hoffmannovo kategorijo se uvrščajo besede »splošnega, nestrokovnega jezika« (Vintar, 2008, str. 38).

Da je taka kategorizacija problematična, je opozarjala že Pearson (1998, str. 38), saj je razvrščanje izrazov vedno subjektivno. Pearson zato poudarja nujnost upoštevanja komunikacijske situacije, ki je v našem primeru jasna (pisec v reviji – bralec revije oziroma strokovnjak – strokovno poučeni/nepoučeni), in pa nujnost upoštevanja sobesedila.

Hoffmannov (1985) model sta na podlagi novega pristopa k terminologiji deloma prilagodila Chung in Nation (2003), ki sta za identifikacijo terminov iz anatomije izraze razdelila v štiri kategorije: v prvo sta uvrstila funkcijske izraze, ki nimajo nobene zveze z anatomijo (sem sta uvrstila veznike, člene in pridevnike iz splošnega besedišča), v drugo kategorijo sta uvrstila izraze, ki so minimalno povezani z anatomijo, ki npr. opisujejo položaj ali gibanje telesnih delov (kot npr. *zgornji*, *spodnji*, *pari*), v tretjo kategorijo sta uvrstila izraze, ki so ozko povezani z anatomijo (dele telesa, telesne funkcije itd., kot npr. *jetra*, *rebra*, *abdominalen*, *dihanje*), v četrto kategorijo pa sta uvrstila izraze, ki so specifični le za anatomijo in jih v splošnem jeziku ni (kot npr. *trahea*, *toraks*, *sternum*). Izraze v tretji in četrti skupini sta identificirala kot tehnične termine, in to kljub dejstvu, da v tretji skupini lahko opazimo polisemijo z besedami iz splošnega jezika.

Pomemben podatek, ki nam je lahko v pomoč pri odločanju, ali je posamezen izraz termin ali ne, je tudi njegova besedna vrsta. Načeloma velja, da so po obliki termini lahko eno- ali večbesedni, po besedni vrsti pa je prototip termina samostalnik (Cabré in Estopá, 2003). »Pričakovana samostalniškost terminov, vezana na pojem kot statično predmetnost, je pogosto razlog, da neupravičeno spregledamo glagolske termine,« ugotavljata Logar in Vintar (2008, str. 8), vseeno pa se strinjata, da so glagolski termini redki. Žele (2004, str. 78) na primer navaja primer iz češke literature, kjer naj bi bilo 92,4 odstotka samostalniških terminov in le 7,2 odstotka glagolskih terminov. Pridevniki samostojno niso termini, se pa pogosto pojavljajo kot del besedne zveze s samostalnikom v večbesednih terminih (Vidovič Muha, 2000).

Ob splošnih načelih terminologije pa je treba pri analizi besedišča neke stroke upoštevati tudi njene specifične značilnosti. V primeru filmske stroke je takšna značilnost gotovo dejstvo, da se ta stroka zelo hitro spreminja, hkrati pa se močno prepleta z drugimi strokami, kot sta popkultura ali literarna kritika – podobno sta za odnose z javnostmi ugotavljali Logar in Vintar (2008, str. 7) – zato v tem primeru ni smiselno takoj izločiti terminov, ki so znani iz drugih strok. Pearson (1998, str. 13, 87) namreč trdi, da je treba vse besede ali besedne zveze, ki imajo specializirano referenco, ne glede na strokovno področje, ki so mu pripadale kot prvotnemu, takrat, ko postanejo del slovarja drugega področja, razumeti tudi kot del terminologije tega drugega strokovnega področja. Ali so te besede res termini, pa je mogoče dokončno ugotoviti le s pregledom konkretne rabe v korpusu, kjer je razvidno, ali imajo znotraj neke stroke specifičen pomen.

2.2 Enoznačnost in variantnost terminov

Drugi primer, v katerem je mogoče rezultate raziskave, predstavljene v tem magistrskem delu, uporabiti tudi v normativnem smislu, pa zadeva vprašanje enoznačnosti oziroma variantnosti terminov.

Enoznačnost velja za eno od osnovnih načel klasične terminologije: Vintar (2008, str. 20) npr. opozarja, da je za termine zaželeno, da so »enoznačni oziroma enopomenski vsaj znotraj ene stroke«, saj v strokovnem jeziku želimo čim manj nejasnosti. Tudi Bowker in Hawkins (2000, str. 83) enoznačnost, kot že rečeno, uvrščata med najpogostejša načela klasične terminologije, vendar pa hkrati ugotavljata, da so ta načela kljub svoji neposrednosti in logičnosti pravzaprav problematična: glede enoznačnosti se sprašujeta, ali je koncept en pojem-eno poimenovanje res zaželen in ali ni včasih sinonimija in variantnost koristen vidik specializirane komunikacije. Podobno tudi Temmerman (2000) zavrača tradicionalno terminološko načelo en koncept-en termin in trdi, da so polisemija, sinonimija in preneseni pomen koristni tudi v strokovnem jeziku. Prav tako meni, da termini niso dokončni, temveč se njihov pomen spreminja, hkrati pa se razvija tudi razumevanje posameznih terminov. Kerremans in Temmerman (2004) razloge za premik v razmišljanju o terminologiji pripisujeta

predvsem prodoru elektronskih korpusov, ki so spremenili delo terminologov, in hkrati prodoru programskih orodij za strojno luščenje terminov. Menita, da se je v zadnjem času zgodil premik od terminoloških baz podatkov k terminološkim bazam znanja (to poimenovanje so prvi uporabili Meyer in sod. (1992); sprememba pristopa je prinesla spremembo raziskovanja terminov, ti se po novem raziskujejo v besedilih, na podlagi katerih se odkrivajo semantične povezave med termini). Kerremans in Temmerman (2004) ta premik imenujeta ontološki.

Variantnost oziroma sinonimija izstopa tudi v povezavi s filmskimi termini. Ker je filmska stroka, kot že rečeno, tesno vezana na popularno kulturo, so tudi številni termini manj ustaljeni kot v drugih strokah, ki so manj vezane na dnevno spreminjajočo se popularno predmetnost in iz tega izhajajočo terminologijo, ki je zato prav tako podvržena hitrejšim spremembam. Ob tem pa različni strokovnjaki in publicisti favorizirajo različne termine, ki jih poskušajo uveljavljati in razširjati s svojim pisanjem o filmu, hkrati pa različni avtorji isti izraz včasih uporabljajo v različnih pomenih. K polisemiji in sinonimiji filmskih terminov prispevajo tudi različne uredniške in lektorske preference.

Specifična značilnost slovenske filmske terminologije, ki veliko prispeva k variantnosti terminov, je, da termini pogosto nastajajo pod vplivom angleških oziroma, natančneje, ameriških terminov. To ni presenetljivo, saj so ZDA središče filma, ki je pri nas najbolj navzoč, z njim vred pa v Slovenijo prihaja tudi angleško-ameriška filmska terminologija, pa naj gre za obsežne spletne filmske baze (kot je Imdb.com), kritike v angleščini ali pa za komentarje na DVD-jih. To seveda posledično pomeni tudi velik vpliv angleščine na kovanje novih slovenskih terminov. Bowker in Hawkins (2008, str. 85) ugotavljata, da so za sodobno angleščino zelo značilne neoklasične zloženke in kot primer popkulturnih zloženek navajata med drugim izraz *Beatlemania* (zanimivo je, da se izraz pojavlja tudi v slovenščini kot *beatlemania*, *beatlemanija* oziroma *beatlomanija*). Po istem vzoru nastajajo tudi številni slovenski filmski termini (npr. *cinofil*, *kinematografija*). Pri tovrstnih tujkah predstavlja posebno vprašanje zapis (citadni oziroma polcitadni, kot v primeru *beatlemania* in *beatlemanija*), prilagajanje besedotvornim pravilom slovenščine (*beatlomanija*), kot alternativa pa seveda kalki (dobesedni prevodi) ali drugi neologizmi kot poskusi slovenjenja posameznih tujk. Čeprav namen tega dela ni normativen, se zdi smiselno v primerih sinonimije in

polisemije navesti tudi podatke o pogostosti (ali relativni pogostosti) pojavitev posameznih variant, na podlagi česar je mogoče sklepati tudi o tem, katera od variant je trenutno bolj uveljavljena.

3 TERMINOGRAFIJA IN KORPUSNI PRISTOP K TERMINOGRAFIJI

3.1 Terminografija

Terminografija se »ukvarja s pojmi in z njihovimi poimenovanji z namenom izdelave terminografskih priročnikov« (Vintar, 2008, str. 59). Vintar (2008, str. 59) navaja štiri glavne namene terminografije, in sicer zbiranje in izbiranje terminološkega gradiva, opisovanje terminologije, predpisovanje terminologije in predstavitev zbranih in obdelanih terminov v terminološki zbirki.

Felber in Budin (1987, v Bergenholtz in Kaufmann, 1997) sta terminografijo definirala kot nabor praks in metod, ki so uporabljene za zbiranje, opis in predstavitev terminov. Meyer in Mackintosh (1996) sta terminografijo kot pripravljanje, sestavljanje in pisanje terminoloških slovarjev ločili od leksikografije: kot osnovno razliko sta navedli dejstvo, da morajo terminografi za razliko od leksikografov svojo osnovno slovarsko enoto, torej termin, šele prepoznati oziroma jo najti (seveda pa je treba upoštevati dejstvo, da tako leksikograf kot terminograf izhajata iz pomena). Prav tako navajata dejstvo, da terminografa v nasprotju z leksikografom ne zanima vsa leksika iz besedila, ampak le izbrana. Brekke (2001, str. 197) razliko med leksikografom in terminografom razloži zelo plastično: »Medtem ko skuša leksikograf odgovoriti na vprašanje 'Kaj ta beseda pomeni?', se terminograf/terminolog problema tipično loti tako: 'Glede na ta koncept na tem področju – kateri termin bi ga najustrezneje predstavljal?'« A potem Brekke poudari, da se je s pojavom leksikografije za strokovni jezik meja med obema močno zabrisala.

Z njim se strinjata tudi Bergenholtz in Kaufmann (1997, str. 92), ki najprej povzameta klasično razlikovanje med terminografijo in leksikografijo ter celo med terminografijo in leksikografijo strokovnega jezika. Med najpogosteje naštetimi razlikami, ki jih zajameta, so naslednje: terminografija pripravlja slovarje za strokovnjake, leksikografija pa za laike, terminografija je primerno preskriptivna, leksikografija pa deskriptivna, terminografija se osredotoča na odnose med koncepti, medtem ko leksikografija temelji

na jezikoslovnem pristopu ... A Bergenholtz in Kaufmann (1997) ugotavljata, da so to predvsem teoretična izhodišča, ki pa v praksi niso tako jasno razmejena. Posebej ne, kar zadeva leksikografijo strokovnega jezika, saj slednja včasih ustvarja priročnike za laike, drugič za strokovnjake, včasih za recepcijo besedil, drugič za produkcijo. Med drugim Bergenholtz in Kaufmann (1997, str. 94) poudarita tudi razliko v preskriptivnosti in deskriptivnosti leksikografije strokovnega jezika glede na državo, pravita, da je npr. danska leksikografija primarno deskriptivna, medtem ko je npr. islandska bolj preskriptivna. Strinjata se, da so terminografi pri svojem delu veliko prej začeli uporabljati elektronske zbirke podatkov kot leksikografi, a poudarjata, da sta zdaj obe vedi zelo računalniško opremljeni, tako da je tudi ta argument izgubil svoj pomen. V sklepu študije ugotavljata, da je verjetno edina prava razlika v tem, da terminografija obravnava koncepte in termine, ne pa leksikalnih enot.

3.2 Korpusno jezikoslovje in korpusni pristop k terminografiji

Uveljavljanje korpusnega pristopa pomeni velikansko prelomnico za terminografijo in njene rezultate. V predkorpusni dobi je bil sam proces zbiranja podatkov izjemno dolgotrajen, kar je posledično pomenilo, da so nekateri podatki do izida terminografskega ali leksikografskega dela zastarali (prim. tudi Meyer, 2002). Prav tako so bili pred uveljavitvijo korpusne metodologije terminografski priročniki v veliki meri sad dela posameznih strokovnjakov ali skupin strokovnjakov, ki so vsebino priročnikov oblikovali na podlagi lastnega znanja in intuicije o rabi terminov v neki stroki. Ne glede na to, kako bogato je bilo znanje teh strokovnjakov, je bila pri vsaki odločitvi neizogibno prisotna tudi introspekcija in posledično tudi subjektivna presoja. Na to opozarja Polona Gantar (2007, str. 20–21), ki poudarja, da so posameznikove zmožnosti posredovanja jezikovnega vedenja »omejene in za preučevanje celostne podobe jezika nezanesljive. Posameznik kot jezikovni uporabnik ali kot raziskovalec preprosto ne zmore razlikovati med neskončnimi možnostmi jezikovnega vzorčenja, upoštevati vseh psiholoških situacij in govornih položajev.« Korpusno jezikoslovje pa je omogočilo odmik od subjektivnosti in intuitivnih presoj in uveljavilo možnost preverjanja dejanske rabe terminov: takšna metoda pomeni, da so rezultati terminografskega dela, ki temelji na korpusni analizi, odraz dejanskega stanja v jeziku v okviru danega korpusa. Čeprav kritiki korpusnega pristopa (npr. Borsley in Ingham, 2002, str. 5) menijo, da končna

interpretacija pomena tudi pri delu s korpusom vendarle temelji na intuiciji, Stubbs (2002, str. 9) opozarja, da gre tu za napačno razumevanje uporabe intuicije v korpusnem jezikoslovju. Stubbs se strinja, da je intuicija (tudi v smislu semantične presoje) pri interpretaciji korpusnih podatkov gotovo nujna, vendar hkrati opozarja, da intuicija za ustrezno interpretacijo podatkov ne zadostuje, saj primerjava predkorpusnih slovarjev s tistimi, ki temeljijo na korpusni analizi, kaže, da so mnogi ugledni leksikografi v preteklosti prezrli mnoge semantične vzorce, ki so, potem ko so na voljo korpusni podatki, očitni. Ob tem pa tudi Meyer (2002, str. 17) poudarja, da je korpusni pristop v kombinaciji z razvojem teorij leksikalnega pomena, ki temeljijo na korpusnih podatkih o uporabi besed v resničnih kontekstih, pomenil velik napredek za kvaliteto slovarskih definicij.

Resnično stanje v jeziku se namreč odraža v korpusu: »k/opusni pristop zato pomeni spoznavanje jezika v njegovih izpričanih uresničitvah v realnih besedilih (Gantar, 2007, str. 21). Najpreprosteje rečeno je korpus kakršna koli zbirka besedil oziroma, kot v angleščini to definira Anderson (2006, str. 78), »a body of text«. A v zadnjih štiridesetih letih se je, paralelno z razvojem računalniške tehnologije, izraz korpus začel uporabljati za bolj specifičen koncept, in sicer kot vzorec naravnega jezika, ponavadi v računalniško berljivi obliki. Gries (2009) definira korpus kot računalniško berljivo (torej elektronsko) zbirko (govorjenih ali pisnih) besedil, ki so nastala v naravnem komunikacijskem okolju; zbirka pa je sestavljena z namenom, da je reprezentativna za določen jezikovni pojav in z namenom, da se na njej opravi analiza. Ena od glavnih delitev korpusov je delitev na referenčne in specializirane, prvi skušajo zajeti vzorec »celotnega« jezika, medtem ko so slednji omejeni na posamezen tip besedil glede na register, žanr ipd. Naslednja pomembna delitev je delitev na neoznačene korpuse – vsebujejo samo besedila – in označene korpuse – vsebujejo dodatne jezikoslovne oznake, kot so oblikoslovne oznake, leme, skladenjske povezave ... (Gries, 2009).

Čeprav je korpusno jezikoslovje danes povsem uveljavljeno poimenovanje za pomembno področje uporabnega jezikoslovja, pa so natančne opredelitve tega področja nekoliko nejasne. Anderson (2006, str. 78) opozarja, da so definicije korpusnega jezikoslovja pogosto zelo ohlapne: sama meni, da je korpusno jezikoslovje metodologija oziroma pristop k analizi jezika, in da ima kot tako širok spekter aplikativnosti ter

povzema McEneryja in Wilsona (1996), ki to metodologijo definirata kot »študijo jezika, osnovano na vzorcih rabe jezika v 'resničnem življenju'«.

Wolfgang Teubert (2007) meni, da korpusno jezikoslovje obravnava jezik kot socialni fenomen, ki ga je potrebno opazovati in opisovati na podlagi empiričnih podatkov, torej predvsem na podlagi komunikacijskih dejanj. Po njegovem mnenju so korpusi presek univerzuma diskurza, ki vsebuje praktično vsa komunikacijska dejanja določene jezikovne skupnosti. Idealen univerzum diskurza bi bil vsota vseh komunikacijskih dejanj, ki jih je kateri koli član te jezikovne skupnosti izvršil kadar koli. Seveda bi bil tak diskurzni univerzum prevelik, da bi ga lahko v celoti raziskali; moral bi biti razdeljen na posamezne segmente, relevantne za jezikovni fenomen, ki ga želimo raziskati. Naloga jezikoslovca je, da polje diskurznega univerzuma omeji na obvladljiv korpus (Teubert, 2007).

Da gre tudi zaradi razvoja računalniške tehnologije za res hitro spreminjajočo se vejo jezikoslovja, plastično pojasni John Sinclair (1991, str. 1): »Pred tridesetimi leti, ko se je to raziskovanje začelo, se je zdelo nemogoče obdelati besedila v dolžini več milijonov besed. Pred dvajsetimi leti se je to zdelo zelo malo verjetno, a noro. Pred desetimi leti se je zdelo precej verjetno, a še vedno noro. Danes pa je to zelo popularno.«

Napačno pa bi bilo korpusno jezikoslovje zato, ker temelji na računalniški obdelavi elektronskih zbirk besedil, razumeti kot zreducirano na avtomatsko iskanje in statistično obdelavo podatkov. Wolfgang Teubert (2007) razloži ločnico med računalniškim jezikoslovjem in korpusnim jezikoslovjem, saj pravi, da korpusno jezikoslovje razširja naše vedenje o jeziku s kombinacijo treh različnih pristopov: (procesno) identifikacijo jezikovnih podatkov z analizo kategorij, z raziskovanjem razmerij med jezikovnimi podatki s pomočjo statističnih metod in končno z (intelektualno) interpretacijo rezultatov. In medtem ko za prva dva koraka drži, da morata biti kar najbolj avtomatizirana, je za zadnjega nujen človeški uvid, saj je vsako dejanje interpretacije zavestno dejanje in tako ne podvrženo algoritemskim postopkom. In to je tudi osnovna razlika med korpusnim in računalniškim jezikoslovjem.

Metodologija korpusnega jezikoslovja je danes uporabna na vseh ravneh jezikoslovja, od semantike in skladnje do pragmatike in diskurza, prav gotovo pa je najpomembnejša za proučevanje leksemov z vseh vidikov. Kritika korpusnega pristopa, Borsley in Ingham (2002, str. 4), sicer izražata dvome o tem, da bi bilo korpusne mogoče dobro uporabljati za reševanje abstraktnih slovničnih problemov (torej probleme, s kakršnimi se ukvarja teoretično jezikoslovje), vendar na istem mestu eksplicitno navajata, da je ta pristop primeren za reševanje leksikalnih problemov. Gorjanc, Krek in Gantar (2005, str. 4) uporabo korpusnega pristopa kot prednost navajajo npr. pri leksikografskem delu, saj tak pristop omogoči ločevanje med »tipičnim in posebnim oz. individualnim, torej prepoznavanje osrednjih in obrobnih jezikovnih pojavov, hkrati pa tudi opazovanje njihove distribucije glede na posamezni tip besedila«.

Teubert (2007, str. 110) poudarja, da je leksikografija »področje, kjer je korpusno jezikoslovje ne samo predstavilo nove metode, ampak dejansko razširilo celotno polje raziskovanja«. Korpusni pristop omogoča boljše razumevanje pomena, rabe in vezljivosti leksema; v zvezi s slednjo, Gantar (2008, str. 21) meni, da je v vsej razsežnosti »preučevanje besedne povezovalnosti prišlo do izraza z razvojem korpusnega jezikoslovja, kjer je mogoče s statistikami izluščiti to, kar izstopa glede na regularnost vzorca, pomena, besedilnega okolja ipd.« Glede na sorodnost leksikografije in terminografije seveda ni presenetljivo, da je prav terminografija eno od prvih področij jezikoslovja, na katerih se je uveljavil korpusni pristop.

»Mnogi avtorji, kot so Picht, Draskau, Rondeau in Dubuc, so že ugotavljali, da je terminografija vedno uporabljala dokumentacijo kot vir konceptualnih in jezikoslovnih informacij,« pravi Popp (2001, str. 198) in nadaljuje, da je bila tako vedno prva terminografova naloga, da zbere referenčni korpus, da se lahko zave vsebine področja, ki ga obravnava. Korpusno jezikoslovje pa je seveda pomenilo pomemben korak k napredku terminografije.

Poppova (2001) navaja celo vrsto prednosti računalniškega korpusa, med drugim:

- s pomočjo računalnika lahko avtomatično identificiramo in izluščimo termine. Če bi to počeli ročno, ne bi mogli pregledati celotne dokumentacije;
- s pomočjo elektronskih orodij lahko poiščemo jezikoslovne vzorce, na primer sintaktične, semantične ali pragmatične;

- s pomočjo računalniško berljivega korpusa lahko terminograf vključi sobesedilo, ki da informacijo o rabi; kar je posebnega pomena za strokovne pisce in prevajalce;
- če želimo, lahko analizo večkrat ponovimo;
- čeprav računalniški korpus sam po sebi ne zagotovi definicij, pa je v veliko pomoč pri ustvarjanju definicij za posamezne termine, tudi zaradi hiponimije oziroma razmerij med termini;
- prav tako je računalniški korpus veliko lažje deliti z drugimi strokovnjaki.

4 KORPUS FILMSKIH BESEDIL

4.1 Osnovni podatki o korpusu

Zbrani korpus je pisni, enojezični (v slovenščini) in obsega 953.874 besed (brez podkorpusa BootCaT pa 782.685 besed). Korpus je specializiran, v njem so namreč zbrana samo filmska besedila (kritike in predstavitvena besedila) in celovit, saj so v njem zbrana celotna besedila, ne le posamezni iztržki. Za tak specializiran korpus se je bilo smiselno odločiti, saj slednji zajemajo jezik v točno določeni rabi (Arhar, 2006, str. 54). Kljub manjšemu obsegu v primerjavi z referenčnimi korpusi pa ima tak lasten korpus večjo vrednost, saj so jasne besedilne lastnosti besedil, kot so izvor, podatki o avtorjih, podatki o lektoriranosti, prav tako je jasnejša vloga posameznega besedila v korpusu in razmerja med besedili, kar omogoča večjo pravilnost interpretacije rezultatov (Arhar 2006, str. 55).

Korpus je sinhron, torej korpus sodobnih besedil, saj so vsa nastala v zadnjem desetletju. Lematiziran je bil z orodjem JOS ToTaLe text analyser (<http://nl2.ijs.si/analyze/>), ki podpira lematizacijo oz. oblikoskladenjsko označevanje manjših besedil (Erjavec in drugi, str. 2005). Korpus je statičen, saj mu načeloma ne bodo več dodana nova besedila. Korpus je zapisan v XML, pretvorjen pa, brez podkorpusa BootCaT, v datoteke .wsm, kjer je kodiran v Windows codepage 1250. Pri analizi sta bili uporabljeni obe različici korpusa, tako lematizirana (za sestavo seznama ključnih besed in za delo s programskim orodjem Sketch Engine, torej za pregled besednih skic in primerjavo besed) kot nelematizirana (za preverjanje rabe ključnih besed z iskanjem konkordanc s programskim orodjem WordSmith).

4.2 Sestava korpusa

Korpus filmskih besedil je sestavljen iz 2511 besedil (brez podkorpusa BootCaT 2449) in šteje 953.874 besed (brez podkorpusa BootCaT 782.685). Korpus obsega štiri sklope besedil, in sicer filmske kritike, ki so bile objavljene v tedniku Mladina, filmske kritike in predstavitvena besedila s filmsko tematiko, ki so bili objavljeni v štirinajstdnevniku

Premiera, filmske kritike, ki so bile objavljene v Delovi prilogi Vikend, in različna internetna besedila s filmsko tematiko, ki so bila zbrana s programom BootCaT na podlagi ključnih besed. To pomeni, da relevantna besedila iščemo na podlagi besed, za katere domnevamo, da so filmski termini, in iz konteksta identificiramo še druge termine.

Omenjene tri publikacije so bile izbrane zato, ker načrtno in redno objavljajo filmske članke in kritike ter dosegajo širok krog bralstva v Sloveniji. Vikend je z več kot 350.000 bralci sploh najbolj brana slovenska edicija, ki redno objavlja filmske kritike, Premiera je z 58.000 bralci edina široko razširjena specializirana filmska edicija, Mladina pa je bila izbrana zato, ker je avtor njenih kritik, Marcel Štefančič jr., najvplivnejši slovenski filmski kritik in s svojimi mnogimi knjigami o filmu vsekakor eden tistih, ki so najbolj oblikovali slovensko filmsko terminologijo. To sicer v prostoru, kakršen je slovenski, ni posebej nenavadno, saj je število posameznikov, ki se profesionalno ukvarjajo s filmsko kritiko in pisanjem o filmu, zelo omejeno, zato je vpliv posameznika na slovensko filmsko terminologijo lahko večji kot v drugih jezikih.

Ob tem korpus dopolnjujejo še besedila, zbrana s programom BootCaT, ki s pomočjo ključnih besed, ki jih uporabnik vnese, uporabi Google, da najde spletne strani, ki te besede vsebujejo, in tako omogoča enostavno zbiranje sorazmerno velikega števila potencialno relevantnih sodobnih besedil. Vsa besedila v prvih treh sklopih korpusa so bila objavljena v obdobju zadnjih devetih let: ta besedila so namreč bila na voljo že v elektronski obliki, prav tako pa je smiselno, da je analizirano obdobje razmeroma enovito, saj je filmska kritika in publicistika žanr, v katerem se jezik nenehno in zelo hitro spreminja. Za besedila, ki so bila zbrana s programskim orodjem BootCaT, podatkov o času nastanka sicer ni na voljo, vendar je že glede na izbrani medij (internet) očitno, da so besedila sodobna in so najverjetneje nastala v zadnjih petnajstih oziroma še verjetneje desetih letih.

V tabeli 1 so na kratko predstavljeni osnovni podatki o obsegu korpusa filmskih besedil po posameznih sklopih. Navedeno je število besedil za posamezen korpus in skupaj, število besednih pojavnic (angleško *token*) za posamezen korpus in skupaj ter število različnic (angleško *type*), se pravi število različnih pojavnic v besedilu. Pojavnice

navadno enačimo z besedami, včasih pa sem lahko štejemo tudi ločila in druge znake. Podatki o korpusu so podrobneje obravnavani v nadaljevanju.

Tabela 1: Obseg korpusa filmskih besedil

	Mladina	Premiera	Vikend	BootCaT	Skupaj	Korpus M+P+V**
število besedil	734	1217	498	62*	2511	2449
število besednih pojavnic	208.727	479.189	94.769	171.554	954.239	782.685
število različnic	37.120	63.282	25.230	29.303	154.935	125.632

*Število spletnih strani, na katerih so besedila; točno število besedil ni znano.

**Korpus M+P+V sestavljajo podkorpusi Mladina, Premiera in Vikend, izključen pa je korpus BootCaT.

Prvi sklop besedil, filmske kritike, ki so bile objavljene v tedniku Mladina, obsega 734 besedil, skupna dolžina tega sklopa pa je 208.727 besed. Zbrana besedila so bila v tedniku Mladina objavljena med letoma 2004 in 2008. Avtor vseh besedil je Marcel Štefančič jr., verjetno najbolj prepoznaven slovenski filmski kritik in filmski pisec.

Marcel Štefančič jr. je po izobrazbi sicer magister filozofije, a je širšemu slovenskemu prostoru bolj znan kot filmski kritik in analitik (ter TV-voditelj). Štefančič že od leta 1991 izdaja filmske almanaha, v katerih so zbrane njegove kritike, sicer sproti objavljane v tedniku Mladina, kjer oceni vso filmsko kinoprodukcijo, predvajano v slovenskih kinematografih. Hkrati je tudi avtor več drugih knjig s filmsko tematiko, kot so *Zadnji film – Vzpon in propad novega Hollywooda I. in II. del*, *Ali bi ta film vzeli na samotni otok?*, *Beautiful: slovar ameriških B režiserjev*, *Close-up 1 in 2: politika filmskih zvezd*, *Na svoji zemlji: zgodovina slovenskega filma*, *Roger Corman: umetnost nizkega budžeta*. Tudi zaradi velike količine avtorjeve produkcije je njegov vpliv na filmsko sceno v Sloveniji – torej tudi na oblikovanje jezika slovenskih filmskih kritik –

velik, tako da je to še dodaten razlog za njegovo vključitev v korpus, je pa seveda to nujno upoštevati pri interpretaciji podatkov.

Drugi sklop besedil, filmske kritike in predstavitvena besedila, ki so bili objavljene v brezplačnem štirinajstdnevniku *Premiera*, reviji, ki je namenjena filmski umetnosti, obsega 1217 besedil, skupna dolžina tega sklopa pa je 479.189 besed. Zbrana besedila so bila v reviji *Premiera* objavljena med letoma 2002 in 2008. Avtorji besedil, ki so bila objavljena v *Premieri*, so različni.

Tretji sklop besedil, filmske kritike, ki so bile objavljene v *Vikendu*, tedenski prilogi dnevnega časopisa *Delo*, obsega 498 besedil, skupna dolžina tega sklopa pa je 94.769 besed. Zbrana besedila so bila v prilogi *Vikend* objavljena med letoma 2004 in 2008. Avtor vseh besedil je Dražen Štader, diplomirani režiser, ki se je s filmsko kritiko ukvarjal več kot desetletje. Poleg tega, da je *Vikend* edicija z največjim dosegom, ki redno objavlja filmske kritike, je Dražen Štader zanimiv tudi, ker je doštudiral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizij in je zato večš strokovne leksike.

Četrti sklop besedil je bil zbran z orodjem *BootCaT*, kar v izvorniku pomeni *Bootstrapping Corpora and Terms* (registriranim uporabnikom orodja *Sketch Engine* je *BootCaT* dostopen na http://ca.sketchengine.co.uk/auth/bootcat/create_corpus/). *BootCaT* je nabor programskih orodij v programskem jeziku Perl, ki na podlagi peščice uporabnikovih gesel (izrazov, za katere domnevamo, da so tipični za področje, ki nas zanima) zgradi korpus. Orodje namreč avtomatično uporabi Googlov iskalnik in v njem najde uporabnikova gesla in na podlagi teh zgradi korpus relevantnih besedil (Baroni in Bernardini, 2004). Besedila so bila zbrana na podlagi ključnih besed (npr.: *režiser*, *triler*, *kino*) z 62 spletnih strani, skupna dolžina tega sklopa pa je 171.554 besed. Besedila so žanrsko razmeroma heterogena, saj obsegajo zapise na blogih, predstavitvena besedila s strani z napovedmi dogodkov, zapise na forumih, kratka sporočila s Twitterja, intervjuje, novice z novičarskih portalov ipd. Posledično je zelo heterogen tudi profil avtorjev (avtorstvo pogosto niti ni razvidno), saj so to tako amaterski ljubitelji filmov, poklicni pisci predstavitvenih besedil, kot tudi profesionalni kritiki.

4.3 Pravni vidiki

Za vsa besedila so bila od lastnikov avtorskih pravic pridobljena pisna dovoljenja za uporabo besedil za namene te raziskave. Z dvema od lastnikov avtorskih pravic je bila sklenjena pogodba, ki dovoljuje tudi nadaljnjo uporabo zbranega korpusa v študijske namene (primer pogodbe v Prilogi 5), eden pa je svoje dovoljenje podal z zapisom v neformalni obliki (Priloga 6).

5 METODOLOGIJA IN ORODJA

Ker je analitični postopek obsegal delo z različnimi programskimi orodji, so ta v okviru predstavitve metode dela (5.1) le omenjena, podrobneje pa so predstavljena v razdelkih 5.2–5.4.

5.1 Metodologija

Metoda dela je temeljila v prvi vrsti na korpusnem pristopu. Predpriprava za izdelavo glosarja je obsegala izdelavo korpusa in iskanje kandidatov za termine s pomočjo korpusne analize s programom WordSmith Tools. Pridobljeni podatki so bili nato podrobneje razčlenjeni s pomočjo nekaterih korpusnih orodij (WordSmith Tools, Sketch Engine), izbrani termini pa so bili v glosarski obliki obdelani v programu MultiTerm. Ker je analiza obsegala več faz, je spodaj podrobneje predstavljeno zaporedje uporabljenih postopkov.

Prva faza je obsegala pripravo korpusa filmskih besedil: vsa besedila, ki sestavljajo korpus, so bila shranjena v formatu XML, korpus je bil nato oblikoslovno označen in lematiziran z orodjem JOS ToTaLe text analyser (<http://nl2.ijs.si/analyze/>) (Erjavec in drugi, 2005).

V drugi fazi so bili v korpusu filmskih besedil identificirani potencialni filmski termini, in sicer na podlagi primerjave z referenčnim korpusom jos1M. Korpus jos1M, ki je nastal v okviru projekta JOS (to je *Projekt jezikoslovno označevanje slovenskega jezika*; podrobnejši podatki so dostopni na spletni strani projekta <http://nl.ijs.si/jos/>), obsega milijon besed. Korpus vsebuje vzorčne odstavke iz korpusa FidaPLUS in je označen z razdvoumljenimi in ročno preverjenimi lemami in oblikoskladenjskimi oznakami (Erjavec in Krek, 2008). Korpus je označen s programom podjetja Amebis; oznake so delno ročno preverjene. Korpus je zgrajen tako, da je reprezentativen in uravnotežen; kvaliteta besedil, ki jih vsebuje, je posebej preverjena, za vsa besedila so bile pridobljene avtorske pravice. Korpus je primeren za primerjavo, saj vsebuje splošno besedišče slovenskega jezika, in je prosto dostopen ter brezplačen za nekomercialno

uporabo. Korpus je kodiran »v formatu XML v skladu s priporočili združenja Text Encoding Initiative« (Erjavec in Krek, 2008).

Primerjava je temeljila na predpostavki, da bo s primerjavo med lematiziranim besedilnim korpusom filmskih besedil in korpusom jos1M mogoče identificirati potencialne filmske termine. Avtomatska primerjava med filmskim korpusom in jos1M je bila narejena z orodjem WordSmith Tools (Scott, 1996), verzija 4.0, na podlagi ključnosti. Orodje WordSmith Tools, ki je podrobneje predstavljeno v 5.2, s funkcijo WordList izdela seznam pojavnic v posameznem korpusu, funkcija KeyWords² pa omogoča izbor ključnih besed, ki to besedilo ločijo od referenčnega korpusa. Tako so bili pridobljeni sezname potencialnih ključnih besed za vsakega od štirih podkorpusov in za združeni korpus Mladine, Premiere in Vikenda (Korpus M+P+V).³ Sezname so bili nato ročno očiščeni: kriterij za ohranitev izraza na seznamu ključnih besed je bil pomenska povezava s področjem filma (slednjo je mogoče prepoznati iz sobesedila), izločeni so bili vsi izrazi, ki bi se po Hoffmannovem (1985) modelu uvrstili v tretjo kategorijo splošnega, nestrokovnega jezika (prim. 2.1). Za preverjanje pomena s pomočjo sobesedila je bil uporabljen korpus besednih oblik na podlagi konkordanc, in sicer s pomočjo funkcije Concord orodja WordSmith Tools. Tako so bili kot kandidati za termine prepoznani tudi izrazi, za katere na prvi pogled ni povsem očitno, ali gre za potencialni filmski termin ali ne. Tak primer je izraz *popkorn*: seznam konkordanc (1) nam pokaže, da je *popkorn* v Korpusu M+P+V navadno rabljen v smislu oznake za vrsto filma, zato bi ga lahko uvrstili med kandidate za termine:

(1)

N Concordance

- 13 telenovelističnih intrig , šekspirjanskega [popkorna](#) , ojdipske vtoglavice ,
- 14 naivni , neobvezni , veseljaški božični [popkom](#) je produkt h'woodske elite . In
- 15 epskem , tipično bruckheimerjevskem [popkornu](#) nekatere reči zaman iskali ,

Primerjavi vsakega posamičnega korpusa z referenčnim korpusom jos1M in primerjavi Korpusa M+P+V z jos1M je sledila primerjava podkorpusov med seboj, in sicer tako z

² Funkcija je bila nastavljena tako, da je bilo število ključnih besed s 500 povečanih na 5000, število pojavitev pa s 3 zmanjšano na 1, da bi bilo tako zajeto čim širše število ključnih besed.

³ Zaradi specifične sestave korpusa BootCaT so rezultati primerjave pri tem podkorpusu odstopali od rezultatov pri drugih treh podkorpusih, zato omenjeni podkorpus v glavni del analize ni bil vključen (prim. 4.2 in 6.2).

orodjem WordSmith Tools s funkcijo KeyWords kot v obliki ročne primerjave izrazov z iskanjem po konkordančnih nizih.⁴ Vse primerjave podkorpusov so bile narejene na podlagi lematiziranih seznamov besed, vse konkordance pa identificirane v podkorpusih besednih oblik.

Tretja faza je obsegala razvrščanje kandidatov za termine v prvo in drugo kategorijo Hoffmannovega (1985) modela (prim. 2.1).

Četrta faza je obsegala izdelavo poskusnega glosarja za kategorijo filmskih terminov (specifično filmsko besedišče). Glosar je bil oblikovan v programu MultiTerm, ki je podrobneje predstavljen v razdelku 5.4.

Peta faza je obsegala podrobnejšo analizo majhnega števila vzorčnih terminov iz glosarja, pridobljenega v četrti fazi. Za analizo je bilo izbranih enajst skupin terminov, za katere se je že v drugi fazi pri primerjavi rezultatov za posamezne podkorpuse pokazalo, da so sinonimi, v četrti fazi pa se je pokazalo, da sodijo v kategorijo specifičnega filmskega besedišča. S programom Sketch Engine, in sicer s pomočjo funkcij Sketch-Diff in Thesaurus, so bile za posamezne skupine sinonimov ugotovljene podobnosti in razlike. Orodje Sketch Engine je podrobneje predstavljeno v razdelku 5.3.

5.2 Orodje WordSmith Tools

WordSmith Tools je nabor programske opreme, primerne za delo z manjšim korpusom, avtor orodja je Mike Scott, prva različica je nastala leta 1996, trenutno je na voljo verzija 5.0.

Orodje s funkcijo Concord v korpusu poišče vse reference iskane besede ali besedne fraze in jih prikaže v standardiziranih konkordančnih vrsticah z iskano besedo ali besedno zvezo v sredini in s pripadajočim delom sobesedila na levi in desni strani, t. i. KWIC format. Orodje omogoča nadaljnjo obdelavo sobesedila, na primer sopojavnic (Scott, 2001).

⁴ Ker se je izkazalo, da se v različnih podkorpusih za isti pojem pojavljajo različni neologizmi ali različni zapisi, so bili ti sinonimi identificirani s pomočjo sopojavnic v konkordančnih nizih; to iskanje je podrobneje predstavljeno v poglavju 8.

Drugo osnovno orodje je WordList, ki sestavi seznam vseh pojavnic v korpusu in jih uredi bodisi po številu pojavitev bodisi po abecednem redu. Orodje lahko uporabimo na posameznih besedilih ali celotnem korpusu, vsebuje pa tudi statistične podatke, kakršen je na primer povprečna dolžina stavka (Scott, 2001).

Tretje osnovno orodje je KeyWords, ki med seboj primerja dva ali več seznamov besed (wordlists). Orodje deluje na podlagi ključnosti: če se v prvem besedilu kaka beseda pojavi izrazito pogosteje kot v referenčnem korpusu, potem je ta beseda označena kot ključna. Tudi za seznam ključnih besed, ki ga tako pridobimo, je na voljo še nabor statističnih podatkov, a njegova glavna naloga je, da zajame tematiko teksta (Scott, 2001).

Program ima še vrsto drugih funkcionalnosti, ki pa za namene te raziskave niso bile uporabljene in zato tu niso opisane.

5.3 Orodje Sketch Engine

Sketch Engine (<http://www.sketchengine.co.uk/>) je večfunkcionalno orodje za delo s korpusi, ki poleg konkordančnika ponuja možnosti iskanja sopojavnic, slovničnih razmerij med iskanimi izrazi, semantično sorodnih besed in ponuja možnost primerjave dveh izrazov (Kilgarrieff in drugi, 2004). Orodje Sketch Engine je bilo prvič uporabljeno leta 2002 pri gradnji slovarja založbe Macmillan: English Dictionary for Advanced Learners (Rundell, 2002). V korpusno orodje Sketch Engine lahko uvozimo svoj korpus v katerem koli jeziku in nato orodje avtomatsko ustvari seznam besed, hkrati pa tega dopolni še s tako imenovanimi besednimi skicami (Word Sketches), ki zajamejo slovnično in kolokacijsko vedenje posamezne besede.

Posebej zanimiva funkcija orodja Sketch Engine je Sketch-Diff – opcija, s katero lahko naredimo primerjavo med dvema lematiziranimi izrazoma, kar nam na podlagi slovničnih kategorij prikaže semantične slovnične podobnosti in razlike med njima. Slednje je posebej koristno pri primerjavi sopomenk, pokaže se namreč, da si semantično podobni besedi lahko delita več sopojavnic, ne pa nujno vseh (Krek in

Kilgarriff, 2006). Rezultati so prikazani v barvni razpredelnici, ki uporabniku omogoča hiter vpogled v besedno rabo. Čeprav je program primarno prilagojen delu z angleškim jezikom, pa se tudi pri delu s slovenščino dobro obnese. Zelo koristno za uporabo je dejstvo, da je primerjava tako imenovanih besednih skic dobro povezana s konkordančnikom. S klikom na katero koli skico namreč pridemo neposredno do konkordance v iskani rabi – npr. iskani izraz (*grozljivka*) plus pridevnik (*klasična grozljivka*) ali iskani izraz kot predmet v tožilniku (*snemati grozljivko*), če smo pregledovali to skico – in se tako prepričamo o konkretni rabi.

Sketch Engine je sicer spletno orodje, dostopno proti plačilu.

5.4 Orodje MultiTerm

MultiTerm je orodje za shranjevanje in iskanje terminologije, ki ga je razvilo podjetje SDL Trados: <http://www.sdl.com/en/products/terminology-management/multiTerm.asp>.

Program s svojo zasnovo omogoča »oblikovanje poljubnih podatkovnih kategorij, obenem pa sugerira njihovo strukturiranje po pojmovnem načinu« (Vintar, 2008, str. 114). Terminologijo in z njo povezane pomembne informacije shranjujemo v terminološke baze, zanje lahko uporabimo eno od glosarskih predlog, ki jo ponuja program, ali pa bazo definiramo sami.

Terminološke baze v orodju MultiTerm so lahko eno-, dvo- ali večjezične, v njih je terminologija urejena v terminološke vnose. Vsak vnos vsebuje vsaj en termin, lahko pa tudi njegove prevodne ustreznice v drugih jezikih in dodatne informacije o celotnem vnosu ter posameznih terminih (npr. definicija, primer rabe, opomba). MultiTerm omogoča tudi vključevanje grafičnih in multimedijskih datotek (npr. slike, glasbo, video). Z uporabo dodatne funkcije Cross Reference lahko vnesene termine med seboj povežemo in tako ustvarimo med njimi razmerja, kot so antonimija, hiponimija, hipernimija ipd. Orodje podpira XML in deluje v mreži, kar pomeni, da omogoča tudi gradnjo terminoloških baz na daljavo skupinam uporabnikov.

6 IDENTIFIKACIJA KLJUČNIH BESED

Rezultati analize so predstavljeni ločeno za posamezne podkorpuse (6.1 in 6.2), skupni rezultati za tri podkorpuse ter rezultati primerjave podkorpusev pa so predstavljeni v 6.3.

6.1 Rezultati analize v podkorporih Mladina, Premiera in Vikend

S primerjavo lematiziranih podkorpusev Mladina, Premiera in Vikend z lematiziranim referenčnim korpusom jos1M so bili s funkcijo KeyWords pridobljeni sezname ključnih besed. Nato je bilo na podlagi Hoffmannovega (1985) modela, ki temelji na pragmajezikoslovnem pristopu k terminologiji in je bil podrobneje predstavljen v 2.1, iz seznamov ključnih besed izločeno splošno oziroma nestrokovno izrazje (tretja kategorija po Hoffmannovem modelu), tako da so ostali le kandidati za termine (1. in 2. kategorija po Hoffmannovem modelu). Poleg enobesednih terminoloških kandidatov je bila identificirana tudi vrsta večbesednih kandidatov, pri katerih posamezni sestavni deli niso pomensko povezani s področjem filma, v besedni zvezi pa predstavljajo potencialne termine (npr. izraza *poseben* in *učinek* sama po sebi nista filmska termina, v besedni zvezi *posebni učinki* pa postaneta termin). V primerih, kjer je izbira izraza morda na prvi pogled nejasna, so podani primeri iz nelematiziranega korpusa s funkcijo Concord orodja WordSmith, v primerih, kjer je izraz del fraze, so ob prvi pojavitvi za dvopičjem navedeni primeri besedne zveze. Izrazi so navedeni v Prilogah 1.1–1.3; razvrščeni so po abecedi, v oklepaju je pri posameznem izrazu navedeno število pojavitev.

Za podkorpus Mladina je seznam obsegal 1019 ključnih besed, od tega jih je po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov⁵ (kot na primer veznikov in osebnih imen) ostalo 84. Seznam je naveden v Prilogi 1.1.

Za podkorpus Premiera je seznam obsegal 1245 ključnih besed, od tega jih je po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov ostalo 115. Seznam je naveden v Prilogi 1.2.

⁵ Pri primerih, za katere ni na prvi pogled razvidno, zakaj so vključeni, je za ilustracijo navedena konkordančna vrstica, iz katere je razvidno, v kakšnem pomenu so rabljeni.

Za podkorporus Vikend je seznam obsegal 796 ključnih besed, od tega jih je po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov ostalo 73. Seznam je naveden v Prilogi 1.3.

6.2 Rezultati analize v podkorporusu BootCaT

Kot je že bilo predstavljeno v 4.2, je četrti podkorporus, BootCaT, nekoliko drugačen od ostalih treh, saj je zelo heterogen po žanrski sestavi in po profilu avtorjev. Velik delež besedil, ki so vključena v ta podkorporus, zelo verjetno ni delo avtorjev, ki bi se s filmom profesionalno ukvarjali, saj je več besedil iz osebnih blogov, ki občasno komentirajo tudi film, ponavadi pa ne (primer 2); natančnejše ocene seveda ni mogoče dati, saj avtorstvo besedil pogosto ni razvidno, nekatera besedila ne obravnavajo filmske tematike (primeri 3a–3c), v podkorporusu se je znašla tudi vrsta hrvaških besedil (primer 4), in angleških besedil (primer 5) itd. Podkorporus je bil sicer ročno očiščen, a seznam ključnih besed je pokazal precej več podatkov vprašljive vrednosti kot v drugih treh podkorporusih. Primeri so besede v hrvaščini – npr. *Kina* je rabljena v pomenu Kitajske, po numeričnih podatkih sodeč pa bi lahko sklepali, da gre za pogosto obliko sklanjanja besede kino (primer 6) – in angleščini: raba besede *art* kot del besedne zveze, kar bi lahko dalo napačne numerične rezultate (primer 6b). Kljub temu predstavlja podkorporus BootCaT zaradi svojega obsega (tako kvantitativno kot kvalitativno) in nekaterih novih ključnih besed, ki se v drugih korpuserih niso pojavile kot ključne besede, čeprav je v njem več njihovih pojavitev (primer 7), pomemben potencial za nadaljnjo raziskavo.

(2)

N Concordance

73	http://iztokgartner.blog.siol.net/2008/1
74	in film še dodatno uničuje. Joške bloggerke Mojcas boste pozabili že med
75	boste pozabili že med gledanjem. Za blogerskega kolega Marka Pigaca pa bi
76	http://iztokgartner.blog.siol.net/2008/1
77	http://iztokgartner.blog.siol.net/2008/1
78	letošnjega festivala: http://iztokgartner.blog.siol.net/2008/1
79	http://iztokgartner.blog.siol.net/2008/1

(3a)

N Concordance

1 Blagne wannabe, kaj bi mi odgovorili? **Katya**, je zelo sposobna in dobra pevka.
2 pa 175 cm v višino. Za ostalo pa vesta **Katya** in Klaudija J. Boste jezni, če vam
3 Z njim v postelji? Mogoče katera druga **Katya**, naša že ne. Werner ni Samcy.
4 z Robertom ravno v tistem času, ko je **Katya** tekmovala na oddaji Bodi Idol
5 poslovno sodelujemo. Samcy Jay in **Katya** kot tandem, ki ustvarja glasbo in

(3b)

N Concordance

1 , Jurij Zmec , Lado Bizovičar , Lepa **Brena** , Televizija Nedelja, 8 februar 2009
2 je na trenutke zdel kot začaran. Lepa **Brena** je nastopila v dveh skečih, veliko
3 šaro. Gostja prve oddaje je bila Lepa **Brena** . Srbska pevka, podjetnica in še
4 , Julio Iglesias , Koncert , Lepa **Brena** , Ljubljana , Slovenija , Srbija ,
5 je čisto ob koncu povedala Lepa **Brena** , ki je poleg svoje 40-članske

(3c)

N Concordance

1 je mogoče RealPlayer dovolj, na DivX **player**, Radlight in Winamp (za video), pa
2 slišal za njega bi bil zelo uspešen **player**. Če ga še do zdaj niste zasledili,
3 ga. Ocena 1/5 -> WinDVD: Je lep DVD **player**, podpira DVD/
4 pri divx vsebini. Ocena 3/5 -> RadLight **Player**: Neroden, nerazširjen, nepoznan.
5 in (.mov) datoteke. Ocena: 3/5 -> Zoom **Player**: Lep, majhnen predvajalnik, ki vas

(4)

N Concordance

1 Fernandes (najpoznati portugalski **autor**) i lokalna zvezda Lam . Šta su i
2 povezati interesovanja mladih sa **autorima** različitih škola 9e umetnosti.
3 pisaca i ilustratora u organizaciji **Autorske** kuće i Hrvatskog društva
4 Kašmir prometa, Naklade Hum, **Autorske** kuće, Golden marketinga,
5 uz najnovije knjige za djecu domaćih **autora** iz produkcije Kašmir prometa,

(5)

N Concordance

1 www.festivalhumorgrafico.it 4. Each **author** is responsible of his own creation
2 country, photograph or caricature of the **author**). Dimensions: cm. 20 x cm. 30 –
3 Works must be presented with the **author** participation form (name, address,
4 of the five continents. They're not **author's** fakes, in many cases they are
5 poster in categories A, B and C. The **author** shall decide if he/she wants to

(6a)

N Concordance

1 Dana 12. 04. 06. u Kotoru na pjaci od "**Kina**" se otvara izložba "UDRUZENJA
2 božićna komedija. Iz Amerike v naša **kina** vsako leto pride vsaj ena božično
3 je le v tem, da veliko filmov naša **kina** veselo prešpricajo in da jih je potem

(6b)

N Concordance

9 je, da mnogi filmi iz slovenskih [art](#) kinodvoran predstavljajo blago s
10 - tako je Štefančič pogosto dal kakemu [art](#) filmu, ki bi ga, če bi ga vrteli v
11 režiserja/žanra/česarkoli), pa so postali [art](#) filmi, ne glede na kvaliteto, abonirani
12 Best Painter/Multimedia Artist (interior [art](#)) * Paul Guinan, Heartbreakers Meet
13 painters and sculptors of the world. The [art](#) in the museums not always suggests
14 of graphic humour prefixed humour [art](#) museum creation. It is the only

(7)

N Concordance

1 dobi uničene filmske trakove in [napovednike](#), ki jih doma s sinom
2 Transformerji videti majhni. V zadnjem [napovedniku](#) smo lahko ujeli le kratek
3 v TV Večer decembra 2007 Pa še [napovednika](#): Priporočite zapis svojim
4 Huston, Lynn Collins, Rhona Mitra [Napovednik](#): The Number 23 Trailer
5 Karel Roden, Alex Neuberger [Napovednik](#): Running Scared Trailer

Tudi v tem podkorpusu so bili potencialni termini identificirani po enakem postopku kot v 6.1 in so predstavljeni v enaki obliki. Od skupnega seznama 651 ključnih besed jih je po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov ostalo 63. Seznam je naveden v Prilogi 1.4.

6.3 Skupna primerjava rezultatov podkorpusov in primerjava podkorpusov med seboj

Na podlagi primerjave Korpusa M+P+V z referenčnim korpusom jos1M s funkcijo KeyWords je bil izdelan seznam 3060 ključnih besed. Po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov jih je ostalo 233. Seznam je naveden v Prilogi 1.5.

Pregled zadetkov pokaže, da je analiza identificirala določen segment filmske terminologije, a bi bilo za popolnejše zajetje filmske terminologije korpus nujno povečati. Analiza namreč ne daje rezultatov na področju tehničnega filmska izrazja (npr. *kinetoskop*, *mutoskop*, *obločnice*, *format grandeur*, *cinerama*), kar lahko pripišemo dejstvu, da je korpus filmskih besedil, ki sicer obsega nekaj več kot 950.000 besed, žanrsko precej omejen, saj vključuje predvsem žanra filmske kritike in predstavitvenega besedila, ki sta bila sicer izbrana zato, ker se v njih novo besedišče najhitreje uveljavlja.

Pregled dobljenih zadetkov pokaže še, da se med kandidati za termine pojavlja vrsta sinonimov. Natančnejši pregled je pokazal, da se številni izrazi pogosto pojavljajo pretežno ali celo izključno v enem od podkorpusov. Ker je tovrstna informacija o rabi posameznih izrazov s terminološkega in terminografskega stališča nadvse pomembna, je bila narejena dodatna primerjava med podkorpusi Mladina, Premiera in Vikend. Podkorpusi so bili najprej primerjani s pomočjo funkcije KeyWords orodja WordSmith, nato pa je bil postopek nadgrajen še z ročno primerjavo. Iskanje je bilo osredotočeno na tiste izraze, ki so se pojavljali le v enem od podkorpusov, vendar označujejo pojme, ki so na področju filma zelo pogosti, zato se je zdelo verjetno, da bi se tudi v drugih dveh podkorpusih namesto njih lahko uporabljali sinonimi. Potencialni sinonimi so bili identificirani s funkcijo Concord orodja WordSmith, in sicer tako, da so bile za izbrani izraz določene najuporabnejše sopojavnice, nato pa so bili s pomočjo teh sopojavnic v drugih dveh podkorpusih identificirani sinonimi. Tabela 2 prikazuje sinonime, ki so bili na ta način identificirani v vseh podkorpusih; tisti sinonimi, ki so bili identificirani kot termini (prim. 7.1), so podrobneje obdelani v osmem poglavju.

Tabela 2: Sinonimi v korpusih Mladina, Premiera in Vikend

Mladina	Premiera	Vikend
adaptacija/priredba	adaptacija/priredba	adaptacija/priredba
bestseller	uspešnica/bestseller (redko)	uspešnica
blockbuster	uspešnica/ blockbuster (redko)	uspešnica/blockbuster
budžet/proračun (redko)	proračun	proračun
h'woodski	hollywoodski/holivudski (redko)	hollywoodski
mjuzikl	mjuzikal/mjuzikel/muzikal/ muzikl/muzikel	muzikal
prequel/predzgodba	predzgodba/prequel/preddel	predzgodba
reality/resničnostni	resničnostni/reality	resničnostni/reality (redko)
replika/enovrstičnica	replika/enovrstičnica	enovrstičnica/replika
rimejk/predelava	remake/ponasnetek/predelava	remake/predelava (redko)
road-movie/ road movie (redko)	road movie (redko)/ roadmovie (redko)/ road-movie (redko)	road movie /roadmovie
sci-fi	ZF/znanstvenofantastičen/ znanstveno-fantastičen/ sci-fi(redko)	ZF/znanstvenofantastičen
sequel/nadaljevanje	nadaljevanje/sequel (redko)	nadaljevanje
specialni efekti	posebni učinki/ specialni efekti/ specialni učinki	posebni učinki/ specialni učinki (redko)
horror/grozljivka	grozljivka/horror (redko)/ horror (redko)	grozljivka/horror (redko)
twist/preobrat (redko)	preobrat/zasuk (redko)	zasuk/preobrat (redko)
verzija	verzija/različica	različica/verzija (redko)

Rezultati Tabele 2 kažejo, da so v primerjavi z drugima dvema podkorpusoma izrazi, ki se pojavljajo v podkorpusu Mladina, v veliki meri tujke. V Mladini se uporabljajo tujke v citatni rabi, kjer se v drugih dveh podkorpusedih uporabljajo prevodi (primer *twist* proti *zasuk* ali *preobrat*, *sequel* proti *nadaljevanje*). V podkorpusu Mladina se uporabljajo tujke v podomačenem zapisu tam, kjer druga dva podkorpuseda tujke ohranjata v citatnem zapisu (primer *rimejk* proti *remake*) ali tam, kjer druga dva podkorpuseda tujke prevajata (primer *budžet* proti *proračun*); to priča o tem, da pri prevajanju tujk ni ustaljene prakse.

Mladinin korpus po pričakovanjih močno zaznamuje avtorjev osebni slog pisanja, kar lahko razložimo z dejstvom, da je Marcel Štefančič jr. zelo profiliran avtor: raba pogovornega besedišča (*nabaše*, *rola*, *magari*, *peca*), vulgarizmov (*vukojebina*, *fuk*), raba medmetov (*hja*, *heh*, *vau*) in posebej raba tujk v podomačeni pisni obliki (*okej*, *rimejk*, *bejbo*, *šur*). Večina teh izrazov seveda ni filmskih terminov, med njimi pa se najdejo tudi nekatere izjeme, kar je na prvi pogled morda nekoliko nenavadno. A podobno tudi Pearson (1998, str. 24) opaza, da celo v standardiziranih terminologijah lahko uporabniki namerno uporabljajo nestandardizirane različice (za primer navaja *memory* namesto *store* v angleški računalniški terminologiji), ker so se pač v nekem okolju uveljavile v rabi.

Druga dva podkorpuseda, *Premiera* in *Vikend*, sta si precej bolj podobna, najbolj opazna razlika je, da je v podkorpusedu *Premiera* mogoče opaziti manjšo doslednost pri zapisu tujk in še neuveljavljenih terminov (primer: v *Vikendu* je dosledna raba termina *muzikal*, v *Premieri* najdemo naslednje zapise *mjuzikal*, *mjuzikel*, *muzikal*, *muzikl*, *muzikel*). To bi lahko pojasnili tudi z večjim številom avtorjev besedil v podkorpusedu *Premiere* (v *Vikendu* je vsa besedila napisal isti avtor) ali morda z lektorskim (ne)poseganjem v besedila.

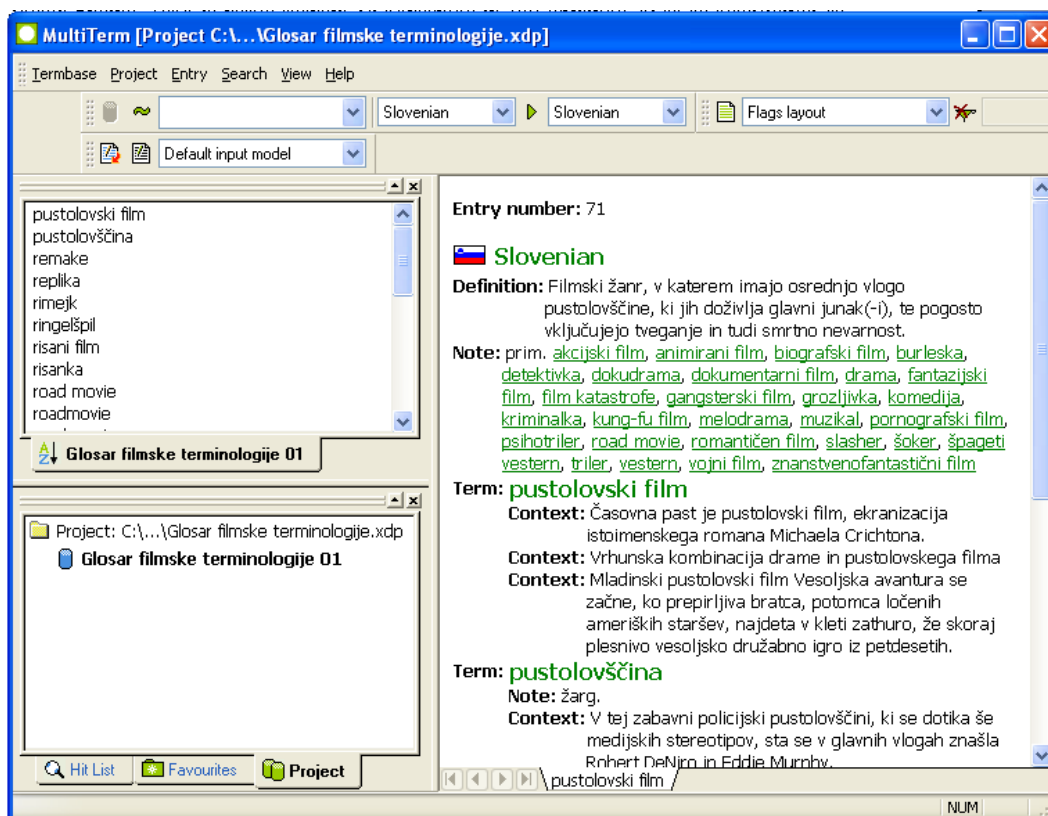
Pristopi k uvajanju nove terminologije se v podkorpusedih torej razlikujejo, pri vseh pa je izrazita pogosta raba citatnih oblik tujk. V zvezi s citatnostjo Gorjanc (2005, str. 115) ugotavlja, da gre za popolnoma pasiven odziv uporabnikov jezika prejemnika in to prepozna kot začasno rešitev, ki pušča odprto možnost za nova poimenovanja. »Izkaže se, da v primeru, ko je poimenovanje motivirano tako, da je za uporabnike sprejemljivo, pri uvajanju slovenske variante ni nikakršnih težav.« Pri filmski terminologiji je očitno, da je uvajanje novih slovenskih izrazov problematično, saj je v nekaterih primerih

citatna oblika že zelo dolgo v veljavi (npr. *remake*), medtem ko nova poimenovanja zvenijo okorno (npr. *ponasnetek*). V drugih primerih pa so nova poimenovanja bolj sprejemljiva, na primer *nadaljevanje* namesto *sequela*.

Dobljeni podatki v celoti potrjujejo opažanje Špele Vintar (2008, str. 37), ki ugotavlja pomanjkljivosti klasične terminologije. Slednja privzema, da so pojmi znotraj določenega področja opredeljeni in drug do drugega jasno razmejeni, prav tako so opredeljena razmerja med njimi. Vintar (2008, str. 37) pa nasprotno opaža, da je resničnost strokovnih jezikov povsem drugačna: »Resničnost strokovnih jezikov je vse kaj drugega. Obstoječi pojmi se spreminjajo, nastajajo novi, njihova poimenovanja pa zaostajajo za samo predmetnostjo. Poimenovanja za nove pojme se pogosto delno prekrivajo s starimi in nikakor ne drži, da so razmerja med njimi vselej jasno opredeljena. Ker strokovno izrazje ni omejeno zgolj na strokovni in znanstveni diskurz, ampak se delno prekriva s splošnim jezikom in z drugimi področji, je predpisovalno načelo, ki naj bi zagotavljalo enoznačnost, nemogoče udejanjati.«

7 IZDELAVA GLOSARJA

Osnovo za izdelavo glosarja so predstavljali rezultati, pridobljeni z analizo Korpusa M+P+V, postopek je bil podrobneje predstavljen v prejšnjem razdelku. Korpusu M+P+V so bili dodani kandidati iz ključnih besed korpusa BootCaT. Vseh 249 kandidatov za termine (Priloga 2) je bilo nadalje razvrščenih v prvo in drugo kategorijo Hoffmannovega (1985) modela; postopek izbire je opisan v 7.1. V glosar so bili uvrščeni le tisti termini, ki so bili klasificirani v prvo kategorijo (specifično filmsko besedišče). V specifično filmsko besedišče je bilo iz seznama ključnih besed uvrščenih 139 potencialnih kandidatov, ki so bili nato analizirani z orodjem Sketch Engine. Tako je nastal seznam 92 konceptov in 145 terminov, ki so se kvalificirali za uvrstitev v glosar. Glosar je bil izdelan v programu MultiTerm, gesla so predstavljena v Prilogi 3, primer vnosa je predstavljen na Sliki 1.

Slika 1: Primer vnosa koncepta v MultiTerm, ki vsebuje definicijo koncepta, navzkrižne reference, termine, primere sobesedila in oznako termina

Pričujoča raziskava je potrdila trditev, ki jo navajata Cabré in Estopá (2003), da je prototip termina samostalnik (prim. 2.1), saj je velika večina identificiranih filmskih terminov samostalnikov. Ob njih se pojavljajo tudi nekateri večbesedni termini oziroma besedne zveze pridevnik + samostalnik. Na seznamu ključnih besed so se namreč znašli tudi pridevniki (npr. *matinejski*, *znanstvenofantastičen*, *vizualen*), ki so očitno del večbesedne, navadno dvobesedne samostalniške zveze. To je v skladu z ugotovitvijo Špele Vintar (1999), da je večina večbesednih terminov v slovenščini (kot tudi v angleščini, na katero se slovenska filmska terminologija močno naslanja) dvobesednih in da je večina samostalniških zvez sestavljenih iz pridevnika in samostalnika. Za mnoge potencialne glagolske termine (npr. *režirati*, *ekranizirati*,) se je izkazalo, da je njihova osnova pravzaprav samostalnik (kot npr. *režija*, *ekranizacija*), zato v glosarju niso zajeti.

Glosar je zasnovan konceptualno, kar pomeni, da je vsakemu konceptu pripisana leksikografska definicija, ki se trudi biti hkrati tehnično točna in odražati dejansko rabo, pri čemer je bila izbrana srednja pot med upoštevanjem prototipičnih rab besede in upoštevanjem vseh možnih rab (prim. Hanks, 2009, str. 19). Definicija se v maniri tradicionalne analitične definicije (Béjoint, 2000, str. 198) nanaša na koncept, ki ga pojasnjuje (Svensén, 1993, str. 122), sestavljena pa je iz dveh delov, nadpomenke in razločevalnih lastnosti. Pri slednjem je bil cilj zajeti tako število lastnosti, da definicija ni preširoka in hkrati pomen ni preveč specifičen (Ayto, 1983, v Kosem, 2006, str. 27). Prav tako sledi leksikografskim načelom, da na primer definicijo samostalnika uvaja samostalnik (Landau, 1989, str. 134), pri izbiri katerega je bil posebej koristen pripomoček zbrani korpus, saj ta vsebuje podatke o podobnih besedah in o sopojavnicah in tako olajša izbiro nadpomenke. Definiciji koncepta sledijo vsi termini, ki ustrezajo omenjenemu konceptu, terminom so, kjer je to potrebno, dodani kvalifikatorji (na primer *žarg.*, kar opozarja na žargonsko rabo termina).

Vsakemu navedenemu terminu sledijo po trije primeri⁶, izbrani izmed konkordanc v orodju Sketch Engine, s tem da so v konkordančniku vedno izbrani primeri v obsegu samozadostne pomenske enote. Pregled konkordanc namreč omogoča vpogled v frazeološko obnašanje iztočnice (Drstvenšek, 2003, str. 69). Korpus sam sicer ne kaže

⁶ Kjer je v glosarju manj primerov, pomeni, da je pojavitev v korpusu manj kot tri.

neposredno, kaj beseda pomeni (prim. Hanks, 2009, str. 17), a ker kaže, kako je beseda rabljena, priskrbi dokaze, na osnovi katerih je mogoče sklepati o njenem pomenu. Kot priporoča Gantar (2009, str. 9), so primeri izbrani glede na dolžino (čim krajši), predvsem pa so bili izbrani primeri, ki niso vnašali dvomov v informacijo o pomenu. Vsi primeri so navedeni v obliki celotne povedi: to sicer zavzame nekoliko več prostora, a kot ugotavljata Hmeljak Sangawa in Erjavec (2008, str. 35), so takšni primeri za uporabnika velikega pomena, saj lahko »iz njih pridobi informacije o pomenskih, skladijskih, kolokacijskih, pragmatičnih in slogovnih lastnostih določene besede«. Tudi zato so bili z orodjem Sketch Engine identificirani tisti primeri, ki so najbližje idealnemu slovarskemu primeru, za katerega Hmeljak Sangawa in Erjavec (2008), pravita, da naj bi bil hkrati razumljiv, informativen in tipičen.

Ker program MultiTerm omogoča navzkrižne povezave gesel, vsebujejo posamezna gesla v glosarju v tem programu ob definiciji in primerih tudi opombo s podatki o hipernimiji, hiponimiji in antonimiji: kjer je to potrebno, so gesla med seboj navzkrižno povezana v smislu enega ali več semantičnih oz. leksikalnih odnosov. Določanje statusa hipernimije, hiponimije in antonimije je temeljilo na predstavitvi semantičnih relacij v Fišer (2005, str. 24–26).

7.1 Klasifikacija kandidatov za termine

Končna določitev statusa filmskega termina je temeljila na razločevanju med splošnim in specifičnim filmskim izrazjem. Terminološke kandidate, ki niso bili identificirani kot termini, bi lahko opisali kot splošno filmsko izrazje in bi se po Hoffmannovem modelu uvrstili v kategorijo splošnega strokovnega izrazja (druga kategorija). Ti izrazi večinoma niso specifični le za področje filma, temveč se pojavljajo tudi v drugih strokah, na primer v literarni vedi (*suspens*), gledališkem diskurzu (*kulisa*) ali televizijski terminologiji (*soap-opera*). Za razliko od terminov, ki so uvrščeni v prvo kategorijo, za te izraze velja, da se njihov pomen na drugih področjih ne razlikuje od rabe na filmskem področju. Definicije teh izrazov večinoma najdemo v splošnih referenčnih virih, a nepoznavalcem so ti izrazi včasih vseeno slabo razumljivi.

Kot termini pa so bili identificirani izrazi, ki sodijo med filmsko specifično izrazje, oziroma po Hoffmannovi klasifikaciji v kategorijo strokovnega specifičnega izrazja (prva kategorija). V to skupino se uvrščajo termini, ki spadajo v filmsko stroko in imajo »za stroko specifični in opredeljeni pomen, ki rabo izraza v stroki ločuje od splošne rabe« (Vintar, 2008, str. 38). V tej kategoriji so pogosti izrazi, ki v SSKJ niso obravnavani, vsaj ne v filmskem pomenu in nepoznavalcem filma pogosto niso razumljivi (na primer *B-film*). V to kategorijo je uvrščeno tudi tisto strokovno izrazje, ki ni specifično le za področje filma, temveč se pojavlja tudi v drugih strokah, na primer v literarni vedi (*grozljivka*), a ima na filmskem področju specifičen pomen. Tak primer so filmski žanri: v prvo kategorijo so uvrščeni vsi glavni filmski žanri, čeprav se nekateri deloma prekrivajo z literarnimi žanri.

Pri analizi so bili upoštevani tudi pomisleke Pearsonove (1998) – nujnost upoštevanja komunikacijske situacije in sobesedila – saj je bila v primerih kakršnih koli dvomov dejanska raba preverjena na podlagi sopojavnic in širšega sobesedila. Prav tako je bila upoštevana nadgradnja Hoffmannovega modela, ki jo predlagata Chung in Nation (2003) in je bila opisana v 2.1.

Poseben problem pri razvrščanju izrazov v prvo in drugo kategorijo predstavlja dejstvo, da se kategoriji do neke mere prekrivata, to pomeni, da se med izrazi pojavi vrsta mejnih primerov, ki jih je težko klasificirati. Takšni primeri niso redki, kar glede na že omenjeno dejstvo, da filmska stroka v nekaterih vidikih sega na področje popkulture, ni presenetljivo. Za primer: izraz *studio* je mogoče najti v SSKJ kot *prostor, v katerem se snemajo igralci, nastopajoči, manjša dvorana za študijske, eksperimentalne predstave ali atelje*. Torej gre očitno za izraz iz splošnega filmskega besedišča, a med temi pomeni ni tistega, ki se poleg prvega pomena (primer: *Posneli so ga v največjem italijanskem studiu Cinecitta v Rimu ...*) pojavlja izključno v filmskem svetu, in sicer v pomenu podjetja, ki financira produkcijo filmov. Zato je bila beseda *studio* identificirana kot termin in uvrščena v glosar.

Vsi sinonimi (tujke in prevodi, citatni zapisi in podomačeni zapisi, npr. *twist* in *zasuk* ali *remake* in *rimejk*) so uvrščeni v isto kategorijo, to pa ne velja nujno tudi za izraze, ki izhajajo iz istega korena. Tako so v kategorijo splošnega filmskega izrazja uvrščene oblike, kot so *režiser, režiserka, režiserski* itd., medtem ko sicer sorodna izraza

bondiada in *bondovski* nista klasificirana enako. *Bondovski* je kot splošno razumljiv izraz, ki se sicer navezuje na tematiko filma, saj je svojilna oblika priimka Bond (v smislu filmskega junaka Jamesa Bonda), uvrščen v kategorijo splošnega filmskega izrazja, pogosto se namreč uporablja tudi v kontekstih, ki niso v povezavi s filmom. Ker je izraz razmeroma nov in močno vezan na popkulturo, ter kot tak nekoliko zaznamovan, ga sicer v splošnih referenčnih virih še ne najdemo, vendar zanj domnevamo, da je povprečnemu nestrokovnjaku dobro razumljiv. Po drugi strani pa se izraz *bondiada*, sicer iz istega korena kot *bondovski*, zdi splošno manj razumljiv, zato je uvrščen v kategorijo filmskega specifičnega izraza. *Bondiada* je namreč termin, ki se v filmskih besedilih uporablja ali za vsak posamezni film iz serije filmov o Jamesu Bondu ali tudi za celotno serijo filmov o Jamesu Bondu. Izraz se tipično uporablja le v kontekstih, ki so povezani s filmom in je nestrokovnjakom lahko neznan. Podobno kot *bondovski* se tudi *bondiada* ne pojavlja v splošnih referenčnih virih za slovenščino.

8 ANALIZA VZORČNIH KANDIDATOV ZA TERMINE

Primerjava nabora izrazov, pridobljenega na podlagi iskanja ključnih besed s pomočjo funkcije KeyWords orodja WordSmith, z naborom izrazov, pridobljenih z izdelavo seznama besed s funkcijo WordList orodja WordSmith, je pokazala, da je bilo iskanje ključnih besed zelo učinkovito. Z iskanjem ključnih besed je bila zajeta večina potencialnih terminov, ki se pojavljajo v korpusu filmskih besedil, izjeme – potencialni termini, ki jih iskanje ključnih besed ne identificira, jih pa najdemo na seznamu besed – so redke, vendar pa se pojavljajo, npr. *hommage* (14 pojavitev), v smislu filmskega posvetila; primer: *Film je, kot bi rekli Francozi, hommage – posvetilo žanru filmov borilnih večin*; ali *eksploatacijski film* (1 pojavitev besedne zveze, 4 pojavitve pridevnika eksploatacijski) v smislu nizkopračunskega filma, ki izkorišča oziroma eksploatira določene senzacionalne, šokantne vsebine ali tabuje, kot so nasilje, spolnost, perverznost, krutost (Cook, 2008, str. 298); primer: *Je torej možno, da se obetajo časi, ko bodo politično nekorektni, eksploatacijski filmi znova zanimivi?*

Že pri primerjavi Korpusa M+P+V z referenčnim korpusom jos1M (prim. razdelek 6) se izkaže, da se v nekaterih primerih za isti pomen pojavi več različnih izrazov; zaradi tega se je zdela smiselna medsebojna primerjava podkorpusov Mladine, Premiere in Vikenda, ki je podrobneje predstavljena v 6.3. Pri izdelavi glosarja se je pokazalo, da je med izrazi, ki so bili uvrščeni v prvo kategorijo specifičnih filmskih izrazov, še vedno vrsta pomenov, za katere se v Korpusu M+P+V pojavljajo različni sinonimi. Problematika variantnosti je že bila predstavljena v 2.2: variantnost je v terminologiji sicer nezaželena (Vintar, 2008, str. 27), vendar je do določene mere neizogibna (prim. npr. Bowker in Hawkins, 2000). V filmski terminologiji je to še posebej navzoče, saj je slovenščina močno pod vplivom ameriške terminologije, od koder prihaja večina filmske produkcije, ki jo sprejemamo v Sloveniji. Iz tega razloga so dvojnice v terminologiji večinoma v razmerju tujka in »poskus prevoda« (različni domači neologizmi) oziroma različni zapisi tujke.

Pri klasifikaciji terminov kot sopomenk je bilo uporabljeno Leibnizevo načelo, da sta dve besedi sopomenki, če zamenjava ene z drugo *nikoli* ne spremeni pomena stavka

oziroma je bilo to načelo dopolnjeno z Millerjevo definicijo, da sta vsaj dva različna leksema sopomenki, če med njima velja besedilna zamenljivost, ki ne spremeni pomena stavka v *določenem* kontekstu (Fellbaum, 1998, v Fišer, 2005, str. 24). Fellbaum (1998, v Fišer, 2005, str. 24) namreč trdi, da je sinonimija horizontalni pojav, relacija pa je simetrična: če je *x* sopomenka besede *y*, je tudi *y* sopomenka besede *x*.

Da bi pridobili dodatne podatke o konceptih, za katere se je v korpusu pojavila sinonimija, se je zdela smiselna podrobnejša analiza sinonimov, njihove obravnave v obstoječih virih in rabe v korpusu; pri tem se je bilo treba zaradi omejenega obsega te naloge omejiti na deset vzorčnih primerov in na dodatni, enajsti primer (*srhljivka*), pri katerem se prepletata sinonimija in polisemija: izbor vzorčnih primerov je podrobneje razložen spodaj. Primerjava dvojnic oziroma skupin izrazov (ponekod je sinonimov več) je bila narejena s pomočjo orodja Sketch Engine (rezultati so v prilogi 4). Za vsakega od izrazov so bile s funkcijo Concord pridobljene konkordance, torej ilustracija realne rabe v stavkih, s čimer so bila potrjena predvidevanja, da gre za izraze, ki označujejo isti pomen. Slednje je v več primerih potrdila tudi funkcija Sketch Engine Thesaurus, ki predlaga podobne besede. S pomočjo funkcije Sketch-Diff je bila nato narejena primerjava besednih skic posameznih izrazov. Te so v primerih zadostnega števila zadetkov dale zanimive rezultate, posebej kar zadeva sopojavnice. Primerjava besednih skic je namreč potrdila sorodnost med besedami in v nekaterih primerih jasno pokazala tudi naravo sopojavnic, na primer, da se daljše besede vežejo z drugimi daljšimi besedami, in nasprotno, ter da tujke večkrat kolocirajo z drugimi tujkami in obratno, domače različice poimenovanj kolocirajo z drugimi domačimi različicami.

V klasični terminografiji je sicer zaželeno, da terminograf poda priporočilo glede prednostne rabe (Vintar, 2008, str. 19), v korpusni terminografiji pa je glavno načelo opisovanje jezikovnih pojavov na podlagi kvantitativnih dokazov. Pričujoče delo skuša jezikovno stanje na področju variantnosti v prvi vrsti opisati, na podlagi primerjave med posameznimi podkorpusi zbranega korpusa filmskih besedil in primerjave s korpusom FidaPLUS pa tudi predlagati eno od variant.

V primerih, v katerih se pojavlja več poimenovanj za isti pojem (npr. *remake*, *rimejk*, *ponasnetek*), je bila uporabljena metoda, ki jo predlaga Logar⁷ (2005, str. 220), in sicer je bila za vse izraze preverjena pogostost rabe, da bi bil za geslo izbran izraz, ki je v slovenskem jeziku bolj uveljavljen, manj pogosta poimenovanja pa so le navedena, ob njih pa je bralec usmerjen k pogostejši rabi. Takšen pristop zagovarja tudi Čermák (2009, str. 37), ki sicer ugotavlja, da ni trdnih kriterijev za izbor strokovnega izrazja, vseeno pa kot dve ključni merili navaja sodelovanje strokovnjakov in korpusne podatke o pogostosti.

Pogostost je bila najprej preverjena na podlagi rezultatov v Korpusu M+P+V. Sami kvantitativni podatki Korpusa M+P+V v vseh primerih niso popolnoma relevantni zaradi majhnega števila pojavitev nekaterih izrazov, tako da je zanimiva tudi primerjava posameznih podkorpusov. Izraz, ki je rabljen v vseh podkorpusih, je morda bolj reprezentativen od izraza, ki je – sicer večkrat – rabljen v enem samem, še zlasti če je ta podkorpus enoavtorski. Konkretna primerjava ni mogoča tudi zaradi dejstva, da podkorpusi niso popolnoma enake velikosti in da časovno niso popolnoma usklajeni. Iz teh razlogov so bili rezultati preverjeni tudi na splošnem korpusu slovenskega jezika FidaPLUS.

Pri nekaterih primerih iskanja v korpusu FidaPLUS so se ob iskanju pojavile težave, saj je bilo v zadetkih ogromno šuma, kar se pri korpusu filmskih besedil ni dogajalo. V takih primerih je bilo iskanje omejeno tako, da je bila v bližini beseda *film*, v primerih, kjer se je to pokazalo za koristno, so bila iskanja razširjena še z omejitvijo, da je v bližini glagol *posneti*, kar je zagotavljalo, da so zadetki iz pravega miljeja. Pri izrazih, kjer te potrebe ni bilo, je bilo iskanje omejeno na lematizirano iskanje števila pojavitev v celotnem korpusu. Kjer so v isti skupini izrazov taki, pri katerih je pri enem od njih prihajalo do zadetkov, ki nimajo nujno filmskega pomena, pri drugem pa ne, so navedeni rezultati obeh iskanj (brez omejitve in z omejitvijo, da je v bližini izraz *film*). To sicer pomeni, da vsi rezultati med seboj niso kvantitativno primerljivi, so pa dobra primerjava s korpusom filmskih besedil, saj je pomembno razmerje rabe posameznih izrazov.

⁷ To metodo Logar (2005) sicer predlaga v kontekstu leksikografije, a je povsem uporabna tudi na področju terminografije. Kot opozarja Pearson (1998, str. 67) sta terminografija in splošna leksikografija na splošno sicer dve ločeni disciplini, vendar pa nekatera načela, ki jih uporablja ena, lahko apliciramo tudi na drugo in nasprotno.

Ker se filmske kritike pojavljajo predvsem v publicistiki in ker je film široko dostopen, tokrat terminološke uteži – predpostavke, da se bodo v strokovnih besedilih izrazi, ki jih v splošnem jeziku ni, in izrazi, ki imajo glede na splošni jezik zožen pomen, pojavili relativno pogosteje kot v drugih, nestrokovnih besedilih (Damerau, 1993, str. 10) – ni bilo tako preprosto uporabiti. Vseeno pa se je primerjava s korpusom FidaPLUS izkazala za zelo koristno, saj je bilo v večini primerov očitno, da razmerja v rabi ostajajo v odstotkih podobna tako v majhnem, izčiščenem korpusu kot v velikem, a polnem šuma. Po natančnejšem pregledu izrazov še z orodjem Sketch Engine, kjer so bile natančneje obdelane sopojavnice in podobne besede, je bil nato pridobljen končen nabor enajstih vzorčnih primerov.

8.1 Enovrstičnica, replika

Predlog definicije

Duhovit in kratek (tak, ki gre v eno vrstico besedila) odgovor oziroma izjava v filmskem dialogu.

Referenčni viri: *enovrstičnice SSKJ* ne obravnava, *replika* pa se kot geslo v slovarju pojavi. V drugem pomenu (gled.) *del dramskega besedila, ki ga igralec govori, ne da bi ga prekinil drug igralec: režiser je iz besedila črtal nekatere replike; igralec vadi replike; duhovite replike; retorične replike* se pomen približa obravnavanemu, vendar med njima ostaja ključna razlika: *replika* v pomenu, ki ga navaja *SSKJ*, je vedno odgovor na nekaj, v pomenu *filmske replike* oziroma *enovrstičnice* pa gre pravzaprav za prevod angleškega izraza *oneline*, ki v izvorniku pomeni kratek in duhovit stavek ponavadi glavnega junaka. *Filmski leksikon, Knjiga o filmu in Razumeti film* ne navajajo nobenega od zgornjih izrazov.

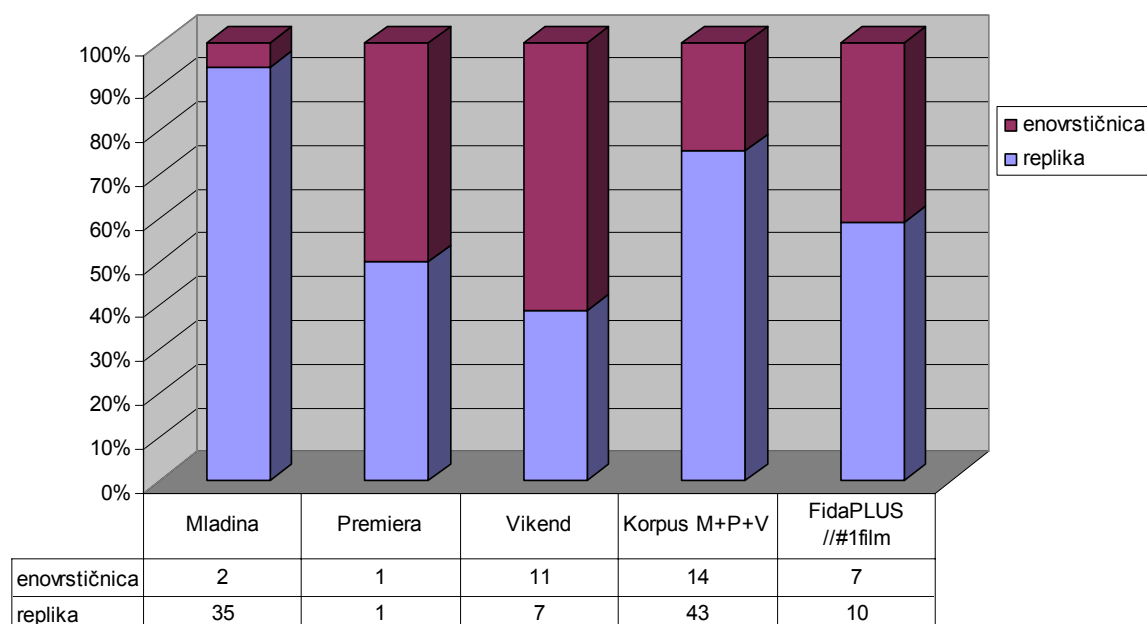
Primeri rabe iz korpusa:

- Ker mislijo, da živijo v vrtincu, je povsem logično, da se vsa njihova filozofija zbije v **repliko**: »Jutri je nov dan.«
- Oh, že citati so upehani – **replike**, ki si jih izmislil sam auteur, pa ne bi prebudile niti mrtvih.
- Standardne **replike** »Shaken, but not stirred« ne izreče.

- Rezultat je ravno prav razbremenjena komedija, ki poka od dobrih **enovrstičnic**, absurdnih situacij in funkoidne glasbe , tako da je užitek zagotovljen.
- Film, ki mu kronično primanjkuje boljših **enovrstičnic**, po drugi strani vestno poskrbi za poletno pirotehniko, pregone in nekaj spektakularnih akcijskih trenutkov.
- Film je preprost, naracija zreducirana na raven udarnih **enovrstičnic**, akcijsko sabotažnih monumentumov, drže »umri pokončno«.

Pogostost

Na Sliki 2 je v obliki grafikona z razlagalno tabelo s podatki prikazana pogostost rabe obravnavanih izrazov v podkorpusih Mladina, Premiera, Vikend, in sicer ločeno po podkorpusih ter skupaj v Korpusu M+P+V. Prikazana je tudi pogostost rabe v korpusu FidaPLUS, in sicer vsi zadetki v korpusu ter zadetki, ki so omejeni na spodaj razloženi način.

Slika 2: Pogostost izrazov enovrstičnica, replika

Izraz *replika* se sicer pojavlja v vseh treh podkorpused, a daleč največkrat je rabljen v podkorpused Mladina. Tudi *enovrstičnica* je rabljena v vseh podkorpused, največkrat pa v podkorpused Vikend. Ker sta oba izraza v Premieri rabljena le po enkrat, je očitno, da s pojmom večinoma operirata Mladina in Vikend. Ker je podkorpused Mladine izrazito večji od podkorpuseda Vikend, tudi število pojavitev ni odločilnega pomena.

Preverjanje izrazov v korpused FidaPLUS pokaže naslednje rezultate: iskanje lematizirane oblike termina *enovrstičnica* da 77 zadetkov in ker gre za enopomenski neologizem, tu rabe v drugih pomenih praktično ni. Iskanje izraza *replika* na ta način ni mogoče, ker je bilo generiranih preveč zadetkov v političnem pomenu. Iskanje *replike* z izrazom *film* v bližini (#1replika//#1film) da 16 zadetkov, med katerimi jih 10 ustreza iskanemu pomenu, iskanje *replike* z izrazom *scenarij* v bližini (#1replika//#1scenarij) je še bolj neuspešno, saj je zadek le en sam. Če z bližino izraza *film* omejimo iskanje izraza *enovrstičnica* (#1enovrstičnica//#1film), dobimo le 7 zadetkov, vendar so vsi rabljeni v iskanem pomenu. Čeprav je *enovrstičnica* rabljena manj pogosto kot *replika*, pa njena enopomenskost govori v prid temu, da bi jo izbrali za osnovno geslo. Drug argument bi bil morda tudi dejstvo, da repliko navadno razumemo kot odgovor nekomu, medtem ko gre pri filmskem pomenu pogosto za duhovit stavek, ki ni izrečen v smislu odgovora nekomu.

Podobne besede

Pri analizi s programskim orodjem Sketch Engine je bila za identifikacijo pomensko podobnih besed oziroma sopomenk uporabljena funkcija Thesaurus. Funkcija Thesaurus orodja Sketch Engine za izraz *replika* med prvimi desetimi zadetki ne daje relevantnih pomensko sorodnih izrazov, se pa v drugem delu seznama pojavi tudi *enovrstičnica*. Izraz *enovrstičnica* zaradi majhnega števila pojavitev ne daje relevantnih rezultatov.

replika filmi freq = 43

Lemma	Score	Freq
mrha	0.439	16
dvojniki	0.393	16
manira	0.386	17
enovrstičnica	0.356	14
fuk	0.329	18
promocija	0.314	17
utrinek	0.291	17
jutri	0.258	29
nastavek	0.258	15
polovica	0.256	56
štos	0.252	43
izgovor	0.252	16
svetovalec	0.246	27
pastir	0.24	14
kostum	0.236	58

Slika 3: Replika in podobne besede, kot jih identificira funkcija Sketch Engine Thesaurus

Sopojavnice

Analiza potencialnih sinonimov z orodjem Sketch Engine se je osredotočala še na iskanje podobnosti in razlik v rabi sopojavnic za posamezne sinonime s funkcijo Sketch-Diff⁸. Med sopojavnicami ki jih za izraza enovrstičnica in replika identificira Sketch Engine, je relevanten predvsem prilastek *dober*, ki je skupen tako *enovrstičnici* kot *repliki*. Čeprav Sketch Engine sicer najde vrsto sopomenk za vsakega od sinonimov, so to večinoma priložnostne sopomenke in na njihovi podlagi ne moremo sklepati o pomembnih razlikah v rabi med obema izrazoma.

⁸ Podrobni rezultati za vse skupine sinonimov so v Prilogi 4.

enovrstičnica/replika user/tomaz/filmi freq = 14/43

[change options](#)

Common patterns

enovrstičnica	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	replika
a_modifier	11	20	3.2	2.8				
dober	<u>2</u>	<u>2</u>	5.8	5.8				
prec_prep	2	3	1.6	1.1				
z	<u>2</u>	<u>1</u>	3.1	2.1				

Slika 4: Skupne sopojavnice izrazov enovrstičnica in replika, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff

"enovrstičnica" only patterns

is_obj2	2	18.3	a_modifier	11	3.2	is_subj	1	1.1
navdihovati	<u>1</u>	9.0	tarantinovski	<u>1</u>	10.4	onemogočiti	<u>1</u>	10.2
primanjkovati	<u>1</u>	8.8	udaren	<u>1</u>	10.4	post_verb:	2	0.6
prec_z	2	12.0	nalezljiv	<u>1</u>	10.2	zrcaliti	<u>1</u>	9.7
obmetavati	<u>1</u>	12.7	optimističen	<u>1</u>	10.0	pomešati	<u>1</u>	9.6
bombardirati	<u>1</u>	11.4	huronski	<u>1</u>	10.0	coord	1	0.6
			popkulturen	<u>1</u>	9.9	posrečen	<u>1</u>	8.2
			učinkovit	<u>1</u>	9.5	prec_verb:	2	0.5
			stripovski	<u>1</u>	7.8	navdihovati	<u>1</u>	9.0
			zabaven	<u>1</u>	7.0	primanjkovati	<u>1</u>	8.8
			gen_2	1	1.7			
			kralj	<u>1</u>	6.7			

Slika 5: Sopojavnice, ki se pojavljajo le pri izrazu enovrstičnica, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff

"replika" only patterns

is_obj2 1 4.4	a_modifier 20 2.8	prec_prep 3 1.1	gen_2 1 0.8
dodeliti <u>1</u> 8.7	standarden <u>2</u> 11.1	v <u>2</u> 2.0	raven <u>1</u> 7.3
prec_z 1 2.9	konformističen <u>1</u> 10.6	post_verb: 8 1.1	coord 2 0.6
težiti <u>1</u> 9.3	pozerski <u>1</u> 10.5	izgovarjati <u>1</u> 10.8	gagov <u>1</u> 13.0
	gagov <u>1</u> 10.5	izrekati <u>1</u> 10.4	statičen <u>1</u> 11.3
	strahopeten <u>1</u> 10.4	napisati <u>1</u> 5.8	is_subj 1 0.5
	samoironičen <u>1</u> 10.2	hoteti <u>2</u> 4.8	
	bled <u>1</u> 10.0	najti <u>1</u> 3.7	
	unikaten <u>1</u> 9.5	iti <u>1</u> 3.7	
	dialoški <u>1</u> 9.3	videti <u>1</u> 3.3	
	redak <u>1</u> 9.0		
	katoliški <u>1</u> 8.8		
	svojevvrsten <u>1</u> 8.7		

Slika 6: Sopojavnice, ki se pojavljajo le pri izrazu replika, kot jih prikaže funkcija orodja Sketch Engine – Sketch-Diff

8.2 Grozljivka, horror, horor

Predlog definicije

Filmski žanr, ki zbuja v gledalcu čustva strahu in zgroženosti, zgodba pogosto vključuje smrt, nadnaravno ali psihične bolnike. Grozljivke imajo navadno osrednjega negativca.

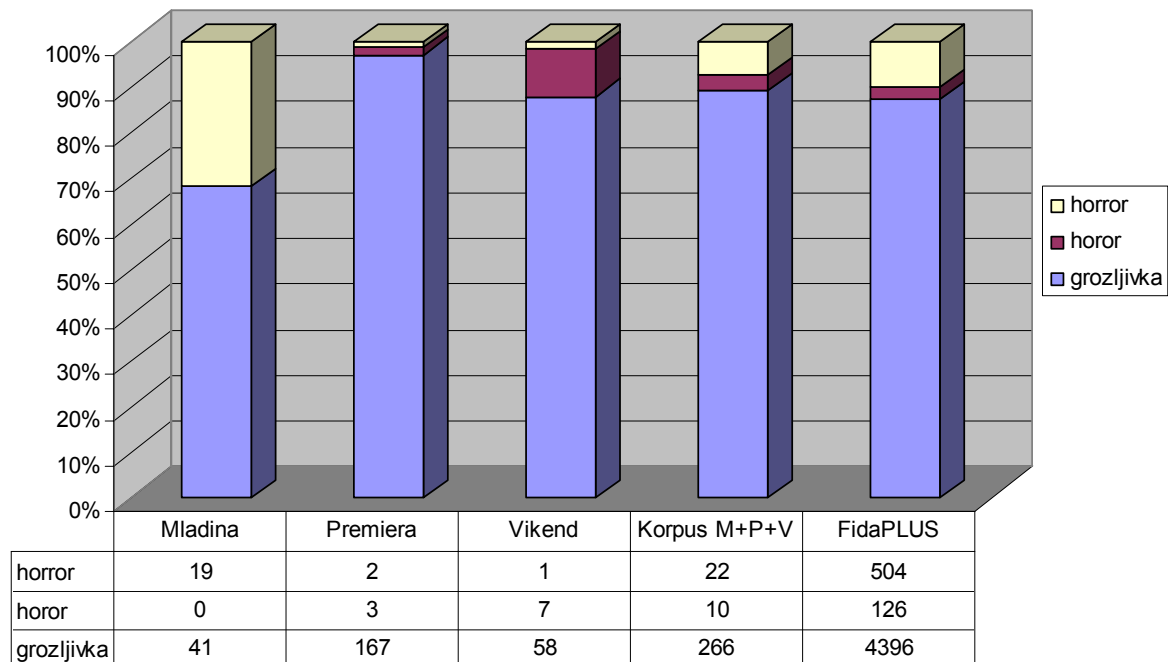
Referenčni viri: medtem ko izrazov *horror* in *horor* v *SSKJ* ni, je *grozljivka* vsaj deloma ustrezno razložena: *grozljivka -e ž (i) (publ.) umetniško delo z grozljivo vsebino, zlasti film: predvajajo napeto grozljivko. Filmski leksikon* kot geslo navaja termin *grozljivka*, kot iztočnico pa navede še *horror-film* z usmeritvijo na geslo *grozljivka*. *Knjiga o filmu* obravnava izraz *grozljivka*, *Razumeti film* ne navaja nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- Odklenjena skrivnost, bolj puzzle kot **horror**, je eden izmed tistih psihotrilerjev, ki vas skušajo na koncu presenetiti s šokantnim, infarktним razkritjem.

- Neodgovorjeni klic je rimejk japonske grozljivke, ki jo je leta 2003 posnel Takashi Miike, mojster žanrskega besa, toda od atmosferske groze in tesnobe po »prevodu« ostanejo le šoki, le konture slasherja, ki skuša zapolniti »metafizično« nišo na prebujenem, očitno lukrativnem trgu najstniškega **horrorja**.
- In ker morilskega filma ni več na spregled, začne Naomi iskati Samarino biološko mater, kar pomeni, da **horror** mutira v soap-opero, ki se vrti v TV ritmu.
- Toda Craven, poznan tudi kot mojster **horrorja**, tokrat odpotuje v smeri psihološkega trilerja, v katerem življenje očeta hotelske upravnice visi na telefonski nitki.
- Dejstvo, da se novi izdelek obetavnega režijsko-scenarističnega dua Christophe Gans (Volčja bratovščina) in Roger Avary (Šund) poda ravno na precej ožete steze **horrorja**, nas zato že v samem izhodišču nekoliko razočara.
- Po sledih teh grozljivk priropota tudi Utrip groze, še eden v nizu ameriških remakov sodobne japonske zapuščine **horrorja**.
- Hja, vsi v tejle krvodajalski akciji izgledajo kot nori znanstveniki iz **grozljivk**, ki jih je v tridesetih produciral studio Universal – vsi sanjajo o večnem življenju.
- Zelo mesarska francoska **grozljivka**, ki se zaveda, da so dobri serijski morilci anonimni, počasni in obsedeni s seksom, se lahko pohvali z odlično atmosfero.
- Remake kultne in komercialno uspešne **grozljivke** iz leta 1979 stopa po preverjeni poti, po kateri so v zadnjem času stopili preštevilni (Srhljive skrivalnice, Odklenjena skrivnost).

Pogostost

Slika 7: Pogostost rabe izrazov horror, horor, grozljivka

V celotnem korpusu je daleč največkrat uporabljen izraz *grozljivka*, enako drži za vsak posamičen podkorpus. Edini podkorpus, ki pogosto uporablja tudi izraz *horror*, je Mladina, a je tudi znotraj podkorpusa Mladina raba izraza *grozljivka* več kot še enkrat pogostejša. Izraz *horor* se v Mladininem podkorpusu sploh ne pojavlja, v drugih dveh podkorpusih pa je raba zelo redka.

Veliko razliko v razmerju rabe poleg filmskega korpusa potrди tudi korpus FidaPLUS. Izraz *horror* v slednjem ni lematiziran, zato je bilo treba uporabiti iskanje z zvezdico. Slednje je prineslo 504 zadetke, a je vmes ogromno šuma (naslovi, kot sta *The Rocky Horror Picture Show* ali *Little Shop of Horrors*), enako je bilo tudi za *horor* treba uporabiti iskanje z zvezdico – to je prineslo 126 zadetkov – medtem ko iskanje po lemi *grozljivka* prinese kar 4396 zadetkov.

Podobne besede

Zaradi majhnega števila pojavitev izraza *horor* Sketch Engine funkcija Thesaurus zanj ne generira predlogov za podobne besede. Za izraz *horror* prikaže tri potencialno sorodne besede (*dolgčas*, *nasprotje* in *oblika*), ki pa se zdijo bolj naključne kot kaj drugega. Za izraz *grozljivka* pa Thesaurus kot prvi potencialen sinonim navede izraz *srljivka*.

Sopojavnice

Analiza z orodjem Sketch Engine pokaže malo relevantnih sopojavnic za vsak posamezen sinonim, med sopojavnicami, ki so skupne tako izrazu *horror* kot *grozljivka*, pa kaže izpostaviti dva prilastka, in sicer *najstniški*, *sodoben*.

8.3 Muzikal, mjuzikal, mjuzikel, mjuzikl, musical, muzikel

Predlog definicije

Filmski žanr, v katerem se pesmi, ki jih pojejo junaki, prepletajo z zgodbo, pesmi pogosto nadomeščajo dialoge ali so uporabljene kot ponazoritev razvoja posameznega karakterja. Filmski muzikali so pogosto priredba gledaliških.

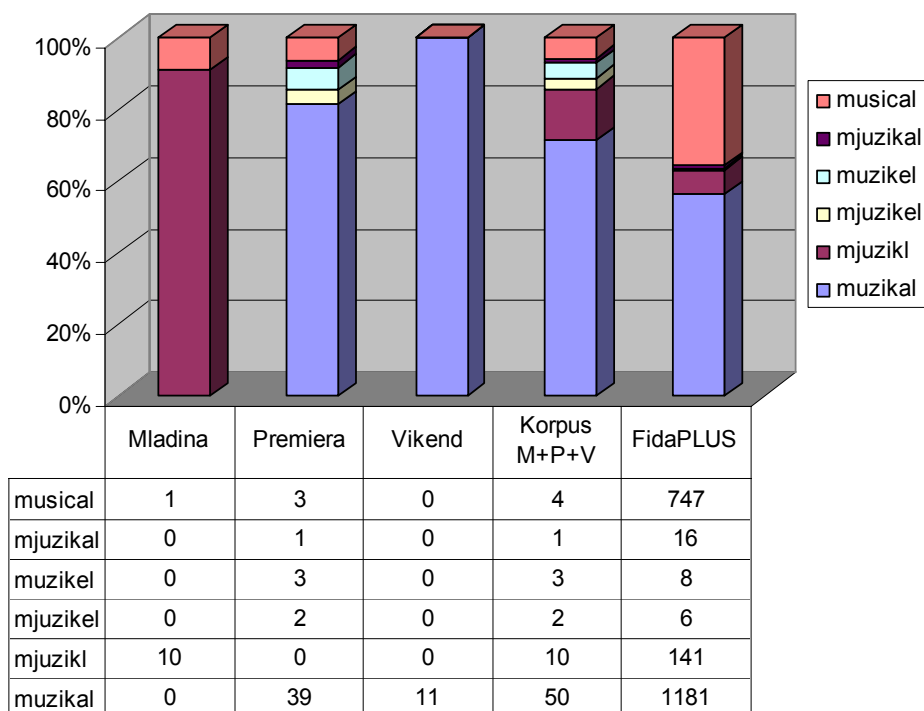
Referenčni viri: *SSKJ* navaja: *muzikál in musical -a [druga oblika muzikál in mjúzikl] m* (zlasti v angleškem in ameriškem okolju) *odrsko glasbeno delo z elementi operete, kabareta, glasbena komedija: skladatelj muzikalov; scenarij za muzikal. Filmski leksikon* navaja samo termin *musical*, ki ga nekoliko ozko definira kot *obliko glasbene komedije*. *Knjiga o filmu in Razumeti film* pa navajata termin *muzikal*.

Primeri rabe iz korpusa:

- Pred sedmimi leti nas je Baz Luhrmann odpihnil s filmom *Moulin Rouge*, **muzikalom**, ki je temu že rahlo zaspanemu žanru vdihnil svežino.
- Pred nami je stilsko dovršen gotski **muzikal**, ki postreže z »mesnimi« pitami sumljivega porekla, parado prerezanih goltancev in tako turobnim, industrijskim, razparaškim Londonom, kot ga še ni bilo.

- Glasbe pa je v filmu malo, saj film ni klasičen **muzikal**, po katerih je Disney vselej slovel.
- Bialystocku uspe producirati najslabši **mjuzikl** vseh časov, toda reč postane huronski hit.
- Da pa ne bi česa prepuščal naključju, **mjuzikl** formatira kot himno Tretjemu rajhu, ker pač računa, da tega čisto zares ne bo hotel nihče gledati, še toliko bolj, ker Hitler na koncu zmaga.
- **Mjuzikl** se dogaja leta 1962, ko so v Ameriki vsi peli in plesali – in ko so vsi gledali isti TV show.
- Woo se je sprva branil, češ da ni prava oseba za snemanje vohunskega filma, obenem pa je želel najprej snemati **mjuzikel** z Johnom Travolto, potem pa še en gangsterski film.
- Björk, ki je sprva nameravala prispevati samo glasbo za ta **mjuzikel**, vendar je Lars v njej videl glavno igralkoin jo za to tudi prepričal.
- Žanr: **muzikel**.
- Zaplešiva je tako še eden od filmov, ki na bolj intimen način obujajo spomine na glamurozne filmske **muzikle**, podobno kot sta to v zadnjih letih naredila Moulin Rouge in Chicago.
- Letošnjega oskarjevega nominiranca in dobitnika zlatega globusa za vlogo v **muziklu** Sanjske punce Eddieja Murphyja poznamo predvsem kot odličnega situacijskega komika.
- Žanr: komični **mjuzikal**.
- Več pa je danes filmov o glasbi, ki po svoji strukturi niso **musicali**.
- Kljub temu da je zlata doba hollywoodskih **musicalov** že del daljne filmske zgodovine, so izrazito glasbeni izdelki – recimo razvpiti Chicago – tudi v tem tisočletju prinašali prestižne nagrade in navduševali občinstvo.
- Ko je Kung fu frka slaba, izgleda dobro, toda ko je dobra, izgleda kot multi-kulti **musical**.

Pogostost

Slika 8: Pogostost rabe izrazov musical, mjuzikal, muzikel, mjuzikel, mjuzikl, muzikal

Kljub velikemu številu različnih zapisov je očitno, da se počasi uveljavlja izraz *muzikal*, saj edino Mladinin podkorporus konsistentno uporablja izraz *mjuzikl* in tako sledi avtorjevi filozofiji rabe tujk v tako rekoč fonetičnem zapisu. A glede na to, da se *mjuzikl* v nobenem od drugih dveh podkorporusov ne uporabi niti enkrat, gre očitno za osamljen primer rabe. Medtem ko je v Premieri najti redke drugačne zapise, pa Vikendov podkorporus dosledno uporablja le izraz *muzikal*, pri čemer bi lahko imel vlogo tudi lektorski poseg v besedilo.

Iskanje v korpusu FidaPLUS da naslednje rezultate: iskanje izrazov *mjuzikl*, *mjuzikel*, *mjuzikal*, *muzikel* po lemi nima zadetkov, iskanje z zvezdico *mjuzik**, ki vsebuje izraze *mjuzikl* in *mjuzikel* in *mjuzikal*, ima 530 zadetkov, iskanje z zvezdico *mjuzikl** ima 442 zadetkov, kar priča o tem, da je zapis *mjuzikl* pogostejši od zapisa *mjuzikal* (iskanje *mjuzikal** da 24 zadetkov). Osnovno besedno iskanje s 141 zadetki za *mjuzikl* in 6

zadetki za *mjuzikel* pokaže, da je zapis *mjuzikl* pogostejši tudi od zapisa *mjuzikel*. Iskanje lematizirane oblike *muzikal* prinese 1288 zadetkov, iskanje druge različice, ki jo ponudi SSKJ, *musical*, pa 833, kar priča o uveljavitvi poslovenjene različice.

Podobne besede

Sketch Engine funkcija Thesaurus za izraza *muzikal* in *mjuzikel* ne generira relevantnih rezultatov: za *muzikal* je na prvem mestu sorodnih besed na primer izraz *klop*, natančnejši pregled pokaže, da program besedo predlaga, ker je pogosta besedna zveza *Srednješolski muzikal* (naslov filma), pogosta pa je tudi besedna zveza *srednješolske klopi*. Zaradi majhnega števila pojavitev iskanih izrazov funkcija Thesaurus za *mjuzikl*, *mjuzikal*, *muzikel* in *musical* ne generira predlogov za sinonime.

Sopojavnice

Analiza sopojavnic s Sketch Engine funkcijo Sketch-Diff je bila omejena na izraza *muzikal* in *mjuzikl*. Analiza ni pokazala nobenih skupnih sopojavnic, med sopojavnicami izraza *muzikal* so nekoliko pogostejši pridevniki *hollywoodski*, *srednješolski* in *istoimenski*, med sopojavnicami izraza *mjuzikl* pa *broadwayski*, *slab* in *producirati*. Rezultati so pravzaprav naključni in v celoti vezani na konkretna besedila, v katerih se izraza pojavljata.

8.4 Nadaljevanje, sequel

Predlog definicije

Film z zgodbo, ki se dogaja po zgodbi nekega drugega že prej posnetega filma, običajno so v ospredju isti junaki, ki jih igrajo isti igralci kot v prejšnjem filmu.

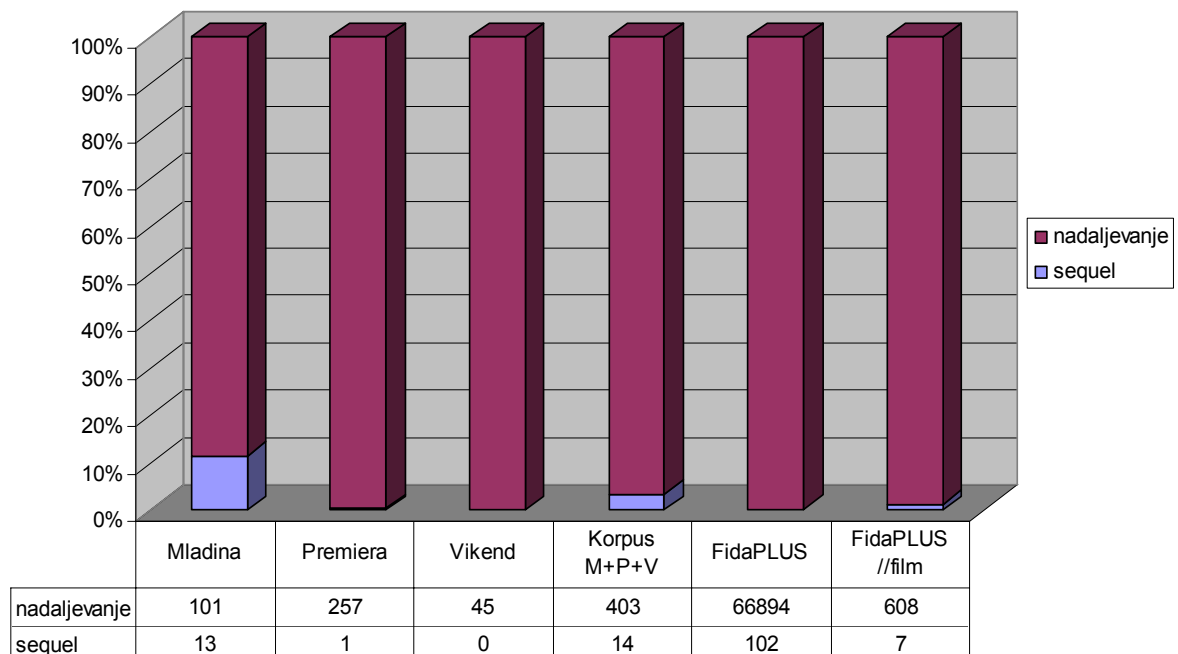
Referenčni viri: izraza *sequel* v SSKJ ni, pri razlagi izraza *nadaljevanje* pa v 2. pomenu: *del teksta po določenem delu iste celote, ki je objavljan v časopisu, reviji od določene številke dalje: izhajati, objavljati v nadaljevanjih*; navaja tudi primer: *film v petih nadaljevanjih*. *Filmski leksikon* kot geslo navaja *sequel* (brez kakršnega koli

kvalifikatorja), izraza *nadaljevanje* ne vsebuje. *Knjiga o filmu* navaja le termin *nadaljevanje*, v *Razumeti film* pa ni nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- Vidite, **sequel** se ponuja kar sam od sebe.
- No, anakonde v temle **sequelu** izgledajo kot garažne verzije prve.
- Tretji Bourne je namreč bistveno, bistveno več kot **sequel**, ali bolje rečeno: le kdo bi si mislil, da bo tretji del nekega hita postal eden izmed najboljših akcijskih filmov vseh časov, če ne celo najboljši?
- Točno, film Vztrajaj izgleda kot **nadaljevanje** filmov Odpleši svoje sanje in Ulični tango.
- Snemanje nadaljevanja bi torej izgledalo nekako tako, kot če bi James Cameron posnel **nadaljevanje** Titanika.
- **Nadaljevanje** ohranja vse prvine prvega dela Podlih fantov.

Pogostost

Slika 9: Pogostost rabe izrazov nadaljevanje, sequel

Tako celoten korpus kot posamezni podkorpusi pričajo o tem, da je slovenski izraz *nadaljevanje* že uveljavljeno nadomestilo za tujko *sequel*. Slednja se v podkorpusu Vikend sploh ne pojavlja, v podkorpusu Premiera enkrat samkrat, v podkorpusu Mladina sicer večkrat, a še vedno skoraj desetkrat manj kot poslovenjena različica *nadaljevanje*.

Ker iskanje lematizirane oblike izraza *sequel* v korpusu FidaPLUS ne prinese zadetkov, je bilo uporabljeno iskanje z zvezdico – slednje da 102 zadetka. Lematizirano iskanje izraza *nadaljevanje* prinese sicer ogromno število zadetkov (kar 66.894), a je po pričakovanju velika večina zadetkov takih, ki se na film ne nanašajo. Omejeno iskanje leme *nadaljevanje* v stavku, kjer je v bližini izraz *film* (#1nadaljevanje//#1film) še vedno prinese 608 zadetkov, tako da gre za očitno uveljavljen izraz. Omejeno iskanje leme *nadaljevanje* v stavku, kjer je v bližini izraz *posneti* (#1nadaljevanje//#1posneti) da 271 zadetkov, omejeno iskanje izraza *sequel* s tem, da je v bližini izraz *posneti* (*sequel*//#1posneti*) pa da le 4 zadetke, kar potrjuje prejšnje rezultate, da je razlika v pogostosti zelo izrazita in da je domači izraz že veliko bolj uveljavljen od tujke.

Podobne besede

Zaradi majhnega števila pojavitev izraza *sequel* Sketch Engine funkcija Thesaurus zanj ne generira predlogov za sinonime. Za izraz *nadaljevanje* kot prvo sorodno besedo generira *del* (*nadaljevanje* je seveda drugi ali tretji ali kateri od naslednjih delov nekega filma), prav tako se med sorodnimi izrazi pojavita nadvse relevantna zadetka, *verzija* in *trilogija*.

Sopojavnice

Med sopojavnicami obeh sinonimov, *sequel* in *nadaljevanje*, velja omeniti prilastka *nov* in *zadnji*. Sketch Engine pokaže tudi relevantno razliko med tujko in domačim izrazom v sopojavljanju s protipomenko: *sequel* kolocira s *prequel*, *nadaljevanje* pa s *predzgodbo*. Tudi sicer je opazno, da ima domači izraz, *nadaljevanje*, mnogo več sopojavnic kot *sequel*.

8.5 Posebni učinki, specialni efekti, specialni učinki

Predlog definicije

Postopki, ki ustvarijo optično iluzijo pri filmu, lahko gre za mehanske postopke, opravljene pred kamero (kot npr. simulacija eksplozij, ustvarjanje naravnih pojavov), ali pa za digitalne postopke, opravljene na že posnetem materialu (računalniška obdelava posnetkov, dodani učinki z računalniško animacijo).

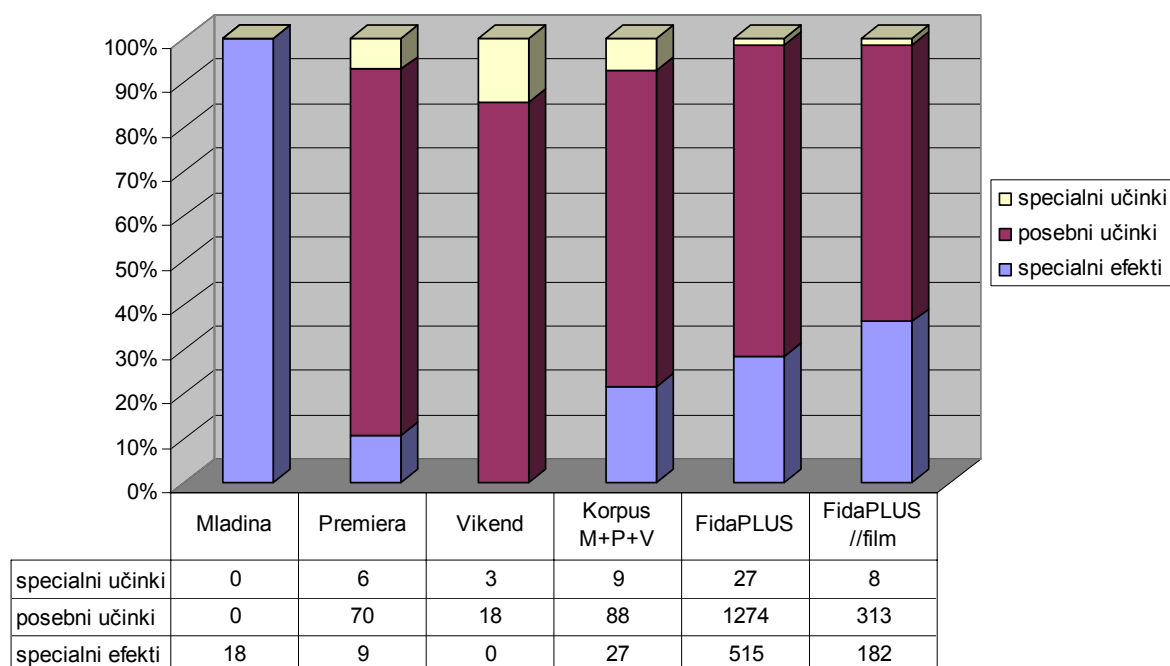
Referenčni viri: v *SSKJ* se frazi *specialni efekti* ali *posebni učinki* ne pojavljata, še najbližja iskanemu pomenu je druga definicija izraza *efekt* v *SSKJ*: *sredstvo, ki naj naredi močen vtis, učinek: uporabil je cenene efekte; njegova gledališka dejavnost je bila usmerjena v zunanje efekte / v tej družbi prevladujeta efekt in poza // vtis, učinek: največji efekt je dosegel zaključek skladbe; močen barvni efekt; vsaka nadaljnja beseda bi pokvarila efekt govora; (film., gled.) zvočni efekt zvok, ki spremlja dogajanje; učinek, ki ga zvok doseže; (fiz.) fotoelektrični efekt fotoefekt*. Tako *Filmski leksikon* kot *Knjiga o filmu* in *Razumeti film* navajajo termin *posebni učinki*.

Primeri rabe iz korpusa:

- Uporabljal ni nobenih **specialnih efektov**, pa tudi kakih ljudi ni tlačil v medvedje kostume – vloge medvedov je zaupal medvedom.
- Vsa čarobna bitja in njihova bivališča so delo resnično velikih mojstrov vizualnih in **specialnih efektov** iz studia ILM ...
- Preden pa bomo prvi del (sledita mu še Dva stolpa in Kraljeva vrnitev) ugledali v kinu, je potekala še naporna postproduksijska obdelava, saj je dogajanje bogato opremljeno s **specialnimi efekti**.
- Constantine je namreč prenapolnjen z osupljivimi **posebnimi učinki** in drugimi vizualnimi in avdiodobrinami, kar nas sicer ne preseneča, saj ga je režiral guru sodobnega videspotništva.
- Film je spet skupek nešteti solidno skoreografiranih in s **posebnimi učinki** oplemenitenih akcijskih prizorov.
- Film je prvenec nekdanjega producenta in mojstra **posebnih učinkov** Igorja Sekulića in je poln novih, svežih obrazov francoskega filma.

- Gledalec namreč ob obilici dovršenih **specialnih učinkov** doživlja vso grozo in agonijo brezizhodnosti ter ujetosti v toge okvire izvrševanja nelogičnih ukazov.
- Zgodba o legendarnem kapitanu Barbossi in njegovi gusarski ladji je po vzoru Mumije ali Indiane Jonesa začinjena z obilico humorja, akcije in **specialnih učinkov**.
- Njegova mojstrska oživitev je nekakšen vrhunec razkošnih **specialnih učinkov**, ki niso sami sebi namen, ki niso sami sebi namen, ampak vedno v funkciji pripovedi in kot takšni zaščitni znak te veličastne trilogije, nastale pod budnim očesom režiserja Petra Jacksona.

Pogostost

Slika 10: Pogostost rabe izrazov specialni učinki, posebni učinki in specialni efekti

V celotnem korpusu izrazito prevladuje besedna zveza *posebni učinki*, saj je tako v podkorpusu Premiera kot podkorpusu Vikend rabljena veliko večkrat kot drugi dve varianti. Podkorpus Mladina pa konsistentno uporablja termin *specialni efekti*, vendar je kljub obširnejšemu korpusu pojavitev manj kot v drugih dveh podkorpusih.

Preverjanje v korpusu FidaPLUS pokaže precej pogosto rabo termina *specialni efekti* (#1specialen_#1efekt – 515 zadetkov) in redko rabo termina *specialni učinki* (#1specialen_#1učinek – 27 zadetkov). Pri iskanju termina *posebni učinki* (#1poseben_#1učinek) je zadetkov sicer še več – 1274 – a je vmes ogromno šuma. Ker preverjanje besedne zveze in ukaza blizu (/) ni mogoče izvesti hkrati, je bilo preverjanje omejeno na lemo besede *učinek* in bližino leme *film* (#1učinek//#1film). Ker je kljub izrazito omejenem iskanju zadetkov še vedno več kot pri iskanju leme besede *efekt* z bližino leme *film* (#1efekt//#1film) (313 proti 182) in ker je besedna zveza slovenskemu jeziku bližja, je bilo za nosilno izbrano geslo *posebni učinki*.

Podobne besede

Iskanje s Thesaurusom orodja Sketch Engine za izraz *efekt* na prvem mestu sorodnih izrazov prikaže izraz *učinek*, kar priča o izmenljivosti besednih zvez *specialni efekti* in *posebni učinki*; tudi za izraz *učinek* je na prvem mestu med potencialnimi sinonimi izraz *efekt*. Analiza pridevnikov pokaže, da je za *specialen* na prvem mestu sorodnih izrazov pridevnik *osupljiv*, ki opisuje kakovost *specialnih efektov*, na drugem mestu *vizualen* in na tretjem *digitalen*, na četrtem pa izraz, ki je bil prepoznan kot sinonimen: *poseben*. Med izrazi, ki spadajo v vsebinsko polje izraza, so na eni strani pridevniki, ki opisujejo kakovost *specialnih efektov* (*dovršen*, *izvrsten*, *prepričljiv*, *spektakularen* itd.) in na drugi strani pridevniki, ki opisujejo vrsto *efektov* (*zvočen*, *računalniški*). Za pridevnik *poseben* se kot potencialni sorodni izrazi pojavljajo podobni pridevniki kot za pridevnik *specialen*, kot prvi pa je kot potencialni sinonim naveden samostalnik *učinek*.

Sopojavnice

Sketch Engine kot sopojavnice, ki so skupne tako *efektu* kot *učinku* in so relevantne za iskani besedni zvezi identificira glagol *doseči*, ter pridevnika *velik* in *spektakularen*. Pridevnika *specialen* in *poseben* se sicer pojavljata z obema samostalnikoma, a pri tem je pridevnik *specialen* izrazito pogostejši z *efektom*, pridevnik *poseben* pa z *učinkom*. Za izraz *učinek* kot potencialno relevantne sopojavnice navaja izraze, kot so *metulj* v roditeljski (Učinek metulja, kar je naslov filma), ter pridevnike *zvočen*, *želen* in *nasproten*, od katerih je samo prvi relevanten za besedno zvezo *posebni učinki*. Za izraz *efekt* ne izstopa nobena od sopojavnic.

8.6 Predzgodba, prequel, preddel

Predlog definicije

Film z zgodbo, ki se dogaja pred zgodbo nekega drugega, že prej posnetega filma. Primer: *Izganjalec hudiča*, 1987, njegova predzgodba je *Izganjalec hudiča: Na začetku*, 2004.

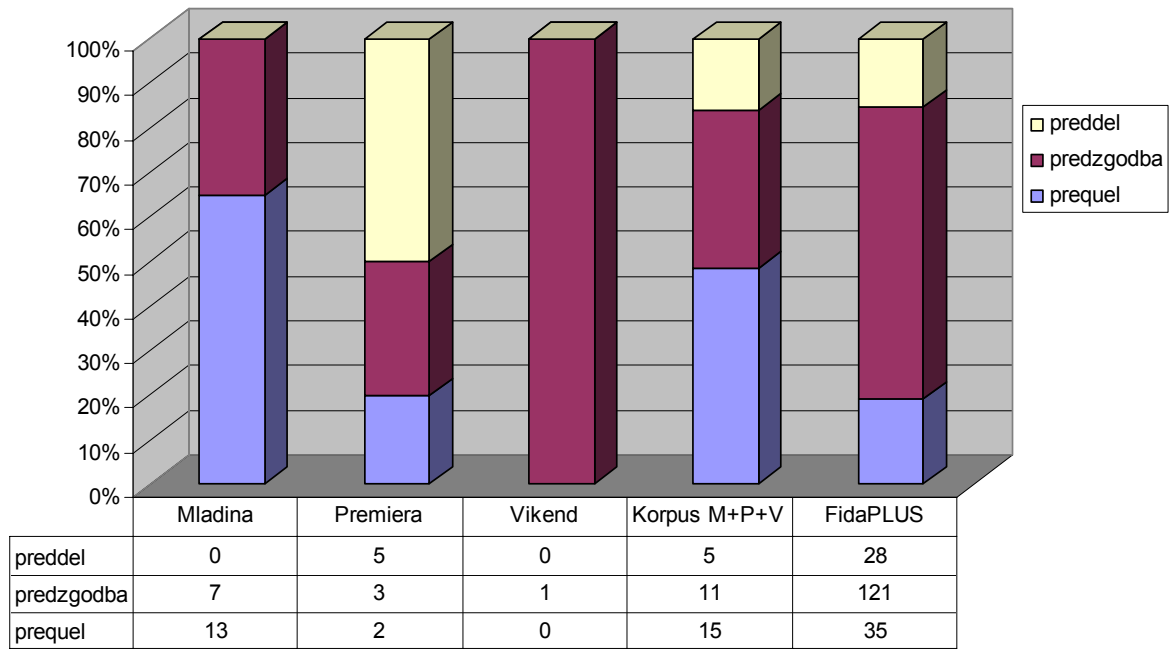
Referenčni viri: izraza *prequel* v *SSKJ* ne najdemo, izraz *predzgodba* pa se v njem pojavi, in sicer z razlago: (knjiž.) *zgodba pred glavno zgodbo: ta zgodba ima svojo predzgodbo, ki jo izvemo iz prvih prizorov; predzgodba drame*. Tudi iz tega razloga je bil za osnovno geslo izbran slovenski izraz. *Filmski leksikon* navaja le termin *prequel*, ki ga označi za žargonski izraz in delno nejasno opiše kot *filmsko nadaljevanje, ki obravnava dogajanje pred tistim, o katerem govori izvirni film*. Ne *Knjiga o filmu* ne *Razumeti film* ne navajata nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- Dodajte še **prequel**, Teksaški pokol z motorko – začetek, v katerem lahko izveste, kako je oni famozni teksaški grizli po imenu »Leatherface« dobil motorko in obraz.
- In Zastave naših očetov, **prequel** Pisem z Iwo Jime, povsem jasno pokažejo, da bitka za Iwo Jimo ni bila le bitka za Iwo Jimo, ampak tudi bitka za ameriško javnost, za volilne glasove in ratinge, za boljšo prodajo vojnih obveznic.
- V filmu *Alien proti Predatorju* imate arheologa, ki nadomešča Indiano Jonesa – novi verziji *Izganjalca hudiča*, ki izgleda zdaj kot *sequel* *Prerokbe*, zdaj kot **prequel** *Sophiejine obločitve*, pa v kožo *Indiane Jonesa* skoči kar oče *Merrin* (Stellan Skarsgard).
- Tam, kjer ima *Harry Potter* izbrušene **predzgodbe** in značajske poteze, *Zlo* vstaja obvisi zgolj na blagih skicah.
- Pravilo št. 1 se glasi: če nimaš idej, potem posnemi nadaljevanje kakega hita – ali pa rimejk – ali pa **predzgodbo** .

- Vendar se je o možnostih Titanika govorilo, toda film bi moral biti prequel, torej **predzgodba** ali **preddel**.

Pogostost

Slika 11: Pogostost rabe izrazov preddel, predzgodba, prequel

Če je slovenski izraz za *sequel* že popolnoma uveljavljen, pa to za njegov antonim *prequel* ne drži. V podkorpusu Mladina sta uporabljena izraza *prequel* in *predzgodba* (slednji za pol manjkrat), v podkorpusu Premiera, so rabljeni vsi trije izrazi, v podkorpusu Vikend pa je rabljen samo izraz *predzgodba*, a še ta le enkrat. Podkorpus Premiera prav tako edini uporablja izraz *preddel*. Ker je število pojavitev tako majhno, težko sklepamo o bolj ali manj uveljavljenem izrazu, a ker je poslovenjena že protipomenka *sequel*, lahko domnevamo, da se bo uveljavila tudi domača različica za *prequel*.

Ker iskanje lematizirane oblike izraza *prequel* v korpusu FidaPLUS ne prinese zadetkov, je bilo uporabljeno iskanje z zvezdico – slednje da 35 zadetkov. Lematizirano iskanje izraza *predzgodba* prinese 121 zadetkov, čeprav je vmes nekaj šuma, se večina zadetkov zdi povezana s filmskim besediščem. Ker se med zadetki v filmskem korpusu pojavi še izraz *preddel*, je bil tudi ta poiskan v korpusu FidaPLUS, iskanje po lemi ne

prinese zadetkov, iskanje z zvezdico *preddel** pa generira veliko zadetkov v drugih pomenih (preddelavec). Po ročnem pregledu v pomenu *prequela* oziroma *predzgodbe* ostane 28 zadetkov, zato je bil med gesla umeščen tudi ta izraz. Omejeno iskanje izrazov z bližino izraza *film* ali *posneti* potrди prejšnje rezultate, čeprav je zadetkov izredno malo. Iskanje #1predzgodba//#1film da 6 zadetkov, #1predzgodba//#1posneti 3 zadetke, iskanje prequel*//#1film prinese 4 zadetke, iskanje prequel*//#1posneti pa 1 zadetek. Iskanje preddel*//#1film da 2 zadetka, preddel*//#1posneti 1 zadetek, pa še ta je pomensko neustrezen

Podobne besede

Zaradi majhnega števila pojavitev iskanih izrazov Sketch Engine funkcija Thesaurus za nobenega od analiziranih izrazov ne generira predlogov za sinonime.

Sopojavnice

Iskanje sopojavnic z orodjem Sketch Engine pokaže, da tako *prequel* kot *predzgodba* kolocirata le s peščico izrazov, od tega sta relevantna predvsem dva zadetka, in sicer *sequel*, ki se sopojavlja s *prequel*, in *nadaljevanje*, ki se sopojavlja s *predzgodbo*.

8.7 Preobrat, twist in zasuk

Predlog definicije

Nepričakovana in presenetljiva sprememba v zgodbi, ponavadi na koncu, tipičen in hkrati ključen del filmov iz žanra kriminalk in trilerjev.

Referenčni viri: medtem ko izraza *twist* v *SSKJ* ni, se izraz *zasuk* v slovarju sicer pojavlja, vendar pomen, ki je obravnavan tu, v njem ni naveden: *zasuk -a m (u) glagolnik od zasukati: zasuk niti, vrvi / po zasuku je treba ključ izvleči / zasuki pri plesu obrati / zasuk razpoloženja, zgodbe (fiz.) premik telesa za določen kot pri vrtenju okoli nepremične osi. Izraz preobrat pa je v SSKJ obravnavan v enakem pomenu kot tukaj: preobrat -ata m (a a) (navadno s prilastkom) dejstvo, da postane kaj popolnoma drugačno od prejšnjega, da se zelo spremeni potek česa: zdaj je nastopil preobrat;*

takega preobrata ni pričakoval; to je bil odločilen preobrat v tekmi, v življenju / duševni, miselni preobrat; vremenski preobrat (lit.) dejstvo, da se (zelo, odločilno) preusmeri potek dramskega dogajanja, pripovedi. Filmski leksikon, Knjiga o filmu in Razumeti film ne navajajo nobenega od zgornjih izrazov.

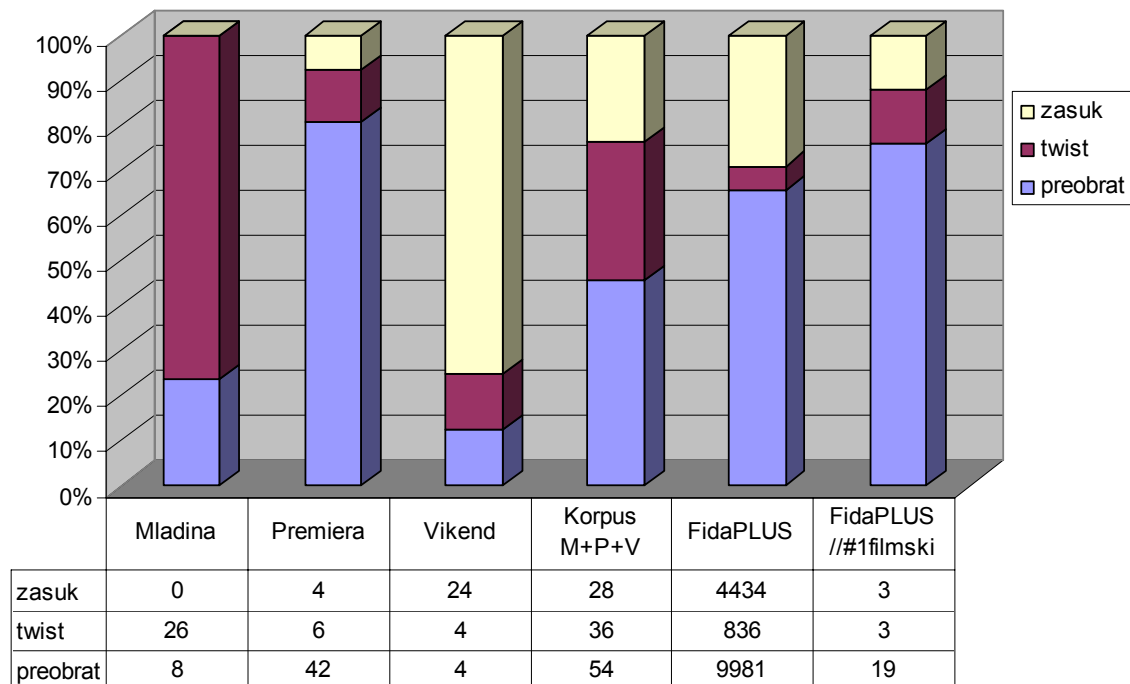
Primeri rabe iz korpusa:

- Tovrstna oznaka je ponavadi rezervirana za filme z veliko skrivnostjo, s presenetljivim preobratom, **twistom**, pri katerem zazijamo od sladkega presenečenja.
- In ta finalni **twist** je njihovo edino premoženje – njihova edina retorična figura.
- Odnos med njim in Erikom se spremeni, tako da imate občutek, da živita v paralelnih svetovih, zato vas ne bi smelo presenetiti, če bi se na koncu, v finalnem **twistu**, izkazalo, da sta ena in ista oseba.

- Skratka, triler s kar nekaj **preobrati**, ki pa na koncu vseeno malo zvedeni.
- Tisto, kar jih povezuje, pa niso dramatični **preobrati** v tarantinovskem slogu, ampak filmske elipse ampak filmske elipse, torej izpuščeni deli filmske naracije.
- Če nas na koncu čaka še presenetljiv **preobrat**, smo na sledi odlične filmske izkušnje.

- In tako se začne srhljiva skrivalnica iz kroga tistih sodobnih srhljivk, ki vse stavijo na veliki končni **zasuk** in nekoliko pozabijo na vse drugo.
- Ekscentričnih prigod, nepričakovanih komičnih **zasukov** in posrečenih čustvenih manipulacij je več, kot jih pričakujemo.
- Povprečen triler s serijo dobrih **zasukov**.

Pogostost

Slika 12: Pogostost izrazov zasuk, twist, preobrat

Čeprav se skoraj vsi izrazi pojavljajo v vseh podkorpusih (razen izraza *zasuk* v podkorpusu Mladina), je očitno, da je v vsakem od pokorpusov eden od njih uporabljen izrazito pogosteje kot druga dva. Tako je izraz *twist* konsistentno rabljen v podkorpusu Mladina, *preobrat* v podkorpusu Premiera in *zasuk* v podkorpusu Vikend. Iz tega razloga sam podatek o celotnem korpusu ne da čisto ustrezne slike.

Pri iskanju izraza *twist* v korpusu FidaPLUS je osnovna težava, da se veliko zadetkov nanaša na naslov *Oliver Twist* in je hkrati veliko zadetkov takih, ki s filmom nimajo nič skupnega (*Let's Twist and Shout*). Končno iskanje, ki je izločilo ime Oliver in zahtevalo, da je v bližini tudi izraz *film* (#1twist//#1film !#1Oliver), je dalo 33 zadetkov, a je bilo med njimi zelo veliko šuma (*Oliwer Twist, 14.00Oliver Twist*). Po ročni izločitvi je ostalo le 11 pravih zadetkov.

Iskanje izraza *zasuk*, z zahtevo, da je v bližini tudi izraz *film* (#1zasuk//#1film), da še manj zadetkov – le 8, a med njimi ni šuma.

Iskanje izraza *preobrat* z zahtevo, da je v bližini tudi izraz *film* (#1preobrat//#1film) da 259 zadetkov, a niso ustrezni, ker jih večina zajema isti filmski naslov *Trenutki zgodovinskega obrata, film o pomembnih preobratih zgodovine*. Ker tudi iskanje s pomočjo drugih sopojavnic, ki jih predlagata Sketch Engine in WordSmith (kot so *končen, nepričakovan, presenetljiv*), prinese zadetke z večinoma drugih področij, je bila raba preverjena z nekaterimi drugimi bolj usmerjenimi iskanji: #1preobrat//#1filmski – 19 zadetkov; #1zasuk//#1filmski – 3 zadetki; #1twist//#1filmski – 3 zadetki. Na podlagi vseh iskanj je mogoče sklepati, da je *preobrat* v tem pomenu uveljavljen termin.

Podobne besede

Uporaba funkcije Thesaurus pri programskem orodju Sketch Engine za izraz *preobrat* na prvem mestu pokaže izraz *razplet*, ki sicer ni prava sopomenka, je pa z izrazom *preobrat* logično povezan. Med prvo deseterico zadetkov je potencialno zanimiv tudi izraz *razkritje*, ki se pojavi tudi kot potencialna sopomenka izraza *twist* (prva deseterica). Za izraza *twist* in *zasuk* rezultati sicer niso relevantni zaradi sorazmerno majhnega števila pojavitev.

Sopojavnice

Analiza sopojavnic z orodjem Sketch Engine (za izraza *twist* in *preobrat*) je identificirala več potencialno zanimivih sopojavnic, ki so skupne obema izrazoma, to pa so *šokanten, velik* in *finalen*. Pri izrazu *twist* je pogosta sopojavnica *oliver*, kar je sicer zavajajoče, saj se ta besedna kombinacija večinoma pojavlja v tu nerelevantnem pomenu (naslov filma *Oliver Twist*), zato pa je potencialno toliko bolj zanimiva druga, sorodna sopojavnica, *oliverjevski*, ki je zaradi svoje motivacije vezana izključno na izraz *twist* in nikoli na *preobrat*. Za *twist* je zanimiva tudi sopojavnica *ringelšpil* (*ringelšpil twist*), ki kaže na izrazito pogovorni slog enega od avtorjev filmskih kritik (Marcel Štefančič). Pri izrazu *preobrat* kot potencialno zanimiva sopojavnica izstopa pridevnik *tragičen*.

8.8 Remake, rimejk, ponasnetek, predelava

Predlog definicije

Film, ki je posnet na podlagi drugega, že prej posnetega filma, ponavadi z istimi junaki in enako ali podobno zgodbo. Večkrat ohrani tudi isti naslov (primer *Mož, ki je preveč vedel*, 1934 in 1956), ne pa vedno (primer: *Odpri oči*, 1997, in *Vanilla Sky*, 2001).

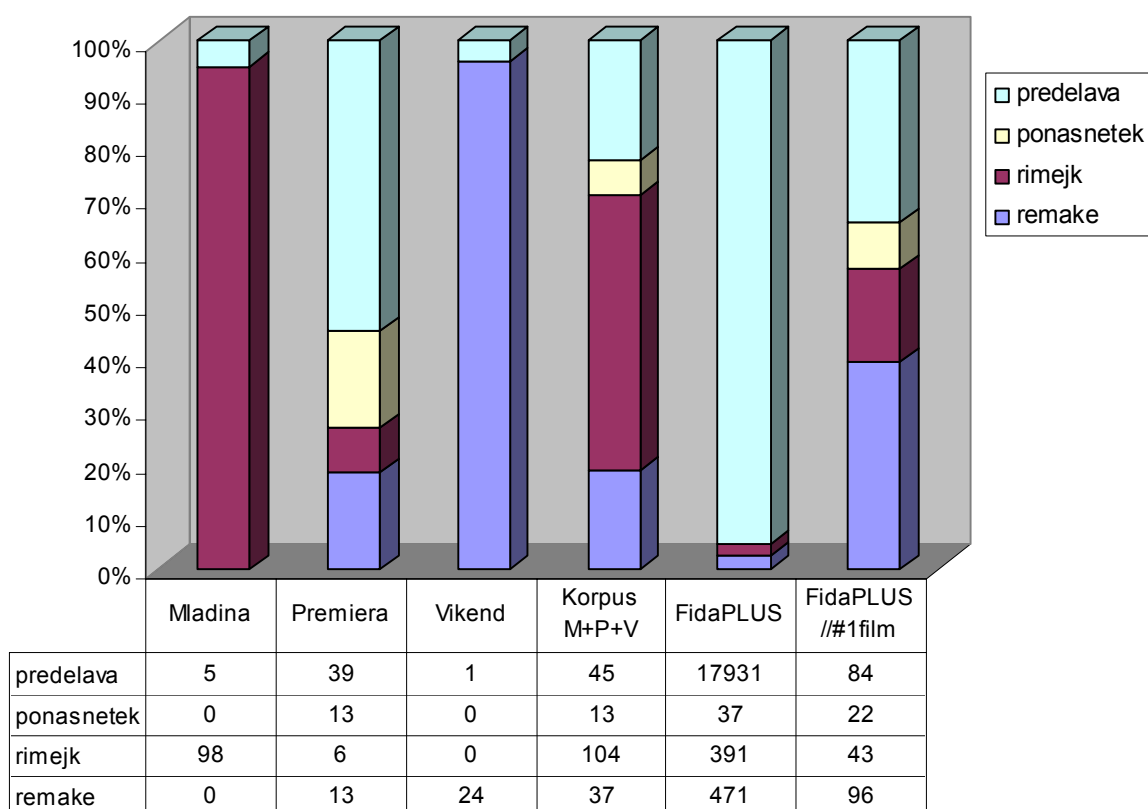
Referenčni viri: *SSKJ* vsebuje le izraz *predelava*, izrazov *remake*, *rimejk* in *ponasnetek* pa ne. Pri *predelavi* je drugi pomen, ki ga navaja, soroden obravnavanemu: *predelano delo*, besedilo: *brati Senekovo predelavo grške tragedije*, vendar specifični filmski pomen ni posebej omenjen. *Filmski leksikon* navaja le izraz *remake*, ki ga definira kot *ново verzijo kakega starega filma oziroma obliko adaptacije*. *Knjiga o filmu* prav tako vsebuje le izraz *predelava*, *Razumeti film* pa ne navaja nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- **Remake** istoimenskega filma iz šestdesetih, v katerem je blestel Michael Caine, pomeni presenetljivo dobro novico.
- Sledila so še tri nadaljevanja (1978, 1981 in 1991), letos pa se *Omen* vrača kot **remake** originala.
- Po ameriški različici *Kroga*, ki je bil v izvorniku japonski, na velika platna prihaja še *Temačna voda*, prav tako **remake** japonskega izvornika.
- Norčije z Dickom in Jane so **rimejk** komedije, v kateri sta leta 1977 igrala George Segal in Jane Fonda.
- **Rimejk** sicer ni tako originalen kot original, je pa bolj zabaven.
- No, leto kasneje so **rimejk** vendarle posneli – z aseptično Doris Day.
- Film *Sladki november* je pravzaprav **ponasnetek** filma z istim naslovom iz leta 1968 in je narejen po predlogi istega scenarista.
- *Vanilla Sky* je njegova ameriška verzija. **Ponasnetek**, remake, karkoli že hočete.
- Sicer pa zgolj ob rob zapišimo, da je prvi del, ki je bil sicer **ponasnetek** filma iz leta 1967, pred tremi leti zaslužil skupaj nekaj manj kot 300 milijonov dolarjev.

- Teksaški pokol z motorko, **predelava** istoimenske kultne grozljivke iz leta 1974, je peti film iz serije teksaškega pokola, v katerem igra ključno vlogo verižna motorna žaga.
- Amityville: Hiša groze pa je ameriška **predelava** ameriškega filma iz leta 1979, posnetega po zgodbi Jay Anson.
- Čeprav je Knjiga o džungli 2 neposredno nadaljevanje, pa vsebuje kar nekaj praktično enakih prizorov iz prvega dela, čemur pravimo **predelava**.

Pogostost

Slika 13: Pogostost izrazov predelava, ponasnetek, rimejk, remake

Izraz *remake* se uporablja v podkorpusih Vikend in Premiera, pri čemer je v podkorpusu Vikend pogostejši. Čeprav se izraz *rimejk* v korpusu v celoti sicer uporablja precej pogosteje kot *remake*, pa so skoraj vsi primeri iz podkorpusa Mladina. Izraz *ponasnetek* je rabljen izključno v podkorpusu Premiera, prav tako je izraz *predelava* v tem pomenu rabljen večinoma samo v podkorpusu Premiera. Našteto kaže, da sta Vikend in Mladina

izbrala vsak svojo različico tujke (Vikend v citatni rabi, Mladina pa v pisno podomačeni obliki), medtem ko Premiera te izbire še ni naredila, se pa od vseh najbolj trudi poiskati ustrezen domači izraz za sicer uveljavljeno tujko.

Pogostost zgornjih izrazov je bila preverjena tudi v korpusu FidaPLUS, ker bi izključno upoštevanje pogostosti v korpusu filmskih kritik morda v nekaterih primerih dalo popačeno sliko – isti avtor verjetno večinoma uporablja eno poimenovanje in če je po naključju o tem pisal večkrat kot drugi avtorji, potem bi število zadetkov morda neupravičeno dajalo vtis, da je raba omenjenega termina pogostejša.

Pri izrazih *remake*, *rimejk* in *ponasnetek* so bili rezultati v korpusu FidaPLUS naslednji: iskanje po lematizirani obliki ne prinese uporabnih zadetkov: *remake* – 6 zadetkov, *rimejk* – 3, *ponasnetek* – 0 zadetkov. Iskanje z zvezdico: *remak** – 471 zadetkov, *rimejk** – 391 zadetkov, *ponasnet** – 37 zadetkov. Čeprav je *ponasnetek* poskus podomačenega izraza, pa majhno število zadetkov in dejstvo, da so vsi iz enega vira, priča o tem, da raba ni razširjena. Ker iskanje slovenskega izraza *predelava* da preveč šuma, je bilo iskanje omejeno z bližino izraza *film* (#1predelava//#1film); z istim pogojem je bilo nato omejeno še iskanja za ostale izraze, da so zadetki bolj primerljivi. Po zbranjem bi lahko sklepali, da je za zdaj še vedno najbolj uveljavljen izraz *remake*, a ima *predelava* verjetno precej možnosti, da v kratkem postane enako, če ne še bolj uveljavljen termin.

Podobne besede

Analiza s programskim orodjem Sketch Engine je pokazala, da je za izraz *remake* na seznamu pomensko podobnih besed prva *rimejk*, med prvimi desetimi sorodnimi izrazi pa se znajde tudi *predelava*, pri ostalih besedah v tej skupini logična povezava ni tako očitna. Po frekvenci izstopajo še besede, kot so *ekranizacija*, *adaptacija* in *predloga*, pri katerih je vsebinska povezava vsekakor jasna. Zanimivo je, da po frekvenci močno izstopa izraz *grozljivka*, po čemer bi lahko sklepali, da so prav *grozljivke* žanr, ki doživi največ *remakov*. Pogled v sodobno filmsko produkcijo domnevo potrди. Za izraz *ponasnetek* je za iskanje sopomenk podatkov premalo, za izraz *predelava* pa so trije najbolj sorodni izrazi *priredba*, *remake* in *ekranizacija*. Po pogostosti znova izstopa tudi

grozljivka. Dobljeni rezultati potrjujejo, da so obravnavni izrazi sopomenke in prav tako kažejo na izrazno polje, ki ga zasedajo.

Sopojavnice

Analiza potencialnih sinonimov je bila omejena na sinonima *remake* in *ponasnetek*. Identificirana je bila vrsta potencialno relevantnih sopojavnic, a pregled zadetkov pokaže, da so za opis rabe obeh sinonimov zares relevantne le nekatere, večinoma pa gre za priložnostne sopojavnice, ki so vezane na konkretna besedila (npr. *Mcguiganov* ali *norveški*). Iz množice predlaganih sopojavnic so zato v razlago vključene le tiste, ki kažejo splošne značilnosti rabe izbranih izrazov (enako velja tudi za vse naslednje pare sopomenk, ki so obravnavani v tem poglavju). Kot potencialno relevantno sopojavnico lahko štejemo prilastek *istoimenski*, ki se pojavlja tako z izrazom *remake* kot z izrazom *ponasnetek*. Sistemsko zanimiva je tudi ugotovitev, da tudi sopojavnice potrjujejo razliko med tujko in podomačenim izrazom: sopojavnica izraza *remake* je npr. *original*, sopojavnica *ponasnetka* pa *izviren*.

8.9 Road movie, road-movie, roadmovie

Predlog definicije

Filmski žanr, pri katerem se filmska zgodba odvije med potovanjem, dogajanje je ponavadi »naključen« niz situacij; eden od filmov, ki so definirali ta žanr, je bil *Goli v sedlu* (1969).

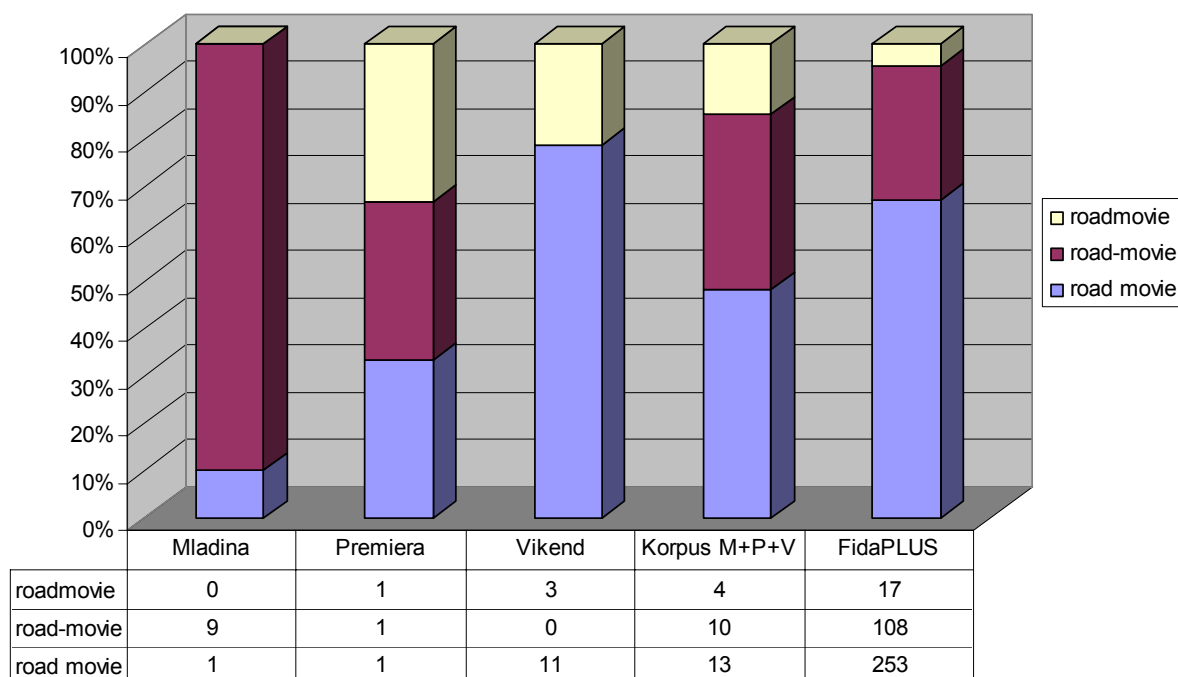
Referenčni viri: izraz *road movie* se v *SSKJ* ne pojavi v nobeni obliki, prav tako v njem ni termina *film ceste*. *Filmski leksikon* sicer navaja izraz *road-movie*, a le kot iztočnico za geslo *film ceste*. Ne *Knjiga o filmu* ne *Razumeti film* ne navajata nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- Tako se začne plemenski **road movie** z vsemi potrebnimi okoliščinami za to, da dečki dokažejo svoj pogum, modrost in zrelost ter tako postanejo moški.

- Rezultat je izviren **road movie**, ki se v lovu na dober rabljeni avtomobil sprehodi od vzhoda do zahoda, pri tem pa ponudi nekoliko osveženo, drugačno podobo razneženega vzhodnjaškega mojstra.
- Petek zvečer je **road movie**, le da se avto komaj premika.
- **Road-movie**, ki je odprl letošnji LIFFE, hoče reči: vsi mi smo po malem Romi.
- Točno, potovanje, **road-movie**.
- **Road-movie** je že po definiciji dvoje – forma eksistencialnega, odisejskega samoiskanja in turizma, ki vse vedno zreducira na kulturo.
- Minimalistično posrečeni **roadmovie**.
- Po situacijah spominja na dobro sprejet mehiški **roadmovie** Jaz pa tebi mamu ali skandinavski Pokaži mi ljubezen, zato bo med gledalci zagotovo, mogoče po nesreči, našel tudi tiste, ki jih še posebno nagovarja.
- Korekten svetopisemski **roadmovie**.

Pogostost

Slika 14: Pogostost rabe izrazov roadmovie, road-movie, road movie

Majhno število pojavitev vseh izbranih besednih zvez v celotnem korpusu otežuje presojo o uporabi, vseeno pa je jasno razvidno, da je v podkorpusu Mladina načrtno rabljena oblika izraza z vezajem, *road-movie*, medtem ko podkorpus Vikend izraz obravnava kot dvobesedno frazo, in da je tretja različica, enobeseden izraz, izrazito redka.

Iskanje lematizirane oblike v korpusu FidaPLUS praktično ne prinese zadetkov za nobeno od možnosti (#1road_#1movie – 5 zadetkov; #1road{-}movie – 2 zadetka; #1roadmovie – 0 zadetkov), tako da je bilo zato izbrano iskanje z zvezdicami. *Roadmovie* ima 17 zadetkov, *road-movie* 108 in *road movie* 253, kar ustreza razmerju v številu zadetkov v korpusu filmskih besedil. Poskus prevoda, ki ga je uvedel *Filmski leksikon, film ceste*, se očitno ni uveljavil, saj korpus FidaPLUS najde le tri pojavitve. Za osrednje geslo je bil izbran dvobesedni termin, ki je v obeh korpusih najpogosteje uporabljen.

Podobne besede

Zaradi majhnega števila pojavitev iskanih izrazov Sketch Engine funkcija Thesaurus za nobenega od analiziranih izrazov ne generira predlogov za sinonime.

Sopojavnice

Ker funkcija Word Sketch ne omogoča iskanja po frazah, so možnosti iskanja sopojavnic deloma omejene. Izrazi *road*, *movie* in *roadmovie* ne dajejo nobenih relevantnih rezultatov.

8.10 Znanstvenofantastični film (zf), science fiction (sci-fi)

Predlog definicije

Filmski žanr, ki se od fantazijskega loči po tem, da vsebuje elemente, ki bi bili znanstveno morda – če ne zdaj, pa nekoč v prihodnosti – možni. Znanstvenofantastični

filmi so pogosto postavljeni v prihodnost, v vesolje, pogoste teme so potovanje skozi čas, uporaba nanotehnologije itd.

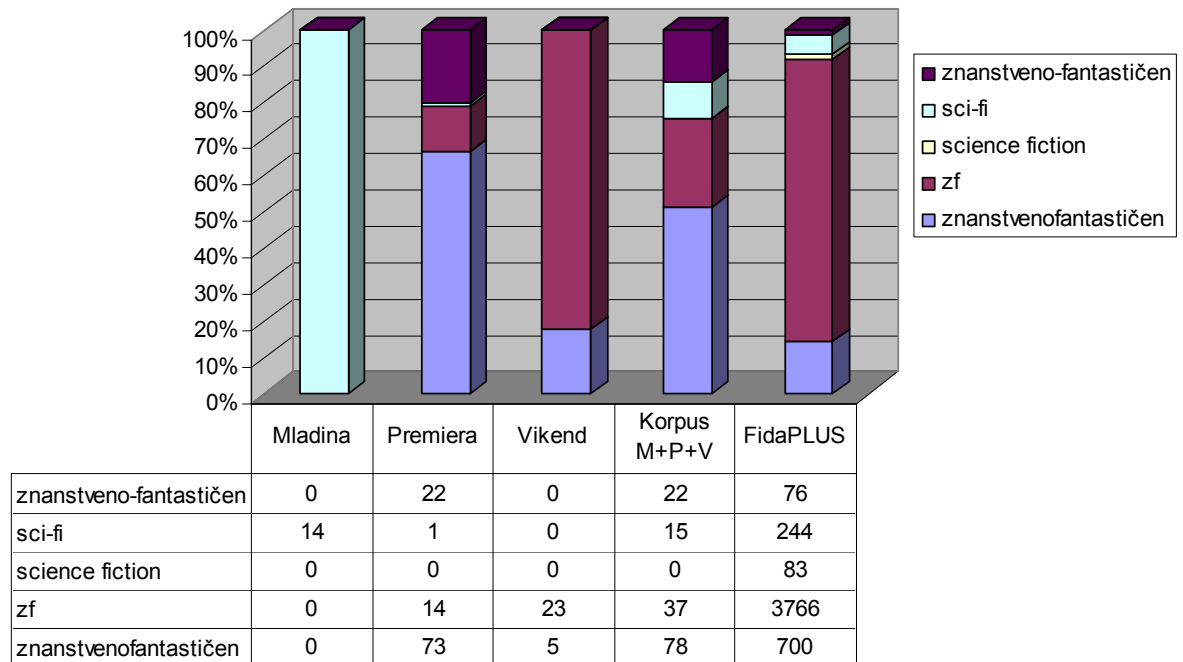
Referenčni viri: *SSKJ* obravnava naslednje geslo: *science fiction* in ga definira kot (knjiž.) *literarna dela, ki temeljijo na predvidenih izsledkih znanosti; znanstvena fantastika: pisec science fictiona / science fiction v filmu;* (neskl. pril.): *science fiction roman. Filmski leksikon* sicer navaja izraz *science-fiction film*, a je pod njim usmeritev h geslu *znanstvenofantastični film*, okrajšav *zf* ali *ZF* ne navaja. *Knjiga o filmu* navaja izraz *znanstvena fantastika*, *Razumeti film* pa ne navaja nobenega od zgornjih izrazov.

Primeri rabe iz korpusa:

- Posnel je **znanstvenofantastične filme** Vesoljska postaja št. 1, Planet prekletih, Odiseja 2010, Varuh časa, trilerje Presidio, Ozek prehod, Smrtonosni poraz, pa tudi grozljivko Relikvija ter borbo Arnolda Schwarzeneggerja s hudičem v Začetku konca.
- Trenutno snema romantično dramo Full Frontal (David Duchovny, Brad Pitt in Julia Roberts), nekakšno nizkoprorračunsko nadaljevanje Seksa, laži in videotrakov, napoveduje pa že tudi **znanstvenofantastičen film** Solaris, ki naj bi ga produciral titanski James Cameron.
- John Carpenter je filmski žanrski mojster, ki je v sedemdesetih in osemdesetih snemal kultne grozljivke, kultne akcijske filme in kultne **znanstvenofantastične filme**.
- Žanr: akcijski **ZF** film.
- Če ste se v poplavi filmov na temo superjunakov spraševali, zakaj dežurni reševalci sveta nikoli ne seksajo, potem je ta **ZF** komedija uslišala vaše skrite želje.
- Jumper. ZDA, 2008. Režija: Doug Liman. Igrajo: Hayden Christensen, Samuel L. Jackson, Diane Lane, Jamie Bell. **Zf** film.
- Akcijski filmi so najbolj sprti z realnostjo. Bolj kot **sci-fi**.
- Če bi bil tole tudi **sci-fi**, bi na tej magični lokaciji, na tem klitorisu pop zgodovine, pristali tudi tripodni alieni iz Vojne svetov.

- Tisti, ki jih stražijo, pa so v vojaških kombinezonih, kakršne vidite v **sci-fi** filmih.

Pogostost

Slika 15: Pogostost rabe izrazov znanstveno-fantastičen, sci-fi, science fiction, zf, znanstvenofantastičen

Besedna zveza *science fiction*, ki jo predvideva SSKJ, očitno ni več v rabi, saj v celotnem korpusu ni rabljena niti enkrat. Njeno skrajšano različico, *sci-fi*, dosledno uporablja podkorpus Mladina, medtem ko v drugih dveh podkorpusih ta varianta skoraj ni prisotna. Oba druga podkorpora pogosteje uporabljata podomačeno različico *znanstvenofantastičen* ali njeno okrajšavo *zf* oziroma *ZF*, s tem da je v podkorpusu Premiera pogosteje uporabljena daljša različica, v podkorpusu Vikend pa je pogostejša okrajšava.

Iskanje lematizirane oblike izraza *znanstvenofantastičen* v korpusu FidaPLUS da 1700 zadetkov, iskanje lematizirane različice zapisa *znanstveno-fantastičen* (#1znanstveno{-}fantastičen) da le 5 zadetkov, nelematizirano iskanje (*znanstveno{-}fantastič**) pa da 76 zadetkov. Da gre za manj pogost zapis, gre pripisati morda tudi upoštevanju

slovnicega pravila, ki pravi da z vezajem pišemo priredne zloženke, medtem ko podredne (gre za znanstveno fantastiko, ne za znanstveno in fantastično) pišemo skupaj. Lema izraza *sci-fi* (#1sci{-}fi) prinese le en sam zadetek, nelematizirano iskanje (sci{-}fi*) da 244 zadetkov. Iskanje skrajšane različice *zf* ali *ZF* da sicer 3766 zadetkov, kar daje vtis, da gre za najbolj uveljavljeno izbiro, a podrobnejši pregled pokaže, da je večina zadetkov iz TV-sporedov, kjer so okrajšave v navadi. Iskanje besedne zveze *science fiction*⁹ v lematizirani obliki ne da zadetkov, iskanje z zvezdicami pa prinese 83 zadetkov, kar priča, da se je od zadnje spremembe v SSKJ podomačena različica v primerjavi s tujko zelo uveljavila.

Podobne besede

Sketch Engine Thesaurus za izraz *znanstvenofantastičen* na prvem mestu predlaga *pustolovski*, ki se sicer večkrat pojavlja kot dodaten opis žanra filma, na drugem in tretjem mestu pa sta drugačna zapisa za isti pomen: *fantastičen* in *znanstvenofantastičen*. Med naslednjimi besedami so večinoma pridevniki, ki so dodani opisom *znanstvenofantastičnih* filmov (*psihološki, fantazijski, akcijski, napet* itd.). Zaradi majhnega števila pojavitev iskanih izrazov funkcija Thesaurus orodja Sketch Engine za *zf* in *sci-fi* ne generira predlogov za sinonime.

Sopojavnice

Sketch Engine pokaže, da je sopojavnic, ki bi bile skupne tako izrazu *znanstvenofantastičen* kot *sci-fi*, razmeroma malo, med njimi je relevanten edino izraz *triler*. Z izrazom *znanstvenofantastičen* kolocira več izrazov, ki so tudi splošnejši (npr. *zgodba, klasična, ljubitelj, pravljica*), sopojavnic *sci-fi* je izrazito manj in so tudi precej bolj specifične (*epos, odiseja*).

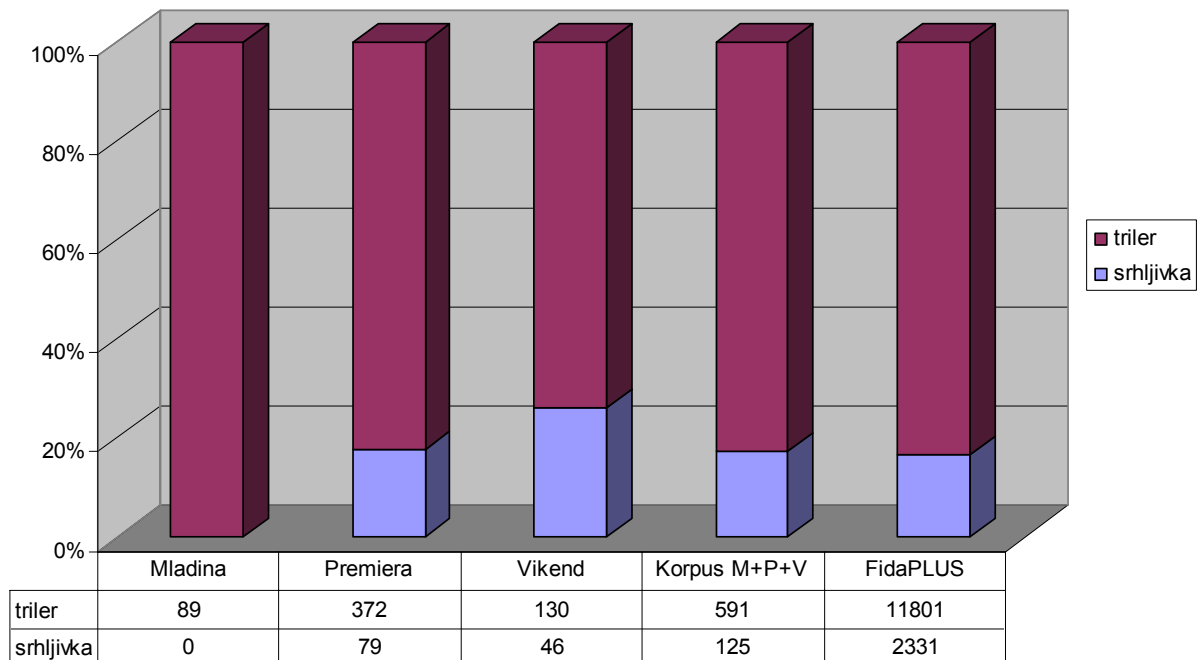
⁹ Treba je seveda upoštevati, da v primerjavi v slovensko ustreznico (*znanstvenofantastičen*) *science fiction* ni vedno nujno pridevnik.

8.11 Srhljivka/triler

Poseben problem predstavlja izraz *srhljivka*, ki je bil v SSKJ in Filmskem leksikonu predlagan kot slovenska alternativa izrazu *triler*, ki naj bi tujko sčasoma nadomestil. Zamenjava tujke s slovenskim izrazom pa se očitno ni zgodila, saj se izraz *triler* v korpusu filmskih besedil (in tudi v korpusu FidaPLUS) pojavlja pogosteje kot izraz *srhljivka*. Natančnejši vpogled v rabo besede *srhljivka* priča, da danes izraz sploh ni enoznačno pomensko opredeljen, saj je v posameznih primerih uporabljen kot sinonim *trilerju* in v drugih primerih kot sinonim *grozljivki*.

Referenčni viri: SSKJ *srhljivko* definira kot publicistični izraz za *umetniško delo s srhljivo vsebino, zlasti film: gledati srhljivko / politična, psihološka srhljivka*; izraz *triler* z opombo – *tudi thriller* – označi kot publicističen in ga razloži kot *umetniško delo z grozljivo, srhljivo vsebino, zlasti film; grozljivka, srhljivka*. *Grozljivko* prav tako označi za publicističen izraz z opisom, da gre za *umetniško delo z grozljivo vsebino, zlasti film*. *Filmski leksikon srhljivko* navede kot prevod angleške besede *thriller* in jo razloži kot *žanr iz družine kriminalnega filma, ki sicer včasih navidezno posega na področje grozljivke*. Izraza *triler* *Filmski leksikon* ne navaja, *thriller* pa navede le z napolitlom k geslu *srhljivka*. *Grozljivko* razloži kot *filmski žanr, kjer ima osrednje mesto mit o polbitju*. *Knjiga o filmu srhljivko* razume kot prevod izraza *triler: srhljivka s suspenzom (suspense thriller)*, izraza *triler* ne navaja, *grozljivko* pa navaja kot prevod termina *horror film*. *Knjiga Razumeti film* izrazov *srhljivka, triler* in *grozljivka* ne obravnava.

Pogostost

Slika 16: Pogostost rabe izrazov triler, srhljivka

V celotnem korpusu filmskih besedil je 125 pojavitev izraza *srhljivka*, najpogosteje se pojavlja v podkorpusu Premiera (79-krat), manj pogosto v podkorpusu Vikend (46-krat) in nikdar v podkorpusu Mladina. V celotnem korpusu filmskih besedil je 591 pojavitev izraza *triler*. V korpusu FidaPLUS je 2331 zadetkov za iskanje lematizirane oblike izraza *srhljivka* in 11.801 zadetek za iskanje lematizirane oblike izraza *triler*.

Primeri različnega razumevanja izraza srhljivka v korpusu filmskih besedil

V Vikendu je film *Prekletstvo družine Bell (An American Haunting)* žanrsko označen kot *grozljivka*, vseeno pa prvi stavek besedila film opiše kot *srhljivko*. Film ima sicer uradno žanrsko oznako *horror (grozljivka)*.¹⁰

- **Vikend:** An American Haunting. Režija: Courtney Solomon. Igrajo: Donald Sutherland, Sissy Spacek, James D'Arcy, Rachel Hurd-Wood. **Grozljivka.**

¹⁰ Da gre res za različno razumevanje koncepta srhljivka in ne samo za različno razumevanje grozljivosti/srhljivosti določene vsebine, potrjuje dejstvo, da filmom žanrske oznake dodelijo že njihovi producenti, tako da jih kritiki navadno le povzamejo in jih spremenijo le v primeru, ko menijo, da so navedeni žanri zavajajoči (zaradi marketinških ciljev na primer).

Srhljivka o nemirnih duhovih preteklosti, ki obsedejo častitljivo in verno družino Bell, se v flashbackovskem slogu odvrti na prelomu 19. stoletja.

- **Mladina:** Toda Prekletstvo, posneto po »resničnih dogodkih« (po edinem primeru, »ko je duh povzročil smrt človeka«), je le emtivijevski **šoker** s »šokantnim razkritjem«, ki se ga vidi tisoč akrov daleč.
- **Premeira:** An American Haunting Igrajo: Donald Sutherland, Sissy Spacek, James D'Arcy, Rachel Hurd-Wood, Matthew Marsh, Thom Fell, Sam Alexander Režija: Courtney Solomon Scenarij: Brent Monahan in Courtney Solomon Producent: Žanr: **grozljivka/triler**.

Premiera film *Hudič v Emily Rose (The Exorcism of Emily Rose)* označi kot *srhljivko*, Vikend kot *grozljivko*, Mladina pa kot *šoker*. Film ima sicer uradno žanrsko oznako *horror (grozljivka)*.

- **Premiera:** The Exorcism of Emily Rose. Igrajo: Tom Wilkinson, Laura Linney, Jennifer Carpenter, Scott Režija Scott Derrickson Scenarij: Paul Harris Boardman & Scott Derrickson Producent: Žanr: **srhljivka**.
- **Vikend:** The Exorcism of Emily Rose. ZDA, 2005. Režija: Scott Derrickson. Igrajo: Laura Liney, Tom Wilkinson, Campbell Scott, Jennifer Carpenter. **Grozljivka**.
- **Mladina:** Sporočila tegale teološkega, pasijonskega, rašomonskega shock & awe **šokerja**, ki Krogu dolguje toliko kot Bibliji, so presenetljivo fundamentalistična.

Takih primerov je še veliko več: Premiera na primer film *Matador* žanrsko opredeli kot *srhljivko*, Vikend o njem piše kot o *kriminalki*. Premiera film *Zbiralec življenja* žanrsko opredeli kot *srhljivko*, Mladina pa o njem piše kot o *trilerju*. Premiera film *Jaz, legenda* označi kot apokaliptično *srhljivko*, Vikend ga imenuje *ZF-triler*. Film *Pošastno* Premiera žanrsko označi kot *znanstvenofantastični triler*, potem pa o njem piše kot o »hitropotezni *srhljivki*«. Enako film *Noč čarovnic* Premiera žanrsko označi kot *grozljivko*, a potem o njej piše kot o »adrenalina polni *srhljivki*«. Tudi film *Slutnja* Premiera žanrsko označi kot *psihološki triler*, a ga v besedilu imenuje *srhljivka*. Vikend

film *Rojstvo zla* žanrsko označi celo kot *triler/srhljivka*, medtem ko ga Premiera označi kot *triler/grozljivka*.

Podobne besede

Sketch Engine funkcija Thesaurus potrjuje našo teorijo o nejasno definiranim konceptu *srhljivke*, saj se na prvem mestu med sorodnimi besedami pojavi beseda *grozljivka*, na drugem mestu pa beseda *triler*.

[Home](#) [Concordance](#) [Word List](#) [Word Sketch](#) [Thesaurus](#) [Sketch-Diff](#) [Save](#)

srhljivka filmi freq = 125

Lemma	Score	Freq
grozljivka	0.314	266
triler	0.225	591
žanr	0.221	1438
drama	0.197	974
spektakel	0.179	177
uspešnica	0.172	282
sekvenca	0.164	41
akcija	0.162	229
kritika	0.158	101
kriminalka	0.155	99

Slika 17: Srhljivka in podobne besede, kot jih identificira funkcija Thesaurus orodja Sketch Engine

Sopojavnice

S Sketch Engine funkcijo Sketch-Diff so bile primerjane sopojavnice *srhljivke* in *grozljivke* ter *srhljivke* in *trilerja*. Med relevantnimi sopojavnicami, ki so skupne *srhljivki* in *grozljivki*, velja izpostaviti *mešanico* in *žanr*, ter pridevnike *fantastičen*, *kulten*, *komičen* in *krvav*. Relevantna sopojavnice, ki so skupne *srhljivki* in *trilerju*, pa so prav tako *mešanica*, ter pridevniki *kulten*, *fantazijski*, *klasičen*, *sodoben*, *akcijski* in *psihološki*.

9 SKLEP

Namen raziskave, predstavljene v tem magistrskem delu, je bil preveriti hipotezo, da je mogoče s korpusno analizo specializiranega korpusa filmskih besedil, ki je bil zbran za potrebe te raziskave, avtomatsko izdelati seznam potencialnih filmskih terminov, nato pa z ročno analizo nadalje identificirati in analizirati filmsko leksiko v sodobni slovenščini, ter na osnovi dobljenih rezultatov izdelati poskusni snopič filmskega terminološkega glosarja. Korpusna analiza je temeljila na primerjavi korpusa filmskih besedil z referenčnim korpusom jos1M: primerjava je bila narejena s pomočjo programskega orodja WordSmith Tools. Rezultati so pokazali, da takšna primerjava generira seznam 3060 ključnih besed. Po ročni izločitvi nerelevantnih izrazov jih je ostalo 239.

V nadaljevanju so bili identificirani terminološki kandidati še ročno pregledani in glede na svoj pomen in rabo nadalje razčlenjeni in klasificirani na podlagi Hoffmannovega (1985) modela. Tisti izrazi, ki so bili uvrščeni med strokovno specifično leksiko, so bili nato obdelani v obliki glosarja (s programskim orodjem MultiTerm), ki bi lahko služil kot poskusni snopič za slovenski filmski terminološki slovar.

V zadnjem delu analize je bila posebna pozornost namenjena problematiki variantnosti in enoznačnosti terminov: dodatno je bilo razčlenjenih enajst vzorčnih primerov, v katerih se je v korpusu za isti koncept uporabljalo več izrazov. Pri analizi je bilo uporabljeno programsko orodje Sketch Engine oziroma njegove funkcije Concordance, Word Sketch, Thesaurus in Sketch-Diff.

Rezultati so hipotezo v veliki meri potrdili: pregled seznama potencialnih filmskih terminov, ki so bili identificirani avtomatsko, in pregled končnega nabora izrazov, ki so bili obdelani v obliki glosarja, je pokazal, da je analiza zajela določen segment filmske terminologije, vendar bi bilo za popolnejše zajetje filmske terminologije korpus nujno povečati. Pri analizi je bila namreč do določene mere izključena tehnična filmska leksika (npr. *kinetoskop*, *mutoskop*, *obločnice*, *format grandeur*, *cinerama*), kar je neposredna posledica dejstva, da je korpus filmskih besedil, ki sicer obsega nekaj več kot 950.000 besed, žanrsko omejen, saj obsega predvsem žanra filmske kritike in

predstavitvenega besedila, ki sta bila sicer izbrana zato, ker se v njih novo besedišče najhitreje uveljavlja.

Pričujoče delo tako predstavlja vzorec terminografske analize, ki bi jo bilo smiselno nadgraditi: z nadgraditvijo korpusa z dodatnimi besedili iz različnih drugih žanrov – in sicer strokovne monografije (kot sta že omenjeni Razumeti film in Knjiga o filmu ter maja izdani knjigi Svetovna zgodovina filma (Thompson in Bordwell, 2009) in Digitalna filmska revolucija (Blatnik, 2009)), strokovno filmsko periodiko (npr. revija Ekran), znanstvene publikacije, diplomske, magistrske in doktorske naloge, ki nastajajo na AGRFT, snemalne knjige slovenskih filmskih avtorjev – bi bilo mogoče zajeti večji izbor potencialnih terminov.¹¹ Takšna, obsežnejša baza bi lahko predstavljala osnovo za gradnjo Slovenskega filmskega slovarja.

Zaradi zavedanja o tem, da bi bilo korpus morda smiselno nadgraditi tako, da bi bilo vključenih več različnih žanrov, je prva faza gradnje korpusa sicer vključevala tudi poskus razširitve žanrske sestave korpusa, in sicer z gradivom, pridobljenim z orodjem BootCaT. Toda ker se je pokazalo, da ima nadgraditev korpusa z gradivom, pridobljenim z orodjem BootCaT, nekatere omejitve, je bilo gradivo, pridobljeno na ta način, le delno vključeno v analizo, saj je bilo zaradi pogosto nekredibilnih podatkov, nejasnega avtorstva in velike količine podatkov iz drugih jezikov, za celostno analizo manj uporabno. Vendar je treba glede na čedalje hitrejše širjenje spletnih vsebin in ob upoštevanju njihove preproste dostopnosti zagotovo razmisliti o možnosti, da bi tovrstna besedila vendarle vključili v specializirani korpus s filmsko tematiko. FidaPLUS na primer vsebuje 1,24 odstotka internetnega gradiva, glede na hitro razvijajoče se področje filmske terminologije bi bilo v korpus filmskih besedil smiselno vključiti še večji odstotek internetnega gradiva.

Če upoštevamo, da je svetovni splet, kot opozarjata Kilgarriff in Grefenstette (2003, str. 333), »neizmeren, brezplačen in dostopen s klikom miške,« in zato ponuja jezikoslovcu preprost dostop do sodobnega jezika, potem je vključitev spletnih vsebin v osnovni korpus skoraj samoumevna. Kilgarriff in Grefenstette (2003) poudarjata, da imajo celo »manjši« jeziki, kot so slovenski, hrvaški, malajski in turški, na spletu več kot sto

¹¹ Za odločitev o tem, katera konkretna besedila bi bilo smiselno vključiti v razširjeni korpus filmskih besedil, bi bilo treba narediti natančno bibliografsko študijo področja.

milijonov besed«, kar pomeni količino, ki je ne bi smeli zanemariti pri izdelavi nobenega referenčnega vira za slovenščino. Tudi zato je mogoče pričakovati, da bo že v bližnji prihodnosti tudi za raziskovanje slovenske filmske terminologije splet še mnogo uporabnejši. Na spletu imajo namreč svoje strani že praktično vsi časopisi, raste tudi spletni filmski arhiv osrednjega slovenskega kinoprikazovalca, povečuje se število blogov s popkulturno vsebino. Morda bi kazalo po vzoru gradnje novega referenčnega korpusa slovenščine (Logar Berginc in Šuster, 2009) za začetek vire omejiti na novičarske portale in spletne strani uradnih ustanov z dodatnim merilom obiskanosti teh spletnih strani.

Korpusni pristop, ki je bil izbran na podlagi ugotovitev iz literature s področja leksikologije, leksikografije, terminologije in terminografije (Stubbs, 2002, Meyer, 2002, Gorjanc, Krek in Gantar, 2005, Gries, 2006, Gantar, 2007, Vintar, 2008), ki kažejo, da je le s pomočjo dovolj reprezentativne (v kvalitativnem in kvantitativnem smislu) zbirke besedil mogoče ugotavljati, kakšna je jezikovna oziroma terminološka realnost na področju neke vede, saj še tako izobražen ali kvalificiran posameznik ne more z gotovostjo presojati o rabi nekega termina drugače, kot le intuitivno, se je v splošnem izkazal za zelo ustreznega za identifikacijo filmskih terminov. Čeprav funkcija KeyWords ne identificira vseh filmskih terminov in so bili nekateri identificirani še iz sobesedila ob naknadni ročni analizi, še natančnejši ročni pregled korpusa pa bi prav gotovo identificiral še nekatere, pa vseeno pomeni dobro osnovo terminološkega dela. Tako namreč dobimo podatke, ki ustrezajo resničnemu stanju v jeziku, preprost je tudi dostop do numeričnih podatkov o rabi, ki seveda ne pomenijo celotne informacije o posameznem terminu, so pa seveda pomembni, še posebej pri primerih sinonimnih terminov za nek koncept.

Raziskava je pokazala, da je filmska terminologija specifična z več vidikov. Številni termini so prevzeti v citatni obliki, kar kaže na to, da so morda poimenovanja začasna. Po drugi strani pa se mnogi termini v citatni obliki uporabljajo že nekaj časa. To je morda tudi posledica dejstva, da je jezik filmskih besedil močno vezan na popkulturo, za jezik slednje pa je tudi sicer v njenih drugih segmentih značilno odstopanje od norme, uvajanje slengizmov, žargonizmov, citatov iz tujih jezikov ipd. Prav zato bi verjetno besedila, v katerih bi avtorji poskušali uvajati izključno domača poimenovanja, med filmskimi besedili precej izstopala.

Hkrati pa so filmska besedila prav zaradi velikega števila novih terminov, tako citatnih, polcitatnih kot novih slovenskih poimenovanj, lahko za bralca (zlasti takega, ki ne zna angleško) težje razumljiva. Zato bi bilo pomembno razmišljati o gradnji sodobnega referenčnega vira za to področje in morda tudi o vključitvi najbolj ključnih filmskih terminov v sodobne referenčne vire za slovenščino. Nekateri od izrazov, ki so bili v tej nalogi prepoznani kot filmski termin, so namreč že navedeni v SSKJ kot samostojna gesla, a njihove oblike (npr. način zapisa pri obravnavanem izrazu *musical*) in definicije (npr. *triler*) niso v skladu s sodobno rabo.

Glede na hitro spreminjajočo se naravo področja filmske terminologije in ob upoštevanju sodobnih terminografskih in terminoloških pristopov – Krek (2009, str. 108) npr. ugotavlja da so terminološke zbirke »po svoji naravi izjemno primerne za spletno okolje« – bi bilo po vzoru računalniškega Islovarja (<http://www.islovar.org>) smiselno tudi bodoči slovar filmske terminologije zasnovati tako, da bi nastajal neposredno na spletu. Spletni portal s filmsko terminologijo, ki bi se z vnaprej definiranim uredniškim sistemom spoprijemal z novimi, predlaganimi termini, hkrati pa bi omogočal izvoz podatkov v enem od standardnih formatov, bi tako omogočal tudi sodelovanje široke strokovne javnosti.

10 LITERATURA

Anderson, Wendy J. (2006). *The Phraseology of Administrative French: A Corpus-Based Study*. Amsterdam: Rodopi.

Arhar, Špela (2006). Gradnja specializiranega korpusa. *Jezik in slovstvo*, 51/1, str. 53–67.

Ayto, John (1983). On specifying meaning: Semantic analysis and dictionary definitions. Hartmann, Reinhard (ur.): *Lexicography: Principles and Practice*. London: Academic Press, str. 89–98.

Baroni, Marco in Silvia Bernardini (2004). BootCaT: Bootstrapping corpora and terms from the Web. *Proceedings of LREC 2004*, str. 1313–1316. Dostopno na spletnem naslovu:

http://people.sslmit.unibo.it/~baroni/publications/lrec2004/bootcat_lrec_2004.pdf

Bergenholtz, Henning in Uwe Kaufmann (1997). Terminography and Lexicography. A Critical Survey of Dictionaries from a Single Specialised Field. *Hermes: Journal of Linguistics*, 18, str. 91–125. Dostopno na spletnem naslovu:

http://www.iula.upf.edu/materials/050606tarp_2.pdf

Béjoint, Henri (2000). *Modern lexicography: An introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Blatnik, Aleš (2009). *Digitalna filmska revolucija: kako je internet za vselej spremenil filmsko produkcijo in distribucijo*. Ljubljana: UMco.

Borsley, Robert D. in Richard Ingham (2002). Grow your own linguistics? On some applied linguists' views of the subject. *Lingua*, 112, str. 1–6.

Bowker, Lynne in Shane Hawkins (2006). Variation in the organization of medical terms: Exploring some motivations for term choice. *Terminology* 12, str. 79–110.

Brekke, Magnar (2001). LSP Lexicography and Terminography: A Complementary View. V Felix Mayer (ur.). *Language for Special Purposes: Perspectives for the New Millennium. Proceedings of The 12th European Symposium on LSP*. Tübingen: Gunter Narr Verlag, str. 179–187.

Cabré, Maria Teresa in Rosa Estopá (2003). On the units of specialized meaning used in professional communication. *IITF Journal Vol. 14*, str. 16–27

Chung, Teresa Mihwa in Paul Nation (2003). Technical vocabulary in specialised texts. *Reading in a Foreign Language*, 15, str. 103–116.

Cook, Pam (ur.) (2007). *Knjiga o filmu*. (ur. slovenske izdaje Samo Rugelj). Ljubljana: UMco.

Čermák, František (2009). Leksikografovi zapisi o korpusnem slovarju. *Jezik in slovstvo*, 54/3–4, str. 25–42.

Damerau, Fred J. (1993). Generating and evaluating domain-oriented multi-word terms from texts. *Information processing and management*, 29, str. 433–447.

De Bessé, Bruno, Blaise Nkwenti-Azeh in Juan C. Sager (1997). Glossary of terms used in terminology. *Terminology* 4 (1), str. 117–156.

Drstvenšek, Nina (2003). Vloga besedilnega korpusa pri postavitvi geselskega članka v enojezičnem slovarju. *Jezik in slovstvo*, 48/5, str. 65–81.

Erjavec, Tomaž, Camelia Ignat, Bruno Pouliquen in Ralf Steinberger (2005). Massive multi-lingual corpus compilation: Acquis Communautaire and totale. *Proceedings of the 2nd Language & Technology Conference*, Poznan, Poland, str. 32–36.

Erjavec, Tomaž in Simon Krek (2008). Oblikoskladenjske specifikacije in označeni korpusi JOS. V Tomaž Erjavec, Jerneja Žganec Gros (ur.). *Zbornik Šeste konference Jezikovne tehnologije*. Ljubljana, str. 49–53.

Fellbaum, Christine (ur.) (1998). *WordNet. An Electronic Lexical Database*. Cambridge: MIT Press.

Felber, Hlemut in Gerhard Budin (1989). *Terminologie in Theorie und Praxis*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

Fišer, Darja (2005). Pristopi k izdelavi leksikalnih podatkovnih zbirk. *Jezik in slovstvo*, 50/6, str. 17–32.

Gantar, Polona (2007). *Stalne besedne zveze v slovenščini*. Ljubljana: ZRC SAZU.

Gantar, Polona (2008). (Slovenska) leksika med leksikonom in slovnico. *Jezik in slovstvo*, 53/5, str. 19–36.

Gantar, Polona (2009). Leksikalna baza: vse, kar ste vedno želeli vedeti o jeziku. *Jezik in slovstvo*, 54/3–4, str. 69–94.

Giannetti, Louis (2008). *Razumeti film*. Ljubljana: UMco.

Gjurin, Velemir (1986). K začetkom slovenskega slovaropisja. *Slavistična revija*, 34/4, str. 365–392.

Gorjanc, Vojko (2005). *Uvod v korpusno jezikoslovje*. Domžale: Izolit.

Gorjanc, Vojko, Simon Krek in Polona Gantar (2005). Slovenska leksikalna podatkovna zbirka. *Jezik in slovstvo*, 50/2, str. 3–19.

Gries, Stefan Thomas (2006). Some proposals towards more rigorous corpus linguistics. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, 54/2, str. 191–202.

Gries, Stefan Thomas (2009). *Quantitative Corpus Linguistics with R: A Practical Introduction*. London: Routledge.

Hanks, Patrick (2009). Sestavljanje enojezičnega slovarja za domače govorce. *Jezik in slovstvo*, 54/3–4, str. 7–24.

Hmeljak Sangawa, Kristina in Tomaž Erjavec (2008). Črpanje primerov za japonsko-slovenski slovar iz vzporednega korpusa. V Tomaž Erjavec, Jerneja Žganec Gros (ur.). *Zbornik Šeste konference Jezikovne tehnologije*. Ljubljana: IJS, str. 33–36.

Hoffmann, Lothar (1985). *Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

Kageura, Kyō (2002). *The Dynamics of Terminology: A Descriptive Theory of Term Formation and Terminological Growth (Terminology and Lexicography Research and Practice)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.

Kavčič, Bojan in Zdenko Vrdlovec (1999). *Filmski leksikon*. Ljubljana: Modrijan.

Kerremans, Koen in Rita Temmerman (2004). Towards Multilingual, Termonological Support in Ontology Engineering. *Proceeding of Termino. Workshop on Terminology*.

Kilgarriff, Adam in Gregory Grefenstette (2003). Introduction to the special issue on the web as corpus. *Computational Linguistics*, 29, str. 333–347.

Kilgarriff, Adam, Pavel Rychlý, Pavel Smrž in David Tugwell (2004). The Sketch Engine. *Proceedings of the 11th EURALEX International Congress*. Lorient, France, str. 105–116.

Kosem, Iztok (2006). Definijski jezik v Slovarju slovenskega knjižnega jezika s stališča sodobnih leksikografskih načel. *Jezik in slovstvo*, 51/5, str. 25–45.

Krek, Simon (2009). Od SSKJ do spletnega portala standardne slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 54/3–4, str. 95–114.

Krek, Simon in Adam Kilgarriff (2006). Slovene word sketches. V Tomaž Erjavec; Jerneja Žganec Gros (ur.). *Zbornik Šeste konference Jezikovne tehnologije*. Ljubljana: Institut Jožef Stefan, str. 62–67.

Landau, Sydney (1989). *Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography*. Cambridge: Cambridge University Press.

Logar, Nataša (2005). Norma v slovarju sodobne slovenščine: zloženke in kratice. *Družboslovne razprave*, XXI, 48, str. 211–225.

Logar, Nataša in Špela Vintar (2008). Korpusni pristop k izdelavi terminoloških slovarjev: od besednih seznamov in konkordanc do samodejnega luščenja izrazja. *Jezik in slovstvo*, 53/5, str. 3–17.

Logar Berginc, Nataša in Simon Šuster (2009). Gradnja novega korpusa slovenščine. *Jezik in slovstvo*, 54/3–4, str. 57–68.

McEnery, Tony in Andrew Wilson (1996). *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Meyer, Charles F. (2002). *English corpus linguistics: an introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Meyer, Ingrid in Kristen Mackintosh (1996). The corpus from a terminographer's viewpoint. *International journal of corpus linguistics* 1/2, str. 257–285.

Meyer, Ingrid, Douglas Skuce, Lynne Bowker in Karen Eck (1992). Towards a New Generation of Terminological Resources: An Experiment in Building a Terminological Knowledge Base. *Proceedings of the 14th International Conference on Computational Linguistics*. Nantes, France, str. 956–960.

Pearson, Jennifer (1998). *Terms in Context*. Amsterdam: John Benjamins.

Popp, Carolina (2001). Nomenclatures and computer-aided terminography. V Felix Mayer (ur.). *Language for Special Purposes: Perspectives for the New Millennium*. Proceedings of The 12th European Symposium on LSP. Tübingen: Gunter Narr Verlag, str. 195–201.

Rundell, Michael (ur.) (2001). *Macmillan English Dictionary for Advanced Learners*. Oxford: Macmillan Education.

Sager, Juan C. (1997). V Sue Ellen Wright in Gerhard Budin (ur.). *Handbook of Terminology Management*, 1. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, str. 25–41.

Scott, Mike (1996). *WordSmith Tools*. Oxford: Oxford English Software.

Scott, Mike (2001). Comparing and identifying key words, collocations, and frequency distributions through the WordSmith Tools suite of computer programs. V Mohsen Ghadessy, Alex Henry, Robert L. Roseberry (ur.). *Small Corpus Studies and Etc: Theory and Practice (Studies in Corpus Linguistics)*. Amsterdam: John Benjamins, str. 47–61.

Sinclair, John (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1991). Ljubljana: DZS.

Stubbs, Michael (2002). On text and corpus analysis: A reply to Borsley and Ingham. *Lingua*, 112, str. 7–11.

Svensén, Bo (1993). *Practical Lexicography: Principles and methods of dictionary-making*. Oxford: Oxford University Press.

Temmerman, Rita (1997). Questioning the univocity ideal. The difference between socio-cognitive Terminology and traditional Terminology. *Hermes: Journal of Linguistics*, 18, str. 51–90.

Temmerman, Rita (2000). *Towards new ways of terminology description: the sociocognitive-approach*. Amsterdam: John Benjamins.

Teubert, Wolfgang (2007). Corpus Linguistics and Lexicography. *International Journal of Corpus Linguistics*, 6, str. 125–53.

Thompson, Kristin in David Bordwell (2009). *Svetovna zgodovina filma*. Ljubljana: UMco.

Vidovič Muha, Ada (2000). *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Vintar, Špela (1999). Računalniško podprto iskanje terminologije v slovensko-angleškem vzporednem korpusu. *Uporabno jezikoslovje*, št. 7/8, str. 156–169.

Vintar, Špela (2008). *Terminologija: terminološka veda in računalniško podprta terminografija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Vintar, Špela in Tomaž Erjavec (2008). iKorpus in luščenje izrazja za Islovar. V Tomaž Erjavec in Jerneja Žganec Gros (ur.). *Zbornik Šeste konference Jezikovne tehnologije*. Ljubljana: IJS, str. 65–70.

Žele, Andreja (2004): Stopnje terminologizacije v leksiki (na primerih glagolov). V Marjeta Humar (ur.). *Terminologija v času globalizacije*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 77–91.

PRILOGA 1.1: KLJUČNE BESEDE V PODKORPUSU MLADINA

akcijski (61): akcijski film/komedija/triler/junak/zvezdnik

alien (29)

N Concordance

14 ob koncu 21. stoletja , ko hočejo **alieni** postati ljudje , ko nesmrtnosti ne
15 ga vidi tisoč akrov daleč . PROTI Koliko **alienov** je bilo v prvem Osmem potniku ?
16 pomaga - Elizabeth , ta jebeni astralni **alien** , mu pije kri . Samo pomislite :

alegorija (61)

animacija (23)

animiran (33)

auteur (28)

avdicija (15)

bestseller (21)

burleska (12)

burlesken (11)

cinofilski (10)

črno-bel (14)

digitalen (53): digitalni efekti

doku (14)

N Concordance

34 nacional-geografski francosko-kanadski **doku** o ogroženi divjini , imate lahko za
35 , ki ima " zadnjo besedo " v tem **dokuju**) , v dokuju Brute figure , ki sta ga
36 , videli tudi tri izvrstne dokumentarce : v **dokuju** Korošec govori nemško , ki ga je

dokumentarec (43)

efekt (40): specialni efekti, digitalni efekti

ekranizacija (32)

epos (30)

epski (30): epski film, epska verzija, epski triler

N Concordance

3 je Michael Bay , hacker s kompleksom **epskega** auteurja) , navznoter stalno
4 vodiče porineta štiri like , ki stopijo iz " **epskih** filmov " : Peter (Adam Campell)
5 še tretji del , Velik film - parodijo " **epskih** filmov " . Da bi lažje razumeli

fantazijski (14)

fikcija (16)

film (1784)
filmar (29)
filmski (93)
gangsterski (9): gangsterski film
grozljivka (41)
gverilski (18): gverilski film
Hollywood (98)
horror (19)
igran (20)
junak (158)
junakinja (24)
katastrofe (21): film katastrofe
kino (68)
klasika (31)
komedija (188)
kostum (31)
lik (96)
metafilm (9)
mjuzikl (10)
mjuzikel (10)
multipleks (21)
nadaljevanje (101) (v pomenu sequel)

N Concordance

- 19 , ne moreš je zapreti . Kar potrjuje tudi [nadaljevanje](#) , Prvinski nagon 2 , v
20 . Zgodbe iz Narnie izgledajo kot uvod v [nadaljevanje](#) Zgodb iz Narnie . PROTI
21 - da reši Kalifornijo . V Legendi o Zorru , [nadaljevanju](#) Zakrinkanega maščevalca (

noir (20): film noir, noir fikcija, noir burleska

original (37)

oskar (24)

parodija (62)

popkorn (15)

N Concordance

- 13 telenovelističnih intrig , šekspirjanskega [popkoma](#) , ojdipske vrtoglavice ,
14 naivni , neobvezni , veseljaški božični [popkom](#) je produkt h'woodske elite . In
15 epskem , tipično bruckheimerjevskem [popkomu](#) nekatere reči zaman iskali ,

pornič (16)

porno (12)
posneti (264)
prequel (9)
producent (20)
producirati (18)
psihotriler (16)
publika (42)
replika (35)

N Concordance

17 , dobro tempiranih situacij , gagov in [replik](#) , da bi jih zadela le , če bi bila
18 in druge uporabnike vabi z nenadjebljivo [repliko](#) : " Hočeš srečati duha ? " Krogi
19 mi je mar ? ") , hej , celo standardna [replika](#) " My name is Bond , James Bond

rezime (25)
režirati (44)
režiser (106)
rimejk (99)
road-movie (9)
romantičen (122): romantičen film
sequel (11)
slasher (11)
scenarij (43)
scenarist (25)
sci-fi (10)
soap-opera (9)
soundtrack (11)
spektakel (35)
stripovski (23): stripovski film
superjunak (15)
šoker (48)
špageti (13): špageti vestern
telenovelističen (9)
triler (89)
twist (26)
verzija (129)
vestern (44)

woodski (114): h'woodski

zombi (44)

žanr (25)

žanrski (8)

PRILOGA 1.2: KLJUČNE BESEDE V PODKORPUSU PREMIERA

adaptacija (45)

akcija (171)

akcijski (433)

alien (16)

animacija (72)

animiran (172)

celovečerec (48)

celovečeren (82)

črno-bel (14)

distributer (1229)

dogma (33)

N Concordance

3 vse prej kot le socialne drame in filmi [Dogme](#) . V času , ko slika še ni govorila

4 Chasing Amy , religiozno kontroverzna [Dogma](#) in odbita parodija Jay in Silent

5 manifest reševanja filma , po receptu [Dogme](#) , si sicer v manirah evropskega

dokumentarec (44)

dokumentaren (72)

drama (678)

efekt (29)

ekranizacija (47)

ekranizirati (13)

epski (68)

fantastika (29): znanstvena fantastika

fantazijski (83)

festival (156)

film (4901)

filmar (37)

franšiza (18)
gangsterski (15)
glasben (167)
gledalec (342)
globus (42)
grozljivka (167)
Hollywood (89)
hollywoodski (145)
igralec (464)
igralka (123)
igralski (207)
igran (39)
igrati (1484)
junak (386)
junakinja (49)
katastrofa (52)
kinematograf (260)
kinematografija (33)
kino (175)
kinodvorana (134)
klasika (34)
komedija (789)
kriminalka (64)
kulisa (16)
kulten (113)
lik (293)
melodrama (25)
movie (20)
muzikal (39)
nadaljevanje (257)
najstniški (101)
nizkopračunski (19)
noir (17)
nominacija (97)

nominiran (46)
nominiranec (33)
oskar (290)
oskarjevec (57)
oskarjevka (33)
parodija (44)
ponasnetek (13)

N Concordance

1 Samo še 60 sekund je na nek način [ponasnetek](#) istoimenskega filma iz leta
2 trilerju . Čeprav naj bi šlo za [ponasnetek](#) izvirnega Shafta , ki ga je
3 v vesolju , Predator 2 , Piš) je [ponasnetek](#) znane francoske kriminalke

posneti (363)
predloga (54)
premiere (77)
preobrat (42)
priredba (55)
prizor (194)
producent (1443)
producirati (24)
produkcija (125)
psihološki (56)
publika (37)
pustolovski (43)
remake (13)
režija (1376)
režijski (39)
režirati (129)
režiser (866)
režiserka (55)
režiserski (63)
risan (32)
road (28)
romanca (111)
romantičen (323)
scenarij (1578)

scenarist (164)

scenarističen (20)

sekvenca (20)

serija (190)

N Concordance

46 Joel Silver (bolj znan kot producent [serij](#) Umri pokončno , Smrtonosno orožje

47 bolj znan kot režiser Forresta Gumpa in [serije](#) Vrnitev v prihodnost) . Prejšnji filmi

snemanje (232)

snemati (88)

spektakel (92)

srhljivka (79)

stripovski (81)

studio (145)

triler (373)

učinek (145)

uspešnica (238)

western (34)

verzija (134)

video (127)

visokoproračunski (28)

vizualen (62)

vloga (960)

zaplet (87)

zgodovinski (104)

znanstvenofantastičen (73)

znanstveno-fantastičen (22)

zrežirati (88)

zvezdnik (72)

žanr (1370)

žanrski (34)

PRILOGA 1.3: KLJUČNE BESEDE V PODKORPUSU VIKEND

adaptacija (10): filmska adaptacija

akcijski (129): akcijska grozljivka, akcijski spektakel, akcijski blockbuster

alegorija (8)

animacija (16)

animiran (42)

b-film (6)

blockbuster (10)

celovečeren (17)

detektivka (11)

dokumentaren (22)

dokumentarističen (9)

drama (267)

enovrstičnica (11)

epski (22): epski spektakel

fantazijski (17): fantazijski film, fantazijska komedija

farsa (17)

franšiza (13)

N Concordance

4 posrečilo za vekomaj pokopati filmsko [franšizo](#) Mumija . Franšiza , ki ji pojema

5 njegova edina možna zamenjava . Kljub [franšiznemu](#) pridihi je Shrek še vedno

6 je Bruce Lee , dokazuje , da je uigrani [franšizi](#) odsotnost dobro dela . Morda ne

film (824)

grozljivka (58)

Hollywood (25)

hollywoodski (46)

horor (6)

igralec (52)

igrati (487)

junak (138)

klasika (32)

komedija (324)

koprodukcija (50)

kriminalka (26)
kulten (39)
lik (99)
matinejski (9)
melodrama (10)
montažen (17)
muzikal (11)
nadaljevanje (45)
najstniški (29)
noir (9): film noir
oskar (15)
parodija (28)
platno (50)
prizor (24)
producent (16)
pustolovski (23)
različica (69)
remake (24)
režija (495)
režijski (20)
režirati (12)
režiser (172)
road (17): road movie
romanca (23)
romantičen (123): romantična drama, romantična komedija
scenarij (36)
scenarist (30)
sekvenca (16)
situacijski (9): situacijska komedija
srhljivka (46)
spektakel (50)
stripovski (20): stripovska adaptacija, stripovski blockbuster
superjunak (6)
šoker (7)

špaget (7): špageti vestern

toboganski (19): toboganska pustolovščina, toboganska akcija

triler (129)

vestern (22)

vizualen (33)

zasuk (24)

N Concordance

1 ne zlikovcev ne pretresljivih dramatičnih **zasukov** , svoje adute poišče drugje . V

2 dramaturgije , ki dramo , suspenz in **zasuk** najde zlasti v preiščeni

3 škandalozni vidik tega zgodovinskega **zasuka** . In tu nastopita v vsem sijaju ,

ZF (23)

zgodovinski (34)

zombi (7)

žanr (43)

žanrski (22): žanrski film

PRILOGA 1.4: KLJUČNE BESEDE V PODKORPUSU BOOTCAT

akcijski (27)

animiran (44)

celovečerni (19)

dialogi (15)

divx (10)

dokumentarec (32)

dokumentaren (16)

drama (166)

družinska (24)

dvd (26)

festival (104)

film (1836)

filmoljub (13)

filmski (204)

glavni (181): glavna vloga

N Concordance

- 1 Cruz in Meryl Streep. Oskarja za [glavno](#) moško vlogo pa je prejel ganjeni
- 2 1927 in je imel naslov Pevec jazza , v [glavni](#) vlogi pa je nastopil takratni
- 3 in prirejeni scenarij. Oskarja za [glavno](#) žensko vlogo je prejela Helen

gledalec (34)

grozljivka (39)

Hollywood (11)

igrati (99)

igralec (134)

igralski (13)

kina (44)

klasika (17)

komedija (112)

kratki (22): kratki film

N Concordance

- 4 pravijca me je najbolj prepričala. [Kratki](#) dokumentarni film >> Sari's
- 5 število volivcev v teh kategorijah. [Kratki](#) animirani film >> Peter & volk -
- 6 učni material za generacije, ki prihajajo. [Kratki](#) igrani film >> The Tonto Woman

kriminalka (14)

kult (16)

ljubezenski (15): ljubezenski film

N Concordance

- 10 hollywoodski obraz, če ti kdo omeni [ljubezenski](#) film. Meg kot igralka deluje
- 11 prelomen za množično sprejemanje [ljubezenskih](#) dram, po kakršnih je očitno
- 12 so problemi že s terminologijo. Kaj je [ljubezenski](#) film? Melodrama? Na ta

mjuzikel (8)

montaža (16)

napovednik (15)

nominacija (109)

nominiran (94)

nominirancev (29)

občinstvo (19)

original (13)

oskar (274)

podnapisi (20)

posnet (37)

prizor (38)

producent (14)

prvenec (13)

pustolovski (11): pustolovski film/triler/drama

N Concordance

- 10 [filminfo.asp?ID=518](#) Pustolovski triler o skupini mladih
- 11 Ian Cusick, Michael Offei. Akcijski [pustolovski](#) triler Pričakoval sem polom.
- 12 recenzije 5 komentarjev » zda 2003, [pustolovska](#) vojna drama, režija: Edward

režija (156)

režirati (24)

režiser (90)

rimejk (9)

romanca (11)

N Concordance

- 10 Luca Besson in zvezda prekrasne [romance](#) Map of the Human Heart, ki je
- 11 Rice. Visokopračunska vampirska [romanca](#), ki namesto Kostinih begijev
- 12 drži, Gora Brokeback je čisto običajna [romanca](#), razen da moškega in žensko

romantičen (19): romantičen film/drama/komedija

scenarij (74)

scenarist (7)

scena (17)

sinhroniziran (12)

sinopsis (10)

stranski (18): stranska vloga

trailer (21)

triler (52)

video (48)

vizualen (10): vizualni učinki/efekti

N Concordance

- 1 At World's End Spider-Man 3 Podporni [vizualni](#) učinki v filmu Ratatouille DRUGI
- 2 oskarjev najpomembnejši sta: [Vizualni](#) učinki v filmu, ki pretežno
- 3 Grafton, ki je delal na optičnih lečah za [vizualne](#) učinke. Njegove izume so
- 4 pa je porazno delo (ne mislim na [vizualne](#) efekte, ampak v celoti), ni druge
- 5 ampak je film več ali manj sestavljen iz [vizualnih](#) efektov. Igre je tam okoli 20%

vloga (168)

zasedba (14)

zombie (10)

žanr (34)

PRILOGA 1.5: KLJUČNE BESEDE PODKORPUSOV MLADINA, VIKEND IN PREMIERA

adaptacija (56)	dokumentarec (100)	glasben (167)
akcija (229)	dokumentaren (95)	gledalčev (23)
akcijski (623)	dokumentarističen (9)	gledalec (427)
alegorija (75)	drama (974)	globus (42)
alien (46)	družinski (403)	grozljivka (266)
animacija (111)	efekt (71)	gverilski (27)
animator (25)	ekran (51)	hardcore (17)
animiran (247)	ekranizacija (83)	hiperstiliziran (7)
auteur (28)	ekraniziran (15)	Hollywood (212)
avantura (81)	ekranizirati (13)	hollywoodski (191)
avdicija (23)	eksistencialen (8)	horor (6)
bestseller (22)	enovrstičnica (11)	horror (22)
b-film (6)	epizoda (96)	huronski (9)
biografski (11)	epopeja (10)	igralec (581)
blockbuster (10)	epos (30)	igralka (171)
bondiada (23)	epski (120)	igralski (305)
bondovski (17)	fabula (10)	igran (74)
burleska (12)	fantastičen (72)	igrati (2262)
burlesken (11)	fantastika (29)	izvirnik (15)
celovečerec (52)	fantazija (125)	junak (682)
celovečeren (101)	fantazijski (114)	junakinja (109)
cinofilski (10)	farsa (49)	kamera (251)
črno-bel (30)	fast-food (8)	karakter (54)
detektivka (11)	festival (156)	karakteren (36)
dialog (62)	fikcija (46)	karakterizacija (11)
dialoški (28)	film (7509)	katastrofa (116)
digitalen (128)	filmar (70)	kinematograf (261)
distributer (1231)	filmski (1526)	kinematografija (42)
dogma (47)	franšiza (35)	kino (246)
doku (14)	gangsterski (28)	kinodvorana (136)

klasika (97)	originalen (1268)	retro (37)
komedija (1301)	oskar (329)	rezime (25)
koprodukcija (68)	oskarjev (34)	režija (1873)
kostumski (24)	oskarjevec (62)	režijski (61)
kriminalka (99)	oskarjevka (34)	režirati (185)
kulisa (16)	oskarjevski (73)	režiser (1144)
kulten (175)	parodija (134)	režiserjev (27)
kung-fu (17)	platno (339)	režiserka (81)
lik (488)	ponasnetek (13)	režiserski (76)
ljubezenski (273)	popkorn (17)	rimejk (105)
mafijski (88)	popkulturen (20)	ringelšpil (11)
mali (567)	pornič (16)	risanka (148)
market (52)	porno (28)	road (53)
matinejski (9)	posnet (301)	road-movie (9)
melodrama (45)	posneti (639)	romanca (170)
melodramatičen (6)	predator (33)	romantičen (570)
mjuzikel (10)	predloga (57)	scenarij (1657)
mjuzikl (10)	premiera (81)	scenarist (219)
montažen (17)	preobrat (54)	scenarističen (55)
movie (32)	prequel (9)	sci-fi (10)
multipleks (21)	priredba (62)	sekvenca (41)
mutant (17)	prizor (250)	sequel (11)
muzikal (50)	producent (1479)	slasher (11)
nadaljevanje (403)	producirati (43)	serija (281)
nadaljevanka (82)	produkcija (133)	snemanje (265)
najstniški (153)	produkt (67)	snemati (138)
napovednik (17)	prvenec (128)	soap-opera (9)
nizkopračunski (21)	psihološki (79)	soscenarist (6)
noir (46)	psihotriler (18)	soundtrack (11)
nominacija (98)	publika (79)	specialen (44)
nominiran (48)	pustolovski (67)	spektakel (177)
nominiranec (36)	pustolovščina (216)	spektakularen (59)
original (47)	remake (37)	srhljiv (138)
	replika (43)	srhljivka (125)

stiliziran (30)	znanstvenofantastičen
stranski (143)	(78)
stripovski (124)	znanstveno-fantastičen
studijski (19)	(22)
studio (162)	zombi (62)
superjunak (28)	zombie (17)
suspenz (8)	zombijevski (10)
šoker (56)	zrežirati (99)
špaget (25)	zvezdnik (126)
tarantinovski (10)	žanr (1438)
telenovelističen (9)	žanrski (64)
tematika (54)	
toboganski (19)	
torture (19)	
tragikomičen (8)	
triler (591)	
twist (36)	
učinek (145)	
uspešnica (282)	
verzija (264)	
western (100)	
video (160)	
visokooktanski (6)	
visokoproračunski	
(29)	
vizualen (112)	
vizualno (36)	
vohunski (43)	
vojen (216)	
vojna (797)	
woodski (114)	
zaplet (111)	
zasedba (120)	
zasuk (24)	

PRILOGA 2: KLASIFIKACIJA KANDIDATOV ZA TERMINE

filmsko specifično izrazje	splošno filmsko izrazje
akcija (v pomenu akcijski film)	adaptacija
akcijski (akcijski film)	alegorija
animacija	alien
animator	avdicija
animiran (animirani film)	bestseller
auteur	bondovski
avantura (v pomenu akcijski film)	črno-bel
b-film	dialog
biografski (biografski film)	dialoški
blockbuster	ekran
bondiada	eksistencialen
burleska	epizoda
burlesken	fabula
celovečerec	fantastičen
celovečerni (celovečerni film)	fantastika
cinofilski	farsa
detektivka	festival
digitalen (digitalna animacija)	film
digitalen (digitalni efekti)	filmar
distributer	filmski
divx	gledalčev
dogma	gledalec
doku (dokudrama)	globus
dokumentarec	hardcore
dokumentarističen	hiperstiliziran
dokumentaren (dokumentarni film)	Hollywood
drama	hollywoodski
družinski (film)	huronski
dvd	igralec
efekt (specialni efekti)	igralka

ekranizacija	igralski
ekraniziran	igran
ekranizirati	igrati
enovrstičnica	izvirnik
epopeja	junak
epos	junakinja
epski (film)	kamera
fantazijski (fantazijski film)	karakter
fikcija	karakteren
film (katastrofe)	karakterizacija
film (noir)	klasika
filmski (serial)	kulisa
franšiza	kulten
gangsterski (film)	lik
glasben (glasbeni film)	market
grozljivka	melodramatičen
gverilska (produkcija)	mutant
gverilski (film)	nadaljevanka
hommage	najstniški
horor	nizkopračunski
horror	nominacija
igrani (film)	nominiran
kamera (iz roke)	nominiranec
katastrofa (film katastrofe)	original
kinematograf	originalen
kinematografija	parodija
kino	platno
kinodvorana	popkulturen
komedija	posnet
koprodukcija	posneti
kostumski (spektakel)	predator
kratki (film)	predloga
kriminalka	premiera

kung-fu (film)	priredba
ljubezenski (film)	prizor
mafijski (film)	produkt
mali (film)	prvenec
matinejski (film)	publika
melodrama	retro
metafilm	rezime
mjuzikel	režija
mjuzikl	režijski
montažen	režirati
multipleks	režiser
muzikal	režiserjev
nadaljevanje	režiserka
napovednik	režiserski
oskar	scenarij
oskarjev	scenarist
oskarjevec	scenarističen
oskarjevka	serija
oskarjevski	snemanje
ponasnetek	snemati
popkorn	soap-opera
pornič	soscenarist
porno (film)	srhljiv
preobrat (v pomenu twist)	stiliziran
prequel	stranski
producent	stripovski
producirati	studijski
produkcija	superjunak
psihološki (triler)	suspenz
psihotriler	telenovelističen
pustolovski (film)	tematika
pustolovščina (v pomenu pustolovski film)	torture
remake	tragikomičen

replika	uspešnica
rimejk	verzija
ringelšpil	visokooktanski
risanka	visokoproračunski
road (movie)	vizualno
road-movie	woodski
romanca	zaplet
romantičen (film)	zasedba
sci-fi	zombi
sekvenca	zombie
sequel	zombijevski
sinhroniziran	zrežirati
slasher	zvezdnik
soscenarist	
soundtrack	
specialen (specialni efekti, učinki)	
spektakel (kostumski spektakel)	
srhljivka	
studio	
šoker	
špageti (western)	
tarantinovski	
toboganski (film)	
trailer	
triler	
twist	
učinek (posebni učinki)	
western	
video	
vizualen (vizualni efekti)	
vohunski	
vojni (film)	
zasuk (v pomenu twist)	

znanstvenofantastičen (film)	
znanstveno-fantastičen (film)	
žanr	
žanrski (film)	

PRILOGA 3: GLOSAR FILMSKIH IZRAZOV

akcija (žarg.)

→ [akcijski film](#)

→ [akcioner](#)

- *Žanr: ZF **akcija***
- *Nevidni bojevnik je še ena adrenalinska **akcija** s futurističnim oziroma fantazijskim pridihom.*
- *Tudi tokrat je na čelu zabavne **akcije**, v kateri prednjačijo borilne veščine, besedni obračuni, pirotehnika in avtomobilski pregoni, bdel Brett Ratner, ki ima na vesti tudi film *Možje X: Zadnji spopad*.*

akcijski film

Filmski žanr, kjer imajo osrednjo vlogo akcijski prizori s hitrim tempom in pogostim fizičnim kontaktom, sem spadajo dirke z avtomobili, zasledovanja, boji, pretepi, streljanja.

hipon. [kung-fu film](#); prim. [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [akcija](#)

→ [akcioner](#)

- *Akcijski tobogan leta, za katerega je celo veliki Arnie, ki trenutno snema tretjega Terminatorja, izjavil, da na področju **akcijskih filmov** predstavlja podoben preboj kot pred leti Terminator 2 in Matrica.*
- ***Akcijski filmi** so najbolj sprti z realnostjo.*
- *Film je bil prelomnica v produkciji hongkonških **akcijskih filmov**, saj je režiser Tsui Hark z vpeljavo novih standardov ter digitalnih pripomočkov, kot je program Flint, ki so izjemno povečali kvaliteto vizualnih efektov, povečal umetniško vrednost akcijskega filma (drugi del, *Bilo je nekoč na Kitajskem 2*, je bil kasneje uspešno predvajan na berlinskem filmskem festivalu, kjer so gledalci navdušeno ploskali že med filmom – po vsakem akcijskem prizoru).*

akcioner (žarg.)

→ [akcijski film](#)

→ [akcija](#)

- Zato lahko z zanimanjem pričakujemo film *Hancock*, blockbustersko pozicionirani visokoproračunski komični **akcioner**, ki mnogim stripovskim superherojem iz zadnjega časa kaže svojo ironično ter malce manj resno plat.
- Testosteronski in hiperkinetični Michael Bay, bivši režiser reklamnih spotov, ki je pred nekaj manj kot desetimi leti udaril s stiliziranim **akcionerjem** *Alcatraz* ... se letošnje jesen vrača z znanstveno fantastično akcijo, vpeto v realno okolje bližnje prihodnosti, ki sliši na ime *Otok*.
- To, da so mediji kralji sveta, da resničnostni šovi podirajo rekorde gledanosti in da se kriminal dobro prodaja, zelo dobro ve hongkonški »**akcioner**« *Udarna novica*.

animacija

Tehnika filmskega ustvarjanja, pri kateri gre za hiter prikaz zaporedja narisanih (danes večinoma računalniško) med seboj podobnih si sličic, ki dajejo vtis premikanja.

prim. [animirani film](#)

- In točno to je *Hitra zebra*, mešanica igranega filma in **animacije** oziroma polnokrvni hibrid *Seabiscuita* in *Baba*, ki svoje vsebinske in dialoške vrzeli nemoteno polni z domislicami in citati velikih, vsem nam poznanih filmov.
- *Spirit* je tretja celovečerna risanka v klasični **animaciji**, ki jo je doslej pripravil DreamWorksov studio v Glendaleu, v Kaliforniji.
- *Franček* je v primerjavi s Pixarjevo šolo **animacije** videti kot staromodna, zelo upočasnjena in nič kaj toboganska pustolovščina, animacija je videti nekoliko retroplastelinska.

animirani film

Filmski žanr, ki namesto igralcev uporablja animirane like, navadno, ne pa nujno, so ti filmi namenjeni otrokom.

ant. [igrani film](#); prim. [akcijski film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [risani film](#)

→ [risanka](#)

- Lahko bi več tvegali, navsezadnje, **animirani filmi** imajo pred igranimi še eno prednost: v njih nastopajo animirani liki, ki režiserjem ne morejo vsiljevati svojih pogojev, kar pomeni, da ne morejo reči, ne, tega pa že ne bom počel!
- To, da **animirani filmi** niso več rezervirani samo za pravljice in s tem najmlajše gledalce, že vemo.

- *Medvedja brata je triinštirideseti celovečerni **animirani film** legendarnega studia Walt Disney, ki je v preteklem letu zaprl kar tri oddelke za tradicionalno animacijo (Tokio, Pariz, Florida), kar dolgoročno gledano prav gotovo ni dobro.*

auteur

Filmski ustvarjalec, ponavadi režiser, z zelo izrazito umetniško vizijo, čigar filmi imajo prepoznavne karakteristike.

- *Carlos Reygadas, mehiški **auteur**, si film predstavlja kot meditacijo, v kateri je velike »resnice« mogoče priklicati z dolgimi, statičnimi kadri, s tišinami, s krajinskimi panoramami, s katatonično atmosfero, z bibličnimi abstrakcijami in s slikarsko počasnim antidogajanjem, ki mu tu in tam navrže kaj šokantnega.*
- *Najbolj divje, najbolj cinično, najbolj brezkompromisno to počne kultni **auteur** Ki-Duk Kim, ki v Samaritanki, brutalnem, kontroverznem, kompleksnem rezimeju svojega sprevračanja korejskih patriarhalnih fantazij, zaigra prav na ultimativno fantazijo zatrte, tabuizirane korejske seksualnosti – najstniško prostitucijo.*
- *In tretjič, film je koproduciral Luc Besson, francoski **auteur**, ki se je zadnja leta prelevil v producenta klišejskega, banalnega, monotonega, kvazibondovskega, poliglotskega akcijskega pudinga.*

avantura (žarg.)

→ [pustolovski film](#)

→ [pustolovščina](#)

- *Prenovljena zgodba je prišla v roke Robertu Zemeckisu, ki se je leta 1985 proslavil z znanstvenofantastično komedijo Nazaj v prihodnost, devet let kasneje s Forrestom Gumpom osvojil srca gledalcev in prejel oskarja za najboljšo režijo, nato pa zabredel v vode odkrivanja skrajnih meja animacije in pred tremi leti osupnil z božično **avanturo** Polarni vlak, nato pa produciral tudi film Hiša pošast.*
- *Žanr: znanstvenofantastična **avantura***
- *Valu fantazijskih filmov, ki sta ga sprožila Harry Potter in Gospodar prstanov, se pridružuje nova **avantura**, ki si drzne pokukati onkraj človeške domišljije.*

B-film

Nizkoprorračunski film brez umetniških ambicij, ponavadi žanrski film, večkrat grozljivka.

→ [b-film](#)

- *Invazija je tipični ameriški žanrski **B-film**, ki nas poskuša prepričati, da je veliko bolj rafiniran, bolj psihološko motiviran in čustveno bolj angažiran kot njegovi predhodniki.*
- *Film, v katerem namesto hedonizma in dekadence dekleta in fantje dobijo lekcijo iz vedenja in preživetja v deževnih gozdovih, je, kot ste verjetno že uganili, čistokrvni **B-film**, ki dosledno posnema filme, ki smo jih že videli.*
- *Če dodate še perverzno mrho po imenu China, dobite **B-film**, ki je v dobrih filmih pobral le najslabše in v katerem so igralci le v napoto kaskaderjem in divjim, nadzvočnim, nadnaravnim dirkam ... ee, dirkanju digitalnih efektov, ki so tako poceni kot tip po imenu Henry James.*

b-film

→ [B-film](#)

- *Če ne bi bilo pošasti, srha in gnusa, bi tudi **b-filmom** že zdavnaj odklenkalo.*
- *Kače na letalu so čisti primerek tako imenovanih **b-filmov**.*
- *Po vsej internetni evforiji in spretnem marketinškem izrabljanju slednje, je rezultat zabaven eksploatacijski **b-film**, ki postreže z obljubljenim.*

biografski film

Filmski žanr, ki temelji na resnični življenjski zgodbi junaka.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Režiser Todd Haynes si je **biografski film** o legendarnem »folk« pevcu Bobu Dylanu zamislil na nekoliko drugačen način.*
- ***Biografski film** o Johnnyju Cashu, subverzivnem kralju prefinjene mešanice countryjevske, folk, rokenrolske in gospelovske glasbe, se zazre v življenje glasbenika, ki je, tako kot pravi naslov, nenehno hodil po robu.*
- *Nemški **biografski film** Marlene pripoveduje zgodbo o uspehu, veliki ljubezni in aferah legendarne igralko, filmske dive in šansonjerke Marlene Dietrich (1992).*

blockbuster

Visokoproračunska filmska uspešnica, navadno film, pri katerem so zelo pomembni posebni učinki (na primer Transformerji).

- *Zgodbe je ravno za vzorec, tako kot se za poletni stripovski **blockbuster** spodobi, kar pusti dovolj prostora za akcijske tobogane in priložnostne komične vložke.*
- *Dveinpolurno nadaljevanje piratskega **blockbusterja** tokrat razbremenjeno meri na epski format, toda za tak podvig mu zmanjka tehtnejše vsebine.*

- Peter Berg, režiser Kraljestva, dirigira poletni akcijski **blockbuster** z elanom, drznostjo in pritajenim občutkom za razvijanje značajev.

bondiada

Serija akcijskih filmov, v kateri je glavni junak vedno tajni agent 007, James Bond; poimenovanje za celotno serijo ali za posamezen film iz serije.

- *Rekordni uspeh zadnje **bondiade** Casino Royale (594 milijonov dolarjev) je upravičil tveganje filmskih ustvarjalcev, da so za novega agenta postavili Daniela Craiga, ki je odstopal od prejšnjih uglajenih in temnolasih Bondov.*
- *Podpisal je tudi zadnjo **bondiado** Umri kdaj drugič in se kot tak najbrž zdel primeren tudi za filmsko nadaljevanko o trojnem X, njegovem manj galantnem konkurentu.*
- *Kot običajno so producenti za to **bondiado** spet uspeli sestaviti privlačen šopek, ki se mu je le težko upreti.*

burleska

Filmski žanr, namenjen zabavi, ki vključuje parodijo in večkrat groteskno pretiravanje, humor je večinoma situacijski, večina burlesk je bila nemih. Tipični predstavnik tega žanra je Charlie Chaplin.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Ker niso mogli uživati v govorici, so uživali v gibanju – odtod vse tiste **burleske**, v katerih so junaki bežali, skakali in padali, v katerih so se rušile stavbe in v katerih so se valile nevarnosti.*
- *Rožnati panter – neposrečeni otrok dobe rimejkov, imitacij, kloniranj, sequelov in prequelov – namreč recitira le situacije in gage iz starih, nemih **burlesk**, iz zlate dobe komedije, pa še to ne direktno, ampak za to svoje ripanje potrebuje medij, inšpektorja Clouseauja, ki ga je v Edwardsovih komedijah – začeniši z Rožnatim panterjem (1963) – igral Peter Sellers.*
- *Kot bi se ujel v časovno zanko, ki ga je butnila ob kulise starih gotskih pravljic, **burlesk** Busterja Keatona, teatra absurda, nadrealistične poezije, Langovega Metropolis, risank bratov Fleischer, varietejskih non sequiturjev bratov Marx, dobe jazza in Eliotovega Wastelanda.*

celovečerec

→ [celovečerni film](#)

- *In o goloti govori tudi drugi **celovečerec** Nigela Cola, avtorja zabavnega Reševanja vdove Grace, v katerem se je Brenda Bletyhn kljub letom (in ugledu) pogumno ukvarjala s pridelavo marihuane.*
- *Za režiserja Jaya Russella je to sicer šele četrti **celovečerec**, a je dokazal, da zna retrospektivno zgodbo uspešno krmariti med akcijo in potrebno dramaturško napetostjo ter čustvi in s tem povezano pozitivno sentimentalnostjo.*
- *Lili in Žverca morda ni najbolj dovršen film Disneyjeve dosedanje produkcije, pomeni pa nove pristope, nove zorne kote, raziskovanje novih možnosti, odpiranje vrat drugačnim načinom dela in je zato gotovo najbolj prelomen risani **celovečerec** v letošnjem letu.*

celovečerni film

Dolgometražni film, ki traja najmanj 60 minut, ponavadi pa med 80 in 140 minut. Poimenovanje največkrat velja za igrani film.

ant. [kratki film](#)

→ [celovečerec](#)

- *Drugi **celovečerni film** režiserja in scenarista Igorja Šterka z naslovom Ljubljana sicer ne izpolnjuje tega zahtevnega seznama v celoti, je pa dobrodošel znanilec sprememb.*
- *Ko je Michael Mann najavil, da bo v **celovečerni film** pretopil kultno televizijsko serijo Miami Vice, je bilo to presenečenje, hkrati pa tudi ne.*
- *Včasih pa v slovenske kinematografe zaide pravi pravcati igrani **celovečerni film**, ki nam to deželo predstavi na vsej širini filmskega platna.*

cinofil

Navdušenec za film in vse, kar je filmskega, pogost obiskovalec kinopredstav.

→ [filmoljub](#)

- *Sabzian, brezposelni, ločeni iranski desperado, je **cinofil**, nor na filme iranskega auteurja Mohsena Makhmalbafa, v katerem vidi »portretista svojega trpljenja«.*
 - *Toda če vprašate Martina Scorseseja, uradnega h'woodskega **cinefila** in cenjenega biografa križanih junakov (Jake LaMotta, Jezus Kristus), potem so vse Hughesove ekscentričnosti – hude nevroze, paranoja, insektofobija, patološka skrivnostnost, hipohondrija, lunatičnost – le sad te nesreče in čudežne resurekcije.*
 - *Spet s tistimi prepoznavnimi coenovskimi ekscentričnimi karakterji posejan, minimalistično, a natančno zrežiran in z mnogimi stranskimi zgodbami obogaten film, je prava stvar za tiste **cinefile**, ki so uživali ob že omenjenem Fargu, se smejali brez konca v Velikem Lebowskem (1998) oziroma že ob njunem prvencu Krvavo preprosto iz leta 1984 začutili, da je to njihov tip filmskega ustvarjanja.*
-

detektivka

Podžanr kriminalke, kjer je osrednji junak detektiv (lahko policijski, lahko zasebni ali pa amaterski), ki rešuje zapleten primer, navadno umor.

hiper. [kriminalka](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Gola resnica ni triler, je klasična **detektivka** v ritmu pisalnega stroja (namesto računalnikov), z neklasično igralsko kompozicijo: Kevinom Baconom, ki tokrat ni zloben, le tu in tam se dela da je, Colinom Firthom, ki mu sicer ležijo filmi, kakršen je recimo Dnevnik Bridget Jones, medtem ko je mlada Alison v svoji kratki karieri odigrala v Scottovem filmu Sleparka in Burtonovi Veliki ribi.*
- *Od nekdanje nanizanke uspešnice tokrat solidna, žanrska **detektivka**, ki nas v pomanjkanju večje samozavesti ves čas bombardira z enovrstičnicami, kot sta: Hočem verjeti in Ohranite vero.*
- *Odvetnik terorja mestoma deluje kot **detektivka**, ki se giblje med zasliševanjem in obširnem raziskovanjem zgodovinskih dejstev.*

digitalna animacija

Animacija, narejena s pomočjo računalnika, gre za združevanje klasične animacije in računalniške grafike.

hiper. [animacija](#)

- *Še vreme je bolj nepredvidljivo od Divjine, Disneyjeve **digitalne animacije**, ki le reciklira – Madagaskar, Levjega kralja, Reševanje malega Nema.*
- *Ja, igralci so snemanje preždeli pred blue-screenom, ki ga je **digitalna animacija** potem napolnila s substanco, toda težko boste našli bolj spektakularno, bolj kinetično in bolj hipnotično substanco – tako razkošno, tako originalno in tako brezhibno stiliziranega filma zlepa ne boste videli.*
- *In seveda, Sezona lova ni igrani film, ampak **digitalna animacija**, ki izgleda tako, kot da je pravkar padla s tekočega traku.*

digitalni efekti

→ [vizualni efekti](#)

- *No, ta svet – kombinacija nadstilizirane scenografije in nevsiljivih **digitalnih efektov** – pa izgleda tudi kot neogotska verzija Tretjega sveta, potemtakem tistega sveta, v katerem lahko otroke, poceni delovno silo, na površju obdrži le talent.*

- *Marlon Wayans, ki ga z **digitalnimi efekti** tako pomanjšajo, da ni večji od dojenčka, ukrade diamant, ga porine v torbico neki ženski, potem pa se postavi pred njena vrata in hlina, da je dojenček.*
- *Malce potegne na Vojno zvezd, pa četudi je le vojna **digitalnih efektov**.*

distributer

Posrednik med filmskim producentom in prikazovalcem, ki od produkcijske hiše odkupi pravice za film in ga nato ponudi v prikazovanje kinoprikazovalcem in ponavadi tudi dalje DVD distributerjem in televizijskim postajam. Distributer je navadno odgovoren tudi za prevod filmske kopije in za promocijo ob prikazovanju filma v kinematografih.

- *Tudi nova verzija je tako morasto sadistična in morbidno nehumorna, da je v Ameriki komaj dobila **distributerja**, pa četudi jo pilotirajo zvezde: Raya in Martho igrata Jared Leto in Salma Hayek (bolj femme fatale kot Shirley Stoler), Elmerja C. Robinsona in Charlesa Hildebrandta, detektiva z Long Islanda, ki skušata razvozlati perverzne, sociopatske umore »osamljenih src«, pa melanholični John Travolta in brezkompromisni James Gandolfini.*
- *Po nagrajenem Šelestenju in črnomeljskem shodu slovenskih kino prikazovalcev in **distributerjev** prihaja v kina še Varuh meje, nenavadno popotovanje treh deklet, razpeto med resničnostjo in sanjami.*
- *Pod Mafijski blues – kot so drugi del Analize pa take ponesrečeno prevedli slovenski **distributerji** – je kot režiser ponovno podpisan Harold Ramis, pred kamerami pa ob omenjenem De Niru in Billyju Crystalu najdemo še 'prijateljsko' Liso Kudrow kot njegovo soprogo.*

divx

Po podjetju povzet izraz, ki pomeni komprimiran video, gre za izdelek, ki daljše videe lahko spremeni v manjše enote, ne da bi pri tem bistveno okrnil kakovost slike.

prim. [DVD](#)

- *Zacku Snyderju, ki je pred tremi leti zrežiral Zoro živih mrtvecev, je s 300 uspelo narediti kultni film za MTV generacijo, vizualno-zvočni spektakel, ki bo tudi zaprisežene pirate prisilil, da **divx** šaro dajo na stran in si 300 ogledajo tam, kjer se to za filme spodobi: na velikem platnu.*
- *To so ljudje, ki se obnašajo tako, kot da multipleksi, televizija, dvdji, **divxi** in downloading ne obstajajo – tega, kar so čutili v kinu, v teh vicah popkulture, ni mogoče downloadati.*

dokudrama

Filmski žanr, v katerem gre za dramatizacijo dejanskih zgodovinskih dogodkov.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Ta namig preživi tudi v Slonu, ki je nekaj med avantgardno dokudramo, rašomonskim poročilom in kubistično meditacijo.*
- *Hiša za paniko. Le dernier trappeur. Koprodukcija, 2004. Režija: Nicolas Vanier. Igrajo: Norman Winther, May Loo, Alex Van Bibber. Dokudrama.*

dokumentarec

→ [dokumentarni film](#)

- *Vznemirljiv ekološki dokumentarec nas odpelje na severni pol oziroma na tisto, kar je ostalo od njega: spremljamo usodo in eksistencialni boj polarnih medvedov, tjulnjev, množične selitve karibujev, podvodne plovbe mrožev in lovske ekspedicije polarnih lisic.*
- *Dokumentarec Neprijetna resnica (An Inconvenient Truth), eden najbolj publiciranih in hkrati nenavadnih filmov zadnjega festivala v Cannesu, je letos poleti postal tretji najbolj gledan dokumentarni film vseh časov (za Fahrenheitom 9/11 in Potovanjem cesarskega pingvina), saj je prehitel tudi Bowling za Columbine.*
- *Za režijo so izbrali Joea Berlingerja, ki je nase opozoril s tremi dokumentarci o umorih v ameriških pragozdovih (Brother's Keeper, Paradise Lost: The Child Murders at Robin Hood Hills in Paradise Lost 2: Revelations).*

dokumentarističen slog

Slog filmanja, ki skuša posnemati dokumentarni film. Pogosto je tak slog uporabljen pri igranem filmu, ki opisuje resnične dogodke in skuša biti čim bolj realističen v svojem prikazu.

prim. [dokumentarni film](#), [dokudrama](#), [fikcija](#), [kamera iz roke](#)

- *Oskarjev nagrajenec Michael Moore (Bowling za Columbine) se v svojem značilnem dokumentarističnem slogu tokrat loti ameriškega zdravstvenega sistema.*

dokumentarni film

Film, ki je sestavljen iz posnetkov resničnega dogajanja (v nasprotju z igranimi filmi).

ant. [fikcija](#), [igrani film](#); prim. [dokumentarističen film](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film](#)

[katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti western](#), [triler](#), [western](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [dokumentarec](#)

- *Francoski **dokumentarni film** Odvetnik terorja pod lupo vzame Jacquesa Vergèsa, enega najbolj kontroverznih, ostrih in navidez brezobzirnih odvetnikov zadnjega časa.*
- *Neobičajen **dokumentarni film**, ki nogometnim zasvojemcem predstavi ta šport v doslej nevideni obliki.*
- ***Dokumentarni film** se osredotoča na Omotino življenjsko pot, od zgodnjega otroštva pa vse do danes, ko mu želja po novih tehničnih pogruntavščinah še vedno ne da miru.*

drama

Filmski žanr, ki temelji predvsem na poglobljenih karakterjih in čustvenih temah, glavni junaki se pogosto znajdejo v konfliktu s samim seboj, z drugimi ali družbo.

hipon. [melodrama](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti western](#), [triler](#), [western](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Film je v osnovi **drama** s prijetnim čustvenim nabojem in srečnim koncem.*
- *In tale film – napol triler, napol **drama** – je rekonstrukcija njegovega prijetja.*
- *Kaj storiti, ko ugotoviš, da so tvoja čustva do najboljšega prijatelja veliko več kot zgolj prijateljska, se sprašuje mladinska **drama** Poletna nevihta.*

družinski film

Film, namenjen celotni družini, se pravi primeren tudi za otroke, taki filmi navadno vsebujejo preprosto, pogosto humorno zgodbo, ki jo razumejo tudi otroci, in popkulturne reference, ki naj bi razvedrile odrasle.

- *Mladinski filmi so v zadnjem času vse bolj redki (slabo obiskan je bil pred kratkim nemški Moj kuža), Hollywood otrokom namenja predvsem risanke, vse bolj otročji pa postaja tudi žanr **družinskih filmov**.*
- *Herbie – S polnim gasom je le tipični **družinski film**, kar pomeni, da je polepljen z reklamami.*
- *Film se seveda ne kiti s kakimi znanimi igralci (poznate ime Katija Pevec?) ali kreativnimi talenti za kamero, saj je v svoji osnovi mladinski in **družinski film**, namenjen predvsem temu, da popestri kakšen deževen pomladanski popoldan.*

dvd

→ [DVD](#)

- Šesto nadaljevanje Rockyja pač ni bil samo še en film, ampak tudi priložnost za MGM, da oživi to filmsko nadaljevanko tudi na **dvd** formatu ter drugod.
- Videti je kot tretje, že dokaj dehidrirano nadaljevanje hita, posneto direkt za **dvd**.
- Nič velikega, nič posebnega, nič usodnega, niti ne za multiplekse, ampak direkt za **dvd**.

DVD

Okrajšava tribesednega imena (v izvirniku Digital Video Disc), ki pomeni optični disk, na katerega je mogoče shraniti podatke ali video; kadar je govor o filmu, ki ni doživel kinopremiere, ampak je bil distribuiran le na formatu DVD, to navadno pomeni tudi slabšo kakovost filma.

prim. [divx](#)

→ [dvd](#)

- Schraderjeva verzija, ki bo morda na voljo na **DVD**, je bila namreč preveč umetniška, medtem ko je Harlin po navodilih studia posnel več neposredne groze in krvi.
- Nedavno smo na **DVD** dobili izvrsten dokumentarec Martina Scorseseja o Bobu Dylanu.
- Serijo bodo izdali na **DVD** prihodnji mesec, do takrat pa bo moč na uradni spletni strani videti nekaj risank (eno, Poslednji let Osirisa, smo lahko videli tudi kot predfilm Brez povratka 2).

ekranizacija

Priredba predloge – večinoma romana ali gledališke predstave, lahko tudi česa drugega, npr. videoigrice ali stripa – za ekran oziroma veliko platno.

- Bryan Singer je z **ekranizacijo** enega najuspešnejših stripov vseh časov dokazal, da imajo lahko tudi filmi, narejeni po stripih, dovolj možganov.
- Ena izmed njih je bila tudi prva **ekranizacija** romana Mirni Američan iz leta 1955, ki ga je tri leta kasneje posnel Joseph L. Mankiewicz
- Dve leti po Kristusovem pasijonu, ki je obnovil zadnjih dvanajst ur Kristusovega življenja, hkrati s svetom k nam prihaja še filmska **ekranizacija** Da Vincijeve šifre, ki v Kristusa drega s povsem druge strani, pri čemer je vse v zvezi s filmom zelo skrivnostno.

eksploatacijski film

Nizkoprorračunski film, ki izkorišča oziroma eksploatira določene senzacionalne, šokantne vsebine ali tabuje, kot so nasilje, spolnost, perversnost, krutost. Taki filmi so posebej tipični za 60. in 70. leta 20. stoletja.

- *Je torej možno, da se obetajo časi, ko bodo politično nekorektni, **eksploatacijski filmi** znova zanimivi?*
- *Po vsej internetni evforiji in spretnem marketinškem izrabljanju slednje, je rezultat zabaven **eksploatacijski b-film**, ki postreže z obljubljenim.*
- *Tokrat s Tarantinom namreč vstopimo v **eksploatacijski** svet grindhouse filmov, ali bolje v svet črnega humorja, ultranasilja, nebrzdane seksualnosti, olupljenega kaskaderstva, rokenrola in načrtnega režijskega amaterizma.*

enovrstičnica

Duhovit in kratek (tak, ki gre v eno vrstico besedila) odgovor oziroma izjava v filmskem dialogu.

→ [onliner](#)

→ [replika](#)

- *Film je preprost, naracija zreducirana na raven udarnih **enovrstičnic**, akcijsko sabotažnih monumentumov, drže »umri pokončno«.*
- *Akcijska ruleta, ki jo navdihujejo tarantinovske **enovrstičnice**, ritchijevska spotovska vizualizacija in soderberghovski občutek za stil, je zelo osvežujoča in namenjena zlasti moški populaciji.*
- *Žal kronični priokus, da smo vse najboljše vizualne prebliske že nekje videli in vse nalezljive **enovrstičnice** že nekje slišali, onemogoči spodobno zrežirani mladinski zgodbi o zmagi duha nad telesom, da bi se uvrstila v najožji krog naših favoritov.*

epopeja

→ [epski film](#)

→ [epos](#)

- *V filmu je prostor kot glas napovedovalca našel legendarni egipčanski igralec Omar Sharif (oskarjev nominiranec za stransko vlogo v **epopeji** Lawrence Arabski).*
- *In natančno osem let po tem, za letošnji predbožični čas, nam bo Novozelandec Peter Jackson, glavni motor fantazijske **epopeje** Gospodar prstanov, pri kateri je sodeloval kot režiser, koscenarist in producent, predstavil tretjo filmsko verzijo King Konga, o kateri je že od začetka produkcije govora zgolj v superpresežnikih.*
- *Rezultat je veličastna triurna **epopeja**, ki se začne približno tako kot Cinderella Man, nato zapluje v duhu Titanika, zajadra v smeri Indiane Jonesa, se stopnjuje*

v smeri Jurskega parka in naposled prijezdi do tistega , česar se spomnimo iz izvirnika.

epos

→ [epski film](#)

→ [epopeja](#)

- *Cinderella Man* je **epos** o boksarju Jamesu Braddocku (Russell Crowe), ki postane up obupane, depresivne, brezposelne, ponižane nacije, toda po hudi poškodbi »ubijalske« desnice je ob vse – denar, status, dom in celo družino.
 - *Nič, moral sem se sprijazniti: po uspehu Harryjev Potterjev in Gospodarjev prstanov* so fantazijski **eposi** neizogibni.
 - *Ameriški gangster* je **epos** o geniju ameriškega kapitalizma.
-

epski film

Vrsta filma, katerega osrednja lastnost je velikopoteznost, in sicer tako v temah, ki so ponavadi herojske in melodramatične, kot v sami produkciji, tipična lastnost takih filmov je tudi nadpovprečna dolžina. Kar zadeva žanr, so to večkrat zgodovinske drame, vojni filmi ali vesterni.

→ [epos](#)

→ [epopeja](#)

- Japonski režiser Akira Kurosawa je namreč priznal, da si je za svoj **epski film** *Sedem samurajev* (1954) izposojal od ameriških vesternov Johna Forda, medtem ko se je italijanski režiser Sergio Leone pri svojem prvem špageti vesternu *Za pest dolarjev* (1964) zgledoval po Kurosawovem *Yojimbu* (1961).
 - Da bi lažje razumeli štose, nam za vodiče porineta štiri like, ki stopijo iz »**epskih filmov**«: Peter (Adam Campbell) stopi iz filma *Možje X*, Susan (Faune A. Chambers) iz *Kač na letalu*, Lucy (Jayma Mays) iz *Da Vincijeve šifre*, Edward (Kal Penn) pa iz komedije *Nacho Libre*.
 - V novi komediji katastrof, tokrat spet v režiji Bena Stillerja, se skupina vase zagledanih igralcev poda v džunglo, da bi posneli **epski film** o vietnamski vojni. Toda snemanje se s pomočjo divjih upornikov spremeni v resnični boj na življenje in smrt – škoda le, da igralci še vedno mislijo, da je vse skupaj zgolj film.
-

fantazijski film

Filmski žanr, ki vključuje fantastične teme, kot so čarobnost, nadnaravno, izmišljena bitja, eksotične izmišljene svetove, ločimo ga od znanstvene fantastike ali grozljivke, čeprav občasno pride do medsebojnega prekrivanja med omenjenimi žanri.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Fenomen uspešnih **fantazijskih filmov** v zadnjem obdobju (kmalu pričakujemo še Stolpa; drugi del Gospodarja prstanov) pa z ambiciozno skoraj triurno dogodivščino v Dvorani skrivnosti samo še narašča.*
- *Valu **fantazijskih filmov**, ki sta ga sprožila Harry Potter in Gospodar prstanov, se pridružuje nova avantura, ki si drzne pokukati onkraj človeške domišljije.*
- *Toda z nečim se vendarle težko sprijaznim: kako malo fantazije imajo junaki vseh teh **fantazijskih filmov**, še posebej junaki, ki na lepem ugotovijo, da imajo posebne, nadnaravne, vsemogočne sposobnosti.*

fikcija

Nasprotje od resničnosti, nekaj, kar je izmišljeno, posebej uporizorjeno, inscenirano; izraz se pogosto uporablja za igrane filme.

ant. [dokumentarni film](#); prim. [dokudrama](#), [dokumentarističen film](#), [igrani film](#)

- *Da je življenje čedalje bolj podobno **fikciji**, nas skuša prepričati tudi Številka 23.*
- *Se pa zato v manjši stranski vlogi v filmu pojavi kar Larry King osebno in še dodatno zabriše mejo med filmsko **fikcijo** in sladko ameriško realnostjo.*
- *Zakulisni pogled v svet gledaliških desk odkrije galerijo psihotičnih likov, kjer se postopoma brišejo meje med **fikcijo** in resničnostjo, liki in resničnimi osebami, ki jih uprizarjajo.*

film ceste (redko; v korpusu ni pojavitev)

→ [road movie](#)

→ [road-movie](#)

→ [roadmovie](#)

film katastrofe

Filmski žanr, kjer je osrednja tema katastrofa, ki grozi, da se bo zdaj zdaj zgodila oziroma se že dogaja, na primer potapljajoča se ladja, požar v stolpnici, naravni pojav, ki postaje smrtno nevaren (poplava, asteroidi, ki bo treščil na Zemljo ...).

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- Po nekaj **filmih katastrofe**, v katerih naj bi življenje na našem planetu uničili meteoriti iz vesolja (*Zadnji udarec*, *Armageddon*), prihaja sedaj k nam še film *Jedro*, v katerem grozi našemu planetu uničenje iz njegove notranjosti.
- Poanta vseh teh **filmov katastrofe** je bila vedno ista: katastrofa Ameriko poveže, združi, poenoti.
- **Filmi katastrofe** so ujetniki forme, tako kot so njihovi junaki ujetniki naravnih katastrof.

film noir

Stiliziran film, navadno gre za črno-bele hollywoodske klasične kriminalke, v katerih sta pogosta motiva moralna dilema in usodna spolna privlačnost.

- *Mesto greha* je briljanten **film noir** za novo tisočletje, kjer nas tri prepletajoče se zgodbe popeljejo v trebuh najbolj skorumpiranega, temačnega in krvavega mesta.
- *Gola resnica* je **film noir**, ki pokaže, da ni nič bolj banalnega od gole resnice – resnica, do katere se na koncu dokoplje Karen, je namreč tako klišejska in tako dolgočasna, da ni vredna knjige, ki jo piše, kaj šele filma, ki ga je posnel auteur Atom Egoyan.
- *Modri angeli* so decembra lani na specializiranem italijanskem festivalu **filmov noir** v Courmayeurju prejeli prvo nagrado, zaradi česar je film svetovno distribucijsko premiero januarja najprej začel v Italiji in šele naslednji mesec v ZDA.

filmoljub (redko; v korpusu ni pojavitev)

→ [cinefil](#)

filmski serial

V angleškem izvorniku je šlo za serijo kratkih filmov, ki so jih v več epizodah vrteli v kinu pred celovečerci, pri nas se izraz uporablja za serijo celovečercov.

prim. http://en.wikipedia.org/wiki/Film_serial

prim. [franšiza](#)

- Šesto nadaljevanje *Rockyja*, najdaljšega **filmskega** boksarskega **seriala**, je za Slyja pomemben korak.
- Režiser Richard Donner, ki je s **serialom** *Smrtonosno orožje* tako rekoč doktoriral iz buddy-buddy žanra, pravočasno spozna, da tokratna igra življenja in smrti nosi tudi globlja čustva, ki tičijo v drobno tkanih igralskih izrazih in preteklosti likov.
- Jasno, kapitana čaka toliko cliffhangerjev, kot so jih premogli matinejski **seriali**, ki so cveteli v tridesetih in štiridesetih, kar pa ne preseneča – *Nebeški kapitan* je hommage prav serialom, temu izgubljenemu zakladu filmske zgodovine.

franšiza

Serijski filmovi iste produkcijske hiše z istimi junaki v podobnem okolju. Znan filmske franšize: James Bond, Shrek, Misija: Nemogoče ... Navadno filme spremlja močna promocijska kampanja, ki hkrati uvaja tudi druge prodajne artikle, kot so akcijske figurice, artikli iz filma ipd.

prim. [filmski serial](#)

- Ker je trilogija Gospodar prstanov že zaokrožena, ker je Harry Potter že pretirano ustaljena filmska **franšiza** in ker Zgodbe iz Narnije letos počivajo, je svoj trenutek izrabil nov pustolovski srednjeveški spektakel Eragon.
- Poskus, da bi režiser Shawn Levy in igravec Steve Martin naredila posrečeni remake Pink Panterja, filmske **franšize**, ki sta jo na noge postavila režiser Blake Edwards in igravec Peter Sellers, bi lahko poimenovali tudi samomorilska misija.
- Za začetek, Transformerji so film, posnet po animirani TV seriji, toda ko se pojavijo transformerji, mutirajo v film, posnet po igračkah, kot da bi skušali ujeti tisto alkimijo, ki je Lucasovo sago Vojna zvezd, posneto po igračkah, prelevilo v kultno **franšizo**.

gangsterski film

Podžanr kriminalke, kjer junaki ponavadi izvirajo iz sveta organiziranega kriminala.

hiper. [kriminalka](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [mafjski film](#)

- Da so ameriški **gangsterski filmi** dejansko filmi o ameriškem kapitalizmu, vemo že vse od prvih velikih ameriških gangsterskih filmov, kakršni so bili Državni sovražnik, Mali Cezar in Mož z brazgotino.
- Razlog več, da so Smrtne obljube **gangsterski film**, v katerem se ruski mafijci, bazirani v Londonu, pobijajo izključno z noži, v glavnem s takimi, ki razvrstitev organov v človeškem telesu povsem spremenijo, medtem ko grlo prelevijo v fontano di Trevi s twistom.
- Če so se **gangsterski filmi** odvijali v Chicagu in je bil New York središče mafjskih filmskih obračunov, postajajo revna predmestja Detroita središča črnega kriminala, kjer se ulične bande združujejo v mafjske združbe in je vse polno pištol, drog in drugega kriminala.

glasbeni film

Film, v katerem je glasba osrednja sestavina dogajanja ali tema pripovedi. Včasih je izraz v rabi tudi kot poimenovanje za muzikal, čeprav je v osnovi termin glasbeni film širši.

hipon. [muzikal](#)

- *Kmalu so presegli proračun in Disney se je odločil narediti eksperimentalni animirano **glasbeni film** sestavljen izključno iz odlomkov klasične glasbe (Beethoven, Schubert, Čajkovski, Bach).*
- *Producent Erik Feig, ki je sodeloval pri filmu *Gospod in gospa Smith*, pravi, da je želel posneti klasičen **glasbeni film**, kakršne so s prijatelji radi gledali med odraščanjem, obenem pa se je zavedal, da je treba žanr osvežiti.*
- *Posnel je tudi že animiran **glasbeni film** Adam Sandler's *Eight Crazy Nights*, te dni pa snema komično dramo *Anger Management* z Jackom Nicholsonom in Mariso Tomei.*

grozljivka

Filmski žanr, ki se trudi v gledalcu zbuditi čustva strahu in zgroženosti, zgodba pogosto vključuje smrt, nadnaravno ali psihične bolnike. Grozljivke imajo navadno osrednjega negativca.

hipon. [slasher](#), [šoker](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [horror](#)

→ [horor](#)

→ [srhljivka](#)

- *Le pomislite, žrtve v **grozljivkah** so vedno kot marionetke v službi psihopata, ki se poigrava z njihovimi življenji in najbolj zakoreninjenimi strahovi.*
- *Pošastno je hibrid vsega tega, **grozljivka** in film katastrofe hkrati, kjer poslovilno zabavo mladih Newyorčanov prekine nenapovedan obisk gigantske in zelo uničevalske pošasti, ki z največjo svetovno prestolnico pomete kot z odvrženim bananinim olupkom.*
- *Kot kaže, je ponovno nastopil čas klasičnih filmskih **grozljivk**, polnih grozečih prikazni, ki se skrivajo v temi razpadajočih hiš in strašijo majhne otroke.*

gverilska produkcija

Produkcija filmov brez proračuna, ki jih snemajo neodvisni filmarji, večkrat tudi filmski amaterji, značilno zanje je, da imajo minimalno ekipo, snemajo na priložnostnih lokacijah, brez uradnih dovoljenj in si večino opreme sposodijo.

prim. [gverilski film](#)

- *Tu pa tam je nov primerek t. i. žanra slovenske **gverilske filmske produkcije**, ki smo je bili v zadnjih letih že kar nekajkrat deležni.*
- *Avtorji so film posneli v **gverilskem stilu** z digitalno kamero (kasneje so ga prenesli na 35-milimetrski filmski trak, kot npr. tudi ustvarjalci slovenske uspešnice Zadnja večerja), v njem pa igrajo številni režiserjevi sorodniki, očeta glavnega junaka Rora je izjemno odigral kar režiserjev oče.*
- *Vsem domačim avtorjem, ki so se tovrstne **gverilske produkcije** lotili do sedaj, je namreč skupno, da so za zdaj ostali samo pri enem takem filmu, ki se je predvajal na rednem sporedu.*

gverilski film

Film brez proračuna, ki ga posname neodvisen filmar ali filmski amater z minimalno ekipo, na priložnostnih lokacijah, brez uradnih dovoljenj in z večinoma sposojeno opremo.

prim. [gverilska produkcija](#)

- *Jasno, **gverilski film** – z igralci in ekipo na dieti.*
- *Norega se metek ogne – edini iz zadnje flote slovenskih »**gverilskih**« **filmov**, ki izgleda kot film – vse to vrže ob steno.*
- *Slepilo – **gverilska moralka**, ki kilometrino nabira z videospoti za evergrine Vlada Kreslina - je nekaj med no-budget verzijo Slepe pege, video skico tega, kar je hotelo biti, najstniškim altruizmom brez občutka in palačinko, za katero so razbili le toliko jajc, da ne bi mogel nihče več reči, da ne loči med džankiji in dilerji: džankiju se zdi hors boljši od seksa – dilerju pa se zdi seks boljši od horsa.*

hommage

Filmsko posvetilo nekemu oziroma referenca na neko ponavadi zelo znano delo, ki ga avtor posebej spoštuje, v filmu gre navadno za ponovitev posameznega prizora ali stilnega elementa iz drugega filma.

- *Helena na prevzgoji je **hommage** Čednemu dekletu, le da Julio Roberts zamenja Kate Hudson.*
- *Štaderjev dokumentarec je po eni strani **hommage** Rudiju Omoti, tihemu pionirju in tehničnemu geniju slovenskega filma, tonskemu mojstru, ki je filmsko tehnologijo izumljal hitreje, kot so jo bili slovenski filmi sposobni uporabiti, po drugi strani pa je napol burleska o zgodovini slovenskega filma.*
- *Film je, kot bi rekli Francozi, **hommage** – posvetilo žanru filmov borilnih veščin oziroma tako imenovanemu eksploatacijskemu filmu.*

horror (redko)

→ [grozljivka](#)

→ [horror](#)

→ [srhljivka](#)

- *Toda Craven, poznan tudi kot mojster **hororja**, tokrat odpotuje v smeri psihološkega trilerja, v katerem življenje očeta hotelske upravnice visi na telefonski nitki.*
- *Dejstvo, da se novi izdelek obetavnega režijsko-scenarističnega dua Christophe Gans (Volčja bratovščina) in Roger Avary (Šund) poda ravno na precej ožete steze **hororja**, nas zato že v samem izhodišču nekoliko razočara.*
- *Po sledih teh grozljivk priropota tudi Utrip groze, še eden v nizu ameriških remakov sodobne japonske zapuščine **hororja**.*

horror (žarg.)

→ [grozljivka](#)

→ [horor](#)

→ [srhljivka](#)

- *Ni kaj, težko boste našli **horror** komedijo, ki bi bila tako bebava, tako infantilna in tako dolgočasna in ki bi imela obenem ves čas na jeziku nekrofilijo in swingerstvo.*
- *In ker morilskega filma ni več na spregled, začne Naomi iskati Samarino biološko mater, kar pomeni, da **horror** mutira v soap-opero, ki se vrti v TV ritmu.*
- *Toda ironija je v tem, da je Craven – režiser **horror** klasik a la Zadnja hiša na levi, Opazujemo te, Mora v ulici brestov in Krik – scenarist te grozljivke.*

igrani film

film, v katerem večino prizorov igrajo človeški igralci, navadno gre za fikcijo, lahko pa tudi za rekonstrukcijo resničnih dogodkov

ant. [animirani film](#), [dokumentarni film](#); prim. [fikcija](#), [dokudrama](#), [dokumentarističen film](#)

- *Pred štirimi leti je studio Disney posnel **igrani film** o 101 dalmatincu.*
- *Pot ga je pripeljala do režiserja Roberta Zemeckisa, ki je imel sprva namen posneti **igrani film**, kar se je izkazalo za nepraktično, nato tradicionalno animirani film, vendar pa v tem slogu niso uspeli ujeti vzdušja Allsburgovih slik.*
- *Brice iz Nice je francoska komedija, ki uči to, kar učijo Disneyjeve risanke – da **igrani filmi** niso vse.*

kamera iz roke

Tehnika snemanja, pri kateri snemalec kamero drži v roki, namesto na posebej za to prirejenem stojalu, tehnika se uporablja predvsem za to, da se doseže vtis večjega realizma oziroma dokumentarnega filma, pri katerem se gledalec počuti kot »muha na zidu«, torej v središču dogajanja.

prim. [dokumentarističen film](#)

- *Njun režijski slog, ki se zanaša na držo »vse, kar vidite, je res«, z minimalistično dokumentarno **kamero iz roke** zvesto sledi zatonu pragmatičnega junaka.*
- *Film, posnet v prvi osebi, s subjektivno **kamero iz roke**, zelo natančno in dosledno pomeša stil amaterskih videoposnetkov s hightech posebnimi učinki.*
- *Z digitalno **kamero iz roke**, z naturščiki in resničnimi dogodki iz leta 2006, kvalifikacijami za svetovno nogometno prvenstvo, v ozadju.*

kinematograf

Stavba z eno ali več kinodvoranami, v katerih prikazujejo filme na velikem platnu.

prim. [kinematografija](#), [kinodvorana](#), [multipleks](#)

→ [kino](#)

- *V slovenskih **kinematografih** si boste film lahko ogledali s 3D očali, ki jih boste dobili skupaj z vstopnico.*
- *Jaz pa tebi mamó je mehiška najstniška komedija, ki je lani že v prvem tednu prikazovanja v domačih **kinematografih** podrla vse rekorde gledanosti domačega filma.*
- *Hitri in drzni so junija v ameriških **kinematografih** dobesedno povozili Laro Croft, ki so jo distributerji reklamirali kot največji akcijski film letošnjega poletja.*

kinematografija

Izraz za celotno filmsko produkcijo, ponavadi uporabljen v zvezi z državno filmsko produkcijo.

prim. [kinematograf](#)

- *In to povsem upravičeno, saj bi jo lahko proglasili za uspešno sintezo dosežkov sodobnega evropskega filma oziroma ponosni hvalospev francoski **kinematografiji**.*
- *Film Angel na desni odlikujeta čvrsta zgradba in odlična režija, opazen pa je vpliv sodobne ruske **kinematografije** (Usmonov je študiral v Moskvi).*
- *Vsa njegova pot, od nastanka pa do končne nagrade v Benetkah, je pot outsajderja v slovenski kulturi, pot nekoga, ki ni (bil) v sistemu in ki ga je domača institucionalna **kinematografija** pač hočeš nočeš morala začeti*

upoštevati zaradi tuje nagrade, mimo katere seveda ni mogla kar tako, četudi bi to morda hotela.

kino

→ [kinematograf](#)

- *Vdor barbarov vrti **kino** Dvor.*
- *Vsi, ki poplesujejo po platnu, so očitno prepričani, da se imamo mi v **kinu** tako dobro, kot so se imeli oni na snemanju.*
- *Ko je Matjaž Klopčič posnel svoje najbolj slavne filme, se ljudje, ki danes hodijo v **kino**, še sploh niso rodili.*

kinodvorana

Dvorana, v kateri s projektorjem predvajajo film na veliko platno, da si ga lahko hkrati ogleda večje občinstvo.

prim. [kinematograf](#), [multipleks](#)

- *Film pač, ki bi bil prav tako kot za **kinodvorane** primeren tudi za učilnice, kjer poučujejo spretnost in zablode v partnerskih odnosih.*
- *Ali natačneje: eksplozija multipleksov v osemdesetih in devetdesetih je bila odgovor na eksplozijo videa: orjaške **kinodvorane** so razbili in prelevili v komplekse malih dvoran, ki so omogočale bolj intimno in obenem bolj domačno gledanje filmov.*
- *Tretjega maja bo Spider-Man, Človek pajek, vrgel svojo mrežo na več kot tri tisoč ameriških **kinodvoran**.*

komedija

Filmski žanr, kjer ima osrednjo vlogo humor in kjer je konec filma tipično srečen.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Norbit je namreč **komedija**, ki ni smešna – film, ki ga je konec, ko vidite napovednik.*
- *Toda največji hit je postala variacija te formule – **komedija** Big, v kateri je 12-letni mulo, ki si želi, da bi bil velik, čez noč mutiral v 30-letnega Toma Hanksa.*
- *In ravno ko si film pripravi vse predispozicije za učinkovito sladko-grenko **komedijo** o odraščanju in postavljanju na lastne noge, se odloči, da se bo izognil resnejšim konotacijam in bo ostal v lahkotnem svetu svojega v rumeno oblečenega sanjaškega deskarja.*

koprodukcija

Načeloma je to vsaka filmska produkcija, v kateri sodeluje več produkcijskih hiš, a navadno je izraz v rabi za film, ki ga je skupaj produciral več producentov iz različnih držav.

- *Raj je nemško-italijansko-francosko-britanska **koprodukcija** v režiji Nemca Toma Tykwerja, ki nam je pred tem serviral filma Teci Lola, teci (Lola rennt), Princesa in bojevnik, produciral pa je tudi Angleškega pacienta.*
- *Zgodba o Lili je grško-slovensko-francoska **koprodukcija**, pri kateri so sodelovali isti slovenski koproducenti kot pri z oskarjem nagrajeni Nikogaršnji zemlji.*
- *Nenavadni spomini odraščajoče Melisse P., posneti po provokativnem prvencu Melisse Panarello (knjiga Pred spanjem si stokrat skrtačim lase je prevedena tudi v slovenščino), in v italijansko-špansko-ameriški **koprodukciji**, so začuda osvežujoče resnoben in vizualno prepričljiv izdelek, v prvi meri namenjen najstnikom (še najbolj odraščajočim dekletom).*

kostumski spektakel

Film, v katerem imajo zelo pomembno vlogo kostumi in prizorišča, tak film ima navadno veliko eksterierov, veliko statistov. Žanrsko je sicer lahko raznolik, a ponavadi gre za zgodovinske ali romantične drame, včasih tudi za pustolovske filme.

- ***Kostumski spektakel** o preboju na socialni vrh ni le film o puhli ničevosti snobizma, temveč tudi o dvolični junakinji, ki se sprijazni s tem, da ima vse svojo ceno.*
- *Oliver Reed je v bogati karieri igral v več kot sto filmih, najbolj pa je znan po vlogah v filmih Kena Russella Zaljubljene ženske, rock operi Tommy ter **kostumskih spektaklih** Richarda Lesterja Trije mušketirji, Štirje mušketirji in Vrnitev mušketirjev.*
- *Heroj (2002), zgodovinski **kostumski spektakel** vzhodnjaških borilnih veščin, narejen pri Miramaxu z mislijo na zahodno tržišče, je v tem smislu le logično nadaljevanje njegove kariere, zato mu primerjave z osupljivim predhodnikom, box-office hitom Anga Leeja Prežeči tiger, skriti zmaj (2000) v ničemer ne škodijo.*

kratki film

Kratkometražni film, ki ne presega dolžine 30 minut. Več kratkih filmov je igranih kot dokumentarcev. Razmerje celovečerni film-kratki film je podobno kot v literaturi razmerje med romanom in novelo.

ant. [celovečerni film](#)

- Film *(A)torzija* je slovenski kandidat za oskarja za **kratki film**, zdaj pa ga je na spored uvrstil tudi Kinodvor.
- Za kratki film *Moja domovina* je prejel več kot 60 nagrad na festivalih po svetu, za *Primer polkovnika KK* pa celo Cannesko zlato palmo v kategoriji **kratkih filmov**.
- Martin McDonagh je mlad režiser, ki je za **kratki film** dobil oskarja, *Morilca* na kolektivca pa je njegov prvi celovečerni film.

kriminalka

Filmski žanr, kjer je osrednja tema zločin, največkrat umor, ki se ga navadno skuša razjasniti. Pogost žanr je mešanica kriminalke in drame, kjer gre za zločin in zelo razvite karakterje, ki so ta zločin ali zakrivali ali ga skušajo razrešiti.

hipon. [detektivka](#), [gangsterski film](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- Režiser Carl Franklin in Denzel Washington sta sodelovala že pri filmu *Devil in a Blue Dress* (1995), **kriminalki**, postavljeni v Los Angeles v letu 1948, kjer Washington igra vojnega veterana, ki išče belko, ki se skriva v temnopolti skupnosti.
- Vendar je režiser v preteklosti že večkrat dokazal, da ima izjemen občutek za **kriminalke**, še zlasti, ko je v ozračju pridih lova.
- Učinkovito zrežirana **kriminalka** je predvsem film odličnih značajev.

kung-fu film

Podžanr akcijskega filma (izvira iz Hongkonga), kjer so v osredju borilne veščine, junaki večino težav rešijo s svojimi fizičnimi sposobnostmi, pretepi so stilizirani, akrobatsko izvedeni in natančno skoreografirani.

hiper. [akcijski film](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastičen film](#)

- V špageti vesternih **in kung-fu filmih** ste imeli vedno mladega junaka, ki je hotel maščevati smrt kakega svojega bližnjega, po možnosti očeta.
- Če se je Tarantino v prvem delu posvetil predvsem deželi vzhajajočega sonca in njihovim filmom, v katerih je v ospredju bojevanje s sabljami, ter **kung-fu filmom** iz Hongkonga, se v drugem delu poklanja Kitajski in Evropi ter v ameriškem slogu sklene krog vplivanja vseh treh kontinentov.

- V špageti vesternih in **kung-fu filmih** ste imeli vedno absurdne, groteskne, burleskne, za lase privlečene strelske in borilne akrobacije, ki so kršile vse zakone fizike – in ki so izgledale kot parodije gravitacije.

ljubezenski film (redko)

→ [romantičen film](#)

→ [romanca](#)

- *A čeprav sam zaplet filma nakazuje režiserjev pogled in sugerira politično izjavo, je Sivi kamion rdeče barve v svoji osnovi **ljubezenski film**.*
- *Za komponiranje filmske glasbe je bil sprva najet eden meni najljubših filmskih skladateljev Gabriel Yared, ki je znan po svojih partiturah za **ljubezenske filme** (Betty Blue, Mesto angelov, Ljubezen v steklenički), oskarja je dobil za Angleškega pacienta, pred kratkim pa smo njegove melodije lahko slišali tudi v Hladnem vrhu.*
- *Pravi **ljubezenski filmi** so bili že od nekdaj obsojeni na trpljenje.*

mafijški film (redko)

→ [gangsterski film](#)

- *Za razliko od Scorsesejevih **mafijških filmov** »ala« Dobri fantje in Kazino, kjer imajo varuhi reda precej obrobno vlogo, so ti v Dvojni igri krepko zastopani.*

mali film

Ponavadi nizkoprorračunski film, ki se osredotoča na zgodbo o konkretnem junaku (ali junakih), ne uporablja razkošne scenografije in bogatih specialnih učinkov, ampak se osredotoči predvsem na karakterizacijo junaka in njegovo zgodbo.

- *Petelinji zajtrk je **mali film** z velikim občutkom.*
- *Kje je meja med fikcijo in resničnostjo oziroma kje so meje resničnostne televizije, se sprašuje film Prijatelji, ki ga najlaže označimo kot **mali film** z velikimi čustvi.*
- *Po taki blamaži je Hollywood sklenil, da raje ne bo več tvegati in da bo v času vietnamske vojne snemal le **mali filme** o vietnamski vojni, okej, niti ne filme o vietnamski vojni, ampak filme o posledicah vietnamske vojne, saj veste, o vračanju ameriških vojakov, vietnamskih veteranov, ki doma, v Ameriki, naletijo na hlad, zavračanje, brezbržnost in apatijo.*

matinejski film

Po analogiji besede matineja, se pravi dopoldanska predstava, film, ki je primeren za dopoldansko predvajanje, z manj zahtevno vsebino, ki jo lahko razumejo tudi

mlajši gledalci. Včasih je oznaka tudi omalovažujoča in namiguje na slabo kakovost filma.

- *Zvezdni prah je predvsem neobremenjena **matinejska pustolovščina** z Michelle Pfeiffer kot zlobno čarovnica, ki hlepi po večni mladosti, Robertom De Nirom kot neusmiljeni gusarjem, ki kdaj skoči v žensko preobleko, in Sienna Miller kot preračunljivo zaročenko.*
- *Spielberg in družčina postorita vse, da ohranijo nostalgični pridih **matinejskih pustolovščin**, takšnega kot smo si ga zapomnili, z neverjetnim občutkom za detajl in dizajn dobe.*
- *Dramaturgija, ki deluje na ravni **matinejske** televizijske **nanizanke**, nikoli ne seže onstran male zamisli, ki se je neproporcionalno prenapihnila za veliko platno.*

melodrama

Podžanr drame, kjer imajo veliko vlogo čustva junakov, prav tako je namen takega filma zbuditi čustva pri gledalcu.

hiper. [drama](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Nasmeh Mona Lise je **melodrama**, namenjena predvsem nežnemu spolu, v njej pa ob znanih mladih obrazih, kot sta Kirsten Dunst in Julia Stiles, prepoznamo še Marcio Gay Harden in seveda Julio Roberts, ki s to vlogo nadaljuje spoznavanje umetnosti, ki jo je začela že ob slavnem Poljubu Gustava Klimta v srce parajoči drami Dying Young.*
- *Podobno se zgodi tudi v psihološkem trilerju Srhljive skrivalnice, v katerem sta svoje moči (in igralski talent) združila prekaljeni Robert De Niro in nadarjena Dakota Fanning, ki nas je do solz pripravila tako v **melodrami** Moje ime je Sam kot v nedavno videnem Telesnem čuvaju.*
- *Ob Samuelu Jacksonu, ki smo ga že vajeni tudi v uniformi, se z novim življenjem in starimi spomini pod režijsko taktirko Irwina Winklerja – ki nas je do solz pripravil z **melodramo** Hiša na pečini – trudijo soočiti še Jessca Biel (ki je z orožjem uspešno rokovala že v Stealthu – Nevidnem bojevniku), Brian Presley in Christina Ricci.*

metafilm

Film o filmu oziroma film v filmu, na primer film o snemanju oziroma produkciji filma.

- *Film Producenta je **metafilm** v obeh smislih – po eni strani je film o tem, kako nastaja broadwayski mjuzikl, po drugi strani pa je film o mentaliteti ljudi, ki producirajo sodobne h'woodske filme.*

- Njen film je kakopak **metafilm** o tem, kar gledamo – film o tem, kar je ostalo od nočne urbanosti, od multikulturnega svetovljanstva, od ljubezni, od filmov o ljubezni, od nostalgije in od Jugoslavije.
- Filmi o Oceanovi tolpi so mali **metafilmi** o sodobnem zvezdniškem sistemu, male alegorije zvezdniškega bogatenja, cinične antimoralke o čudežni akumulaciji kapitala.

mjuzikal (manj primeren zapis)

- [muzikal](#)
- [musical](#)
- [mjuzikel](#)
- [mjuzikl](#)
- [muzikel](#)

mjuzikel (manj primeren zapis)

- [muzikal](#)
- [musical](#)
- [mjuzikal](#)
- [mjuzikl](#)
- [muzikel](#)

mjuzikl (žarg.)

- [muzikal](#)
- [musical](#)
- [mjuzikal](#)
- [mjuzikel](#)
- [muzikel](#)

- *In res, da bi produciral najslabši **mjuzikl** vseh časov, najame preverjeno najslabšega scenarista (Will Ferrell), preverjeno najslabšega režiserja (Gary Beach) in preverjeno najslabšo igralko (Uma Thurman).*
- ***Mjuzikl** se dogaja leta 1962, ko so v Ameriki vsi peli in plesali – in ko so vsi gledali isti TV show.*
- *Da pa ne bi česa prepuščal naključju, **mjuzikl** formatira kot himno Tretjemu rajhu, ker pač računa, da tega čisto zares ne bo hotel nihče gledati, še toliko bolj, ker Hitler na koncu zmaga.*

montaža

Proces izbire in združevanja filmskih kadrov, skozi katere nastane film kot celota, gre za kreative in tehničen proces, značilen le za film.

- *Gre za romantični triler, z nelinearnim pripovedovanjem in izvirno ter hitro **montažo**, ki šele z mnogimi utrinki razsvetli bistvo filmske zgodbe.*
- *Žal ga je še pred zaključkom **montaže** filma doletela smrt in Umetna inteligenca je obtičala v predalu.*
- *Nadrealistični scenografski posegi, posebni učinki, stripovski scenaristični nastavki, videoigričasta mentaliteta, spotovska **montaža** in ekstremna igra so sestavni deli te glasbeno-komične zakuske.*

moralka

Film z izrazito moralistično vsebino (tako, ki poudarja moralna načela, kot so poštenost, spoštovanje avtoritete, ljubezen do doma, domovine ipd.), večkrat rabljeno v slabšalnem smislu.

- *Za njim je prišel Oliver Stone s sentimentalno **moralko** World Trade Center, v katerem je zgodbo o tragičnem dogodku položil na ramena resnične tragedije dveh policistov, ki so ju ujele ruševine podirajočih se »dvojčkov«, ko se po službeni dolžnosti namenita evakuirati zaposlene v stavbi.*
- *Nič, Angelina je videti le kot dizajnerska verzija Clarice Starling, ki misli, da gleda Sedem, pa četudi nastopa v **moralki**, ki samske ženske svari, da se morajo nujno udomačiti in familijarizirati – v nasprotnem primeru jih čaka psycho.*
- *Kakšna je razlika med hišo in domom, poskuša svojemu samosvojemu, egocentričnemu glavnemu junaku razodeti komična **moralka**, ki prisega na podeželje, harmonijo in stare razpadajoče hiše.*

multipleks

Kinematograf z več kot tremi kinodvoranami, s skupniki blagajnami, včerkat v sklopu nakupovalnega središča.

prim. [kinematograf](#), [kinodvorana](#)

- *Da bodo Simpsonovi pristali v kinu, ali bolje rečeno, v **multipleksu**, je bilo neizogibno in povsem logično: multipleksi so postali TV.*
- *Ali natančneje: eksplozija **multipleksov** v osemdesetih in devetdesetih je bila odgovor na eksplozijo videa: orjaške kinodvorane so razbili in prelevili v komplekse malih dvoran, ki so omogočale bolj intimno in obenem bolj domačno gledanje filmov.*
- *In vsi, kar pokajo od nostalgije po vsem, kar je iz B filmov – okej, iz žanrskih filmov nasploh – izginilo, ko so se jih polastili korporativni duh, **multipleks** in globalizem, ki zahtevajo le še filme, sprejemljive za cel svet.*

musical (redko)

→ [muzikal](#)

→ [mjuzikal](#)

- [mjuzikel](#)
- [mjuzikl](#)
- [muzikel](#)

- Za to je v prvi meri zaslužen v Parizu rojeni François Ozon, ki je svojo duhovito mešanico med **musicalom** (pozor, vsaka od igralk ima svojo glasbeno točko!), komedijo in kriminalko pred kamerami zbral vso francosko igralsko smetano v razponu šestdesetih let.
- Še več pa je danes filmov o glasbi, ki po svoji strukturi niso **musicali**.
- Kljub temu da je zlata doba hollywoodskih **musicalov** že del daljne filmske zgodovine, so izrazito glasbeni izdelki – recimo razvpiti Chicago – tudi v tem tisočletju prinašali prestižne nagrade in navduševali občinstvo.

muzikal

Filmski žanr, v katerem se pesmi, ki jih pojejo junaki, prepletajo z zgodbo, pesmi pogosto nadomeščajo dialoge ali so uporabljene kot ponazoritev razvoja posameznega karakterja. Filmski muzikali so pogosto priredba gledaliških.

prim. [akeijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- [musical](#)
- [mjuzikal](#)
- [mjuzikel](#)
- [mjuzikl](#)
- [muzikel](#)

- Glasbe pa je v filmu malo, saj film ni klasičen **muzikal**, po katerih je Disney vselej slovel.
- Film, ki temelji na nagrajenem **muzikalu** Sweeney Todd: The Demon Barber of Fleet Street, poganja sla po maščevanju.
- Poleg osvetlitve vseh glasbenih točk v filmski verziji **muzikala** Chicago njun studio Third Eye načrtuje osvetlitev pri filmu, zabavnih prireditvah, operi, televiziji in rock koncertih.

muzikel (manj primeren zapis)

- [muzikal](#)
 - [musical](#)
 - [mjuzikal](#)
 - [mjuzikel](#)
 - [mjuzikl](#)
-

nadaljevanje

Film z zgodbo, ki se dogaja po zgodbi nekega drugega že prej posnetega filma, običajno so v ospredju isti junaki, ki jih igrajo isti igralci kot v prejšnjem filmu.

ant. [predzgodba](#)

→ [sequel](#)

- *Vin Diesel ni hotel nastopiti v **nadaljevanju** testosteronskega hita XXX.*
- *Film Dvojčka je bil huronski hit, toda začuda ni dobil **nadaljevanja**, še toliko bolj, ker se je slogan za nadaljevanje ponujal kar sam: »Arnold Schwarzenegger in Danny DeVito sta siamska dvojčka!«*
- ***Nadaljevanje** Botra je izgledalo kot film, ki hoče pobrati oskarja za film, režijo in scenarij – nadaljevanje Elizabete pa izgleda kot film, ki hoče pobrati tehnične oskarje.*

napovednik

Kratek, ponavadi do 2-minutni film, ponavadi zmontiran iz prizorov celovečernega filma, večkrat z dodanim pripovedovalcem, ki služi kot predstavitev oziroma reklama za celovečerni film, taki napovedniki se vrtijo v kinu ali na TV, preden film pride v kino.

→ [trailer](#)

- *Predstaviti vam moram namreč film, ki ima enega najbolj neatraktivnih besednih **napovednikov** vseh časov, kar si jih lahko zamislite, pa je hkrati zagotovo en od najbolj zanimivih, ki jih boste lahko letos videli pri nas.*
- ***Napovednik** za dobri stari film Stand by Me bi zlahka zmontirali tako, da bi izgledal kot napovednik za grozljivko – štirje prijatelji gredo v gozd, kjer najdejo truplo svojega vrstnika.*
- *In Počitnice izgledajo natanko tako: kot film, ki so ga posneli zato, da bi lahko zmontirali atraktiven **napovednik**.*

onliner (žarg.)

→ [enovrstičnica](#)

→ [replika](#)

oskar

Najbolj prestižna filmska nagrada, ki jo podeljuje Ameriška filmska akademija v več kategorijah: film, režija, igralske kategorije, scenarij, tujejezični film, tehnične kategorije, kot so posebni učinki, zvok ipd.

prim. [oskarjevec](#)

- *To še posebej velja za lastnika restavracije, ki ga je odlično odigral Danny Aiello, ki je bil leta 1990 nominiran za **oskarja** in zlati globus za stransko moško vlogo v filmu Spika Leeja Naredi pravo stvar (Do The Right Thing).*
- *Bal smrti bo v spominu ostal tudi zato, ker je Halle Berry za svojo vlogo kot prva temnopolta igralka dobila **oskarja** za glavno žensko vlogo.*
- *Na slovenska filmska platna se vrača izjemno nadarjeni karakterni igralec Kevin Spacey, ki ga je ameriška filmska akademija doslej že dvakrat nagradila s prestižnim **oskarjem**.*

oskarjevec

Filmar oziroma igralec ali scenarist, montažer, strokovnjak za zvok, skladatelj ipd., ki je bil že nagrajen z oskarjem. Včasih tudi poimenovanje za film, nagrajen z oskarjem.

prim. [oskar](#)

- *Sloviti režiser, producent in občasno tudi igralec, **oskarjevec** Sydney Pollack ga je pripeljal v Hollywood, kjer je Cuarón najprej režiral nekaj epizod serije Fallen Angels, nato pa posnel še filma A Little Princess ter Velika pričakovanja z Gwyneth Paltrow in Ethanom Hawkom v glavni ter Robertom De Nirom v stranski vlogi.*
- *Film se vrti skozi oči otroka, ki ne ve, kaj se dogaja, toda Gabriele Salvatores, režiser tujejezičnega **oskarjevca** Mediterraneo, je tako neučakan, da prekmalu vemo preveč – več kot otrok, ki ima vse razloge, da ga je strah.*
- ***Oskarjevec** Roberto Benigni – ja, tisti, ki je tako otroško vzhičeno skakal naokoli ob prejetem oskarju za nepozabno Življenje je lepo – si je zadal dokaj težko nalogo: z živimi igralci upodobiti lik, ki je do sedaj kljub že številnim glasbeno igranim in risanim upodobitvam kraljeval v otroški domišljiji.*

ponasnetek (redko)

→ [remake](#)

→ [rimejk](#)

→ [predelava](#)

- *Sledila sta manj uspešna Verižna reakcija in Popolni umor, **ponasnetek** Hitchcockove klasike Kliči M za umor, sedaj pa pripravlja še tretje nadaljevanje Obleganih, ki naj bi prišli na spored prihodnje leto.*
 - *V **ponasnetku** istoimenskega britanskega filma iz leta 1971 prav tako igra oskarjevec Michael Caine.*
 - *Film Sladki november je pravzaprav **ponasnetek** filma z istim naslovom iz leta 1968 in je narejen po predlogi istega scenarista.*
-

popkorn

Poimenovanje za filme, ki so namenjeni lahkotni zabavi in nimajo umetniških ambicij.

- *Tudi Otok, **popkorn** s sporočilom, nas je posvaril pred kloniranjem, ki da vodi v nacizem in totalitarizem.*
- *Kar pomeni, da boste v temle epskem, tipično bruckheimerjevskem **popkornu** nekatere reči zaman iskali, recimo famozni menage-a-trois (Arthur, Guinevere, Lancelot), Sveti gral, Camelot in Avalon – hej, še celo Merlin je le gverilski rovtar brez čarovniških sposobnosti.*
- *Film Gospod in gospa Smith je bučen, evforičen in pompoznen, akcije, šutingi, eksplozije in kolateralna škoda si sledijo v ritmu dobro informiranega poletnega **popkorna**, toda če bi rekli, da je to akcijski film, bi bilo tako, kot če bi rekli, da je bila Vojna zakoncev Rose akcijski film.*

pornič (žarg.)

→ [pornografski film](#)

→ [porno film](#)

- *In film 9 orgazmov je **pornič** – jasno, ambiciozni, prestižni pornič.*
- *Kar je tako, kot da bi rekel, da se ne bo več nikoli igral z lego kockami – ali da ne bo več nikoli gledal danskih **porničev**.*
- *Norega se metek ogne premore veliko dobrih nastavkov, od socialne farse, prek potencialno prvega celovečernega slovenskega **porniča** pa vse tja do nietzschejevsko začinjene drame, toda nič od tega ne spelje do konca*

porno film

→ [pornografski film](#)

→ [pornič](#)

- *Njihov strah je odveč, ker je golote v filmu o nastajanju **porno filma** skorajda manj kot v povprečnem reklamnem oglasu za tekoče milo.*
- *V predmestju ima ilegalno javno hišo, s pomočjo svojega »ilegalnega arzenala« pa skuša posneti pravi pravcati **porno film**. Svoja prijatelja povabi k sodelovanju, Čarlija pa celo prepriča, da za porno film napiše scenarij in ga tudi zrežira.*
- *Po nekoliko makedamskem začetku z osivelim agentom, ki Walta vidi v **porno filmu**, pa brata naletita na legendarno divo Cher, ki igra samo sebe.*

pornografski film

Filmski žanr, katerega glavni namen, je, da skuša v gledalcu zbuditi spolno vzburljenje, navadno tako, da prikazuje spolne aktivnosti.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [porno film](#)

→ [pornič](#)

- *Pri iskanju mu pomaga tudi sostanovalec Rod, ki cele dneve preživi v igranju video igrice, gledanju **pornografskih filmov** in iskanju najboljšega načina za dvig svojega libida.*

posebni učinki

Postopki, ki ustvarijo optično iluzijo pri filmu, lahko gre za mehanske postopke, opravljene pred kamero (kot npr. simulacija eksplozij, ustvarjanje naravnih pojavov), ali pa za digitalne postopke, opravljene na že posnetem materialu (računalniška obdelava posnetkov, dodani učinki z računalniško animacijo).

hipon. [vizualni efekti](#), [digitalni efekti](#)

→ [specialni efekti](#)

→ [specialni učinki](#)

- *Constantine je namreč prenapolnjen z osupljivimi **posebnimi učinki** in drugimi vizualnimi in avdiodobrinami.*
- *Žanr filma ponavadi že vnaprej predpostavlja, da zanj niso potrebne filmske zvezde iz prve lige, saj so v ospredju **posebni učinki**, tako da boste poleg rutiniranega Dennisa Quaida (Prava frekvenca, Za vsako ceno, Preprodajalci) najbrž prepoznali samo še Jakea Gyllenhaala, ki ste ga lani lahko videli v Ljubezni v mesečini, zanj pa je bila najbrž prelomna vloga ob Jennifer Aniston (Pridna punca).*
- *Pri številnih ameriških izdelkih me preveva občutek, da so **posebni učinki** sami sebi namen, da so igralci in zgodba samo kulisa oziroma pripomočki za golo manifestacijo najsodobnejše tehnologije, da je film video igra na velikem platnu in da računalnik zamenjuje obrtniško mojstrstvo.*

preddel (redko)

→ [predzgodba](#)

→ [prequel](#)

- *Vendar se je o možnostih Titanika 2 govorilo, toda film bi moral biti prequel, torej predzgodba ali **preddel**.*
- *Leta 2003 je ob ponovnem vzponu grozljivk srhljiva franšiza doživela rimejk originala, kjer je najbolj glasno kričala Jessica Biel (Pravila slačenja), tokrat pa nas v kinih čaka **preddel**.*

- Film, v katerem kar cvrči od izvrstno izdelanih akcijskih scen starega kova z modernim pridihom, je zrežiral Len Wiseman, katerega poznamo po tandemu *Podzemlje* (2003 in 2006) in ki za leto 2009 napoveduje še njegov **preddel**.

predelava (izraz se uporablja za remake, a je včasih mišljen tudi širše)

→ [remake](#)

→ [rimejk](#)

→ [ponasnetek](#)

- *Teksaški pokol z motorko*, **predelava** istoimenske kultne grozljivke iz leta 1974, je peti film iz serije teksaškega pokola v katerem igra ključno vlogo verižna motorna žaga.
- *Od Hitmana*, ki je videti kot še ena **predelava** Nikite, ostanejo le klišeji.
- *Garfield 2* je **predelava** Kraljeviča in berača – *Garfield*, ki se z Jonom, svojim lastnikom, prišverca v Britanijo, nehotе zamenja mesto s Princem, ki je po smrti svoje lastnice podedoval njeno kraljestvo.

predzgodba

Film z zgodbo, ki se dogaja pred zgodbo nekega drugega, že prej posnetega filma. Primer: *Izganjalec hudiča*, 1987, njegova predzgodba je *Izganjalec hudiča: Na začetku*, 2004.

ant. [nadaljevanje](#)

→ [prequel](#)

→ [preddel](#)

- *Vsi dobro veste, kaj nam rola Hollywood: rimejke, nadaljevanja in predzgodbe, pa nadaljevanja predzgodb, predzgodbe nadaljevanj in nadaljevanja rimejkov ter rimejke nadaljevanj in predzgodbe rimejkov.*
- *V Epizodi I, prvem delu druge trilogije Vojne zvezd (Grozeča prikazen, 1999), potemtakem v prvem delu predzgodbe, pa je na začetku pisalo: »Nemir je zaobjel Galaktično Republiko. Obdavčitev trgovskih poti do oddaljenih zvezdnih sistemov je sporna.«*
- *Pravilo št. 1 se glasi: če nimaš idej, potem posnemi nadaljevanje kakega hita – ali pa rimejk – ali pa predzgodbo.*

preobrat

Nepričakovana in presenetljiva sprememba v zgodbi, ponavadi na koncu, tipičen in hkrati ključen del filmov iz žanra kriminalk in trilerjev.

→ [twist](#)

→ [zasuk](#)

- Njena prijateljica Marie se poda za njim, da bi jo rešila, morilski pohod psihopatskega morilca pa se nadaljuje do rahlo bizarnega in presenetljivega končnega **preobrata**.
- Skratka, triler s kar nekaj **preobrati**, ki pa na koncu vseeno malo zvodeni.
- Ko se nam nenadoma zazdi, da bomo končno ugotovili, kdo stoji za skrivnostnimi dogodki, pa smo priča enemu najbolj presenetljivih **preobratov** v nadnaravnih trilerjih, kar smo jih videli v zadnjem času.

prequel (žarg.)

→ [predzgodba](#)

→ [preddel](#)

- Vendar se je o možnostih Titanika 2 govorilo, toda film bi moral biti **prequel**, torej predzgodba ali preddel.
- Lahko bi dejali, da gre v primeru filma v Pajkovi mreži za neke vrste **prequel**, saj je roman, po katerem je nastal, prvi iz serije romanov z detektivom Crossom kot glavnim junakom (oba filma sicer delujeta kot samostojni celoti).
- Hja, Sharon izgleda pet let mlajša kot tedaj, ko je igrala v Prvinskem nagonu, kar pomeni, da Prvinski nagon 2 izgleda kot **prequel** Prvinskega nagona – Sharon bi lahko zdaj igrala v vseh filmih, ki jih je pred Prvinskim nagonom zamudila

producent

Oseba ali podjetje, ki poišče sredstva za nastanek filma, v nekaterih primerih producent tudi drugače nadzoruje nastanek filma – izbere režiserja, igralce, ima nadzor nad scenarijem in drugimi vidiki filma.

prim. [koprodukcija](#)

- Pobudo zanjo je dal hollywoodski **producent** Joe Pasternak, ki je dejal, da ima Marlene »osnovno sestavino za svetovno zvezdo – na milijone moških bi se ljubilo z njo«.
- Film, ki ga je leta 1968 podpisal scenarist, režiser, **producent**, igralec in zapriseženi cinik Mel Brooks, se vrača na velika platna.
- Ne pomaga niti to, da sta scenarij pilila scenarista Misije Nemogoče 3, niti to, da je pri projektu kot **producent** sodeloval Steven Spielberg.

psihološki triler

Podžanr trilerja, pogosto s primesmi detektivke in grozljivke. V nasprotju s trilerjem je tu še bolj kot zgodba poudarjeno psihološko stanje junakov, pogost je konflikt junaka s svojo psiho.

hiper. [triler](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [fantazijski film](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [film katastrofe](#), [gangsterski](#)

[film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [psihotriler](#)

- Gibson trenutno snema glasbeno komedijo *Pojóci detektiv* (*The Singing Detective*), na naša platna pa kmalu prihaja še v **psihološkem trilerju** *Znamenja* (*Signs*), M. Night Shyamalana.
- **Psihološki triler** *Skrito* vztrajno potrpežljivo išče točko, kdaj bo 'urezal' nato pa se to zgodi v povsem nepričakovanem trenutku.
- Tema dvojčkov je že od nekdaj navdihovala filmske ustvarjalce (spomnimo se le Davida Cronenberga in dveh Jeremyjev Ironsov), tokrat pa se ji posveti tudi Harry Cleven v francosko-belgijskem **psihološkem trilerju**.

psihotriler

→ [psihološki triler](#)

- Se še spomnite Hanekejevega **psihotrilerja** *Funny Games*, v katerem začneta avstrijski mirni in urejeni zakonski par in njunega sina terorizirati mlada sociopata, ki izgledata tako, kot da v imenu Velikega brata skrbita za higieno družbe?
- *Odklenjena skrivnost*, bolj puzzle kot horror, je eden izmed tistih **psihotrilerjev**, ki vas skušajo na koncu presenetiti s šokantnim, infarktnim razkritjem.
- *Zdaj, ko Hollywood industrijsko predeluje šokerje iz sedemdesetih*, je bilo le še vprašanje časa, kdaj bo trčil ob **psihotriler** *Ko pokliče tujec* (1979), ki premore enega izmed najbolj slavnih uvodov: varuška v grozi ugotovi, da anonimni psycho, ki jo po telefonu nadleguje in grozeče sprašuje, če je pogledala k otrokoma, kliče iz hiše, v kateri se nahaja.

pustolovski film

Filmski žanr, v katerem imajo osrednjo vlogo pustolovščine, ki jih doživlja glavni junak(-i), te pogosto vključujejo tveganje in tudi smrtno nevarnost.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [pustolovščina](#)

→ [avantura](#)

- Časovna past je **pustolovski film**, ekranizacija istoimenskega romana Michaela Crichtona.
- *Vrhunska kombinacija drame in pustolovskega filma*

- Mladinski **pustolovski film** *Vesoljska avantura* se začne, ko prepirljiva bratca, potomca ločenih ameriških staršev, najdeta v kleti zathuro, že skoraj plesnivo vesoljsko družabno igro iz petdesetih.

pustolovščina (žarg.)

→ [pustolovski film](#)

→ [avantura](#)

- V tej zabavni policijski **pustolovščini**, ki se dotika še medijskih stereotipov, sta se v glavnih vlogah znašla Robert DeNiro in Eddie Murphy.
- Zelo zabavna toboganska **pustolovščina**, ki je nastala pod suverenim okriljem ustvarjalcev Shreka, nas vrže v animirano bondiado.
- Rezultat je sprejemljiva in vzgojna animirana **pustolovščina**.

remake

Film, ki je posnet na podlagi drugega, že prej posnetega filma, ponavadi z istimi junaki in enako ali podobno zgodbo. Večkrat ohrani tudi isti naslov (primer *Mož, ki je preveč vedel*, 1934 in 1956), ne pa vedno (primer: *Odprti oči*, 1997, in *Vanilla Sky*, 2001).

→ [rimejk](#)

→ [ponasnetek](#)

→ [predelava](#)

- *Wicker Park* je **remake** francoskega filma *Stanovanje* in je zgodba o tem, kako malo je potrebno, da se dva drug drugemu usojena neznanca srečata, zaljubita in srečno zaživita, po drugi strani pa tudi, da se njuna sreča razblini in za vedno izgine ...
- **Remake** kultne in komercialno uspešne grozljivke iz leta 1979 stopa po preverjeni poti, po kateri so v zadnjem času stopili preštevilni (*Srhljive skrivalnice*, *Odklenjena skrivnost*).
- Izjava, da je njegov **remake** istoimenskega filma Wesa Cravena iz leta 1977 grozen, srhljiv in živce parajoč, zgolj oplazi tisto, čemur smo kot gledalci izpostavljeni.

replika

→ [enovrstičnica](#)

→ [onliner](#)

- *Pomlad v Bosni* je za svoje dobro preveč generična parodija lova na vojne zločince, prežeta s pozerskimi **replikami** (»Ko tvegaš življenje, v resnici živiš, vse ostalo je televizija«), z naivno skepso, s salonskim občutkom krivde in s solucijo, ki bi vojne zločince pognala v šprint do Haaga.

- Ker mislijo, da živijo v vrtincu, je povsem logično, da se vsa njihova filozofija zbije v **repliko**: »Jutri je nov dan.«
- In ko se to zgodi, bi z veseljem dahnila »Vidim mrtve ljudi«, če ji te **replike** ne bi ukradel Šesti čut.

rimejk (žarg.)

- [remake](#)
- [ponasnetek](#)
- [predelava](#)

- *Wicker Park* je **rimejk** francoskega romantičnega trilerja *Stanovanje* (1996), ki je bil le revizija Hitchcockove *Vrtoglavice*.
- *Toda Temačna voda*, **rimejk** istoimenskega japonskega filma, ki ga je leta 2002 posnel Hideo Nakata (*Krog*), je bolj drama kot grozljivka – morasta, gotska, morbidna atmosfera, ki jo ustvari, je tako srhljiva in šokantna, da dodatnih šokov niti ne potrebuje.
- *Dvojna igra*, sicer **rimejk** hongkonškega filma *Infernal Affairs*, je mojstrovina avtorskega filma, studijskega nihilizma in postapokaliptičnega zeitgeista.

ringelšpil (žarg.)

- [toboganski film](#)

- *Roboti so digitalni, animirani ringelšpil*, v katerem se roboti obnašajo kot ljudje.
- *Fantastični štirje – ringelšpil* podrazvitih specialnih efektov, multipleksne nevroze in precenjenih klišejev – so stripovski popkorn, ki skuša legitimirati nuklearni status quo: Amerika ima pravico do nuklearnega orožja, ostali pa te pravice nimajo.
- *As v rokavu hlepi po tem, da bi mu rekli, da je tarantinovski*, toda Joe Carnahan, režiser tega maničnega, ultrakinetičnega, hiperaktivnega, fantazmagoričnega akcijskega **ringelšpila** s twistom, je šola Tonyja Scotta.

risani film (redko; nekateri s terminom označujejo klasično ročno narisane filme)

- [animirani film](#)
- [risanka](#)

- *Končno prihaja tudi na slovenska platna do nedavnega največji japonski risani film*, ki je v domačih kinodvoranah prislужil 150 milijonov dolarjev.
- *Kar pomeni, da ljubitelji prvega dela, ki je nastal leta 1967 in bil zadnji risani film*, pri katerem je pred smrtjo sodeloval legendarni Walt Disney, ne bi smeli biti razočarani.
- *Tokratni risani film* je adaptacija stripa *Asterix in Norman*, zgodba pa se prične z obiskom poglavarjevega nečaka, ki naj bi se pri upornih Galcih učil pomembnih življenjskih lekcij.

risanka (redko; pogosteje v rabi za nekajminutni animirani filmček na TV)

→ [animirani film](#)

→ [risani film](#)

- Komedijo *Ricky Bobby* bi najlaže opisali kot igrano različico nove **risanke** *Avtomobili*.
- Ob uspehu podvodne digitalne Disneyjeve **risanke** *Iskanje Nema*, ki je v ZDA prekosila celo *Matrico* (k nam pa prihaja čez nekaj mesecev), se tekma za prostran trg odjemalcev animiranega nadaljuje.
- Deset let kasneje je klasična **risanka** že skoraj povsem izumrla, saj se je tudi Disney preusmeril zgolj na digitalno animacijo, kjer imajo glavno vlogo piksli.

road movie

Filmski žanr, pri katerem se filmska zgodba odvije med potovanjem, dogajanje je ponavadi »naključen« niz situacij; eden od filmov, ki so definirali ta žanr, je bil *Goli v sedlu* (1969).

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [film ceste](#)

→ [road-movie](#)

→ [roadmovie](#)

- *Petek zvečer je road movie*, le da se avto komaj premika.
- *Rezultat je izviren road movie*, ki se v lovu na dober rabljeni avtomobil sprehodi od vzhoda do zahoda, pri tem pa ponudi nekoliko osveženo, drugačno podobo razneženega vzhodnjaškega mojstra.
- *Film, poln cigaretnega dima, bližnjih planov, rdečkasto žametnih odtenkov in čutnih zdihljajev, je svojevrsten življenjski road movie*, v katerem naša junakinja beži pred svojo bolečino in odkriva sodobni obraz Amerike.

road-movie (slovnično manj ustrezen zapis)

→ [road movie](#)

→ [film ceste](#)

→ [roadmovie](#)

roadmovie (redko)

→ [road movie](#)

→ [film ceste](#)

→ [road-movie](#)

- *Korekten svetopisemski roadmovie.*
- *Minimalistično posrečeni roadmovie*
- *Po situacijah spominja na dobro sprejet mehiški roadmovie Jaz pa tebi mamó ali skandinavski Pokaži mi ljubezen.*

romanca (žarg.)

→ [romantičen film](#)

→ [ljubezenski film](#)

- *Odlično pretehtana kombinacija komedije, romance in drame srka življenjskost skozi vse razpoložljive pore.*
- *Wong Kar Wai, hongkonški kralj melanholičnih romanc, se na prizorišče vrača s prvim angleško govorečim filmom.*
- *Torej, zabavna romanca Kako se znebiti fanta v 10 dneh bo dekletom ponudila nešteto uporabnih receptov, fante pa na drugi strani pripravila na to, kaj vse bodo morali pretrpeti, če bodo zaradi zaljubljenosti (ali kakšnih drugih motivov) navkljub vsemu želeli ostati s svojo izbranko.*

romantičen film

Filmski žanr, kjer je v ospredju ljubezenska zgodba med junaki, najpogosteje gre za mešanico romantičnega filma z dramo (romantična drama) ali s komedijo (romantična komedija).

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [ljubezenski film](#)

→ [romanca](#)

- *Križanec romantičnih filmov Pravzaprav ljubezen in V njenih čevljih stopa po preverjenih poteh.*
- *Dosledno nadzira vse dogajanje in poskrbi, da vam poročni dan ostane v spominu neomadeževan kot scena iz kakšnega romantičnega filma.*
- *Povsem korektna romantična drama ne skriva svojih ambicij po zahtevnejši publiki, ki bo zgodbo tudi najboljše razumela.*

sci-fi film (žarg.)

→ [znanstvenofantastični film](#)

→ [ZF](#)

→ [zf](#)

- *Tisti, ki tam živijo in med katerimi sta tudi Lincoln Six Echo (Ewan McGregor) in Jordan Two Delta (Scarlett Johansson), so oblečeni v belo – tisti, ki jih stražijo, pa so v vojaških kombinezonih, kakršne vidite v **sci-fi filmih**.*
- *Že to, da nimajo priimkov, ampak le neke sorte šifre (Six Echo, Two Delta ipd.), bi jih moralo opozoriti, da živijo v kompleksu, ki ima tako velike luknje, da bi lahko v njih zmetali vse **sci-fi filme** iz sedemdesetih*
- *Čakajte, da vidite morasti, polemični, brezkompromisni, angažirani, nihilistični **sci-fi triler** Otroci človeštva, ki se dogaja leta 2027 – v ostalem svetu, še posebej v Britaniji, rodnosti namreč sploh ni več.*

sekvenca

Zaporedje kadrov, ki sestavlja samostojen pripovedni odlomek – ali zaradi enotne lokacije ali časovne zamejenosti.

- *Ko film začneš s tako napeto, tako briljantno in tako kompleksno **sekvenco**, kot je tista na postaji Waterloo, tvegaš, da bo vse, kar ji bo sledilo, le antiklimaks - ne v tretjem Bournu.*
- *Toda dlje od prvovrstno psihotičnega ozračja, ki pričara nekaj nepozabnih, živce parajočih **sekvenc**, film žal ne seže.*
- *Izjemno dobro režiran film (Mančevski se je preživljal tudi s snemanjem reklam) je posnet v slogu Leonejevih vesternov, finalni obračun pa spominja na končno **sekvenco** Divje horde Sama Peckinpaha, zato morda ne bo všeč vsem, ki so se navduševali nad avtorjevim prvencem.*

sequel (žarg.)

→ [nadaljevanje](#)

- *Tretji Bourne je namreč bistveno, bistveno več kot **sequel**, ali bolje rečeno: le kdo bi si mislil, da bo tretji del nekega hita postal eden izmed najboljših akcijskih filmov vseh časov, če ne celo najboljši?*
- *No, anakonde v temle **sequelu** izgledajo kot garažne verzije prve.*
- *Hja, Umazani ples 2, bolj prequel kot **sequel** in bolj rimejk kot prequel, se dogaja tik pred veliko tragedijo, tik pred novim Pearl Harborjem – tik preden je Amerika izgubila Kubo!*

sinhronizacija

Postopek, pri katerem izvirne filmske glasove zamenjajo z drugimi, ponavadi govorečimi v drugem jeziku, za potrebe distribucije v določenem jezikovnem okolju.

- V vlogo Codyja Mavericka se je s slovenskim glasom vživel Lovro Lah, ki je letos sodeloval že pri **sinhronizaciji** *Ninja želv*, glasove pa so posodili še Vojko Belšak, Tinkara in Roman Končar, Igor E. Bergant ter drugi.
- Ob posrečeni slovenski **sinhronizaciji** pa velja ob prihodu Malega Piščka na slovenska platna omeniti tudi dejstvo, da sta v slovenščino prevedeni in posrečeno prirejani tudi dve pesmici, ki ju je zapel lani po zaslugi Evrovizije popularni Omar Naber.
- Slovenska **sinhronizacija**, ki je na filmu enaka kot na kratkih risankah (glasove so risančkom posodili mnogi znani slovenski igralci – glej dodatek), bo tudi najmlajšim omogočala budno spremljanje dogajanja na platnu, nežna risanka pa je morda v tem predbožičnem času kot nalašč za to, da kateri izmed staršev svoje malčke tudi prvič popeljejo na čudežno filmsko potovanje v najbližjo kinodvorano.

slasher

Podžanr grozljivke, ki ponavadi vsebuje psihopatskega morilca in eksplicitne prizore ubijanja žrtev, z veliko nasilja in veliko krvi.

hiper. [grozljivka](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- Film – sicer tipični **slasher** – je povzročil veliko zgražanje, lobisti krščanske koalicije so pozivali k bojkotu dvoran, ki so ga vrtele, Tri-Star pa so skoraj križali.
- Ali se bosta ti zgodbi povezali, in če se bosta, na kakšen način, je ključna intriga tega filma, ki se z enim robom zaganja med klasične **slasher** filme oziroma grozljivke brez globlje poante, z drugim pa že visi v risu filmov s tako imenovano veliko skrivnostjo, torej filmov, kot so bili v zadnjem času npr. *Vsiljivci*, *Vanilla Sky*, *Memento* in podobni.
- Wes Craven in scenarist Kevin Williamson sta s *Krikom* odrešila **slasher**.

soundtrack

Posneta glasba, ki spremlja filmske prizore, včasih je zložena posebej za potrebe filma, v drugih primerih sestavljena iz že ustvarjenega glasbenega materiala, ponavadi je ta glasba izdana tudi posebej v obliki albuma.

- **Soundtrack** je zložil Gabriel Yared, Minghellov stari znanec iz Angleškega pacienta in Nadarjenega gospoda Ripleyja, čigar glasbo bomo poslušali tudi v prihajajoči Troji, še eno kandidaturo za oskarja pa je filmu priboril tudi Sting s skladbo »You Will Be My Ain True Love«.
- Ne da se je kaj spremenilo – **soundtrack** je še vedno bučen, Blade je še vedno najbolj jezen stoik na svetu, kung-fu ringelšpili se še vedno rolajo v zatamnjenih, zadimljenih tovarniških obratih, stene se še vedno rušijo, slow-motion je še vedno stilem št. 1, kaskaderji še vedno zaslužijo čestitke in Blade še vedno povsod vidi vampirje.
- Fotografija je prežeta z zlato peščenimi toni, **soundtrack** navit z lokalnimi favoriti reggaeja, fotografske kompozicije mogočne in izpiljene.

specialni efekti (žarg.)

→ [posebni učinki](#)

→ [specialni učinki](#)

- Škoda le, da so **specialni efekti** taki kot v filmu Milijon let pred našim štetjem.
- Čas in njemu primerna razvijajoča se tehnologija poskrbita le, da so **specialni efekti** bolj specialni in živi mrtveci vedno bolj cinični.
- Zvok grmenja, remix vseh sci-fijev, ki ste jih videli v zadnjih dvajsetih letih, tudi Hyamsovih (2010, Varuh časa, Relikvija), nas tako bombastično svari pred evolucijo, kot da bi nam hotel prikupiti kreacionizem –in res, **specialni efekti** izgledajo tako, kot da jih je Bog ustvaril sedmi dan.

specialni učinki (redko)

→ [posebni učinki](#)

→ [specialni efekti](#)

- Največja težava futuristično-matricomatičnega spektakla Ultraviolet ne leži v njegovih površnih **specialnih učinkih**, ne v njegovem povprečnem recikliranju odličnega izvirnika Glorie, ne v njegovi instant stripovski karakterizaciji, ki jo prekaša vsaka malo bolj dodelana računalniška igrice.
 - Kljub nepotrebnim pompoznosti pa so Pirati še vedno Bruckheimerjev film, kar pomeni, da spektakularnih akcijskih podvigov in sapo jemajočih **specialnih učinkov** ne zmanjka, kar je, kot kaže, za soliden poletni prepah dovolj, saj so po vsem svetu zaslužili več kot 660 milijonov dolarjev, s čimer podirajo rekorde.
 - Potem je spomladi 1997 v kinodvorane prišla nova izdaja digitalno prenovljene, s še ne videnimi **specialnimi učinki** opremljene originalne trilogije Vojne zvezd, ki se je v ameriških kinematografih zvrstila ravno do dvajsete obletnice premiernega predvajanja njenega prvega dela.
-

srhljivka (gl. [triler](#))

→ [grozljivka](#)

→ [horror](#)

→ [horor](#)

- *Film, ki nam je pred leti pokazal, da zlo lahko nosi tudi otroški obraz, je bil ob izidu šokanten in srhljiv ter je s pootročenjem zla skupaj z Rosemaryjinim otrokom in Izganjalcem hudiča začel novo obdobje psiholoških **srhljivk**.*
- *V iskanju svežih idej se Hollywood predvsem na področju grozljivk že kar nekaj časa obrača proti vse bolj prodorni azijski kinematografiji in tako po Krogu in Zameri prihaja nova adaptacija **srhljivke** iz dežele vzhajajočega sonca.*
- *Če so nekaj časa **srhljivkam** vladale nevidne sile, zapletene skrivnosti in končni preobrati, pa se sedaj na sceno vračajo vampirji, volkodlaki in nenazadnje tudi Črni mož.*

srhljivka (prim. [grozljivka](#))

→ [triler](#)

- *Največja med njimi je želja, da bi pojasnitve, na primer, kdo so templjarji in kaj je sionsko priorstvo, spretno vpletli v napeto **srhljivko** in platonsko ljubezensko zgodbo med Tomom Hanksom, profesorjem simbologije, in kriptologinjo Audrey Tatou.*
- *Misija: Nemogoče 2 je romantična akcijska **srhljivka**, ki posebnega agenta Ethana Hunta spet pahne v mednarodno krizo strašljivih razsežnosti.*
- *Tokrat se je režiser Phillip Noyce, ki je zaslovel z avstralsko **srhljivko** Nevarno morje (z Nicole Kidman, Sam Neillom ter Billyjem Zanom v glavnih vlogah), odločil, da bo film posnel v Vietnamu.*

studio

Podjetje oziroma korporacija, ki producira in včasih tudi distribuira filme.

homon. [studio](#)

- *Pred štirimi leti je **studio** Disney posnel igrani film o 101 dalmatincu.*
- *Ker pa se gledalec ne bi zavedal, v kakšni nevarnosti sta človeštvo in vera, Van Helsinga – agenta Vatikana – ne pričakajo le Drakulove leteče neveste, ampak tudi Drakula osebno, Frankensteinova pošast, Igor, volkodlaki in zombiji, skratka, vse klasične pošasti, s katerimi je v tridesetih obogatel **studio** Universal.*
- *Projekt, vreden približno 300 milijonov dolarjev, bi februarja 1998 skorajda utonil v pozabo, saj so odgovorni pri **studiu** Miramax želeli vse tri knjige strniti v en sam film.*

studio

Prostor, v katerem snemajo film, opremljen z vso potrebno snemalno opremo.

homon. [studio](#)

- *Film je sicer rezultat ameriške produkcije, v celoti pa so ga posneli v sosednji Italiji, delno na jugu v Materi, čudovitem starem ohranjenem mestecu (kjer so v šestdesetih letih snemali tudi Pasolinijev film o Jezusovem življenju Evangelij po Mateju), kopijo mesta Jeruzalem pa so postavili v velikih **studiih** rimskega Cinecitta.*
- *Radoživi kuža Bolt je prava hollywoodska zvezda, saj ni še nikoli zapustil filmskega **studia**, zato tudi ne ve, da so njegove čudežne moči zgolj stvar posebnih učinkov.*
- *Tam se Mick, ki kar ne more iz svoje kože, hitro zaplete v preiskavo umora in odkrije, da sledi vodijo v filmski **studio**.*

šoker

Film, ki uporablja posebne metode, kot je nenaden glasen zvok, da z nepričakovanimi, hitrimi kadri šokira oziroma prestraši gledalca.

hiper. [grozljivka](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Zdaj, ko Hollywood industrijsko predeluje **šokerje** iz sedemdesetih, je bilo le še vprašanje časa, kdaj bo trčil ob psihotriler *Ko pokliče tujec* (1979), ki premore enega izmed najbolj slavnih uvodov: varuška v grozi ugotovi, da anonimni psycho, ki jo po telefonu nadleguje in grozeče sprašuje, če je pogledala k otrokoma, kliče iz hiše, v kateri se nahaja.*
- *Odvisnost od avtomobila je pekel, so v en glas sporočali vsi ti **šokerji**.*
- *Če ste videli *Krvavi hostel*, potem boste lažje razumeli vse podtone **šokerja** *Turistas*, ki nam še enkrat pokaže, kako neumni, kako idiotski, kako naivni in kako arogantni so zahodni turisti.*

špageti vestern

podžanr vesterna, tako se imenuje, ker so ga navadno producirali in režirali Italijani, večkrat v koprodukciji s Španci. Filme se ponavadi snemali v Andaluziji, njihova tema pa je bila pogosto mehiška revolucija. Najbolj tipični predstavnik žanra je Sergio Leone

hiper. [vestern](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski](#)

[film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastičen film](#)

- V **špageti vesternih** so junake divjega zahoda pogosto igrali Italijani.
- Japonski režiser Akira Kurosawa je namreč priznal, da si je za svoj epski film *Sedem samurajev* (1954) izposojal od ameriških vesternov Johna Forda, medtem ko se je italijanski režiser Sergio Leone pri svojem prvem **špageti vesternu** *Za pest dolarjev* (1964) zgledoval po Kurosawovem *Yojimbu* (1961).
- Nove pustolovščine zamaskiranega mečevalca se gibljejo med bondiadami, franšizo *Malimi vohuni*, **špageti vesterni** in staromodnimi gusarskimi epopejami, kar nikakor ni slaba kombinacija.

tarantinovski

Pridevnik, ki opisuje slog, značilen za režiserja Quentina Tarantina. Posebnosti njegovega sloga so specifičen smisel za humor (iz občinstva izvablja smeh ob stvareh, ki niso razumljene kot tipično smešne), nelinearna pripoved (s skoki v preteklost in prihodnost), prikaz ekstremnega nasilja (večkrat tudi komično), gostobesedni dialogi, prepoznaven vizualen slog.

- *Smrtno varen*, prvi od grindhouse dvojčkov, ki sta ga posnela skupaj z Robertom Rodriguezom, je še bolj skrajno **tarantinovski** od njegovih prejšnjih filmov.
- Za filmske sladokusce in **tarantinovske** fanatike.
- *As v rokavu hlepi po tem, da bi mu rekli, da je tarantinovski*, toda Joe Carnahan, režiser tega maničnega, ultrakinetičnega, hiperaktivnega, fantazmagoričnega akcijskega ringelšpila s twistom, je šola Tonyja Scotta.

toboganski film

Film, v katerem je v ospredju akcija, ki niti za trenutek ne popusti.

→ [ringelšpil](#)

- *Pred nami je hiperstilizirana toboganska pustolovščina*, ki nas vrže v nepozabni vrtinec vojne med Dobrim in Zlim, med svobodomiselnostjo in diktaturo
- Vse, kar temu sledi, je **toboganska** in huronska **smešnica**, kjer se nad Springfield preroško zgrne ekološka katastrofa svetovnih razsežnosti.
- Ona nas v **tobogansko komičnem slogu** popelje skozi iniciacijski proces, tinejdžerski glamur, hormonske igre, webcam zapeljevanje, tračarske sabotaže, ratinge priljubljenosti, vroče sedeže in koketiranje z nedolžnostjo.

trailer (žarg.)

→ [napovednik](#)

triler

Filmski žanr, v katerem je osrednjega pomena napetost oziroma suspenz, ki se stopnjuje proti koncu. Zanj je značilen hiter tempo, večkrat tudi akcija in junak, ki se bori proti močnejšim nasprotnikom, ponavadi pod pritiskom časovne omejenosti.

hipon. [psihotriler](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burlaska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

→ [srhljivka](#)

- *Trilerji*, ki jih gledamo zadnja leta, igrajo namreč na eno samo karto: odgovor na vprašanje, kdo je morilec, prestavijo na konec filma.
- *Hard Candy*, teater krutosti, v katerem se gnetejo Avdicija, Misery in Deklica in smrt, je intrigantno mučen **triler**, pa ne le zato, ker logiko žrtve in napadalca obrne, ampak zato, ker ustvari kontekst, v katerem se gledalec ne more identificirati niti z žrtvijo niti z napadalcem.
- Kljub temu ta mikrolokacijski **triler**, ki se morda še najbolj spogleduje z nedavnim remakom *Napada na policijsko postajo 13 in Sobe za paniko*, premore veliko dobrega.

twist (žarg.)

→ [preobrat](#)

→ [zasuk](#)

- In ta finalni **twist** je njihovo edino premoženje – njihova edina retorična figura.
- Tovrstna oznaka je ponavadi rezervirana za filme z veliko skrivnostjo, s presenetljivim preobratom, **twistom**, pri katerem zazijamo od sladkega presenečenja.
- Mamet se je kot mojster **twistov** izkazal tudi v *Hiši iger* in *Španskem ujetniku*.

vestern

Filmski žanr, v katerem se zgodba večinoma odvija v 19. stoletju na ameriškem zahodu, osrednji junaki so navadno kavboji, osrednja tema pa konflikti glede zemlje, živine ali konflikti z Indijanci.

hipon. [špageti vestern](#); prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burlaska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- V šestdesetih letih prejšnjega stoletja se je zdelo, da bo **western** – sicer tipični ameriški filmski žanr – izumrl.
- In vendar je bil **western** vedno zelo protisloven žanr: po eni strani ni bil nikoli na strani sil, ki so korumpirale ameriški zahod, ta »božji vrt«, po drugi strani pa je bil zelo dolgo proti Indijancem, kolateralni škodi sil, ki so korumpirale »božji vrt«.
- Zgodba o seksi damah, ki kradeta denar pokvarjenim in upanje vračata obubožanim, ni nič drugega kot poskus, da bi naredili ženski različici kulturnega **westerna** *Butch Cassidy in Sundance Kid*.

video

Starejša tehnologija elektronskega snemanja in predvajanja gibljivih slik, prek katere je mogoče s pomočjo videopredvajalnikov filme gledati doma.

prim. [video film](#)

- Filma v slovenskih kinematografih niso predvajali, vsi tisti, ki vas bo navdušila Umetna inteligenca, pa si ga lahko ogledate na **videu**.
- Ali natančneje: eksplozija multipleksov v osemdesetih in devetdesetih je bila odgovor na eksplozijo **videa**: orjaške kinodvorane so razbili in prelevili v komplekse malih dvoran, ki so omogočale bolj intimno in obenem bolj domačno gledanje filmov.
- Malo starejši otroci po srcu se še spomnimo časa pred **videom**, ko smo lahko Disneyjeve risanke gledali le v čarobnem mraku kinodvoran

video film

Film, ki je posnet z video tehnologijo in zato primeren le za predvajanje v videopredvajalnikih, ne pa na velikem platnu.

prim. [video](#)

- Režiser Josef Fares se je z desetimi leti s starši preselil v Stockholm in pri petnajstih posnel že svoje prve **video filme** ter kasneje postal najmlajši študent tamkajšnje filmske šole, kjer študira še danes.

vizualni efekti

Del posebnih učinkov, pri katerih s posebnimi procesi obdelajo filmsko sliko (ponavadi gre za združitev resničnih filmskih posnetkov z računalniško animacijo), da ta deluje sicer še vedno realistično, a bolj nevarno, osupljivo itd.

hiper. [posebni učinki](#)

→ [digitalni efekti](#)

- *Da h'woodski filmi uživajo v pustošenju Amerike, ni nobena skrivnost – za destrukcijo Amerike vedno prihranijo najboljše, najdražje in najbolj spektakularne **vizualne efekte**.*
- *Obilo akcije, predvsem preteпов, osupljive **vizualne efekte** in razkošna prizorišča.*
- *Producenta te srhljivke sta producent številnih uspešnic Joel Silver (npr. akcijskih serij *Smrtonosno orožje* in *Umri pokončno*) ter režiser Robert Zemeckis, znan po izjemni uporabi **vizualnih efektov** v svojih filmih.*

vohunski film

Filmski žanr, v katerem ima osrednje mesto vohunjenje, se pravi pridobivanje skrivnih informacij brez dovoljenja. Ti filmi so ponavadi združeni še s kakim drugim žanrom, najpogosteje trilerjem (npr. Sever severozahod Alfreda Hitchcocka), lahko pa tudi s komedijo (npr. Vohuni kot midva Johna Landisa).

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Človeški glas je konju posodil oskarjevec Matt Damon, ki se je kalil že v manj uspešni risanki Titan A. E. (2000), kaj kmalu pa bo ne samo z glasom, temveč tudi s telesom naskočil platna v **vohunskem filmu** Kdo je Bourne.*
- *Woo se je sprva branil, češ da ni prava oseba za snemanje **vohunskega filma**, obenem pa je želel najprej snemati mjuzikel z Johnom Travolto, potem pa še en gangsterski film.*
- *James Bond ima nedvomno bolj ali manj opazen vpliv na vse **vohunske filme**, še posebno tiste, ki se ne jemljejo povsem resno.*

vojni film

Filmski žanr, pri katerem je v ospredju vojna oziroma vojaški spopad, včasih se film osredotoča tudi na vojne ujetnike ali na vojaško urjenje, taki filmi so večkrat zgodovinski.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Marinec spominja na vse tiste **vojne filme**, v katerih pošljejo fante na vojno, potem pa vojne ne vidijo – akcije ni.*
- *Ameriški **vojni film** je poln reševalnih akcij, pobegov iz vojaških taborišč, ameriške stoične drža, nasprotnikovega sadizma in filozofije »ne puščajmo nikogar za seboj«.*

- *Pred leti smo tako tudi v naših kinih videli eksplozivno akcijo Shiri (1999) režiserja Je-gyu Kanga, v prihajajočem letu pa bomo videli epski **vojni film** istega režiserja, korejsko verzijo Reševanja vojaka Ryana, z naslovom Taegukgi/Vojna bratovščina.*

zasuk (redko)

→ [preobrat](#)

→ [twist](#)

- *Strah pred nevidnim, groza, vsenavzoči človeški strah, nadvse občutljivi junaki in seveda neizogibni sklepni **zasuk** so postali nepogrešljivi elementi njegovih prefinjenih srhljivk.*
- *Povprečen triler s serijo dobrih **zasukov**.*
- *Sprotnih šal, nepričakovanih **zasukov** in popkulturnih referenc je več, kot jih lahko pri samo enem gledanju prežvečimo.*

ZF (okrajš.)

→ [znanstvenofantastični film](#)

→ [zf](#)

→ [sci-fi film](#)

- *Od **ZF** trilerja je tokrat ostal zgolj temačni, mrzlični triler, ki nas skuša prepričati, da je obkurnih in nasilnih pojavov na Zemlji več kot dovolj.*
- ***ZF** komedija, v kateri infantilni Adam Sandler zaradi promocije v službi svoje življenje spremeni v devedejevski meni, svoje otroke v zavaljene debile in svojo ljubko ženo v eks ženo, je tipična novodobna ameriška moralka na temo odsotnih očetov, kroničnega pomanjkanja časa in cene, ki jo treba plačati za uspeh.*
- *Simpatično **ZF** komedijo o tem, kaj se zgodi, ko superjunakinja svojo ljubezen do civilizacije preusmeri v sovraštvo do posameznika, je režiral nihče drug kot Ivan Reitman, ki že od Izganjalcev duhov vestno pili žanr, s katerim je zaslovel.*

zf (okrajš.)

→ [znanstvenofantastični film](#)

→ [ZF](#)

→ [sci-fi film](#)

- *Zgodba o skakačih, posebni vrsti ljudi, ki so lahko kjer koli kadar koli in takoj, bi lahko bila **zf** družinska drama, lahko bi bil celo novi Highlander.*

znanstvenofantastični film

Filmski žanr, ki se od fantazijskega loči po tem, da vsebuje elemente, ki bi bili znanstveno morda – če ne zdaj, pa nekoč v prihodnosti – možni.

Znanstvenofantastični filmi so pogosto postavljeni v prihodnost, v vesolje, pogoste teme so potovanje skozi čas, uporaba nanotehnologije itd.

prim. [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#)

→ [ZF](#)

→ [zf](#)

→ [sci-fi film](#)

- *Posnel je **znanstvenofantastične filme** Vesoljska postaja št. 1, Planet prekletih, Odiseja 2010, Varuh časa, trilerje Presidio, Ozek prehod, Smrtonosni poraz, pa tudi grozljivko Relikvija ter borbo Arnolda Schwarzeneggerja s hudičem v Začetku konca.*
- *Trenutno snema romantično dramo Full Frontal (David Duchovny, Brad Pitt in Julia Roberts), nekakšno nizkopračunsko nadaljevanje Seksa, laži in videotakov, napoveduje pa že tudi **znanstvenofantastičen film** Solaris, ki naj bi ga produciral titanski James Cameron.*
- *Drugo vprašanje, za katerega pa se bodo zanimali tisti, ki so v prvi Matrixi videli predvsem originalen **znanstvenofantastični film**, pa je, kako sta brata Wachowski nadgradila zgodbo iz prvega dela.*

žanr

Žanr je tip filma, prepoznaven po svojih konvencijah. Po teh skupnih značilnostih se filmi delijo na različne žanre, ki so v grobem podobni literarnim, ima pa film več podžanrov.

prim. [žanrski film](#); prim: [akcijski film](#), [animirani film](#), [biografski film](#), [burleska](#), [detektivka](#), [dokudrama](#), [dokumentarni film](#), [drama](#), [fantazijski film](#), [film katastrofe](#), [gangsterski film](#), [grozljivka](#), [komedija](#), [kriminalka](#), [kung-fu film](#), [melodrama](#), [muzikal](#), [pornografski film](#), [psihotriler](#), [pustolovski film](#), [road movie](#), [romantičen film](#), [slasher](#), [šoker](#), [špageti vestern](#), [triler](#), [vestern](#), [vojni film](#), [znanstvenofantastični film](#)

- *Zmagovalni režisersko-scenaristični duo Craven in Williamson, ki je pred leti s Krikom oživil **žanr** slasherjev in svetu dokazal, da upanje na prave srhljivke še vedno obstaja, se poskuša s Prekletimi vrniti na steze slave.*
- *Grozljivke so **žanr**, ki se rad vedno znova vrača, in film s pomenljivim naslovom Brez povratka 3 se skušnjava vrnitve, kot kaže, ne more upreti.*
- *Trik tega filma pa je prav v tem, da nam **žanr** zamolči.*

žanrski film

Žanr je tip filma, prepoznaven po svojih konvencijah. Čeprav je žanrov več, pa z izrazom žanrski film označujemo predvsem akcijske filme, grozljivke, kriminalke, pustolovske filme in trilerje.

prim. [žanr](#)

- *Drugo linijo španskega filma so v zadnjem času ustvarili predvsem mlajši režiserji, ki so se podali v vode izvirnih **žanrskih filmov**, natančneje trilerjev, ki jim pogosto dodajajo tudi nadnaravne komponente.*
- *Avstralski režiser Greg McLean je pred tremi leti z grozljivko Wolf Creek ljubitelje **žanrskih filmov** ponovno opozoril na že nekoliko pozabljeno avstralsko kinematografijo.*
- *To ne bi bilo prav nič čudnega, saj je nekaj prejšnjih Clintovih **žanrskih filmov**, kot sta bila trilerja Krvna slika (Blood Work) in Pravi zločin (True Crime), k nam prišla samo na domačo filmsko zabavo.*

PRILOGA 4: SLIKE SOPOJAVNIC (SKETCH ENGINE)

[Home](#) [Concordance](#) [Word List](#) [Word Sketch](#) [Thesaurus](#) [Sketch-Diff](#)

replika/enovrstičnica

cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq = 43/14

[change options](#)

Common patterns

replika	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	enovrstičnica
----------------	-----	-----	-----	---	------	------	------	----------------------

a_modifier	20	11	2.8	3.2
dober	<u>2</u>	<u>2</u>	6.5	7.4
prec_prep	3	2	1.1	1.6
z	<u>1</u>	<u>2</u>	3.4	7.2

"replika" only patterns

is_obj2 1 4.4	a_modifier 20 2.8	prec_prep 3 1.1	gen_2 1 0.8
dodeliti <u>1</u> 9.1	standarden <u>2</u> 14.0	v <u>2</u> 5.3	raven <u>1</u> 8.2
prec_z 1 2.9	konformističen <u>1</u> 10.5	post_verb: 8 1.1	coord 2 0.6
težiti <u>1</u> 9.5	pozerski <u>1</u> 9.8	izgovarjati <u>1</u> 9.1	gagov <u>1</u> 12.1
	gagov <u>1</u> 9.8	izrekati <u>1</u> 8.5	statičen <u>1</u> 10.4
	strahopeten <u>1</u> 9.1	hoteti <u>2</u> 6.9	is_subj 1 0.5
	samoironičen <u>1</u> 8.5	napisati <u>1</u> 5.0	snemati <u>1</u> 7.2
	bled <u>1</u> 8.0	najti <u>1</u> 3.6	
	unikaten <u>1</u> 7.3	iti <u>1</u> 3.5	
	dialoški <u>1</u> 7.0	videti <u>1</u> 3.3	
	redk <u>1</u> 6.7		
	katoliški <u>1</u> 6.5		
	svojevvrsten <u>1</u> 6.4		

prec_verb: 3 0.4
dodeliti <u>1</u> 8.0
ponujati <u>1</u> 6.3
postaviti <u>1</u> 5.7

"enovrstičnica" only patterns

is_obj2	2	18.3
navdihovati	<u>1</u>	8.7
primanjkovati	<u>1</u>	8.5
prec_z	2	12.0
obmetavati	<u>1</u>	11.7
bombardirati	<u>1</u>	10.5

a_modifier	11	3.2
tarantinovski	<u>1</u>	8.5
udaren	<u>1</u>	8.4
nalezljiv	<u>1</u>	8.3
optimističen	<u>1</u>	8.0
huronski	<u>1</u>	8.0
popkulturen	<u>1</u>	7.9
učinkovit	<u>1</u>	7.6
stripovski	<u>1</u>	6.1
zabaven	<u>1</u>	5.6
gen_2	1	1.7
kralj	<u>1</u>	7.7

is_subj	1	1.1
onemogočiti	<u>1</u>	10.2
post_verb:	2	0.6
zrcaliti	<u>1</u>	9.1
pomešati	<u>1</u>	9.1
coord	1	0.6
posrečen	<u>1</u>	8.8
prec_verb:	2	0.5
navdihovati	<u>1</u>	8.7
primanjkovati	<u>1</u>	8.5

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

horror/grozljivka cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq

= 22/266

[change options](#)

Common patterns

horror	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	grozljivka
---------------	-----	-----	-----	---	------	------	------	-------------------

a_modifier 7 115 2.2 3.0

najstniški 1 9 6.3 18.9

sodoben 1 3 5.4 7.3

prec_prep 1 20 0.9 1.4

v 1 5 3.7 6.0

"horror" only patterns

is_subj 6 7.3

napihniti 1 7.8

puščati 1 6.2

mutirati 1 6.0

potegniti 1 5.7

pomeniti 1 4.6

čakati 1 4.6

post_inf 1 4.3

vacui 1 12.4

gen_1 2 3.6

fešta 1 12.1

studio 1 7.7

prec_v 1 3.2

preleviti 1 6.9

a_modifier 7 2.2

čist 2 11.9

morbiden 1 8.5

londonski 1 7.8

britanski 1 6.1

gen_2 1 1.8

retro 1 10.2

post_verb: 2 0.6

vacui 1 11.7

mutirati 1 7.1

coord 1 0.6

kostumski 1 10.2

prec_verb: 2 0.6

čakati 1 5.7

najti 1 5.0

"grozljivka" only patterns

gen_2 3 5.5

področje 3 13.2

ljubitelj 3 11.7

niz 2 10.2

a_modifier 11 3.0

akcijski 13 18.1

klasičen 8 17.0

japonski 5 13.8

prec_v 7 1.9

zrolati 1 10.4

bush 1 7.7

žrtev 1 6.2

prec_prep 2 1.4

za 5 9.2

med 3 8.9

iz 2 5.7

serija	<u>3</u>	9.9	znanstvenofantasti	<u>3</u>	10.7	pošast	<u>1</u>	6.2	pri	<u>1</u>	3.5				
made	<u>1</u>	9.2	čen				igralk	<u>1</u>	6.0	z	<u>2</u>	3.5			
cliffhangerje	<u>1</u>	9.2	psihološki	<u>3</u>	10.5			a			do	<u>1</u>	3.2		
laden	<u>1</u>	8.2	dizajnerski	<u>2</u>	10.3				iskati	<u>1</u>	4.7	o	<u>1</u>	3.2	
kombiniranje	<u>1</u>	8.1	istoimenski	<u>3</u>	9.7					vloga	<u>1</u>	4.1			
predvidljivost	<u>1</u>	7.8	perverzen	<u>2</u>	9.6										
fanica	<u>1</u>	7.6	kulten	<u>3</u>	8.9										
kralj	<u>2</u>	7.6	fantastičen	<u>2</u>	8.6										
prototip	<u>1</u>	7.1	nezadržan	<u>1</u>	8.0										
			proračunski	<u>1</u>	8.0										

is_subj	14	1.4	coord	11	0.6	gen_1	3	0.4	prec_verb:	16	0.4
zamišljen	<u>1</u>	8.2	tv-nadaljevanka	<u>1</u>	11.1	kača	<u>1</u>	8.2	ustvariti	<u>3</u>	9.8
naslajati	<u>1</u>	7.0	paranormalen	<u>1</u>	7.7	tip	<u>1</u>	7.1	snemati	<u>2</u>	8.2
definirati	<u>1</u>	6.7	še	<u>1</u>	6.1	človek	<u>1</u>	5.4	gledati	<u>2</u>	7.0
krvaveti	<u>1</u>	6.4	parodija	<u>1</u>	5.9				udariti	<u>1</u>	5.3
strašiti	<u>1</u>	6.2	odličen	<u>1</u>	5.7				pripovedovati	<u>1</u>	5.2
dišati	<u>1</u>	5.8	pa	<u>1</u>	5.1				učiti	<u>1</u>	5.2
učiti	<u>1</u>	5.3	on	<u>1</u>	4.8				pripravljati	<u>1</u>	4.8
ostajati	<u>1</u>	5.1	akcijski	<u>1</u>	4.5				dokazovati	<u>1</u>	4.6
zavedati	<u>1</u>	4.9	triler	<u>1</u>	4.5				ostati	<u>1</u>	3.4
uživati	<u>1</u>	4.8	o	<u>1</u>	3.8				dobiti	<u>1</u>	3.0
dokazovati	<u>1</u>	4.7	film	<u>1</u>	2.1				posneti	<u>1</u>	3.0
končati	<u>1</u>	4.2							videti	<u>1</u>	2.6

post_inf	1	0.4	post_verb:	12	0.3
prodati	<u>1</u>	7.7	priropotati	<u>1</u>	9.9
			računati	<u>1</u>	6.5
			krvaveti	<u>1</u>	6.5
			ostajati	<u>1</u>	5.3
			prodati	<u>1</u>	5.2
			imeti	<u>2</u>	4.6
			početi	<u>1</u>	4.4
			dogajati	<u>1</u>	4.1
			priti	<u>1</u>	3.3

vedeti	1 3.1
postati	1 2.8

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

muzikal/mjuzikl cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq
= 50/10

[change options](#)

Common patterns

muzikal	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	mjuzikl
----------------	-----	-----	-----	---	------	------	------	----------------

"muzikal" only patterns

a_modifier	24	2.6	is_subj	6	2.5	prec_verb:	7	0.7	post_verb:	3	0.3
srednješolski	<u>2</u>	12.8	postreči	<u>1</u>	6.8	strniti	<u>1</u>	8.5	seči	<u>1</u>	7.5
istoimenski	<u>2</u>	9.5	prevzeti	<u>1</u>	5.7	revitalizirati	<u>1</u>	8.4	prejeti	<u>1</u>	6.1
ozonov	<u>1</u>	8.9	prepričati	<u>1</u>	5.2	ogledati	<u>1</u>	5.4	morati	<u>1</u>	4.4
hollywoodski	<u>2</u>	8.8	želeti	<u>1</u>	4.5	ustvariti	<u>1</u>	4.6			
pocukran	<u>1</u>	7.6	odločiti	<u>1</u>	4.4	narediti	<u>1</u>	4.5			
dovršen	<u>1</u>	7.2	izgledati	<u>1</u>	3.9	želeti	<u>1</u>	4.3			
neuspešen	<u>1</u>	7.2	prec_v	2	2.3	izgledati	<u>1</u>	3.7			
gotski	<u>1</u>	7.1	prepričati	<u>1</u>	6.2	coord	3	0.7			
dinamičen	<u>1</u>	6.9	vloga	<u>1</u>	5.4	žanr	<u>1</u>	6.8			
biografski	<u>1</u>	6.8)	<u>1</u>	5.7			
stiliziran	<u>1</u>	6.5				komedija	<u>1</u>	5.0			
veličasten	<u>1</u>	6.1									

"mjuzikl" only patterns

is_subj	5	8.6	a_modifier	6	2.7	post_verb:	1	0.4
valiti	<u>1</u>	8.2	broadwayski	<u>2</u>	15.4	formatirati	<u>1</u>	10.2
nastajati	<u>1</u>	7.7	slab	<u>2</u>	11.1			
najeti	<u>1</u>	6.4	neopisljiv	<u>1</u>	11.0			
uspeti	<u>1</u>	4.8	h'woodski	<u>1</u>	6.8			
postati	<u>1</u>	3.6	prec_verb:	3	1.2			
prec_v	1	4.6	producirati	<u>2</u>	12.8			
preleviti	<u>1</u>	6.9	nastajati	<u>1</u>	8.2			
coord	1	0.9						

himna 1 9.8

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

sequel/nadaljevanje cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi

freq = 12/403

[change options](#)

Common patterns

sequel	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	nadaljevanje
is_subj	2	38	3.6	1.9				
izgledati	<u>1</u>	<u>7</u>	5.0	11.9				
a_modifier	4	131	1.9	1.7				
zadnji	<u>1</u>	<u>1</u>	5.4	1.9				
nov	<u>1</u>	<u>1</u>	4.8	1.3				
prec_verb:	2	55	0.8	0.6				
videti	<u>1</u>	<u>2</u>	4.7	3.2				

"sequel" only patterns

gen_1	2	5.4	a_modifier	4	1.9	prec_verb:	2	0.8
prerokba	<u>1</u>	9.1	reaganov	<u>1</u>	8.8	financirati	<u>1</u>	9.0
kapitalizem	<u>1</u>	8.6	državljanski	<u>1</u>	8.1			
prec_v	1	4.9	coord	2	1.9			
živeti	<u>1</u>	6.1	prequel	<u>1</u>	10.8			
is_subj	2	3.6	bolj	<u>1</u>	5.8			
preseliti	<u>1</u>	6.9	post_verb:	2	1.0			
is_obj4	1	3.0	preseliti	<u>1</u>	6.9			
financirati	<u>1</u>	9.7	izgledati	<u>1</u>	5.0			

"nadaljevanje" only patterns

gen_1	6	4.9	is_obj4	4	4.0	prec_v	2	2.9	is_subj	3	1.9
anakonda	<u>3</u>	15.7	posneti	<u>1</u>	17.6	vloga	<u>4</u>	10.2	nositi	<u>3</u>	9.6
film	<u>1</u>	10.4	pripravljati	<u>5</u>	13.6	deuec	<u>1</u>	9.0	objaviti	<u>2</u>	9.3
	<u>2</u>					biti	<u>4</u>	8.1			

hellraiser	<u>1</u>	9.2	dočakati	<u>3</u>	12.7	nastopiti	<u>2</u>	8.1	izdati	<u>2</u>	8.6
jegenjček	<u>1</u>	8.6	dobiti	<u>8</u>	12.6	uvod	<u>1</u>	6.8	potrditi	<u>2</u>	8.5
deuce	<u>1</u>	8.6	dobivati	<u>2</u>	8.8	absurd	<u>1</u>	6.3	predviden	<u>1</u>	7.0
misija	<u>2</u>	8.1	izdati	<u>2</u>	8.2	predelati	<u>1</u>	5.9	brskati	<u>1</u>	6.6
zgodba	<u>5</u>	8.0	onemogočati	<u>1</u>	7.2	nadomestiti	<u>1</u>	5.7	odplešiti	<u>1</u>	6.5
eragon	<u>1</u>	7.3	snovati	<u>1</u>	6.6	parodirati	<u>1</u>	5.7	ustreliti	<u>1</u>	5.6
armagedon	<u>1</u>	7.3	ugledati	<u>1</u>	5.4	nadaljevanje	<u>1</u>	4.3	podajati	<u>1</u>	5.3
predfilm	<u>1</u>	7.1	zavreči	<u>1</u>	5.0	prijatelj	<u>1</u>	3.9	nameravati	<u>1</u>	5.2
casablanca	<u>1</u>	7.1	načrtovati	<u>1</u>	4.9	izkazati	<u>1</u>	3.9	dobivati	<u>1</u>	5.1
hellboy	<u>1</u>	6.9	napovedati	<u>1</u>	4.6				obetati	<u>1</u>	5.0

a_modifier	131	1.7	prec_verb:	55	0.6	coord	19	0.5	post_verb:	32	0.4
filmski	<u>13</u>	14.1	posneti	<u>13</u>	16.4	predzgodba	<u>2</u>	13.8	ponujati	<u>2</u>	7.3
logičen	<u>3</u>	13.3	dobiti	<u>9</u>	13.2	remakov	<u>1</u>	9.8	izkazati	<u>2</u>	6.7
neposreden	<u>3</u>	11.7	pripravljati	<u>4</u>	11.4	nadaljevanje	<u>2</u>	8.2	goditi	<u>1</u>	6.4
samoumeven	<u>2</u>	11.4	dočakati	<u>2</u>	9.3	pišček	<u>1</u>	7.8	umreti	<u>2</u>	6.0
aktiven	<u>2</u>	10.8	izdati	<u>2</u>	8.0	rimejka	<u>1</u>	7.7	stopnjevati	<u>1</u>	5.7
vietnamski	<u>3</u>	10.3	onemogočati	<u>1</u>	7.0	se	<u>2</u>	7.6	podajati	<u>1</u>	5.5
pričakovan	<u>2</u>	9.5	snovati	<u>1</u>	6.5	samo	<u>1</u>	7.5	zavriniti	<u>1</u>	5.4
pandastičen	<u>1</u>	8.6	bruhati	<u>1</u>	5.8)	<u>2</u>	7.1	zavreči	<u>1</u>	5.4
panevropski	<u>1</u>	8.6	napolniti	<u>1</u>	5.4	predelava	<u>1</u>	6.3	obračunati	<u>1</u>	5.2
beraški	<u>1</u>	8.6	ugledati	<u>1</u>	5.3	zasesti	<u>1</u>	6.1	ohranjati	<u>1</u>	5.0
			dobivati	<u>1</u>	4.7	drzen	<u>1</u>	5.8			
			obetati	<u>1</u>	4.6	množica	<u>1</u>	5.4			

prvinski	<u>2</u>	8.1
dveinpolur en	<u>1</u>	7.9

		1
postreči	<u>1</u>	5. 1
omogočiti	<u>1</u>	5. 0

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

efekt/učinek cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq =
71/192

[change options](#)

Common patterns

efekt	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	učinek
-------	-----	-----	-----	---	------	------	------	--------

prec_za	5	6	8.8	3.5
specialist	<u>2</u>	<u>1</u>	14.1	8.1
a_modifier	78	236	4.7	4.7
poseben	<u>9</u>	<u>94</u>	17.8	43.4
specialen	<u>28</u>	<u>9</u>	40.8	20.5
digitalen	<u>14</u>	<u>6</u>	26.7	13.7
vizualen	<u>6</u>	<u>19</u>	16.6	25.8
stranski	<u>2</u>	<u>11</u>	7.6	19.3
osupljiv	<u>2</u>	<u>5</u>	9.7	15.3
računalniški	<u>2</u>	<u>4</u>	7.4	9.9
spektakularen	<u>1</u>	<u>2</u>	4.9	7.1
filmski	<u>1</u>	<u>5</u>	1.7	5.6
velik	<u>1</u>	<u>2</u>	1.6	1.9
is_obj4	2	9	0.8	1.2
doseči	<u>1</u>	<u>1</u>	6.6	5.1
prec_prep	3	4	0.5	0.2
za	<u>2</u>	<u>1</u>	7.2	3.6
prec_verb:	3	16	0.2	0.3
doseči	<u>1</u>	<u>2</u>	6.2	8.3

"efekt" only patterns

prec_pri 1 13.0	a_modifier 78 4.7	vb_passive 1 3.4	prec_z 1 1.3
krilo <u>1</u> 9.8	vzročn <u>1</u> 9.1	prisiljen <u>1</u> 8.9	srečanje <u>1</u> 8.8
prec_za 5 8.8	grmeč <u>1</u> 8.4	gen_1 5 1.7	post_na 1 1.2
hlastanje <u>1</u> 9.6	mavričen <u>1</u> 8.0	brezposelnost <u>1</u> 10.2	konec <u>1</u> 7.0
ekspert <u>1</u> 8.3	podrazvit <u>1</u> 7.7	patriarhat <u>1</u> 8.3	
biti <u>1</u> 3.6	predpotopen <u>1</u> 7.7	mumija <u>1</u> 8.0	

metuljev	<u>1</u>	7.2	popotovanje	<u>1</u>	7.1	is_obj4	2	0.8
posiljen	<u>1</u>	6.8	leto	<u>1</u>	4.5	dodati	<u>1</u>	6.8
nevsiljiv	<u>1</u>	6.3	prec_v	2	1.3			
nešteti	<u>1</u>	5.8	spreminjati	<u>1</u>	7.3			
orjaški	<u>1</u>	5.3	spremeniti	<u>1</u>	5.5			
poznan	<u>1</u>	5.3						
dolg	<u>1</u>	3.5						

post_verb:	11	0.7	post_v	1	0.6	gen_2	1	0.3
pomanjšati	<u>1</u>	8.1	industrija	<u>1</u>	8.5	domina	<u>1</u>	12.8
povečati	<u>1</u>	6.9	prec_prep	3	0.5	is_subj	1	0.2
uganiti	<u>1</u>	6.7	na	<u>1</u>	3.3	prisiljen	<u>1</u>	8.9
zapeljevati	<u>1</u>	6.6	coord	4	0.5	prec_verb:	3	0.2
ohraniti	<u>1</u>	5.4	mutantski	<u>1</u>	9.0	senzibilizirati	<u>1</u>	10.2
skrbeti	<u>1</u>	5.3	razkošen	<u>1</u>	8.2	dodati	<u>1</u>	6.4
poskrbeti	<u>1</u>	4.5	debel	<u>1</u>	8.1			
uspeti	<u>1</u>	4.0	znanstvenofantastičen	<u>1</u>	7.6			
ugotoviti	<u>1</u>	3.9						
spremeniti	<u>1</u>	3.8						
izgledati	<u>1</u>	3.3						

"učinek" only patterns

a_modifier	23	4.7	prec_z	1	4.	prec_za	6	3.	gen_1	1	1.4
jemajoč	<u>3</u>	12.2	ukvarjati	<u>2</u>	9.6	asistent	<u>1</u>	8.8	metulj	<u>5</u>	26.3
generiran	<u>2</u>	12.0	barantanje	<u>1</u>	9.4	strokovnja	<u>1</u>	7.6	izginjanje	<u>1</u>	9.2
zvočen	<u>3</u>	11.7	prizor	<u>2</u>	9.1	program	<u>1</u>	6.9	opravek	<u>1</u>	7.6
želen	<u>2</u>	11.6	kader	<u>1</u>	6.8	družba	<u>1</u>	5.7	celovečerc	<u>1</u>	7.0
nasproten	<u>3</u>	9.9	film	<u>3</u>	6.4	poskrbeti	<u>1</u>	5.1	predmestje	<u>1</u>	6.6
zahteven	<u>3</u>	9.8	bitka	<u>1</u>	5.8	post_na	5	2.0	tehnologija	<u>1</u>	6.4
dovršen	<u>2</u>	8.9	biti	<u>1</u>	2.8	gledalec	<u>2</u>	10.3	koža	<u>1</u>	6.1
kvaren	<u>1</u>	8.0				nivo	<u>1</u>	8.5	telo	<u>1</u>	5.9
onostranski	<u>1</u>	8.0									

izvrsten	<u>2</u>	7.5
prepričljiv	<u>2</u>	7.3
post-vojen	<u>1</u>	7.3

prec_pri	1	4.3
sodelovati	<u>1</u>	7.4

narod	<u>1</u>	7.5
platno	<u>1</u>	5.6

is_subj	17	1.3
dodelan	<u>1</u>	7.7
prevevati	<u>1</u>	7.3
prednjačiti	<u>1</u>	7.2
znočiti	<u>1</u>	7.0
poglabljati	<u>1</u>	6.7
trčiti	<u>1</u>	5.3
pričati	<u>1</u>	5.1
prevzeti	<u>1</u>	4.7
držati	<u>1</u>	4.5
doseči	<u>1</u>	4.5
dajati	<u>1</u>	4.4
imeti	<u>2</u>	4.0

is_obj4	9	1.2
prinašati	<u>2</u>	10.4
zadevati	<u>1</u>	7.3
vključevati	<u>1</u>	6.5
zahtevati	<u>1</u>	5.5
uporabiti	<u>1</u>	5.3
pričakovati	<u>1</u>	4.8
imeti	<u>1</u>	2.5
vb_passive	1	1.1
dodelan	<u>1</u>	10.6

coord	21	0.8
dodatek	<u>1</u>	7.8
oblikovalec	<u>1</u>	7.5
predvsem	<u>1</u>	6.9
scenografija	<u>1</u>	6.9
nenazadnje	<u>1</u>	6.8
pristen	<u>1</u>	6.5
poglabljati	<u>1</u>	6.5
medij	<u>1</u>	6.1
čudovit	<u>1</u>	6.0
maska	<u>1</u>	5.9
tehnika	<u>1</u>	5.9
obdobje	<u>1</u>	5.7

prec_v	2	0.4
zazreti	<u>1</u>	7.8
imeti	<u>1</u>	4.0

post_verb:	14	0.3
zakrpati	<u>1</u>	8.9
doseči	<u>2</u>	8.5
utapljati	<u>1</u>	6.9
doživljati	<u>1</u>	6.1
obtičati	<u>1</u>	5.2
dodati	<u>1</u>	4.9
ponujati	<u>1</u>	4.7
dokazovati	<u>1</u>	4.7
dokazati	<u>1</u>	4.6
dajati	<u>1</u>	4.6
pomagati	<u>1</u>	4.1
ustvariti	<u>1</u>	3.9

prec_verb:	16	0.3
imeti	<u>5</u>	9.1
zahtevati	<u>2</u>	8.9
prednjačiti	<u>1</u>	7.3
znočiti	<u>1</u>	7.1
zadevati	<u>1</u>	6.7
prinašati	<u>1</u>	5.3
prevzeti	<u>1</u>	4.8
iti	<u>1</u>	2.8
videti	<u>1</u>	2.6

prec_prep	4	0.2
brez	<u>1</u>	5.5
v	<u>2</u>	4.8
post_v	1	0.2
duh	<u>1</u>	7.7
gen_2	1	0.1
vrsta	<u>1</u>	7.7

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

prequel/predzgodba cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi
 freq = 12/11

[change options](#)

Common patterns

prequel	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	predzgodba
---------	-----	-----	-----	---	------	------	------	------------

"prequel" only patterns

coord	3	5.6
prequel	<u>2</u>	17.6
sequel	<u>1</u>	9.9
gen_1	1	5.4
pismo	<u>1</u>	8.9
a_modifier	2	1.9
sophiejin	<u>1</u>	11.7
prvinski	<u>1</u>	8.6

"predzgodba" only patterns

coord	4	4.6
nadaljevanje	<u>2</u>	10.7
značajski	<u>1</u>	10.5
predsti	<u>1</u>	9.4
gen_1	1	3.3
nadaljevanje	<u>1</u>	7.4
a_modifier	2	1.2
izbrušen	<u>1</u>	11.0
rimejkov	<u>1</u>	10.1

twist/preobrat cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq = 36/54

[change options](#)

Common patterns

twist	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	preobrat
-------	-----	-----	-----	---	------	------	------	----------

a_modifier	10	64	2.1	4.7
finalen	<u>3</u>	<u>1</u>	17.9	6.0
velik	<u>1</u>	<u>4</u>	3.7	7.5
šokanten	<u>1</u>	<u>1</u>	7.3	5.4

"twist" only patterns

prec_z	4	17.8
esprija	<u>1</u>	10.7
ringelšpil	<u>1</u>	9.4
psihotriler	<u>1</u>	9.2
presenetiti	<u>1</u>	6.4
gen_2	4	4.9
oliver	<u>3</u>	19.4
mojster	<u>1</u>	6.7
prec_prep	5	2.9
z	<u>5</u>	11.7
a_modifier	10	2.1
protikadilski	<u>1</u>	10.5
oliverjev	<u>1</u>	10.5
šekspirjanski	<u>1</u>	8.6
soliden	<u>1</u>	7.6
zadnji	<u>1</u>	4.4
post_verb:	6	1.3
izkazati	<u>2</u>	9.4
nastopati	<u>1</u>	5.9
postaviti	<u>1</u>	5.1
priti	<u>1</u>	4.0
imeti	<u>1</u>	2.9
prec_verb:	3	0.6
vsebovati	<u>1</u>	7.3
dodati	<u>1</u>	6.4
dobiti	<u>1</u>	4.7
coord	1	0.4
dva	<u>1</u>	9.5

"preobrat" only patterns

a_modifier	64	4.7
presenetljiv	<u>11</u>	28.3
končen	<u>7</u>	21.2
dramatičen	<u>3</u>	13.6
zaključen	<u>3</u>	13.0
nepričakovan	<u>3</u>	12.0
popoln	<u>3</u>	10.2
prec_z	2	3.1
konec	<u>1</u>	6.3
film	<u>1</u>	3.8
coord	5	0.7
nemogoč	<u>1</u>	8.4
če	<u>1</u>	7.8
nevarnost	<u>1</u>	7.2
post_verb:	6	0.4
izvesti	<u>2</u>	12.9
zamolčati	<u>1</u>	8.1
sestaviti	<u>1</u>	7.0
temeljiti	<u>1</u>	6.1
odločiti	<u>1</u>	4.4
gen_2	1	0.4
prec_verb:	3	0.2
zmoči	<u>1</u>	8.5
povzročiti	<u>1</u>	6.4
doživeti	<u>1</u>	6.1

poln	<u>3</u>	9.2
tragičen	<u>2</u>	8.8
shrekovski	<u>1</u>	8.6
nerazvozlživ	<u>1</u>	8.2
nepredviden	<u>1</u>	7.9
podoben	<u>2</u>	7.1

vizualen	<u>1</u>	6.9
številen	<u>1</u>	6.3

triler	<u>1</u>	6.9
prec_prep	2	0.4
do	<u>1</u>	5.5
v	<u>1</u>	3.0

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

remake/ponasnetek cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi
 freq = 37/13

[change options](#)

Common patterns

remake	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	ponasnetek
prec_za	2	2	9.9	23.0				
iti	<u>1</u>	<u>2</u>	4.9	8.9				
gen_1	6	4	5.9	9.0				
film	<u>2</u>	<u>3</u>	5.4	8.5				
a_modifier	29	7	5.0	2.8				
istoimenski	<u>9</u>	<u>2</u>	24.3	11.5				
japonski	<u>2</u>	<u>1</u>	9.2	6.5				
prec_prep	2	4	0.9	4.3				
za	<u>2</u>	<u>2</u>	7.8	6.7				

"remake" only patterns

prec_za	2	9.9	a_modifier	29	5.0
vzgib	<u>1</u>	9.2	Mcguiganov	<u>1</u>	9.4
gen_1	6	5.9	slamnat	<u>1</u>	9.4
original	<u>1</u>	8.5	kulten	<u>2</u>	8.6
vestern	<u>1</u>	7.1	adaptiran	<u>1</u>	8.3
klasika	<u>1</u>	6.7	francoski	<u>2</u>	7.9
prvenec	<u>1</u>	6.6	disneyjevski	<u>1</u>	7.5
			pink	<u>1</u>	7.4
			bombastičen	<u>1</u>	7.0
			neštet	<u>1</u>	6.8
			omenjen	<u>1</u>	5.6
			posrečen	<u>1</u>	5.4
			političen	<u>1</u>	4.6

"ponasnetek" only patterns

gen_1	4	9.0
kriminalka	<u>1</u>	7.6
prec_prep	4	4.3
na	<u>1</u>	3.0
v	<u>1</u>	2.3
a_modifier	7	2.8
norveški	<u>1</u>	9.2
hitchcockov	<u>1</u>	8.7
izviren	<u>1</u>	6.8
znan	<u>1</u>	6.0

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

road-movie/roadmovie user/tomaz/filmi freq = 10/4

[change options](#)

Common patterns

road-movie	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	roadmovie
------------	-----	-----	-----	---	------	------	------	-----------

"road-movie" only patterns

a_modifier	1	1.5
melanholičen	1	10.1

"roadmovie" only patterns

a_modifier	6	7.5
svetniški	1	12.0
svetopisemski	1	11.1
korekten	1	10.8
sprejet	1	10.6
mehiški	1	8.7
posrečen	1	8.2

Sketch Engine (ver:SkE-2.28.1-1.48.0)

road/roadmovie user/tomaz/filmi freq = 53/4

[change options](#)

Common patterns

road	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	roadmovie
------	-----	-----	-----	---	------	------	------	-----------

"road" only patterns

a_modifier	13	1.8
------------	----	-----

brezvezen	<u>1</u>	11.0
atipičen	<u>1</u>	10.9
plemenski	<u>1</u>	10.7
transvestitski	<u>1</u>	10.5
testosteronski	<u>1</u>	10.4
črnohumoren	<u>1</u>	10.2
eksistencialen	<u>1</u>	10.0
očetovski	<u>1</u>	9.8
svojevrsten	<u>1</u>	8.9
ultimativen	<u>1</u>	8.8
izviren	<u>1</u>	8.0
epski	<u>1</u>	7.9

"roadmovie" only patterns

a_modifier	6	7.5
svetniški	<u>1</u>	12.0
svetopisemski	<u>1</u>	11.1
korekten	<u>1</u>	10.8
sprejet	<u>1</u>	10.6
mehiški	<u>1</u>	8.7
posrečen	<u>1</u>	8.2

Sketch Engine (ver:SkE-2.28.1-1.48.0)

znanstvenofantastičen/sci-fi

[change options](#)

cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq = 78/9

Common patterns

znanstvenofantastičen	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	sci-fi
------------------------------	-----	-----	-----	---	------	------	------	---------------

modifies	81	6	6.3	3.2
triler	<u>12</u>	<u>2</u>	18.4	9.2
roman	<u>1</u>	<u>1</u>	2.7	5.3

"znanstvenofantastičen" only patterns

modifies	81	6.3	prec_verb:	7	0.5
srhljivka	<u>4</u>	12.3	ekranizirati	<u>1</u>	7.2
opus	<u>2</u>	9.4	butniti	<u>1</u>	7.2
grozljivka	<u>3</u>	9.4	zrežirati	<u>1</u>	5.9
žanr	<u>3</u>	9.2	prevzeti	<u>1</u>	5.6
spektakel	<u>3</u>	9.0	režirati	<u>1</u>	5.2
zgodba	<u>6</u>	8.7	dobiti	<u>1</u>	3.8
prednadaljevanje	<u>1</u>	8.4	posneti	<u>1</u>	3.8
resonanca	<u>1</u>	7.7			
klasika	<u>2</u>	7.6			
ljubitelj	<u>2</u>	7.4			
pravljica	<u>2</u>	7.3			
komedija	<u>4</u>	7.1			

"sci-fi" only patterns

modifies	6	3.2
epos	<u>2</u>	14.4
odisejada	<u>1</u>	6.8

prec_verb:	1	0.5
zmetati	<u>1</u>	11.0

"grozljivka" only patterns

prec_m ed	3	10.7	gen_2	3	5.5	prec_z	8	4.3	a_modifier	11	3.0
spadati	<u>1</u>	8.2	področje	<u>3</u>	13.2	nasprotje	<u>2</u>	12.4	dizajnerski	<u>2</u>	10.3
uvrščati	<u>1</u>	8.1	niz	<u>2</u>	10.2	debitiral	<u>1</u>	8.3	perverzen	<u>2</u>	9.6
			serija	<u>3</u>	9.9	opravek	<u>1</u>	8.0	nezadržan	<u>1</u>	8.0
			made	<u>1</u>	9.2	spogledova nje	<u>1</u>	7.5	proračunski	<u>1</u>	8.0
			cliffhanger je	<u>1</u>	9.2	nadaljevati	<u>1</u>	4.8	konotiran	<u>1</u>	7.6
			laden	<u>1</u>	8.2	leto	<u>1</u>	4.0	enciklopedičen	<u>1</u>	7.6
			kombiniran je	<u>1</u>	8.1	komedija	<u>1</u>	4.0	otroški	<u>2</u>	6.9
			predvidljivost	<u>1</u>	7.8				predelan	<u>1</u>	6.8
			fanica	<u>1</u>	7.6	prec_za	5	3.8	mesarski	<u>1</u>	6.4
			kralj	<u>2</u>	7.6	napovednik	<u>1</u>	8.3	postmodernističen	<u>1</u>	6.4
			prototip	<u>1</u>	7.1	metafora	<u>1</u>	8.1	zapakiran	<u>1</u>	6.3
			oboževalec	<u>1</u>	6.3				jacksonov	<u>1</u>	6.1

biti_adj	1	2.6	prec_v	7	1.9	prec_prep	20	1.4	is_subj	14	1.4
poln	<u>1</u>	7.6	zrolati	<u>1</u>	10.4	iz	<u>2</u>	5.7	zamišljen	<u>1</u>	8.2
is_obj4	14	2.3	bush	<u>1</u>	7.7	pri	<u>1</u>	3.5	naslajati	<u>1</u>	7.0
preglasiti	<u>1</u>	8.9	žrtev	<u>1</u>	6.2	do	<u>1</u>	3.2	definirati	<u>1</u>	6.7
snemati	<u>2</u>	8.4	pošast	<u>1</u>	6.2	o	<u>1</u>	3.2	krvaveti	<u>1</u>	6.4
sproducirati	<u>1</u>	8.2	igralka	<u>1</u>	6.0				strašiti	<u>1</u>	6.2
gledati	<u>2</u>	7.2	iskati	<u>1</u>	4.7				dišati	<u>1</u>	5.8
pripovedovati	<u>1</u>	5.4	vloga	<u>1</u>	4.1				učiti	<u>1</u>	5.3
pripravljati	<u>1</u>	4.9	post_o	1	1.6				ostajati	<u>1</u>	5.1
ostati	<u>1</u>	3.5	morilec	<u>1</u>	7.3				uživati	<u>1</u>	4.8
dobiti	<u>1</u>	3.2							dokazovati	<u>1</u>	4.7
									končati	<u>1</u>	4.2
									dogajati	<u>1</u>	4.0

is_obj2	1	0.8	coord	11	0.6	gen_1	3	0.4	prec_verb:	16	0.4
videti	<u>1</u>	5.3	tv-nadaljevanka	<u>1</u>	11.1	kača	<u>1</u>	8.2	snemati	<u>2</u>	8.2

paranormalen	<u>1</u>	7.7
še	<u>1</u>	6.1
parodija	<u>1</u>	5.9
odličen	<u>1</u>	5.7
pa	<u>1</u>	5.1
on	<u>1</u>	4.8
akcijski	<u>1</u>	4.5
o	<u>1</u>	3.8
film	<u>1</u>	2.1

tip	<u>1</u>	7.1
človek	<u>1</u>	5.4

gledati	<u>2</u>	7.0
udariti	<u>1</u>	5.3
pripovedovati	<u>1</u>	5.2
učiti	<u>1</u>	5.2
pripravljati	<u>1</u>	4.8
dokazovati	<u>1</u>	4.6
ostati	<u>1</u>	3.4
dobiti	<u>1</u>	3.0
videti	<u>1</u>	2.6

post_verb: 12 0.3

priropotati	<u>1</u>	9.9
računati	<u>1</u>	6.5
krvaveti	<u>1</u>	6.5
prodati	<u>1</u>	5.2
imeti	<u>2</u>	4.6
početi	<u>1</u>	4.4
dogajati	<u>1</u>	4.1
priiti	<u>1</u>	3.3
vedeti	<u>1</u>	3.1
postati	<u>1</u>	2.8

"srhljivka" only patterns

prec_me d	<u>3</u>	15. 8
--------------	----------	----------

uvrstiti	<u>1</u>	7.6
soditi	<u>1</u>	7.1

post_iz	<u>3</u>	7.4
stoletje	<u>1</u>	7.8
dežela	<u>1</u>	7.0

post_o	<u>2</u>	4.7
ekipa	<u>1</u>	7.1
duh	<u>1</u>	7.0

a_modifie r	<u>10</u> <u>1</u>	3.9
----------------	-----------------------	-----

družben	<u>4</u>	12. 6
pustolovski	<u>3</u>	11. 3
znanstveno- fantastičen	<u>2</u>	10. 1
bibličen	<u>2</u>	10. 0
parajoč	<u>2</u>	9.4
novodoben	<u>2</u>	8.5
volkodlaški	<u>1</u>	8.1
vaginalen	<u>1</u>	7.7

biti_adj	<u>1</u>	3.9
----------	----------	-----

pospremlje n	<u>1</u>	11. 8
-----------------	----------	----------

is_subj	<u>1</u> <u>9</u>	2. 8
---------	----------------------	---------

pospremlje n	<u>1</u>	8. 9
obujati	<u>1</u>	6. 8
izpustiti	<u>1</u>	6. 8
stiliziran	<u>1</u>	6. 8
poigravati	<u>1</u>	6. 2
omenjen	<u>1</u>	6. 0
staviti	<u>1</u>	5.

psihadeliče	<u>1</u>	7.7
n		
napet	<u>2</u>	7.7
demonski	<u>1</u>	7.5
pričujoč	<u>1</u>	7.5

		7
obnašati	<u>1</u>	5.7
odpovedati	<u>1</u>	5.3
brati	<u>1</u>	5.2
zateči	<u>1</u>	5.1
odvijati	<u>1</u>	5.0

prec_za	2	2.2
scenarij	<u>1</u>	6.6
prec_v	5	2.0
debitirati	<u>1</u>	8.7
vplesti	<u>1</u>	7.8
vampir	<u>1</u>	7.4
poletje	<u>1</u>	7.1
spoznati	<u>1</u>	4.9

gen_2	9	2.0
mojster	<u>2</u>	10.4
privrženec	<u>1</u>	8.0
figura	<u>1</u>	7.1
sezona	<u>1</u>	7.0
adaptacija	<u>1</u>	6.7
prec_z	2	1.6
pripravljenost	<u>1</u>	10.7
zasloveti	<u>1</u>	7.9

is_obj4	6	1.5
označiti	<u>1</u>	7.3
pripisati	<u>1</u>	7.3
imeti	<u>1</u>	2.9
is_obj2	1	1.2
posneti	<u>1</u>	5.8

coord	12	0.9
drama	<u>3</u>	10.3
polnokrven	<u>1</u>	9.4
platonski	<u>1</u>	8.7
soden	<u>1</u>	7.4
nepričakovan	<u>1</u>	6.6
temačen	<u>1</u>	6.4
kot	<u>1</u>	6.0
družinski	<u>1</u>	4.8
prec_prep	7	0.7
na	<u>1</u>	2.5

gen_1	2	0.4
stephen	<u>1</u>	8.6
leto	<u>1</u>	5.4

post_verb:	10	0.4
mexicati	<u>1</u>	10.1
obujati	<u>1</u>	7.5
obnašati	<u>1</u>	6.3
vladati	<u>1</u>	6.2
zateči	<u>1</u>	5.8
nositi	<u>1</u>	5.0
dokazati	<u>1</u>	5.0
prihajati	<u>1</u>	4.5
videti	<u>1</u>	3.0

prec_verb:	6	0.2
poigravati	<u>1</u>	7.3
navdihniti	<u>1</u>	7.2
spraševati	<u>1</u>	5.8

triler/srhljivka cb/UNG7/read.only/tomaz.filmi freq = 591/125

[change options](#)

Common patterns

triler	6.0	4.0	2.0	0	-2.0	-4.0	-6.0	srhljivka				
prec_med	2	3	2.	15.				is_subj	9	1	3.	2.
			6	8					5	9	5	8
mešanica	<u>1</u>	<u>1</u>	7.	7.2				stiliziran	<u>1</u>	<u>1</u>	5.	6.
			6								2	8
post_iz	2	3	1.2	7.4				spraševati	<u>2</u>	<u>1</u>	5.	4.
leto	<u>1</u>	<u>1</u>	5.4	5.0							8	6
								začeti	<u>4</u>	<u>1</u>	5.	2.
a_modifier	48	10									5	6
	1	1	4.6	3.9				odpovedati	<u>1</u>	<u>1</u>	3.	5.
akcijski	<u>8</u>	<u>4</u>	32.	8.6							7	3
			8					brati	<u>1</u>	<u>1</u>	3.	5.
psihološki	<u>2</u>	<u>10</u>	28.	22.							6	2
			9	8				prihajati	<u>2</u>	<u>1</u>	4.	3.
političen	<u>1</u>	<u>1</u>	20.	3.3							7	9
			3					prec_za	1	2	2.8	2.
znanstvenofantastičen	<u>1</u>	<u>4</u>	19.	13.					0			2
			7	4				iti	<u>5</u>	<u>1</u>	12.	4.
znanstveno-fantastičen	<u>7</u>	<u>2</u>	18.	10.							7	9
			3	1				scenarij	<u>1</u>	<u>1</u>	5.0	6.
napet	<u>9</u>	<u>2</u>	15.	7.7								6
			9					prec_v	22	5	2.2	2.0
komičen	<u>1</u>	<u>2</u>	14.	6.0				spoznati	<u>1</u>	<u>1</u>	3.4	4.9
			8									
fantastičen	<u>4</u>	<u>2</u>	10.	8.8				gen_2	19	9	1.0	2.0
			9					mojster	<u>1</u>	<u>2</u>	5.1	10.4
fantazijski	<u>5</u>	<u>1</u>	10.	4.0				coord	1	1	0.3	0.9
			5						6	2		
novodoben	<u>1</u>	<u>2</u>	3.1	8.5				drama	<u>5</u>	<u>3</u>	13.	10.
											8	3
znanstven	<u>3</u>	<u>1</u>	8.1	4.5				prec_pre	2	7	0.6	0.7
klasičen	<u>4</u>	<u>2</u>	7.5	6.5				v	<u>1</u>	<u>3</u>	11.	5.
dober	<u>4</u>	<u>4</u>	3.7	7.3								
sodoben	<u>5</u>	<u>1</u>	7.1	2.7								
kulten	<u>2</u>	<u>2</u>	4.2	6.6								
romantičen	<u>5</u>	<u>1</u>	6.3	2.4								
najstniški	<u>3</u>	<u>1</u>	6.3	3.6								
ekološki	<u>1</u>	<u>1</u>	4.1	5.7								
omenjen	<u>2</u>	<u>1</u>	5.5	4.4								
tempiran	<u>1</u>	<u>1</u>	3.9	5.5								
stiliziran	<u>1</u>	<u>1</u>	3.5	5.1								

apokaliptičen	<u>1</u>	<u>1</u>	3.5	5.0
povprečen	<u>1</u>	<u>1</u>	3.2	4.8
istoimenski	<u>2</u>	<u>1</u>	4.7	3.9
črn	<u>2</u>	<u>1</u>	3.7	3.2

	<u>3</u>		8	7
za	<u>5</u>	<u>1</u>	8.7	3.0
med	<u>2</u>	<u>1</u>	6.1	4.4
z	<u>2</u>	<u>1</u>	3.2	2.6

gen_1	11	2	0.6	0.4
leto	<u>3</u>	<u>1</u>	9.5	5.4
prec_verb: 27	6	0.2	0.2	
posneti	<u>5</u>	<u>2</u>	10.5	7.4
spraševati	<u>2</u>	<u>1</u>	7.8	5.8
ustvariti	<u>1</u>	<u>1</u>	3.3	4.8

"triler" only patterns

post_o	8	4.7
policaj	<u>2</u>	10.7
morilec	<u>2</u>	9.3
preprodaja	<u>1</u>	8.9
dobičkar	<u>1</u>	8.4
mreža	<u>1</u>	6.8
atentat	<u>1</u>	6.8

a_modifier	48	4.6
erotičen	<u>18</u>	25.4
vohunski	<u>12</u>	21.4
futurističen	<u>7</u>	17.2
konspirološki	<u>3</u>	14.0
nadnaraven	<u>7</u>	13.5
soliden	<u>4</u>	11.9
postibsenovski	<u>2</u>	11.5
vrhunski	<u>5</u>	10.8
intriganten	<u>3</u>	10.2
konspirativni	<u>2</u>	10.1
svinčen	<u>2</u>	10.

is_subj	9	3.5
napet	<u>2</u>	7.8
abstinirati	<u>1</u>	7.1
razkrivati	<u>2</u>	7.1
reinterpretirati	<u>1</u>	7.0
povrtati	<u>1</u>	6.8
preobrniti	<u>1</u>	6.7
skušati	<u>4</u>	6.5
predvajan	<u>1</u>	6.3
dogajati	<u>3</u>	6.3
napihovati	<u>1</u>	6.3
določati	<u>1</u>	5.

prec_za	1	2.8
jamstvo	<u>1</u>	9.5
sinonim	<u>1</u>	8.1
element	<u>1</u>	6.3
kombinacija	<u>1</u>	6.1
prec_med	2	2.6
mesto	<u>1</u>	6.2

		1
precizen	<u>2</u>	10.1

		9
naslanjati	<u>1</u>	5.7

prec_v	22	2.2
kriminalist	<u>1</u>	9.7
cleven	<u>1</u>	9.7
zalega	<u>1</u>	9.0
skinhead	<u>1</u>	8.4
pornografija	<u>1</u>	8.3
cage	<u>1</u>	7.6
bruckheimer	<u>1</u>	7.3
washington	<u>1</u>	7.3
spielberg	<u>1</u>	7.1
preigravati	<u>1</u>	6.9
cruise	<u>1</u>	6.6
preskočiti	<u>1</u>	5.9

post_iz	2	1.2
produkcija	<u>1</u>	7.4
prec_z	6	1.2
desetletje	<u>1</u>	7.0
postreči	<u>1</u>	6.8
izkušnja	<u>1</u>	6.4
platno	<u>1</u>	5.4
vračati	<u>1</u>	5.1
leto	<u>1</u>	4.3

vb_passive	2	1.1
predvajan	<u>1</u>	10.2
napet	<u>1</u>	8.1

gen_2	19	1.0
sprožilec	<u>1</u>	9.1
mojstrica	<u>1</u>	8.7
primes	<u>1</u>	8.3
ovoj	<u>1</u>	8.3
stotina	<u>1</u>	7.9
zvrst	<u>1</u>	7.7
območje	<u>1</u>	7.0
publika	<u>1</u>	5.9
pridih	<u>1</u>	5.6
zgodba	<u>2</u>	5.5
mešanica	<u>1</u>	5.4
oblika	<u>1</u>	5.3

prec_prep	24	0.6
ob	<u>1</u>	3.4
do	<u>1</u>	3.1
is_obj2	2	0.6
lotiti	<u>1</u>	6.8
spomniti	<u>1</u>	6.5

gen_1	11	0.6
disturbio	<u>2</u>	16.9
lantani	<u>1</u>	11.1
sirian	<u>1</u>	10.4
znamenje	<u>1</u>	8.1
odkrivanje	<u>1</u>	7.3
preobrat	<u>1</u>	6.5
robert	<u>1</u>	6.1

is_obj4	5	0.3
pogrešati	<u>1</u>	7.2
snemati	<u>1</u>	5.6
spomniti	<u>1</u>	5.6
preživeti	<u>1</u>	5.1
gledati	<u>1</u>	4.9

coord	16	0.3
vigga	<u>1</u>	10.0
srhljivka	<u>2</u>	9.9
pa	<u>2</u>	8.6
slasherjev	<u>1</u>	8.5
klišejski	<u>1</u>	7.7
satira	<u>1</u>	7.3
grozljivka	<u>1</u>	5.2
akcijski	<u>1</u>	4.2
)	<u>1</u>	4.0

post_verb:	30	0.3
zaježiti	<u>1</u>	7.8
razpreti	<u>1</u>	7.6
prevevati	<u>1</u>	6.8
potrebovati	<u>2</u>	6.5
potisniti	<u>1</u>	6.3
stiskati	<u>1</u>	6.3

prec_verb:	27	0.2
razplesti	<u>1</u>	6.7
vznikniti	<u>1</u>	6.2
izpeljati	<u>1</u>	6.0
butniti	<u>1</u>	5.9
krvaveti	<u>1</u>	5.7
pogrešati	<u>1</u>	5.5

zaključevati	<u>1</u>	6.1	dobivati	<u>1</u>	5.5
spadati	<u>1</u>	5.9	razkrivati	<u>1</u>	5.0
deti	<u>1</u>	5.2	odvrteti	<u>1</u>	4.8
viseti	<u>1</u>	5.2	pogledati	<u>1</u>	4.4
prisegati	<u>1</u>	5.1	postati	<u>2</u>	4.2
prisiliti	<u>1</u>	4.8	snemati	<u>1</u>	3.9

"srhljivka" only patterns

prec_me d	3	15. 8	a_modifier	10 1	3.9	is_subj	1 9	2. 8	vb_passi ve	1	2.2
uvrstiti	<u>1</u>	7.6	družben	<u>4</u>	12. 6	pospremlj en	<u>1</u>	8. 9	pospremlje n	<u>1</u>	11. 8
soditi	<u>1</u>	7.1	pustolovski	<u>3</u>	11. 3	obujati	<u>1</u>	6. 8	prec_v	5	2.0
post_iz	3	7.4	bibličen	<u>2</u>	10. 0	izpustiti	<u>1</u>	6. 8	debitirati	<u>1</u>	8.7
stoletje	<u>1</u>	7.8	parajoč	<u>2</u>	9.4	poigravati	<u>1</u>	6. 2	vplesti	<u>1</u>	7.8
dežela	<u>1</u>	7.0	volkodlaški	<u>1</u>	8.1	omenjen	<u>1</u>	6. 0	vampir	<u>1</u>	7.4
post_o	2	4.7	vaginalen	<u>1</u>	7.7	staviti	<u>1</u>	5. 7	poletje	<u>1</u>	7.1
ekipa	<u>1</u>	7.1	psihadeličen	<u>1</u>	7.7	obnašati	<u>1</u>	5. 7			
duh	<u>1</u>	7.0	demonški	<u>1</u>	7.5	zateči	<u>1</u>	5. 1			
			pričujoč	<u>1</u>	7.5	odvijati	<u>1</u>	5. 0			
			visokonapetost en	<u>1</u>	7.2	zagledati	<u>1</u>	5. 0			
			polnokrven	<u>1</u>	7.2	zavedati	<u>1</u>	4. 6			
			hitropotezen	<u>1</u>	7.0	nositi	<u>1</u>	4. 4			

gen_2	9	2.0	is_obj4	6	1.5	coord	12	0.9	gen_1	2	0.4
ljubitelj	<u>2</u>	10.9	posneti	<u>2</u>	7.4	polnokrven	<u>1</u>	9.4	stephen	<u>1</u>	8.6
privrženec	<u>1</u>	8.0	označiti	<u>1</u>	7.3	platonski	<u>1</u>	8.7			
figura	<u>1</u>	7.1	pripisati	<u>1</u>	7.3	triler	<u>2</u>	8.1			

sezona	<u>1</u>	7.0
adaptacija	<u>1</u>	6.7
žanr	<u>1</u>	5.7
prec_z	2	1.6
pripravljenost	<u>1</u>	10.7
zasloveti	<u>1</u>	7.9

ustvariti	<u>1</u>	4.8
imeti	<u>1</u>	2.9
is_obj2	1	1.2
posneti	<u>1</u>	5.8

soden	<u>1</u>	7.4
nepričakovan	<u>1</u>	6.6
temačen	<u>1</u>	6.4
kot	<u>1</u>	6.0
družinski	<u>1</u>	4.8
prec_prep	7	0.7
na	<u>1</u>	2.5

post_verb: 10	0.4
mexicati	<u>1</u> 10.1
obujati	<u>1</u> 7.5
obnašati	<u>1</u> 6.3
vladati	<u>1</u> 6.2
zateči	<u>1</u> 5.8
ostajati	<u>1</u> 5.5
nositi	<u>1</u> 5.0
dokazati	<u>1</u> 5.0
prihajati	<u>1</u> 4.5
videti	<u>1</u> 3.0

prec_verb: 6	0.2
poigravati	<u>1</u> 7.3
navdihniti	<u>1</u> 7.2

Sketch Engine (ver:SkE-2.23-1.37)

PRILOGA 5: VZOREC POGODBE Z LASTNIKOM AVTORSKIH PRAVIC

P O G O D B A **o zbiranju in uporabi besedilnega korpusa filmskih kritik**

ki jo sklene **Mateja Košir, Smlednik 24, 1216 Smlednik** (v nadaljnjem besedilu: **naročnik**)

in

avtor oz. pravna oseba _____ (v nadaljnjem besedilu: **imetnik pravic**).

1. Pogodbene stranke sporazumno ugotavljata:

a) da naročnik pripravlja besedilni korpus »Filmske kritike« kot del svojega magistrskega študija na Univerzi v Novi Gorici in v sodelovanju z Institutom »Jožef Stefan«, ki vsebuje pripravo korpusa, vključno z zapisom v formatu XML, jezikoslovnim označevanjem, in uporabo za namene raziskovanja jezika filmskih kritik, vključno z izdelavo prosto dostopnega konkordančnika nad korpusom (v nadaljnjem besedilu: **projekt FK**),

b) da imetnik pravic razpolaga z avtorskimi in drugimi pravicami na avtorskem delu članki _____, objavljeni na spletu, ki je predmet te pogodbe (v nadaljnjem besedilu: **delo**).

2. Imetnik pravic omogoča naročniku dostop do svojega dela v digitalni obliki in nanj prenaša pravici elektronskega reproduciranja in predelave tega dela. Ti pravici sta prenešeni na naročnika neizključno, neodplačno ter z možnostjo nadaljnjega prenosa na sodelujoči instituciji v projektu FK; prenos je brez časovnih omejitev ter velja za namene projekta FK in za Slovenijo. Dostop do dela po prejšnjem odstavku se izvrši preko začasnega nosilca (disketa, CD-ROM, trdi disk ipd.), preko interneta in podobno.

3. Naročnik jamči in se zavezuje:

a) da bo delo naložil v spominske enote, namenjene za projekt FK, morebitne začasne nosilce dela pa bo nato na zahtevo imetnika pravic ali izbrisal ali uničil ali vrnil imetniku pravic, vse najkasneje v treh dneh od prejema dela ali nosilca;

b) da bo po naložitvi v spominske enote, namenjene za projekt FK, delo konvertiral ter uporabljal izključno za namene projekta FK in v skladu s to pogodbo;

c) da bo preprečil, da bi se delo v celoti ali njegovi avtorski sestavni deli v kakršnikoli obliki ali na kakršenkoli način avtorskoppravno izkoriščali izven namenov projekta FK ali izven določb te pogodbe;

d) da bo morebitni začasni nosilec dela v času od prejema do njegovega brisanja ali uničenja ali vrnitve skrbno varoval pred kakršnokoli obliko ali pred kakršnimkoli načinom avtorskoppravnega izkoriščanja izven namenov projekta FK in izven določb te pogodbe;

4. Imetnik pravic jamči, da razpolaga z avtorskimi ali drugimi pravicami na delu, da na njem ne obstajajo pravice tretjih oseb, ki bi bile v nasprotju s to pogodbo in da z njo niso kršene kakšne druge pravice na delu.

5. Pogodbene stranke soglašajo, da se za vse, kar v tej pogodbi ni urejeno, uporabljajo določila Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/95) in Obligacijskega zakonika (Ur. l. RS, št. 83/01).

Morebitne spore izvirajoče iz te pogodbe rešujeta pogodbene stranke na sporazumen način. Če to ni mogoče, oziroma do sporazumne rešitve ne pride, je za reševanje spornih zadev pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani.

Pogodba je sestavljena v dveh (2) izvodih, od katerih prejme vsaka izmed pogodbenih strank po en (1) izvod.

V Ljubljani, dne 16. februarja 2010

Naročnik:

Imetnik pravic:

PRILOGA 6: NEFORMALNO DOVOLJENJE ZA UPORABO BESEDIL

Od: Marcel Štefančič, jr.
Za: Mateja Kosir
Datum: 3. 3. 2010 1:43

Mateja, tvoj korpus, povezan z mojim korpusom, lahko mirno uporabljaš po svojih potrebah.
To je najina pogodba. Druge ne rabiva.
Zato je tu tudi moj podpis

Marcel Štefančič, jr.